

*Veszprém
a világválság éveiben
1929–1935*

*Veszprém
a világválság éveiben
1929–1935*

*Veszprém
2009*

Feleségem emlékére

Válogatta és szerkesztette
Csiszár Miklós

Kiadja: az Eötvös Károly Megyei Könyvtár, Veszprém
Felelős kiadó: Pálmann Judit igazgató

Címlap, tördelés: Palkóné Jány Melitta

Készült: Veszprémben a Faa Produkt Nyomdában

A kiadást támogatja:
Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata

ISBN 978-963-9510-11-1

Előszó

Kedves Olvasó!

A magam részéről mindig nagy élvezettel olvasom az olyan könyveket, kiadványokat, amelyek lakóhelyünk, székebb környezetünk múltját idézik fel. Ez mindig alkalmat teremt arra, hogy egy kicsit újraélhessük szüleink, nagyszüleink, távolabbi őseink hétköznapiját. Megtudhatjuk, mi volt az, ami őket foglalkoztatta, aggasztotta, vagy éppen örömet és szépséget hozott az életükbe. Nagyon tanulságos olvasmányok ezek, hiszen ami a régmúltban megtörtént, az megtörténhet napjainkban is, sőt a tapasztalat azt mutatja, hogy gyakran ismétli magát a történelem.

A „Múltidéző” sorozat ilyen olvasmány, amely különös gonddal gyűjti egybe a megyeszékhely történetét mindig egy-egy korszakot felölelve, és pedig sajátos aspektusból, a korabeli sajtóból vett világítás segítségével. A kötet, amit most a tisztelt olvasó a kezében tart, radikálisan igenesak aktuális – a történelem ismétli önmagát –, mégpedig a címében is megjelölt tartalma miatt: **„Veszprém a világválság éveiben 1929-1935”**. Szeretném hinni, nem csak a véletlen műve, hogy éppen ezt az időszakot dolgozza fel ez a kötet, de ismerve egy-egy könyv előkészítési, szerkesztési munkálatait, azt gondolom, sajnos napjaink aktualizálják ezt a témát, s nem fordítva történt a dolog. Nem a szerző kereste a témát mai gondjainkhoz igazolva, hanem sajnos a ma „történelme” találkozott a könyv témájával.

Ezért, noha a téma önmagában is izgalmas, különösen érdemes elmélyedni az egykorvolt városlakók mindennapi életének krónikájában, abban, hogyan igyekeztek a válságot kezelni, mit tettek azért, hogy Veszprém városa minél kevésbé szenvedje meg az egész világot sújto gazdasági csapást. Tanulságos olvasni arról, hogyan igyekeztek közmunka lehetőségeket teremteni a foglalkoztatás megtartása érdekében, s hogy nemcsak a kétkézi, de a szellemi munkát végzőknek is találtak megélhetést biztosító munkát, sőt a jövőre gondolva erősítették a képzést, az iskoláztatást. Vagy ahogy a szegénység ellen küzdöttek, ami az akkori sajtó szerint is országosan példamutató tett volt. Pártolták a

hazai, sőt ezen belül a veszprémi ipar és kereskedelem működését oly módon, hogy dr. Berky Miklós polgármester 1930 szeptemberében felhívást intézett a veszprémi polgárokhoz eképpen: *„A város területén mind sűrűbben megjelenő idegenből jött kereskedőkre és megrendelést gyűjtőkre való tekintettel, valamint a mindinkább nebezédo gazdasági helyzetből kifolyólag is, mely városunk lakosságának egyetlen rétegét sem kíméli, indíttatva érzem magamat arra, hogy az igen tisztelt városi közönség nagybecsü figyelmét felhívjam, hogy nemcsak erkölcsi kötelességük, hogy helybeli kereskedőket és iparosokat támogassanak és legelső sorban is ezekenél szerezzék be szükségleteiket, illetőleg adják le megrendeléseiket, de bizonyára feltehető, hogy előnyösebben is járnak, ha megbízható és felelősségük teljes tudatában levő helybeli kereskedőknél vásárolnak, illetőleg helybeli iparosoknál szerzik be szükségleteiket.*

A magam részéről teljes mértéken egyetértek elődöm szavaival és gondolataival, s bátorítani szeretném a kedves olvasót, a veszprémi polgárokat is, hogy vegyék fontolóra e gondolatokat! Kívánom továbbá, hogy tudjanak erőt meríteni, tapasztalatot gyűjteni mindabból, ami a szerkesztő munkájának köszönhetően, valóban széles áttekintést adva megjelenik ebben a kötetben egy olyan kor dokumentumaként, amely nagyon sok mindenben hasonlít napjainkra.

Debrecenyi János
Veszprém Megyei Jogú Város
polgármestere

Veszprém

Két tornyod már messziről int
Ósi idők magasából;
Köszöntöd a vándor embert
Országutak porútjáról.

Harangjaid messze szállnak,
Utad visz a Balatonhoz,
Falaid közt esti szellő
Hűs enyhet a Bakonyból hoz.

Veszprém város. Gidres, gödrös.
Gidres, gödrös, biz szegényes,
De ahol a kis Séd csobog,
Mi szívünknek szép, regényes.

Szép, regényes. Völgyeidben
Hősi tettek kélnek útra,
Feltóduló seregekkel
Vert hadak meg elől futva.

Itt is egy hely, ott is egy hely,
Mondáikat itt öröklük;
Ott ásít a Kupa völgye,
Itt bújik meg a „töröklük”.

Dolomitok sűrű fala
Óvezi a kis Séd mentét,
Csatár hegye sokszor látott
Piros, véres naplementét.

Betekintsvölgy, Kiskutirét,
Óreg kertek szótlán csendje...
Hova lett a feszes nadrág
S a jókedv a Betekintsbe?

Benedekhegy muzsikása
Szólal-e még nyári esten,
Bús-e még a Sújt az átok?
(Árnyban már a híd, a keskeny.)

Itt voltunk mi kisgyerekek,
Itt mentünk az iskolába,
Felfelé a Flóriánnak
Zsongva, bújva, diskurálva.

Itt áradt a gyermeki had
Zengő búzaszentelésre,
Úrnapra szólt a nagyharang
Máskor egy bús temetésre.

Itt örültünk, itt reméltünk,
Kedveseink itt pihennek
S szívünk, mely e tájjal telve,
Békésen majd itt pihen meg.

Veszprém város. Nézem, nézem
Halmos, dombos szép vidéked,
Kukorica levél zizzen
S lengeti a Te emléked...

Dr. Schreiner Károly³

Veszprémi Hírlap, 1931. augusztus 16. 3. p.

³ Schreiner Károly ügyvéd, Veszprémben született 1865-ben, a veszprémi piarista gimnázium után a budapesti egyetemen tanult tovább. 1913-ban nyitott ügyvédi irodát Veszprémben. Rendszeresen jelentek meg versei, írásai a helyi lapokban.

Munkanélküliség, inségakció

1929. október 24-én összeomlott a New-York-i tőzsde, létrejött a pénzügyi és a kereskedelmi válság. Kialakult a mezőgazdasági válság is. Ipari üzemek mentek tönkre, hatalmas árukészletek balmozódtak fel és óriási munkanélküliség alakult ki. A folyamat nem állt meg az USA határainál, elérte Európát is.

Magyarországon mindenekelőtt mezőgazdasági és hitelválság alakult ki, véget vetve az 1920-as évek nyíbe fellendülésének. A magyar mezőgazdasági termékek iránti igény jelentősen csökkent, az eladási árak 50–70 %-kal estek a világpiacon. A külföldi hitellezők minden elvonható kölcsönt visszavontak. A Magyar Nemzeti Bank mintegy 200 millió pengő értékű aranyat és devizát fizetett ki. Az ország nemesfém- és devizakészletei kimerültek.

A válság veszprémi vetülete elsősorban a középrétegek lecsúszásában követelhető nyomom. A magyar kisiparosok és a kereskedők felének a jövedelme a válság éveiben nem haladta meg az adómentes létminimumot, és ez így volt városunkban is. A 740 veszprémi kisiparos kétharmada segéd nélkül dolgozott 1935-ben, nem tudtak alkalmazottakat foglalkoztatni. A tisztviselőket és az értelmiséget pedig a fizetések csökkentése mellett a létszámcsökkentés érintette súlyosan. Az egyetlen, gyárnak nevezhető középüzem a Bubinvölgyben lévő kő- és szőlőgyár hallt, szélesek ereszte több mint kétszáz munkását. A női munkaerőt alkalmazó cég felszámolása óriási munkanélküliséget generált a városban, amelyet tovább súlyosbított, hogy a férfiak számára adható napszámos munka is erőteljesen csökkent és a napszámbérek mintegy a felére csökkentek.

A város 1930 őszén 50.000 pengő hitelt vett fel, amit a munkanélküliség csökkentésére fordítanak. Olyan útépitési, csatornázási munkákat végezletnek, amelynek a munkabér vonzata nagyobb, mint az anyagköltsége, hogy ezzel is segítsék a munka nélkül maradt polgárokat.

A Veszprémi Hírlap 1931 januárjától beti rendszerességgel körülte azoknak a nősvorát, akik pénzzel vagy természetbeni juttatással támogatják a városi inségakciót. Az itt befolyt adományokat is segélyezésre fordítják, amelynek feltétele, hogy a munkaképes személyek közmunkát végezzenek, akik a bért részben természetben kapták. A város képviselő-testülete több ízben is kifogásolta, hogy az állami építkezések nem részesítik előnyben a helybeli munkavállalók alkalmazását. Az 1931 decemberével megindult népközbán idős, munkaképtelen személyek kaptak ételt. Az inségakció során 1240 család 4782 taggal részesült segélyben 1931–32 telén. Naponta 180–200 fő ebédelt az ingyenskonyhán. Élelmiszerjegyeket, lisztet osztottak, cipőt, ruhát adtak a rászorulóknak. A kiadott segély összértéke közel 56.000 pengő, ennek fele készpénzben került kiosztásra.

A helyzet később sem változott. 1934-ben a mintegy 17 ezer főt számláló veszprémi lakosságból 547 család, kb. 2400 személy jelentkezett az inségakcióra. 1935-ben ezt a számot még tovább növelte 70–80 férfi és 60–70 nő szellemi szükségmunkás, annak ellenére, hogy a város vezetése minden rendelkezésére álló eszközzel igyekezett a munkanélküliség csökkentésére.

Veszprém a munkanélküliség ellen

Városunk képviselőtestülete legutóbbi gyűlésében megszavazott 50.000 pengőt utcarendezésre, hogy ezáltal is enyhítse a munkanélküliséget. Az akkori javaslat az Óvári és Ranolder utcát jelölte ki topeka-aszfaltburkolásra⁴ és csatornázásra. A közgyűlés ezt a javaslatot mellőzte s megbízta a vezetőséget, hogy új utcarendezési tervet hozzon egy mihamarabb összehívandó közgyűlés elé.

Bokrosy Jenő műszaki tanácsos a tervet összeállította s a városfejlesztő-bizottság múlt keddi gyűlése elé terjesztette. *Berký Miklós dr.* polgármester s a műszaki tanácsos részletesen, a városfejlesztés előnyére ismertették a hamarosan megindítandó munkaalkalmakat, amelyeknek két legnagyobb megvalósítója: a kórházépítés és a jutasi altisztképző iskolánál meginduló nagy építkezés már a küszöbön van. A bizottság városérdek szempontjából szükségesnek tartja, hogy a tervbe vett utcarendezésbe az Óvári és a Ranolder utca fedését újra felvegyék.

Ismeretes az a tűrhetetlen állapot, amit esős idő alkalmával az Óvári utca élénk tár. Szinte sártenger az egész utca. A sarat az autók s autóbuszok kitolják a két utca-oldalra, úgy, hogy az átjárás lehetetlen. Az Óvári s a Toborzó utca felé terelt nagy forgalom miatt ezt így hagyni nem szabad. Színház, új mozi, posta megköveteli, hogy ez a város szívével összekötött utca aszfaltozott utca legyen s vele szerves kapcsolatban a Ranolder utca is, amelynek keleti oldalán a gyalogjáró is hiányzik. E két utca rendezése topeka-aszfaltfedéssel belekerül 75.000 pengőbe. Ehhez hozzávett a bizottság az idei s a jövő évbéli költségvetésbe felvett összegeken kívül még 25.000 pengőt s azt javasolja, hogy a város ne ötven, hanem százezer pengőt vegyen kölcsön a városfejlesztő-alapból s az annuitást is ugyanez az alap viselje.

Ha vesszük, hogy az Óvári-utca ismételt kavicsozása, hengerelése, a sárhordás évi 4-5 ezer pengőbe kerül, igazán szükségesnek látszik az említett két utca rendezése. Az előbb említett 25 ezer pengőre s az említett költségvetésekben előirányzott összegekre a bizottság a következő utcák rendezését javasolja. Az 1930. év terhére: Deák Ferenc, Ádám Iván, Bezerédy, Fenyves utca, az Almádi út kétoldali gyalogjárója, a Thököly u. csatornázása és gyalogjárója s az Árva u. bástyája. Az 1931. év terhére: Csátár utca (déli gyalogjáró), Esterházy utca (a csatornázást reményt adó hírek szerint az állam vállalja), Árpád utca, Pázmándi utca keleti oldala,

⁴ Topeka aszfalt = Kevertéssel előállított tömör, finomszemcsés aszfaltbeton

Báthory utca északi oldala, Villator északi oldala, Madách Imre utca, Szigethy József utca vasútállomásig s az Olajmalom u. csatornázása az átjáróig. Itt a szennyel szabadon folyik a kertek mögötti árokban. Fontos közegészségi érdek, hogy ez megszűnjék.

A jövő évi költségvetés előírt az utcarendezésre 24 ezer pengőt, ehhez jut a közmunkadíj fele, cirka 17 ezer pengő s a felveendő kölcsönből 25 ezer pengő. Hinni lehet, hogy a közgyűlés jóindulata áldozatkészen hozzájuttatja a vezetőséget a szükséges anyagi erőkhöz. Sokan, nagyon sokan tekintenek munka után vágyakozva a városházára. Ne tekintsenek hiába.

Veszprémi Hírlap, 1930. október 5. 5. p.

*A képeslapon középen a Hungaria söröző épülete látrzik,
ahol több egyesületnek is volt székhelye.*

Megnyílt a veszprémi népkonyha

A veszprémi népkonyha december 1-én, hétfőn megkezdte működését s mindjárt aznap 102 szegény kapott ebédet. A népkonyha felszerelésének felhasználásával – amely *Rott Nándor* megyéspüspök nemes szívé adománya – az ebéd főzését *őzv. Juraszek Jánosné* és *őzv. Malomsoky Béláné* úrnők vállalták el s ők főznek a reászoruló szegényeknek. – Itt említjük meg, hogy e héten a természetbeni adományok kiosztása is megkezdő-

dött. Az élelmiszereket, utalványra, e hónapban a Hangya üzlet szolgáltatja ki, a fát az iparostanonc iskolában, a szenet a Berger-féle raktárban adják ki. Természetbeni járandóságra utalványt több, mint ötszázan kaptak, a Szegényügyi Bizottság azonban annak közlésére kért fel, hogy időközben annyi újabb jelentkezés történt a természetbeni ellátásra, hogy a kérelmeket még nem volt idő elintézni, a bizottság azonban azon igyekszik, hogy még karácsony előtt minden jogos és méltányos igény kielégítést nyerjen. Ugyancsak megkezdődött a gyermekcipők utalványozása is és akik utalványt kaptak, a cipészeknél mértékre készíttethetnek cipőt még karácsony előtt.

Veszprémmármegye, 1930. december 7. 3. p.

Megindult az inségakció városunkban is

Megemlékeztünk már a múlt alkalommal a városi szegényügyi bizottság üléséről, örömmel jelenthetjük, hogy a bizottság elhatározása folytán a segélyezési akció december 1-jével megindult. E nappal megnyílt a népkonyha, ahol munkaképtelen, agg szegények naponta 140-en kapnak ebédet, levest és főzeléket kenyérrrel. Ugyan-e nappal nyílt meg a Szent Vince Társulat napközi otthona is, ahol mintegy 140 iskolás gyermek kap naponta két tál étel ebédet. Ezenkívül olyan családok részére, akik népkonyhára nem jöhetnek, természetbeni élelemadag, úgymint liszt, bab, burgonya, lencse, zsír kiadatott 136 adag. Ezt a segélyezést kapják azok a szegények, akik dolgozni nem tudnak. Segítséget kapnak azonban azok is, akik önhibájukon kívül munkanélküliek és nagyobb családjuk van. Részükre azonban a segítség, amely főző és kenyérlisztből áll, csak munka ellenében lesz kiadva. A családfő és a családnak munkaképes férfi tagjai földmunkát végeznek és minden napi munkájukért 6 kg lisztet kapnak. Mivel a liszt, amely a kormánytól érkezik, csak korlátozott mennyiségben áll rendelkezésre, mindenki annak arányában teljesíthet napszámot és kap lisztet, amekkora családot tart el. A munka már megindult a Temetőhegyen a Tüzér utca környékén levő új házhelyeknél utcarendezést végeztet a város. Ezideig 950 napszámra lett kiadva az utalvány, ami 360 munkanélküli család segélyezését jelenti. Még karácsony előtt lebonyolítja a bizottság a cipő és tüzelősegély kiosztását. Egyelőre 150 pár gyermekcipő kerül kiosztásra, azonkívül megnyílik az akció cipőjavító

műhelye, ahol ugyancsak az iskolás gyermekek cipői lesznek az iskoláktól kapott utalvány alapján kijavítva. Igen nagy a tüzelő igénylés. Eddig 530 család igényelt tüzelősegélyt. Az igényjogosultak között a tüzelőanyagnak kiosztása, – a megyéspüspök és a székeskáptalan adománya – valószínűleg már a jövő héten megkezdődik.

Veszprémi Hírlap, 1931. december 6. 5. p.

Valamiről, amire Veszprém is büszke lehet

Megszoktuk már, hogy kies bakonyi városunknak csak a hibáit hánytorgassuk fel. Talán sokszor igazunk is van! Nem is rosszakaratból inkább szeretetből tesszük.

Most valamivel azután mi is dicsekedhetünk. Nem kevesebbről van szó, mint a mintaszerű városi szegénygondozásról. Nagyon sok vidéki város örülne s boldog lenne, ha szegénygondozása mintaszerűnek lenne mondható. Ez a megállapítás pedig azért ment minden önámítástól, mert nem a veszprémi szegénygondozás intézői, nem is veszprémiek állapították meg, hanem a Népjóléti Minisztérium két kiküldöttje, akik Csonkaország vidéki városainak szegénygondozását vizsgálták felül. Ugyancsak az ő megállapításuk az is, hogy Veszprém szegénygondozását szeretnék minden vidéki város lakosságának mintául odaállítani.

Pedig munkaalkalom szempontjából talán kevés városa van az országnak, amely kedvezőtlenebb helyzetben volna, mint Veszprém. Így azután segítségre szorulóknak nincs hiány. És mégis sikerült közmegelegedésre gondoskodni a segítségre szorulóktól.

Ha valaki figyelemmel kísérte a szegénygondozást, meglátogatta az ingyenebéd akciót, a szt. Vince otthont, azonnal láthatta, hogy ezeken a helyeken igazán komoly munka folyik. Nem látszatra dolgozunk, hanem a szegényeknek igazán segíteni akarunk. Most hivatalos helyről is mintaszerűnek találták városunk szegénygondozását, amit mi is sejtettünk, ha hangosan nem is mertük volna mondani. Köszönet érte mindazoknak, akár magánosoknak, akár testületeknek, akik anyagi áldozatot hoztak.

Az adatok csak a december, január és február hónapok adatait tüntetik fel. Kiosztottak 17183 ebédet a városi népkonyhán; 1620 ebédet a szt. Vince otthonban; 1547 adag tüzelőanyagot; 5706 adag ínségbuzát; 576 pár gyermek- és felnőttcipőt; 151 öltöny gyermek- és felnőttruhát; 866 pár gyermekcipőt talpaltak meg; 2963 esetben segélyeztek ezenkívül munkanélkülit vagy munkaképtelent. Folytathatnánk még tovább is a

felsorolást... De fölőseges! A felsorolt adatok is világosan mutatják, hogy szociális téren pár év alatt nagyot haladtunk s a szegénygondozásunkra joggal büszkék lehetünk.

Dr. GludovácZ József

Veszprémi Hírlap, 1932. március 27. 6. p.

A veszprémi inségakció

Veszprém város inségakciója, a tavaszi napok beálltával, befejezéshez közeledik. A városi népkonyhán ugyanis húsvét hétfőjén adják utoljára a szegények ebédjét. Az inségmunkák azonban még áprilisban is folynak, sőt – amennyiben arra földőzet lesz – a város még május havában is fog inségmunkákat végeztetni. A város inségakcióját a télen minden elismerést megérdemlő módon bonyolította le és sok reászorulónak enyhítette a zord napok létfontartási gondjait. Ez annak a szociális érzéstől áthatott, körültekintő munkásságnak az eredménye, amit az illetékes tényezők, élükön *dr. Berky Miklós* polgármesterrel, a lelkesen buzgólkodó *dr. Tekeres Lajos* aljegyzővel, a Szegényügyi Bizottság vezetőjével, és a fáradhatatlanul, minden szegény ügyét szeretettel fölkaroló *Doma Pál* szállásmesterrel együtt, dicséretes jóakarattal kifejtettek. Az inségakció statisztikája a következő: Az összes segélyezett családok száma 1257 volt 4413 személlyel. A népkonyhán 1932. november 20-tól 1933. március 31-ig kiosztottak 25.183 ebédet. Ugyanez ideig havonként külön ételmi adagot 534-et adtak ki. Ruhaneműt készítetttek és kiosztottak 302 pár gyermekcipőt és 80 db gyermeköltönyt, 91 pár férfi lábbelit (bakancsot és csizmát) és 36 db férfiruhát. Ezenkívül több, gyűjtésből összejött, használt ruhaneműt is osztottak ki. Tűzelőanyagot (a 200 kg fát) kiadtak 1074 munkaképtelennek és 753 munkaképes egyénnek. A város cipőjavító műhelyében, ahol munkanélküli iparosokat foglalkoztattak, összesen 1543 pár szegény iskolás gyermekcipőt javítottak meg. Inségmunkát november óta, havonként fölvaltva, családtagjaik számának aránya szerint, átlagban állandóan 80–100 munkás dolgozik 1,50 P napidíj ellenében, amiből 80 fillér készpénz, 2 kg liszt pedig természetbeni fizetés. Szellemi

---

⁵ Dr. GludovácZ József (utóbb Gergely József) 1901-ben született Kemendolláron. Gimnázium: Eger, Veszprém. Kiszeminárium 1918-tól. A teológiát Bécsben hallgatta 1921–25. Rott Nándor szentelte pappá 1925-ben. 1933–1943 a Veszprémi Hírlap főszerkesztője. Elnöke volt a VTC-nek, az Egyházmegyei Nyomda igazgatója 1935–1942.

szükségmunkást, fölváltva, összesen 78-at alkalmaztak. – Itt említjük meg, hogy a Szent Vince Otthonban is naponként körülbelül 200 szegény gyermek kap ebédet.

Veszprémvármegye, 1933. április 14. 6. p.

Pártoljuk a hazai ipart

Városunk ipara és kereskedelme egy magyar gyár fölerakatával gyarapodott, vagyis a Csepeli Weiss Manfred Rt. Veszprémben, Kossuth L. u. 44. szám alatt Veszprém megyei fölerakatot létesített. Hisszük és reméljük, hogy ezen vállalkozás a közönség körében nagy tetszésnek fog örvendeni.

Egy régi hiányt kívánt pótolni a Csepeli Weiss Manfred gyár ezen fölerakat létesítésével, mivel a már nagyszámban futó Csepel kerékpárok beszerzése, alkatrészek pótlása ez által kényelmesebb és egyszerűbbé vált. A fölerakat állandóan nagyszámú és választékos raktárt tart fenn úgy hogy, hogy bárkinek módjában van ezen nagy raktárból igényét tetszése szerint kielégíteni. A fizetési feltételek és az árak a külföldi márkák áraival viszonyítva a lehető legmesszebbmenő kezdeményeket biztosítják. A közönség köréből vettük azon értesülésünket, hogy ezen kerékpárok a magyar ipar büszkesége és minőségben feltétlen felülmúlják a hasonló külföldi márkákat. Megbízhatóság tekintetében a Csepel kerékpárok nagyszámú tulajdonosai tesznek tanúbizonyságot. Értesülésünk szerint a közeljövőben a gyár kizárólag „Csepel” kerékpár tulajdonosok bevonásával egy nagyszabású megbízhatósági túraversenyt rendez. Legközelebbi számunkban részletesen e tárgyra visszatérünk.

Veszprémvármegye, 1930. július 6. 6. p.

Alapítva 1876.

CSERNÁK LÁSZLÓ

kályhás - mester VESZPRÉM Galamb utca 21.

Sajátkészítményű **cserépkályhák** minden sámben és kivételben, Hartmuth rendszerű fatűzelésre, hazai szénfűtésre, a legszolidabb árban kaphatók. Meggyőződés végett ajánlom raktáram megtekintését. Cserépkályhák átrakását Hartmuth rendszerre is, valamint javításokat olcsón és pontosan vállalom. Vidéki meghívásokat azonnal teljesítem.

Vaskályhák samottozását és samott-javítását szakszerűen vállalom.

432 22

Csak veszprémi kereskedőktől és iparosoktól vásároljunk

Dr. Berky Miklós polgármester Veszprém város közönségéhez ez ügyben a következő felhívást intézte: A város területén mind sűrűbben megjelenő idegenből jött kereskedőkre és megrendelést gyűjtőkre való tekintettel, valamint a gazdasági helyzetből kifolyólag is, mely városunk lakosságának egyetlen rétegét sem kíméli, indítatva érzem magamat arra, hogy az igen tisztelt városi közönség nagybecsű figyelmét felhívjam, hogy nemcsak erkölcsi kötelességük, hogy helybeli kereskedőket és iparosokat támogassanak és legelső sorban is ezeknél szerezzék be szükségleteiket, illetőleg adják le megrendeléseiket, de bizonyára feltehető, hogy előnyösebben is járnak, ha megbízható és felelősségük teljes tudatában levő helybeli kereskedőknél vásárolnak, illetőleg helybeli iparosoknál szerzik be szükségleteiket. Kétségtelen ugyanis, hogy a helybeli kereskedők és iparosok nemcsak a náluk ismeretes becsületérzésből, hanem saját, jól felfogott érdekeikből is fokozottabb figyelemmel és előzékenységgel szolgálják ki a velük egy társadalmi közösségben élő vevőiket, míg az átutazó többnyire zugárosok, vagy megrendelést gyűjtők csak arra töreksenek, hogy bármely, talán silány minőségű áruik részére is egyszerű vevőt nyerjenek és azt minden felelősség nélkül a vevőközönség részére minden áron eladják. Bizton hiszem, hogy az igen tisztelt városi fogyasztó közönség ily módon is a legnagyobb készséggel fog a helybeli adófizető kereskedő és iparos osztály támogatására gondot fordítani.

Veszprémi Hírlap, 1930. szeptember 14. 6. p.

Iskolás gyermekek tejtízóraija

Veszprémi iskolás gyermekeknek tejtízóraiával való ellátása ügyében a folyó tanévben is megtették az összes intézetek (elemi és középiskolák) a szükséges rendelkezéseket, mert arra a meggyőződésre jutottak, hogy ezen akció a tízórai tejtívásban részt vett tanulók testi és szellemi fejlődését örömdetesen előmozdította.

Mint az elmúlt tanévben, most is bizonyonnyal a legnagyobb örömmel hozzák meg a szülők azt az áldozatot, melynek credményeként gyermekeik testi gyarapodásában s ezzel kapcsolatban szellemi erősödésében is gyönyörködhetnek. A tejkiosztás szeptember hó 15-én veszi kezdetét.

Naponta 2 dl pasztörizált elsőrendű uradalmi tejet osztanak ki légmentesen elzárt palackban, amit délelőtt 10 órakor fogyasztanak el a tanulók az intézetben.

A tej szállítója *Véty Miklós* veszprémi földbirtokos, aki a 2 dl-es adagokat 10 filléres áron bocsátja a tanulók rendelkezésére. Mivel az elmúlt tanévben 8 filléres ára volt egy ilyen adagnak, illetékes helyről történt felszólításra a szállító okmányszerűleg igazolta, hogy az elmúlt tanévben a 8 filléres ár mellett, a szállított nyers tej értékét literenként 23 fillérbe számítva, számadása 1560 P hiánnyal zárult. A 10700 P összes bevétellel szemben a szállított tej literenként a minimális 23 filléres értéket, továbbá a tej feldolgozásához, palackozásához, hűtéséhez, a palackok tisztogatásához, kupakolásához stb.-hez szükséges anyagok, napszámok és egyéb kezelési költségek értékét számításba véve, 12260 P kiadás merült fel.

A 10 filléres ár különben, a más városokban levő hasonló tejellátás 12-14 filléres áraival szemben még mindig a legkedvezőbb, úgy hogy tejellátás költségei tekintetében az érdekelt szülők az akció iránt teljes bizalommal lehetnek. A szállító egyébként minden 10-ik fizetett adag után 1 ingyenadagot ad a szegény tanulók ellátására s így a tejet tulajdonképpen csak 9 fillér áron szállítja. Veszprém megyei város képviselőtestülete a szegény tanulók tejellátására 3000 P-t szavazott meg.

Veszprémi Hírlap, 1930. szeptember 14. 5. p.

Honvédségünk az inségakcióban

Egy ízben már hírt adtunk arról, hogy a 4. honvédgyalozezrednek Veszprémben állomásozó III. zászlóalja mily megértéssel és áldozatkészséggel támogatta város inségakcióját. Ennek a példás buzgalomnak új megnyilvánulása volt a honvédség tisztikarának február 18-án a Petőfi színházban tartott jótékony célú hangversenye, melynek tiszta jövedelmét a tisztikar a helybeli szegénysorsú hadirokkantak, hadiárvák, hadiözvegyek és hadviseltek között kiosztandó ruházati segélyre fordította. Ezen akció keretében 54-en kaptak különféle ruházati segélyt és pedig kiosztásra került: 39 pár bakancs, 19 db nadrág, 19 db ing és 3 pár cipő. A segélyeket a húsvéti ünnepekre, április 13-án délelőtt osztotta ki az állomásparancsnokság, a honvédség és a városi hatóság kiküldötteinek jelenlétében. A kiosztást *vitéz Kozgsváry László* ezredes nyitotta meg. Megkapó szavakkal buzdította a segélyben részesülőket, hogy gondoljanak mindig szeretettel a magyar hazára, mert ezen kívül nincsen számunkra hely. *Dr.*

Berky Miklós polgármester a város közönsége, *Kenessey Pongrác* főispán a kormány és a polgári hatóságok nevében mondott köszönetet a tisztikarnak. A tisztikar részéről még jelen voltak v. *Székely János* alezredes, zászlóaljparancsnok, v. *Loósy Lajos* és *Kosovich István* századosok. A kiosztott ruhaneműek mindegyike új és azt a zászlóalj munkanélküli ínséges iparosokkal készítette, ezzel is segítve a város ínségesein. Megemlítjük még, hogy a zászlóalj 1932. év november 1-től 1933. március 31-ig naponta 19 ínségesnek (6 család), adott teljes ebédet, közülük 4 személy állandó ellátását a helyőrség tisztikarának pénzbeli adománya fedezte. Ugyanezek a személyek a húsvéti ünnepekben is teljes ellátásban részesülnek. Örömmel nyugtázzuk a szegényügyi bizottság kérésére ez adományokat, mint felemelő bizonyítékát annak, hogy honvédségünk példaadó megértéssel lát bele és érzi át a mai kor nagy szociális problémáját és áldozatkészen vállal részt ebből a harcból is, amit a nyomorúság ellen a szeretet és áldozat békés eszközeivel kell megvívni.

Veszprémi Hírlap, 1933. április 16. 9. p.

Legyen-e Veszprémben még egyszer kötőgyár?

Nem így hangzik az a kérdés, mely felett a városi képviselőtestület a közeljövőben határoz, de következményeit tekintve így fogalmazhatjuk meg.

Többé-kevésbé ismeretes már a városban, hogy a volt Veszprémi Kötő és Szövőgyár Rt. jogutódja a Columbia Kötőszövőgyár azt az ajánlatot tette a városnak, hogy amennyiben az üzeme megszüntetése következményeképp fizetett 30.000 pengőt a város visszafizetné, úgy egyelőre 50 munkás foglalkoztatásával hajlandó üzemét újból felállítani.

A város a Columbiától kapott pönálét, mint az ismeretes, a Korona modernizálásához használta fel, tehát gyümölcsözően befektette. Természetes azonban, épp az elmondottakból, hogy ily nagy összeg máról-holnapra való visszafizetése a város háztartásának módjában nem áll. Le kell azonban azt is fektetnünk, hogy a Korona átalakításához felhasznált pönáléhoz úgy jutott a város közönsége, hogy mintegy 300 munkás kenyerét elvesztette az üzem megszüntetésével. Ebből a szempontból kell kiindulnunk most, amikor az üzem esetleges újraéledéséről lehet szó.

Az üzembeszünetés közvetlen oka az üzembracionalizálás volt, ebben az esetben 3 üzem összevonása egy helyen, Békésgyulán, ahol hatalmas új gyárépületek álltak rendelkezésre, szemben a veszprémi aránylag kis értéket képviselő, régi gyárépületekkel. A Veszprémi Hírlapban az üzem-

beszüntetésekor, 3 év előtt, megjelent cikkekben megemlítettük, hogy az üzem akkori beszüntetésének közvetett oka abban rejlett, hogy a város a vállalatnak 2 ízben megengedte, hogy a szerződésben kikötött nagyobb arányú beruházást és építkezést elhalassza. Ha ez a beruházás előbb, a halasztás megadásakor megtörténik, az üzem minden valószínűség szerint ma is dolgozik, ha talán nem is teljes kapacitással – de mégis munkaalkalmat jelent üzemekben túl szegény, – szegény emberekben pedig túl gazdag városunkban.

Azzal tisztában lehetünk, hogy a Columbiát nem a 30.000 pengő csábitja arra, hogy itt üzemét újból megindítsa, hisz a Hitelbank vállalatával állunk szemben. Gazdasági okok működnek közre, az utóbbi évben a textilgyárak forgalma Magyarországon megnőtt, úgyhogy a leállított üzemek egy része már újból megindult, így többek közt a bajai posztógyár.

Más oldalról pedig be kell vallanunk, ha a Columbia itt újból felállítani szándékozik üzemét, érthető, hogy a kifizetett pönalét visszakéri. Arra akarunk rámutatni s ez azt hisszük kötelességünk, hogy komolyan megfontolandónak tartjuk a Columbia ajánlatát, mert ne feledjük ezt az üzemet más városban is felállíthatja ez a vállalat. Nem lehet a város előtt közömbös, hogy 50, később – reméljük 100 – 200 család megtalálhatja az újra megindul üzemből megélhetését s nem szorul rá az évenkénti inségakció támogatására. De nem lehet ez a tény közömbös a város iparosai és kereskedői előtt sem, kik a múltban erősen érezték azt, mikor a gyár egy munkabér kifizetése mintegy 5000 pengőt hozott a város kereskedőinek és iparosainak...

Ha a város képviselőtestülete határoz e kérdésben az elsoroltak megfontolása után tegye azt úgy, ahogy polgártársai érdeke megkívánja. Ha a pönalé visszafizetése a városnak nagy megterhelést jelentene, vannak rá utak, módok, hogy a kérdést meg lehessen oldani. Az üzem megszüntetésekor a város igen nagy üzemi – víz- és villany kezdeményeket ajánlott fel. Nem lehetne ezt újból felajánlani? Ami pedig magát a pönalét illeti, illetve annak visszafizetését, kösse azt a város határidőhöz, esetleges befektetésekhez, amit a gyárnak korábban kellett volna elvégezni, kikötve a munkások számának fokozatos emelését s azt, hogy a vállalat Veszprémben csak helybeli munkásokat alkalmazhat. Ha nem lesz sikertelen a Columbia ajánlata és a város képviselőtestülete megértéssel kezeli az ügyet, sok kis temetőhegyi kunyhóban gyulladnak ki Karácsonykor a remény szikrái, az újból megtalált Munka reményének a szikrái...

B. F.

Veszprémi Hírlap, 1934. december 16. 4. p.

„ÖSSZETARTÁS” KERESKEDELMI SZÖVETSÉG

1. sz. propaganda-hirdetése:

Abeles Jenő <i>fa-, építkezési anyag</i>	<i>Fát, cementet, deszkát vesz?</i> <i>Legjobb cég az Abelesz!</i>
Bartáné G. Erzsi <i>kozmetikai szalon</i>	<i>Szükszeplője fogyatékos?</i> <i>Szabadjon a Bartánéhoz!</i>
Brust Miksa <i>rőfőszárú</i>	<i>„Balgamos illatok közt nem lengedez a zsefir...”</i> <i>Sem a kanavász de Brustnál mindent megtalálsz.</i>
Engel Imre <i>fűszer, csemege</i>	<i>Csemegéről ódát zeng el,</i> <i>Ha a cége Önnek: engel.</i>
Fleischer Nándor <i>bőrárú</i>	<i>Mert a lábunk sohasem páro,</i> <i>Takarja a Fleischer bőre.</i>
Glaser Dezső <i>drogéria</i>	<i>Glaseriktől ba vizzik,</i> <i>fotóárú, gyúvicikk!</i>
Kalmár Ernőné <i>illatszertár</i>	<i>Ha szaglása Önnek csal már,</i> <i>illatszerrel szolgál: Kalmár.</i>
Kelemen Imre <i>fűszer, csemege</i>	<i>Telbetetlen belemen</i> <i>uralkodik: Kelemen.</i>
Kövessy Testvérek <i>cipő</i>	<i>Cipőmben jól megférék,</i> <i>Gyártják: Kövessy Testvérek.</i>
Kulcsár Áruház <i>kézmunka, rövidárú</i>	<i>Amíg Ön piszkál,</i> <i>Kovallt fest és tisztít!</i>
Lányi Sándor <i>festék</i>	<i>Jó festéket ott találja,</i> <i>Abol ki van írva: Lányi.</i>
Lantos Dezső <i>dívatárú</i>	<i>Ruházata nem alantos,</i> <i>Ha ruházza Önt a Lantos.</i>
Patay Antal <i>fűszer, csemege</i>	<i>Kirakata guszust csinál,</i> <i>Vásároljon Pataynál!</i>
Rauschnitz Ignác <i>bátor</i>	<i>Rauschnitztól a bátor!</i> <i>Ibat, itt a csutora!</i>
Regényi Rezső <i>órák, ékszerész</i>	<i>Regősök szokták regényi:</i> <i>Legjobb órák a Regényi.</i>
Rákóczi Ruhaáruház <i>ruha, konfekció</i>	<i>Hej Rákóczi – Aruház,</i> <i>Kuruc, lobanct felruház!</i>
Szalai Mór <i>fa, szén</i>	<i>Ha a szene Szalai,</i> <i>Melegék a falai!</i>
Viczena Sándor <i>rádió</i>	<i>Könnyű Önnek, bírszen a</i> <i>Rádiója: Viczena.</i>
<p>Önmagát támogatja, aki szükségleteit itthon szerzi be! • Vásároljunk veszprémi cégeknek! • Kereslet és kínálat összetartásában a szebb jövő!</p>	

Városmarketing 70 évvel ezelőtt

A trianoni békediktátum következtében úrszecsugorított ország elveszítette azokat a helyeket, ahol az ország tehetőse vagy kevésbé tehetőse polgárai rendszeresen megfordultak piábanes céljából. Az erdélyi hegyek, az adriai tengerpart, a felsődéki városok a Monarchia utódállamaié lettek, ahol kevésbé szíves vendég volt az anyaállam magyarsága. Közben a beköszöntő világválság az ország gazdasági helyzetét is teljesen aláásta. A fizetési képtelenség és a fenyegető államszél elhárítására 1931. július 13-án a kormány három napos bankzárlatot rendelt el, majd korlátozta a betétek kifizetését, s bevezette a kötött devizagazdálkodást. Így a külföldi utak helyett inkább a belföldi kirándulások jöhettek szóba. Ezt felismerve a kormányzat szorgalmazta a hazai üdülőhelyek fejlesztésének a gyorsítását. Fülléres tonotokat indítottak az adott helyszínekre és 50%-os vasúti kedvezményt biztosítottak az egyéni utazók számára.

Az idegenforgalom fellendítése érdekében a Veszprémi Hírlap 1932 júliusában pályázatot írt ki, amelyben megvalósítható ötleteket vártak. A város Idegenforgalmi Bizottsága bírálta el a Veszprémi Hírlap pályázatára beküldött munkákat. A szeptember elseje határidővel kiírt pályázat megmozgatta a veszprémi polgárokat és számtalan jól használható ötlet érkezett be. Ezekből többet beépített a város a következő évek programjaiba. Ilyen volt többek között a város által kibocsátandó propaganda levelezőlap, a fizetővendég fogadó bálózat gondolata, a turistaszállás megépítése, de a cserkész tábor, a cserkészszüda is.

A Balatoni Intézőbizottsággal összefogva került sor 1935-ben a Balaton–Veszprém–Bakony Ünnepi Hetek rendezvénysorozatára, ahol a város képviselőtestülete, a város iparosai és kereskedői minden lebetűségeit megragalták annak érdekében, hogy a városba csábítsák az ország lakóit. Ezeket az idegenforgalmi eseményeket az ünnepi hetek szervező bizottsága koordinálta, egy kézben összefogva valamennyi programot. Így írtak ki amatőr fényképpályázatot értékes díjazással, új kiállításokat (betyáremlékek!) rendeztek a múzeumban. Sajtó- és nyomdatörténeti valamint egyháztörténeti-város-történeti kiállítás is szerepelt a programban. Az augusztus 16-iki irodalmi esten a színházban fiatal írók olvasták fel munkáikat, és Kodály népdalfeldolgozásokat énekelte Orsz Júlía, Mécs László pedig saját verseit mondta el. Volt tematikus festménykiállítás (Veszprém, Bakony, Balaton témakörben) országosan is jelentős művészekkel a megyeházán, bemutatkozott Ajka, Herend, Városöd a porcelánokkal, üvegáruval és a kerámiával. Szervezték igen népszerű szőlészeti és borászati kiállítást állandó borkóstolóval, de volt halászati és vadászati kiállítás is, és országos jelentőségű állatvásár. Olyan rendezvények is színesítették az ünnepi hét programját, mint fagyilaltest és dívatbemutató. Veszprémben ezt az idegenforgalmi rendezvény sorozatot 1935. augusztus 11 és 18 között tartották ünnepélyes külsőségek között, Kánya Kálmán külügyminiszter megnyitó beszédével.

Veszprém város díjat ad propaganda-levelezőlapjai két legelkesebb terjesztőjének

A napokban elhagyja a sajtót Veszprém város több ezer idegenforgalmi levelezőlapja, amelynek az a célja, hogy a veszprémiek levelezésükben minél gyakrabban használják. A levelezőlap ugyanis szép fényképfelvételt közöl a városról, néhány szóval felhívja a címzett figyelmét Veszprém idegenforgalmi értékeire, a kirándulás és itt nyaralás előnyeire is. A hatóság arra kéri Veszprém város lakosait, hívják ismerőseiket Veszprémbe kirándulni és nyaralni. Akik pedig hívásukra idejönnek, azokat kérjük meg, hogy hozzák el az idegenforgalmi levelezőlapot is, mutassák be azt az Idegenforgalmi Irodánál, ahol a feladó nevét tartalmazó szelvényt levárlják és megőrzik. Azok részére, akik legtöbb idegent hívtak Veszprémbe, akiknek tehát legtöbb szelvényük lesz, a város két értékes jutalmat ad. Az I. díj nyertese 50 P, a másodiké 30 P értékű árut vásárolhat bármelyik veszprémi iparosnál vagy kereskedőnél s a város ezt az 50, illetve 30 P-ös számlát helyette kifizeti. Fel tehát a nagy versenyre! A levelezőlap ára csak négy fillér lesz és minden könyvkereskedésben, trafikban kapható.

Veszprémmármegye, 1933. április 2. 4. p.

Veszprém idegenforgalmi propaganda postabélyegzője

Május 17-ével használatba vétetett és e naptól kezdve a Veszprémből szerte az országba, sőt világba kiröppenő leveleket, levelezőlapokat az 1. sz. postahivatal nem csupán a keletbélyegzővel látja el, hanem a keletbélyegzők között ott hívogat a város idegenforgalmi jelmondata is: „Vadregényes Veszprémbe olcsón nyaralhat”. Nagy István postafőnök ez alkalomból kedves figyelemmel köszöntötte a város polgármesterét és az idegenforgalomban tevékenykedő városi tisztviselőket azokon a levelezőlapokon, amelyen első ízben lett használatba véve a posta új bélyegzője. A bélyegzőt a város rendelte és az egyelőre csak az 1. sz. postahivatalnál, a nyári féléven át lesz használatban. – Örömmel üdvözljük mi is a város elhatározását és biztosra vesszük, hogy az idegenforgalmi propagandának ez az eszköze is hatékonyan hozzá fog járulni ahhoz, hogy városunk híre, neve, idegenforgalmi jelentősége országosan ismert legyen.

Veszprémi Hírlap, 1933. május 21. 4. p.

Veszprém a magyar mozik vásznán

Akik a múlt pénteken a rádió ebédutáni hírbemondását figyelték, örömmel hallhatták, mikor a bemondó konferálta, hogy a július 20-án a budapesti elsőhetes mozgóképszínházakban megjelenő Magyar Világhíradóban látható: az új uszoda megnyitása Veszprémben. Ismeretes, hogy a Magyar Hangos Világhíradó játssza miniszteri rendelet folytán kötelező az összes magyar mozgóképszínházakban és így egyenlőre Budapesten, azután fokozatosan az összes magyar mozik vásznán megjelenik Veszprém neve, a Vár, a kettős torony, a Benedekhegy festői sziklái és új attrakciónk, a máris annyira kedvelté lett uszoda. A mindennapi élet ezernyi bajától szorongatva, új, meg új gondokkal küzdve közömbösen megyünk el sokszor dolgok, események mellett, amire pedig fel kellene figyelnünk. Biztosan most is sokan mondják, hogy az a pár méter film, ami Veszprémnek van szentelve, ugyancsak nem jelentős esemény, hisz a híradók más és más vidéket, várost, eseményt pergetnek le előttünk napról-napra, egyszer Veszprémre is rákerülhet a sor. Mi mégis megállunk egy pillanatra, amikor hasábjainkon lerögzítjük ezt a kellemes hírt, ami 7 év óta nem fordult elő, amikor a választási propaganda-film készült Veszprémben, mert egy lépést látunk ebben az eseményben is a város jövő céljai felé. Úgy látjuk ezzel is egy rést és pedig elég jelentékeny rést ütött ez a város azon a falon, amelynek ismeretlenség a neve és amely oly hosszú időn át elzárta ennek a városnak érvényesülését, megbénította idegenforgalmának fejlődését. Nem lekicsinylendő tehát az, amikor több száz moziban százezrek nézik Veszprémet és legalább néhány szót szólnak is róla szomszédjuknak. Örülünk ennek, legyünk büszkéek érte, hívjuk fel más városban levő ismerőseink figyelmét is arra, hogy nézzék meg a Magyar Híradóban Veszprémet. Legyen ez is egy alkalom arra, hogy dicsérjük ezt a várost, mert nem szabad elfelejtenünk: csak akkor várhatjuk, hogy az idegenek is dicsérjék, szeressék ezt a várost, ha mi is megbecsüljük, szeretjük és tudunk lelkesedni érte. A filmfelvételek egy példányát egyébként a város megvásárolta a Magyar Filmirodától és azokat már vetítette is a mozi minden előadáson.

Veszprémi Hírlap, 1933. július 30. 6. p.

Megalakult Veszprémben az Országos Weekend Egyesület helyi csoportja

Nagy érdeklődés mellett tartotta *dr. Kenessey Pongrác* főispán elnöklete alatt a Weekend Egyesület megalakulását a városház tanácstermében. *Wallner Ernő* igazgató ismertette röviden azokat az okokat, amelyek az egyesület megalakítását városunkban is szükségessé teszik. A hétvégi nyaralási mozgalom most már országos jellegűvé vált. Ebben a mozgalomban Veszprémnek fontos szerepe van fekvésénél fogva. Az egyesület a hatóságok segítségére akar sietni az idegenforgalom fellendítésében. Bejelentette, hogy városunkban is bevezetik a fizetővendég rendszerét. Eszerint polgári családok vendégeket fogadnak, akik jutányos áron lakás és ellátást kapnak. Megemlíti, hogy a pünkösdi ünnepek alkalmából 50 vendég érkezik városunkba Bécsből. Ezután bejelenti, hogy a Nemzetközi Vásáron Veszprém és Zirc közösen rendez idegenforgalmi kiállítást. A megnyitó beszéd után a következő tisztikarral alakult meg a Weekend Egyesület: Elnök *Vélt Miklós*, társelnökök: *dr. Berky Miklós* polgármester, *dr. Weber Pál* kanonok, f. ker. isk. igazgató, városi ügyvezető elnök *Bokrossy Jenő* műszaki tanácsos, titkár *dr. Tekerés Lajos* v. aljegyző, jegyző *Kócszegi István* postatiszt.

Veszprémi Hírlap, 1934. április 15. 7. p.

Megjelent Veszprém új idegenforgalmi propaganda-plakátja

A városi menetjegyiroda kirakatában, a nagy külföldi fürdőhelyek gyönyörű plakátjai között a múlt héten meglepődve fedeztünk fel egy ismerős, hangulatos tájat: „Veszprém a Balaton és Bakony-vidék központjában ideális nyaralóhely”. Így szól a felírás, amely narancsszínű alapon sárga betűkkel foglalja keretbe Veszprém legjellegzetesebb tájképét, a Vár a VTC pálya alatti fenyves széléről. Bennünket is, akik pedig a helyszínen, igen gyakran elmerültünk a kép varázsában, megkapott annak témája-gazdagsága, szépsége és szinte minden részletében új és új szépségeket fedeztünk fel. Valóban jobb témát alig lehetett volna a városról kiválasztani az idegenforgalmi propaganda céljaira. Szinte elszomorodva gondoltunk arra, hogy mennyi kincset rejt magában ennek a városnak

különösen karakterisztikus fekvése és tájképcinek kimeríthetetlen bősége. Mikor tudjuk ezt a kincset pengőre átváltani, az idegenek által itt hagyott, a város polgárainak anyagi erejét gyarapító pengőkre. A plakátok különben már elindultak az ország minden részébe propaganda útjukra és meggyőződésünk, a város idegenforgalmi propagandájában igen hathatós eszköznek bizonyulnak majd. A város közönsége büszke lehet a plakátra, amely a főváros és sok külföldi hely plakátjával kiállja a versenyt, úgy témájának művészi értékében, mint a kiállítás tökéletességében. Büszkék lehetünk a plakátra azért is, mert a felvétel veszprémi fényképész *Kollár Adolf* munkája, míg a mélynyomású képet és kétszínű litográfiakeretet izléses művészi összhangba foglaló előállítás az Atheneum híret dicséri.

Veszprémi Hírlap, 1934. június 17. 7. p.

Idegenforgalmi előadások

A Magyar Weekend Egyesület idegenvezetői előadásainak sorozatában máj. hó 28-án, kedden *Rbé Gyula* múzeumigazgató és *Bokrossy Jenő* városi műszaki tanácsos tartottak előadást. *Rbé Gyula* végigvitte hallgató-ságát Veszprém kialakulásának történetén. A prehisztórikus kor első leletétől kezdve ismertette tudományosan alátámasztva a város múltját a honfoglalásig, majd pedig bekapcsolódva *dr. Gutheil Jenő* előadásába levitette a közönség elé az Árpádkor és a török hódoltság Veszprémét. Rámutatott előadásában a Vár még ismeretlen kazamatái és folyosói feltárásának fontosságára, melyek idegenforgalmi szempontból nagyjelentőségűek lennének. *Bokrossy Jenő* friss és ötletes előadásában Veszprém jelenéről és jövőjéről beszélt. A részletek közül a Szent Benedekhegy melléértje sürgősen elkészítendő és kívánatos lenne a Püspökkertbe – a megyeház bejáróval szemben – egy széles lépcső építése előtte egy víztükörrel. A színház és a püspöki kormányzóság már a nyár folyamán rejtett lámpákkal hatásosan ki lesz világítva. A városrendezés és az utcák szélesítése bátorságot s tekintélyes anyagi áldozatokat kíván, melyet a jövő érdekében előbb-utóbb meg kell hozni. A városi erdőszítés eredménye 30 év múlva fog mutatkozni, amikor sűrű erdők gyűrűzik körül a Bakony gyönyörű városát. A viharos tetszéssel fogadott előadásokat *dr. Wallner Ernő* kereskedelmi iskolai igazgató, alelnök köszönte meg az egyesület és a hallgatóság nevében.

Veszprémi Hírlap, 1935. június 2. 7. p.

Ünnepi hét Veszprémben

A Balaton és Bakony közös idegenforgalmi érdekeinek felismerése készítette Veszprém város és a balatoni intéző köröket, hogy ez év nyarán Veszprémben ünnepi hetet rendezzen.

Különösen nagy fontossága van ennek az ünnepi hétnek a Bakony szempontjából. A mindinkább növekvő turista forgalomból tapasztaljuk, hogy mindenki csodálattal telik el, amikor meglátja Veszprém és a Bakony természeti szépségeit.

Akit foglalkozott turisták vezetésével, az minduntalan hallotta azt a csodálkozó felkiáltást, hogy szinte érthetetlen, hogy a Bakony idegenforgalmáért ezideig oly kevés történt.

Ma már illetékes hivatali körök is felismerték a Balaton és Bakony vidék kapcsolatának óriási jelentőségét idegen- és vendégforgalmi szempontból. Ezeknek az elgondolásoknak az eredménye lett ez év nyarán megrendezendő Balaton–Veszprém–Bakony ünnepségek, amelyekből kiemelkedik a Veszprémi Hét.

A rendezőség mindent elkövet, hogy ez a hét méltón illeszkedjék a királynők kedvenc városának múltjába.

Augusztus 3-tól szeptember 3-ig állandó kiállítások lesznek. A Veszprém megyei Múzeum mellett épülő „Bakonyi ház”-ban láthatjuk a Balaton és Bakony néprajzi emlékeit, szemlélhetjük a bakonyi kézimunkák jellegzetes szépségeit. Látjuk a múlt időkből itt rekedt fafaragó kész-

séget. Feltűnik majd szemünk előtt a bakonyi betyárélet kézzelfogható, romantikus maradványa. Sajtó- és nyomda-, továbbá várostörténeti kiállítás keretében meglátjuk, hogy a város építészeti és kulturális szempontból hogy fejlődött a mai korig. Fénykép-kiállítás és ezzel kapcsolatos amatőr-fényképverseny bizonyára gyönyörű balatoni és bakonyi képekben lesz gazdag. Háziipari kiállítás és a kisipari kiállítás a népi és ipari kultúráról ad számot. Festészeti kiállítás keretében országos híru festők balatoni és bakonyi vonatkozású képeit szemlélhetjük. Egyházművészeti kiállításon láthatjuk azokat a kincseket, amelyek Veszprém fénykorából megmaradtak. A porcelán- és üvegkiállításon Ajka, Herend és Városlőd ipari készítményei vonulnak fel. A kirakatverseny keretében a kereskedők feléményessége kerül próbára. Szőlészeti- és borászati kiállítás állandó borkóstolóval. Erdészeti és vadászati kiállítás. Végül egy hatalmas, egész Dunántúlra kiterjedő állatvásár zárja be a szeptemberi napokban a gazdag állandó kiállítások sorozatát.

A tulajdonképpeni ünnepi hét augusztus 11–18-ig lesz. A vázlatos műsor a következő:

Augusztus 11-én. Magyar Néprajzi Társulat vándorgyűlése. Céhélet bemutatás. Szabadtéri hangverseny.

12-én. Veszprémmegyei Tanítók kongresszusa. Délután egyházzenei hangverseny. Este fagyalt-est és divatbemutató.

13-án. Országos frontharcos találkozó. Délután kirándulás a gyönyörű fekvésű Kiskuti csárdába.

14-én. A Veszprémmegyei Történelmi, Régészeti és Néprajzi Társulat előadó gyűlése. Este toronyzene a vigyázó toronyból, sétahangverseny.

15-én. A Magyar Országos Állatorvos Egyesület vándorgyűlése. Este Csermák-est.

16-án. Országos levente- és cserkész zenekarok monstre hangversenye. Este irodalmi-est az elszakított részek és a Csonkaország legnevezebb íróinak részvételével.

17-én. A Magyarhoni Földtani Társulat vándorgyűlése. A Dunántúli Közművelődési Egyesület hangversenye. Este a levente- és cserkész zenekarok máglyatüze.

18-án. Különféle versenyek díjainak kiosztása, ünnepi záró ülések. Este népünnepély a ligetben.

19. és 20-án két napi túra a Bakonyba.

Az Ünnepi Hét ezenkívül sportprogramokban is bővelkedik. Országos úszóverseny és vízipóló-bajnokságok. Dunántúli meghívásos vívóverseny és akadémia. Első osztályú birkózó- és csapatbajnokságok. Talajtorna bemutató. Ökölvívó bemutató. Dunántúli teniszversenyek. Veszprém

rém válogatott futbalcsapatának mérkőzése Budapest egyik neves csapatával. Nagy- és kisfegyver céllövő bajnokságok Veszprém bajnokságáért. Dunántúli pingpong versenyek. Fogat bemutató és távhajtási verseny.

A kormány teljes erejével támogatja a veszprémi Ünnepi Hét megrendezésének sikerét és az ország különböző pontjairól filléres gyorsvonatokat indít. Az ünnepi hét alatt pedig bármely helyről a MÁV minden vonalán 50%-os kedvezménnyel utazhat mindenki Veszprémbe.

Veszprém ősi városa készül az Ünnepi Hétre és mindenkit szeretettel vár kulturát lehelő ősi falai közé.

Veszprémi Hírlap, 1935. június 23. 2–3. p.

A Veszprémi Ünnepi Hét

Megnyitó ünnepség

Borús vasárnapi reggelre ébredtünk aug. 11-én. Köz- és magánépületeken nemzeti zászlók lengnek. Az egész város zászlódíszben várja a falai közé érkező idegeneket. Az utca tele van várakozókkal. A szokásos vásárnap délelőtti publikum a főútvonalon megsokszorozódott s lassankint gyülekeztek az Erzsébet királyné térre, ahol az ünnepségek megnyitására sátozt állítottak fel.

A gyülekezők között ott láttuk Veszprém városának és Veszprém megyének az előkelőségeit. *Dr. Simon György*, *dr. Lukács József* prekanonokok, *Purgly Pál* felsőházi tag, *Holitscher Károly* és *Nirmséi Pál* képviselők, *Walla Ferenc* földbirtokos, *dr. Csiba Mór* pénzügyigazgató, a város és a megye tisztikara gyülekezik az ünnepi sátor előtt. Ott vannak *Bokrossy Jenő* és *dr. Tekerés Lajos* városi tanácsnokok is, akik az ünnepi hét főrendezői.

Körülbelül 10 óra tájban terjedt el a híre, hogy megérkezett *dr. Kánya Kálmán* külügyminiszter, akit a kormány küldött ki, hogy az ünnepi hetet megnyissa. A város vezetősége élén a polgármesterrel fogadta. Utána a püspöki rezidenciába hajtatott a külügyminiszter, ahol a vármegye főispánja és alispánja és az ünnepi hetek rendezőségének az elnöksége is jelen volt.

Pontosan 11 órakor érkezett a külügyminiszter az Erzsébet térre. Vele együtt érkeztek: *dr. Rott Nándor* megyéspüspök, *dr. Wéber Pál* kíséretében, *dr. Kenessey Pongrác* főispán, *dr. Berky Miklós* alispán, *Rosos Károly* polgármester és *Iklódy Szabó János* a Balaton–Veszprém–Bakony ünnepségek rendezőségének az elnöke.

Miután az előkelőségek elhelyezkedtek a téren felállított dízsátorban, *Iklódy Szabó János* beszéddel üdvözölte a külügyminisztert. [...]

A „Bakonyi ház”

A bakonyi ház is a veszprémi ünnepi hetek egyik látványossága. Jelentősége azonban több, mint az ünnepi hét idegenforgalmi attrakciója, mert a balassagyarmati palóc faház mellett hazánk második szabadtéri néprajzi múzeuma lett.

Építettőjének, a Veszprémvármegyei Múzeumnak legnehezebb feladatát ennek a kettős célnak, az idegenforgalmi és a muzeális szempontnak az összeegyeztetése képezte. Ha csak az elsőt tartotta volna szem előtt, könnyen abba a hibába eshetett volna, hogy nem annyira hiteles dél-bakonyi házat, mint inkább a manapság oly annyira népszerű táncos produkciók számára állandó kulisszát teremt. Ha csupán a rideg muzeális szempont irányítja talán a legprimitívebb füstös konyhájú kétosztatú jobbágyházat építteti meg, ami viszont nem jelentett volna népművészeti élményt, legfőképpen pedig elrontotta volna azt a szép környezetet, amely az építkezés számára a múzeum közelségénél fogva rendelkezésre állott.

A dél-bakonyi vagy másképp Balaton-felföldi legrégebbi kőház-típus kikeresése, megmaradt emlékeinek lemásolása, illetőleg rekonstruálása kínálkozott a kettős probléma legmegfelelőbb megoldásának. Ez az a háztípus, mely nemes ívelésű és mégis zamatosan falusias hangulatú tornácával minden, népművészeti értékek iránt fogékony, hazai és külföldi számára kétségkívül a legszebb élményt nyújthatja, de kielégítheti a tudós etnográfus őseredeti népiséget kutató vágyát is.

Mint a legtöbb népi alkotásnak, ennek a háztípusnak is megvannak a maga nemzetközi gyökerei. Az ősi dél-bakonyi háztípus stílusának eredete a középkori román épületek, elsősorban az altemplomok építményeiben keresendő. A háborús idők vérzivataráiban a templomokba menekült lakosság előtt itt tárulhatott fel először az a felejthetetlen természetesen tudatalatti művészi élmény, amely aztán közvetlen ihletője lehetett saját lakóházának tornácépítésében is. Kétségkívül a gyakorlatiasság szempontja is közrehatott abban, hogy a várszerű román építkezést nemcsak művészi hatású íveiben, de zömök, vaskos falazatában is utánozni igyekezett. Így lett az ő háza is az ő vára. Célszerű menedékhely a köz- és vagyonbiztonság szempontjából oly annyira zilált századokban. Természetesen a geográfiai és a gazdasági feltételek is meghatározták ezt az építkezési formát. A vastag falazathoz, a helytel pazar bőkezűséggel bánó

építési módhoz kő- és pénz, illetőleg emberanyag is kellett. A dél-bakonyi részeken követ található eleget, a környék privilegizált nemesi falvainak lakossága pedig elég tehetőses lehetett ahhoz, hogy megfelelő emberanyagot és kőművest szerezzen. Így jött létre a román templomépítkezés mintájára Veszprémmegye dél-bakonyi részein a falusi kurta-nemesi ház. A későbbi analógiák – hiszen még a 19. század derekán is megtalálhatjuk ezt az építkezési divatot falvainkban – már lényeges változást mutatnak. A közbiztonság növekedése, a felvilágosodással együttjáró higiénia szempontja megnyújtja, fölemeli a tornác íveit, oszlopaikat, a ház mennyezetét és létrehozza a dél-bakonyi házaknak azt a típusát, amelyet főképpen a XVIII. század folyamán ide telepedő németjeink karolnak fel.

A Veszprémvármegyei Múzeum, mint talán legrégebbi és legmagyarosabb mintáját az ősi falusi romános tornácépítkezésnek ezért választotta ki a sok közül éppen a dél-bakonyi fekvésű Őcs község Komjáti-féle házat. De a tornác magyarosan és falusiasan román ívezetén kívül magyar jelleget adott a ház alaprajzának is, amelynek helyiségei szemben a bakonyi német és tót házakéival, mind a tornácra nyílnak és bizonyára a konyhabéli szabad tűzhely füstje miatt közvetlenül el vannak zárva egymástól.

A berendezés egységesen magyar jellegét már nem állt módjában ennyire kidomborítani. Elegendő hiteles és ősi anyag hiányában bakonyi német karakterű bútordarabokat is helyezett a szobába.

Veszprémi és magyar specialitása a Bakonyi háznak a hátsó helyiségben elhelyezett csutorásműhely. Amióta ennek az iparágnak egyik legutolsó mestere letette szerszámaint és esztergapadját a múzeumnak adta el, kihalásra lett kárthatva a csutorakészítés. Most az esztergapad és a velejáró szerszámok ismét visszakerültek legmegfelelőbb környezetükbe, körülöttük fafaragástól hangosak újra a falak és a 81 éves mester még mindig fürgén mozduló kezei közül egymásután kerülnek elő a szebbnél-szebb ivőkésziszegek. Sohasem jöttek volna többé létre ha nincs ünnepi hét és Bakonyi ház meg nem épül.

Azt hisszük, jó volt hogy megépült. Sikere bizonyítja. Az idegen látogatók az ünneplő közönség és a hozzáértő szakemberek szeretettel simogató szemei. Boldogan figyeltük meg: úgy tekintenek rá, mint ahogyan egy szép vitrinbe helyezett népművészeti emlékből gyönyörködünk. [...]

Egyházzenei hangverseny

Az Ünnepi Hét második napjának, de egyúttal az egész ünnepi hétnek kimagasló, magas nívón álló zenei eseménye: a hétfőn, aug. hó 12-én du. 5 órakor a székesegyházban rendezett egyházzenei hangverseny volt. Sajnálhatják, akik nem hallották, akik azonban érdemesnek tartották azon megjelenni, sokáig kellemes emlék gyanánt fogják megőrizni az ott hallottakat. Országosan ismert művészek adták ott tudásuk legjavát. Volt orgona, hegedű, cselló, szólóének, orgona-hegedű-cselló trió s vegyeskari műsorszám, mindenki válogathatott belőle, amit legjobban szeretett. A nagy gonddal és szakértelemmel összeállított műsor első száma *K. Pikéthly Tibor*, váci székesegyházi karnagy orgonaszáma volt. Az országos híru orgonaművész s zeneszerző első száma saját szerzeményű műve volt: Improvizáció a Himnusz fölött. Második számként *Franck* Sortie művét játszotta kitűnő technikával. Ugyancsak orgonaszám volt a hangverseny utolsó száma is. *Dubois*: Toccata c. műve. *Dr. Ráczné Havas Annus* hegedűművésznő csodálatosan finom, érzésteljes s nagy technikájú számai is igen tetszettek. Városunk kitűnő hegedűművésznője *Veračini-Corti*: Largo és *Goldmark*: Air c. műveket játszotta. Nagy sikere volt *dr. Kreszné Sztojjanovits Lily* fővárosi énekművésznőnek is. Szépen, erőteljesen csengő szopránja pompásan érvényesült. *Handel*: Aria a „Messiás”-ból, *Rege*: Bölcsődal s *Koudele*: Ébredj Uram c. műveket énekelte nagy tetszéssel. *Brodzský Ferenc* csellóművész, a veszprémi zeneiskola igazgatója *Bach*: Adagio és *Pergolesi*: Tregiorni c. csellószólókat játszotta csellón biztos technikával, szép és finom tónusban. Igen tetszett *dr. Ráczné Havas Annus*, *Brodzský Ferenc* és *K. Pikéthly Tibor* hegedű-cselló-orgona triója is, *Vi-*

naldí: Pastoralé c. műve. Különös dicséret és elismerés illeti az Árpádházi B. Margit Vegyeskar tagjait is, kik majdnem teljes létszámban megjelentek a próbákon és hangversenyen, dacára a nyári szünetnek, s oly szépet produkáltak, hogy dicséretére válhat úgy a városunknak, mint egyesületüknek. A vegyeskar gyönyörű szereplését a fővárosi művészek is elismerték s melegen gratuláltak a kar tagjainak s vezetőjüknek. *Kagerer:* Kyrie és Gloriáját a szt. Pál miséjéből, *Halmos:* A 97. zsoltárból, *Pikéthly:* Magyar imája c. műveket adta elő *Kecskés Lajos* karnagy vezetése mellett. A vegyeskar számait *Ritter Lőrinc* székesegyházi karnagy, a többi számokat *Pikéthly Tibor* váci székesegyházi karnagy kísérte orgonán kitűnő alkalmazkodással. A műsor egyes számait *Hanusz Albin* sekrestye- s nyomdaigazgató konferálta be. [...]

Már az 1930-as években éjszakai díszkivilágítást kapott szinte az egész vár.

A Veszprémvármegyei Történelmi, Régészeti és Néprajzi Társulat felolvasó ülése

A Veszprémi Ünnepi Hetek keretében történelmi társulatunk is *dr. Lukács József* pápai prelátus, egyetemi tanár elnökletével f. hó 13-án de. 11 órakor a városháza dísztermében ülést tartott, melynek tárgysorozatában *Szendrey Zsigmond*nak „A veszprémvármegyei népszokások összefüggése az egyetemes magyarság népszokásaival” című munkáját nagy élvezettel hallgatta a megjelent díszes és előkelő közönség, melynek sorai-
ban láttuk *Iklódy-Szabó Jánost*, *Simon György* prelátus kanonokot, *Rostos Károly* polgármestert, *Pongrácz József* pápai ref. főiskolai tanárt, *Gyórfy La-*

jon, stb., stb. *Szendrey* előadását a főtákar mutatta be s bebizonyította, hogy vármegyénkben több olyan népszokás él az emberek tudatában, mely más vidéken nem fordul elő és e jellegzetes eltérést azon magyar törzstől származónak véli, mely e területen hajdan letelepedett. A sok felhozott szokásból mi is felemlítünk egyet: „A keresztelés körül kifejlődött szokások között két érdekesen jellegzetes veszprémmegyei szokásra akadunk. A templomból hazajövet útközben a lánykát a keresztanyák kézről-kézre adogatják, hogy eladó korában is kapós legyen, – a fiút pedig a szobába érve először az ágy alá teszik s csak innen helyezik az anyja mellé, mert jobb alulról kezdeni az életet és fent végezni, mint hinton kezdve, kordén fejezni be.”

A nagyon értékes előadás után *dr. Pákay Zsolt* „Veszprémmegye birtokosai a török időben” és *dr. Tóth Ferenc* „Veszprémmegye antropogeográfiája” (azaz emberföldrajza) c. munkáikból, mely a vármegye monográfiájában jelennek meg, mutattak be egy-egy érdekes fejezetet.

A felolvasó ülést megelőzően a társulat 10 órakor a vármegyei múzeum könyvtártermében szakértekezletet tartott, melyen *Rbé Gyula*, *dr. Gutheil Jenő*, *dr. Nagy László* múzeumőr, *Rédl Rezső*, *Faller Jenő*, *Vevér Emil* és *dr. Lukács Pál* ismertették a monográfia részére elkészített és készülő munkáikat.

Toronyzene hangverseny

A Balaton–Veszprém–Bakony ünnepi héttel kapcsolatban kedd este 9 órakor a Veszprémi Szimfonikus Zenekar fúvós kvintettje toronyzenét adott a vigyázó toronyból.

Már 9 óra előtt minden irányból sűrű sorokban és csoportokban igyekezett a sok érdeklődő a város belseje felé. 9 órakor a Rákóczi tér zsúfolásig megtelt pár ezernyi hallgatóval és nézővel. A szép holdvilágos estén a torony szokatlan misztikus kivilágítása mellett fanfár bevezetés után *Beethoven*: Isten dicsőségét játszotta az együttes. Majd tárogató szóló következett *Viczgna Sándor* szép és finom előadásában. Utána *Meyerbeer*: Próféta indulója, *Pacsele*: Magyar ábrándja, *Borssay*: magyar és irredenta dalai következtek. A kiváló együttes komoly és szép számainal tapszuhataggal jutalmazta a hangverseny halás közönsége. A kiváló és művészi együttes tagjai: *Bodlaky Akos*, *Kajdy Ferenc*, *Nagy Ferenc*, *Polcz Ferenc* és *Zsebe Károly*. *Karnagy ifj. Farkas Ernő*. A hangversenyt *Erkel Ferenc* hazafias érzéstől duzzadó örökszép Szózatának hangjai fejezték be. [...]

Kirakatverseny

Veszprém ünnepi hetének egyik legszebb legérdekesebb eseménye a Veszprém és Vidéke Kereskedői Társulatának kirakatversenye. A város kereskedőtársadalma talán legjobban érzi át az idegenforgalom nagy jelentőségét és minden áldozatot meghozott, hogy szépség, érdekesség, tegye ezt a versenyt. A Kossuth Lajos utca felső részétől a Rákóczi térig szép és izléses minden versenyző kirakat s esténként ha kigyulladnak a lámpák még mindig csoportok állnak az üvegablakok előtt. Egy rövid hétre a nagyvárosok fénye, izlése jutott el Veszprémbe, de talán jóval tovább, mert egy ilyen verseny kihat sokáig a vevőre és eladóra egyformán.

A résztvevő kirakatokat f. hó 12-én bírálta el a bírálóbizottság, az eredményt pedig f. hó 18-án, vasárnap délelőtt 10 órakor hirdeti ki a városház tanácstermében *Iklódy-Szabó János* kincstári főtanácsos, a bírálóbizottság elnöke, ki egyúttal kiosztja az értékes díjazásokat és okleveleket is.

Az ünnepi hét egyéb eseményeiről a következő számainkban fogunk ismertetést adni.

Veszprémi Hírlap, 1935. augusztus 18. 1-6. p.

Az Ünnepi Hét három utolsó napjának eseményei

Laczkó-forrás felavatása

A veszprémi ünnepek egyik legfelemelőbb és legmagasztosabb eseménye folyt le szombaton, 17-én a festői szépségű Kiskuti völgy vidékén. A Lövölde és Sashegy között csörgedező bővizű forrást foglalta be szépen a város és nevezte el a tudós piarista geológusról. Az ünnepi hetek rendezőségén kívül a Veszprémi Piarista Diákszövetség és a Magyar Turista Egyesület Bakonyi Osztálya is meghívta tagjait a felavatásra. S látszott is, hogy *Laczkó Dező* neve még ennyi idővel halála után is gyakorol vonzóerőt, mert egymás után érkeztek a gyalogos csoportok és autók a derűs szép délelőtti napon a forrás színhelyére, úgy hogy, mire *Iklódy-Szabó János*, a rendezőbizottság elnöke az ünnepséget megnyitotta már száznál többen voltak együtt, ami a hétköznap délelőtti időpontot tekintve, szép számú közönségnek mondható. S e mellett a város vezetőimbe-

reit, előkelőségeket s még vidéki vendégeket is láthattunk a közönség soraiban.

A felavató beszédet *dr. Lóczy Lajos* egyet. tanár, a Földtani Intézet igazgatója mondta, melyet teljes egészében itt közlünk:

Mélyen Tisztelt Ünneplő Közönség!

1932. október 28-án, 72 éves korában távozott el *Laczkó Dezső* a földi életből. Az ő nemesen szerény egyéniségében a magyar tudomány egyik leglelkesebb és legönzetlenebb munkását, Veszprém egyik legkiválóbb férfiát, tisztelőinek nagy serege pedig szeretett barátját veszítette el.

Midőn a veszprémi ünnepeket rendező bizottság vezetősége engem szemelt ki arra, hogy ezen ünnep alkalmával *Laczkó Dezsőről* megemlékezzem, hálás szeretettel és örömmel vállaltam el a megtisztelő megbízást, mert benne a magam és családom legjobb barátját tiszteltem, aki mint tudós és mint ember a legbensőbb viszonyban állt boldogult édesatyámmal és velem.

A Laczkó forrás felavatása

Mint a Magyar Kir. Földtani Intézet igazgatója a magam és geológus társaim nevében bensőséges kegyeletünket tolmácsolom ezen ünnepély alkalmából, amelyen Veszprém város közönsége emlékkút felavatásával hódol nagy halottja *Laczkó Dezső* emlékének.

Laczkó Dezső 1860-ban Trencsénben született. Életét Istennek és a tudományos munkának szentelte. Már 1877-ben belépett a Kegyes Tanítórendbe. 1886-ban a földrajz és természetrajzi tárgyakból középis-

kolai tanári oklevelet szerevezve Privigyén, Kecskeméten és Veszprémben tanított. Utóbb a veszprémi főgimnázium igazgatója lett. Mikor édesapám 1895-ben megkezdte Veszprém környékén geológiai kutatásait és a piaristák vendégszeretetét élvezte, *Laczkó Dezső* nagy érdeklődéssel csatlakozott hozzá. Együtt barangolták be a Bakonyt és Balatonfelvidéket hosszú évek folyamán. Így lett *Laczkó Dezső*-ből vérbeli geológus, aki később önállóan folytatta, – úgyszólván haláláig – ezirányú munkásságát. A Bakonyban való utazás akkoriban még nem volt olyan egyszerű dolog mint manapság. A zalai és veszprémi Balaton-parton még híre-hamva sem volt a vasútnak és éppen 40 évvel ezelőtt robbantották a Cuha völgy dolomitszkláit, hogy a bakonyi vasút építését megkezdjék. Apám és *Laczkó Dezső* a legtöbbször gyalogosan, nehéz hátizsákkal megterhelve járták be a Bakony vadregényes bérceit, sok fáradsággal küzdve.

Laczkó Dezső kutató útjain éles szemmel és fáradhatatlanul gyűjtötte a kőzeteket és kővületeket. A Földtani Intézet Múzeumát igen sok, nagy értékű darabbal gyarapította. Ezek közül kimagaslik az a világhírű ősteknős maradvány, amelyet a Jeruzsálemhegyi triászkorú márgában ő fedezett fel és amelyet *Jaekel* a híres német paleontológus *Placochelys placodonta*-nak nevezett el.

Az évtizedes geológiai kutatások folyamán *Laczkó Dezső* a Bakonyból olyan gazdag anyagot gyűjtött, hogy ebből 35 hazai és külföldi paleontológus feldolgozásában 250 nyomtatott ívre terjedő monográfia készült. *Laczkó* maga Veszprém városának geológiáját dolgozta fel, amely munkája magyar és német nyelven a Balatoni Tudományos Monográfia sorozat első kötetében jelent meg. Műve a magyar geológiai irodalom egyik komoly értéke. Kevés magyar város vidékének van ily pompás geológiai leírása, mint amilyent Veszprém környékéről *Laczkó Dezső* nyújtott.

A közös munkában, az együttes kirándulások során fejlődött ki *Laczkó Dezső* és édesapám közt az a benső barátság, amelynek melegsége egész családjukra átsugárzott. Geológiai felvételi munka közben sokszor fordult meg csopaki szőlőnkben, ahová apám halála után is minden augusztus 25-én ellátogatott édesatyám nevenapját megünnepelni.

Működésében újabb fordulópontot jelentett kaukázusi utazása. Ugyanis *marosdécei Déchy Már* világutazó, 1902-ben mint geológus útítársat magával vitte *Laczkó Dezsőt* expedíciójára, amelynek célja a Kaukázus legmagasabb bérceinek felkutatása volt. *Laczkó* nagyszerű geológiai anyagot gyűjtött az expedíción, amely alapját képezte *Déchy* 1905-ben Berlinben kiadott három kötetes műve tudományos részének.

A kaukázusi utazás és az oroszországi gazdag múzeumok szemlélete mély hatással volt *Laczkó Dezső* lelkére és talán ezek megismerése élesz-

tette benne fel először azt a nemes gondolatot, hogy a Bakony gazdag geológiai, archeológiai és néprajzi anyagát összegyűjtse.

Laczkó Dezső sokoldalú természettudományi érdeklődése nem szorított csupán a geológiára. Lelkesen és nagy hozzáértéssel gyűjtötte a szép néprajzi tárgyakat és adatokat is. Régészeti kutatásainak eredményei is nagyszerűek. Ő fedezte fel és ásatta ki hív munkatársával *Rbí Gyulával* a balácai remekművű római kastély maradványait. Ő tárta fel a párját ritkító s a ma már világhírré szert tett ságvári löszleletet is.

A legnehezebb időkben ő teremtette meg újra a Veszprémmegyei Múzeumot, amely nemcsak Veszprémnek, hanem az egész országnak nagy büszkesége. Bámulatos, hogy a csekély anyagi eszközök ellenére is, mily határtalan szorgalommal, kitartással és szervező erővel hordta egybe az értékes muzeális anyagot, amely 1925 nyarán önálló díszes épületben kapott hajlékot Veszprém város kertjében. A múzeum megnyitása alkalmából a Kormányzó Úr Ófőméltósága tankerületi főigazgatói méltóságra emelte *Laczkó Dezsőt*. Tudományos érdemeinek elismerésül a Szt. István Akadémia 1927-ben rendes tagjainak sorába választotta. Székfoglaló értekezése „Őstörténeti adatok a Balaton környékéről” címen jelent meg, amely munka a ságvári és vöröstói prehisztorikus telepek pontos geológiai leírása alapján, első biztos megállapítása az úgynevezett nyílt vidéki diluviumnak.

Élete alkonyán munkásságát jórészt a Veszprémmegyei Múzeumnak szentelte. A múzeum évi jelentéseiben főleg régészeti eredményeiről számolt be. A geológiához azonban mindvégig hű maradt és még az utolsó években is számos geológiai gyűjtőutazást tett. A háború utáni időben több ízben gyakorlati geológiai kutatásokat is eszközölt. Bármikor szívesen és önzetlenül támogatta barátait és ismerőseit geológiai tanácsal, akik őt felkérték. Több bányamű létesítésében – így többek közt az eplényi bauxit és mangán előfordulás feltárásában – *Laczkó Dezső* nagy tudásának is fontos szerep jutott. Sokoldalú és mély tudása miatt mindenki szerette. Az őt körülvevő tisztelet azonban nem kapta el, nem tette gögőssé. Bársonyos baritonján nemcsak az Isten és a tudomány igéjét hirdette ékesszólóan, hanem ha a hangulat úgy hozta magával, a régi szép magyar nóták is lágyan és kedvesen csendültek meg ajkán. Időelőtti halálával értékes, munkában és eredményekben gazdag élet zárult le. Az ő nemes, szerény egyéniségében a magyar tudomány egyik leglelkesebb és legönzettelenebb munkását, tisztelőinek nagy serege pedig szeretett barátját veszttette el. *Laczkó Dezső*ben a Balaton-felvidék és a Bakony egyik legkiválóbb kutatója tért meg abba a földbe, amelynek titkait oly fáradhatatlan szeretettel kutatta. – Áldott legyen emléke!

Majd *dr. Cholnoky Jenő* egyet. tanár, mint a Magyar Turista Egyesület orsz. elnöke mondott magas szárnyalású beszédet. „*Lesz Laczkó Dezső*nek nagyobbiszabású emlékműve is a városban, – mondotta többek között – de ilyen szép, ilyen kedves, mint ez a forrás nem, mert ez felel meg az ő egyéniségének, mert amilyen egyszerű volt a ruha, amit viselt, olyan egyszerű volt az ő egyénisége is. De illik hozzá ez az emlék azért is, mert az ő lelke is távol a város zajától és porától, minden földi szenny fölé az égbe emelkedve, a természet ölen fejlődött a köz javára. Neki nem kellett kitüntetések, az ő gondolata csak a körül forgott, hogy szeretett múzeumának szerezzen valamit. Ilyen ambícióval lehetett csak egy kis vidéki városban olyan gazdag múzeumot berendezni, melyet büszkén mutatok meg mint e város szülőtte, mindig idegeneknek is... S amint e forrásnak vize soha ki nem apad, úgy legyen örök tanulság mindnyájunk számára az ő élete, hogy hitvány ember, aki magának él, de tanítson meg bennünket *Laczkó Dezső*, mint a Turista Osztály volt elnöke arra is, hogy szeressük a természetet, mert itt születnek meg az üde gondolatok és egészséges tettek. De legyen e kis forrás csobogása égbe szálló imádság is a hazáért, melyért a megboldogult is oly sokat dolgozott, de még sok munka vár ránk, az itt maradtakra is.

A mély meghatottságot kiváltó beszéd után *dr. Rbéley Antal* szavalta el *dr. Schvinner Károly* igen kedves alkalmi költeményét, melyet szintén rendelkezésre bocsátunk K. Olvasóinknak lapunk hasábjain, majd pedig *Rbé Gyula* múzeumigazgató emlékezett meg *Laczkó Dezső*től, mint a bakonyi turista osztály első elnökéről s az ő példájának követésére, a természet szeretetére, a turistalétesítmények megbecsülésére s a turistaság eszméjének ápolására buzdította a város közönségét s a városnak is tolmácsolta a turisták köszönetét a forrás szép kiképzéséért. A Veszprémi Piarista Diákszövetség nevében *dr. Szűcs Imre* mondott köszönetet Veszprém városának az egykori piarista tanár emlékének megörökítéséért, hogy mint a városban már nem egy helyen, itt is a rend tagjainak és a csendes, önzetlen munkának megbecsüléséről tett a város vezetősége tanúságot.

Dr. Iklódy-Szabó János egyenkint is megköszönte az elhangzott felszólalásokat s a közönség szíves megjelenését s indítványára a Himnusz hangjaival záródott le a felejthetetlenül kedves ünnepség.

Csermák Antal emlékhangverseny

A Veszprémi Ünnepi Hét keretében aug. 17-én, szombaton este 9 órai kezdettel rendezték meg a *Csermák Antal* emlékhangversenyt a Petőfi színházban, amelyet ez alkalomra teljesen megtöltött az érdeklődők sokasága. Az este első számaként *Nyakas János* ker. isk. tanár tartott előadást *Csermák* emlékezete címén, melyben alapos tájékozottsággal ismertette a hírneves zeneszerző és hegedűvirtuóz életét, munkásságát és érdemeit. Majd *Lendvai Lajos* és *Pusztai József* egyesített cigányzenekara játszotta el *Csermák* *Elégia*, *kesergő és csárdás* c. műveit. Kedves jelenet következett ezután. A Füzfői-gyártelepi Kultúregyesület 60 tagú gyermekkara jelent meg a pódiumon s *vitész Gerley Mihály* karnagy vezetésével *Kodály-Bartók*: Magyar dalokat énekelte a közönség élénk tetszése mellett. Igen nagy sikere volt a siófoki bokréta táncsoportnak is. A táncsoport a kanásztáncot, siófoki üvegtáncot mutatta be. A közönség viharos tapssal jutalmazta a pompás táncprodukciókat. Majd *vitész Mészáros István*, a városszerzte ismert tenorista *Gaal, Szabó* és *Kecskés*-dalokat énekelt érzéssel, szép előadásban a közönség nagy tetszésnyilvánítása mellett. A dalokat, valamint a táncokat az egyesített cigányzenekar kísérte ügyes alkalmazkodással. Ezután két siófoki legény pompás seprútánca következett. Ismét nagy sikert arattak ezzel is. Most műsoron kívüli szám következett. *Tompai Kálmán* ny. színigazgató, ki ezelőtt 25 évvel játszott városunkban, szavalta el nagy hatással, mély átérzéssel „A leventékhez” c. ódáját. A közönség viharos tapssal jutalmazta a szép előadást. Ismét Füzfőgyártelepiek következtek a műsorban. Az ottani kultúregyesület vegyeskara énekelte el *Bartók*: Népdalegyvelegét és *Ádám*: Somogy, balatoni nótáit *vitész Gerley Mihály* karnagy vezetésével. A szép hanganyaggal rendelkező vegyeskar szereplése nagy sikert aratott. *Orsolya Mária* hegedűtanárnő hegedűszólója következett ezután. *Hubay*: Hullámmzó Balaton c. művét játszotta érzéssel s kiforrott technikával *Raák Endre* finom zongorakiséréte mellett. *Kacsob*: Rákóczi megtérése s *Hevesy*: Dunántúli nóták c. dalokat énekelte ezután *Ebrenfeld Arthur* érces baritonján, szép előadásban. Végezetül a siófoki táncsoport *Csermák*: Verbungos táncát járta el ismét nagy tetszés mellett.

A hangverseny után tánc volt a Korona szálló tánctermében.

Veszprémi Hírlap, 1935. augusztus 25. 1-4. p.

A magyar Salzburgban

Elmondja: *Bauer József*⁶f. keresk. isk. tanár

Az Úr két kézzel szórta a tavasz éltető napsugarát húsvét reggelén. A fák mintha mély lélegzettel szívták volna magukba a reggeli fényt. Az állomásra behallatszik a szántóföldekről a pacsirta zsolozsmája. Mintha hallanám az Aranyosvölgy forrásainak fűge csobogását.

Az állomás a szokottnál mozgalmasabb.

De már hallom a kis vicinális pöfögését, amely a külsópályaudvarról hozza azt az Országos Magyar Weekend Egyesület által megszervezett pesti kirándulócsoporthoz, akikről két napig nekem kell gondoskodni.

Mit is fogok én mutatni ezeknek az ismeretlen embereknek? Mintha kicsit szégyelltem volna a mi városunk szegénységét.

Nem mondhatom, hogy a vendégek nagyon nagy barátsággal és bizalommal fogadták a közeledésemet. Elvezettem őket szállodai lakásukra és a következőképpen állítottam össze a délelőtti programját: múzeumi látogatási, séta a városon keresztül a Várba, kilátás a tűztoronyból, ebéd.

Az első nehézségem mindjárt jelentkezett a múzeumi tervnél. Pesti emberek nem azért jönnek a jó „vidékre” (s ebben a „vidékben” mintha lenne egy kis lekicsinylő ajkbiggyesztés), hogy poros múzeumokat nézessenek. Őket ez nem érdekli. Csak ki a szabadba! Elvégre láttak ők már különb múzeumot is.

De hála a rábeszélő-képességemnek, elvonszoltam a társaságot a múzeumba. És íme csoda történt... Alig bírtam az embereket kimozdítani a „poros vidéki múzeumból” olyan nagyon tetszett nekik.

Figyeljük csak meg, hogy a sok múzeumi érték-közül mi az, ami a vendégeket leginkább megragadta. Nem az, ami talán régészeti szempontból a legnagyobb értékkel bír; s idegenforgalom szempontjából ezt jó tudni!

A néprajzi osztály az, amelynek több tárgy nagy érdeklődést váltott ki. A társaságnak volt egy festőművész tagja, aki nem akart elmozdulni egy fekete szűr mellől, amely zöld és kevés piros színnel volt hímezve. Egészen elbűvölte a csodálatos színhatás. Nagy sikere volt a „Be van az én szűröm ujja kötve” kezdetű népdalnak, amelyet érthetően szemléltettek a bekötött ujjú szűrők. Csak az volt a baj, hogy nem tudtam a nótát meg-

⁶ Bauer József (utóbb Bartócz József) tanár a Veszprémi Felső Kereskedelmi Iskolában 1933-38. A veszprémi Iskolánkívüli Népművelési Bizottság h. titkára, megszervezte a kereskedő segítők részére a Baross-iskolát. Írásai a Veszprémi Hírlapban jelentek meg.

tanítani, mert magam sem ismertem. A jazz-zene mellett ezeket a szép népdalokat a helyi zenészek szíves figyelmébe ajánlom.

Tetszetek a speciálisan veszprémi vonatkozású iparok emlékei és a céhkorabeli maradványok. A bakonyi betyárromantika emlékeinek is nagy volt a sikere. A legnagyobb érdeklődést azonban a két cseresznye-magból készült fülbevaló váltotta ki, amelynek egyik szemén a Miatyánk kezdősorai vannak bevésve.

A bakonyi parasztszoba sarokra állított padkáiban elmésen fedezte fel egyik vendég a modern lakás rekamiéjét.

A múzeumi látogatás alatt megnyertem vendégeink bizalmát, s most már könnyű volt a dolgom. Mindent elhittek nekem, amit Veszprémről mondtam. S amint később el fogom mondani, ezzel a bizalommal egyszer vissza is éltem.

Megnéztük a Várat, érdekelte a vendégeket a történelmi megvilágítás, a Gizella-kápolna értékes freskói, de a legnagyobb hatást az a felséges kilátás váltotta ki, amely a püspöki palota erkélyéről nyílik. Itt jegyezte meg egyik úr, – aki a saját állítása szerint Ausztráliát és ennek szigeteit kivéve az egész világot bejárta, – hogy Veszprémet méltán nevezhetnénk magyar Salzburgnak.

A Várból visszafelé ötös csoportokban felmentek a tűztoronyba. De az első csoportnak annyira tetszett a csodálatos kilátás, hogy olyan sokáig maradtak fenn, hogy a következő csoport fenntartózkodását kénytelenek voltunk a béke kedvéért időhöz kötni.

S most éltem vissza a vendégeknek immár teljes bizalmával.

Együtt volt a társaság a tűztorony lejáratánál. Most még megmutatok egy egészen veszprémi különlegességet – mondtam. Az Ipartestület székházának a falában van egy jellegzetes Flórián szobor. Újnak látszik, de most restaurálták a házzal együtt, különben nagyon régi. Ennek a szobornak az az érdekes tulajdonsága, hogy amikor meghallja, hogy a tűztorony órája üt, leveszi a csákót a fejéről. A vendégeim mindezt el is hitték, csak a maguk pesti észjárásukkal azt állították, hogy biztosan villanyra jár a csákó és összeköttetésben van a toronyórával. Én határozottan állítottam, hogy a szoborban semmiféle elektromos vagy nem elektromos gépezet nincsen és teljes egyedül, a maga erejéből leveszi a csákóját, ha meghallja az óraütést. Pár perc múlva egy óra lett volna s bár a társaság nagyon éhes volt, de ezt a csodálatos alkalmat nem mulaszthatta el s egyéges állásfoglalásként megvárták az óraütést.

Én kissé távolabb helyezkedtem el a csoporttól, mert... mit lehessen tudni, hátha valami baj lesz azzal a csákövel... A tűztorony becsületes órája pontosan egy órakor elütötte a – hármat. (Nem lehet tudni, hogy egy órakor miért hármat ütött, de mondtam, hogy ez is egy helyi specialitás.) A csoport kérdően nézett rám, mert a Flórián szobor isteni nyugalommal öntötte tovább dézsájából a vizet, s még csak nem is nyúlt a csáköje után. Úgy-e rossz a gépezet, azért nem működik – gúnyolódtak. Nem – mondtam – miután a biztonság kedvéért még távolabb húzódtam a társaságtól – nincsen ebben kérem semmi gépezet, csak hát éppen a kőszobor nem hallotta meg az óraütést.

Vártam a sorsomat... De a jó pestiek nem vertek meg.

Most már csak egyetlen kívánsága volt Veszprém szerelmeseinek: ne sertéskaraj legyen az ebéd párolt káposztával, mert három kiránduláson most egymásután azt kaptak ebédre. És nem az lett.

Délután a Szent Benedek hegyen keresztül egy szép sétát tettünk a Kiskuti völgybe. Megpihentünk a „Kiskuti csárdában”, s kitűnő hangulatban tértünk vissza este a Betekints völgyön keresztül a szállodába. Mozi vagy színház nem tudta a vendégeket lecsábítani, mert amikor ezeket ajánlottam, azt mondták, hogy nem hajlandók a szerzett gyönyörű benyomásokat „kultúrával megfertőzni”.

Hétfőn a korai vonattal indult a csoport Zirc és a Cuha-völgy megtekintésére, ahol éppen olyan jól érezték magukat, mint városunkban. Az esti vonattal utaztak vissza a fővárosba gazdag emlékekkel.

Félénken megkérdeztem a társaság egyik tagját, – aki mint kormányfőtanácsos, méltóságos úr –, hogy az ellátás és szállás tekintetében mi a

véleménye? „Szégyenteljes szobát és ellátást kaptunk” mondotta óméltósága.

Mentegetőzve kérdeztem, hogy mégis miért e lesújtó vélemény?

„Tudniillik szégyen elfogadni ilyen europäer ellátást és szállást azért a kevés pénzért”. Hangzott a válasz.

Azt hiszem ez volt a veszprémi vendéglátóipar legnagyobb dicsérete.

Igaz, hogy egy másik tekintélyes számú turistacsoport erős kifogásokat emelt a szerintük túlságosan magas árak ellen s összehasonlítva városunkban fizetett árakat a zirci kirándulásnál tapasztalt olcsósággal, az összehasonlítás kétségtelenül Zirc javára ütött ki.

Este volt, amikor két napos együttlét után elbúcsúztam a vendégektől. Akarva nem akarva élő reklámjai leszünk a városuknak mondotta egyikük, mert annyi szépet láttunk, hogy azt önkéntelenül el kell mondani másoknak is.

Búcsúztunk: Viszontlátásra a magyar Salzburgban!

Veszprémi Hírlap, 1935. április 28. 4-5. p.

Amatőrfényképezészek figyelmébe!

Minden felvétele sikerül, ha filmjét, lemezét a fotócikkek árusításával 20 éve foglalkozó üzletemben vásárolja, hol Önnek szakszerű magyarázatot adnak a filmek, lemezek megvilágítására (exponálására), miáltal nem tudja felvételeit elrontani. A nagy fogyasztás miatt a lemezek, filmek, másolópapírok mindig frissen kaphatók. ● Raktáron tartom:

Agfa, Hauf, Lomborg, Ilford, Lumier, Voigtlander, Zeis Ikon fényképezőgépeit, filmjeit, lemezeit, papírjait, vegyszereit.

Laboratóriumomban, melyet a legmodernebb gépekkel szereltem fel, előhívásokat, nagyításokat, reprodukciókat a legszebb kiviteiben a legolcsóbban **3 óra alatt készítünk.**

A nálam vásárolt lemezeket, filmeket ingyen hívom elő.

Kétszázegynéhány kégalmas részlejtésű kedvezmény felül nyúl.
Részlet mások: tárgyképeslappal veszek vagy becsélek.

GLÁSER DROGÉRIA ÉS FOTÓSZAKÜZLET
Veszprém, Előte-kávéházzal szemben.

Diákélet–leventék–cserkészek

A veszprémi iskolák elsősorban az ifjúsági mozgalmakban való szereplésükkel vannak jelen a város sajtójában. A cserkészélet jó és bálsós téma a korszak krónikásainak. A város lakosságának lassú gyarapodása újabb iskolafejlesztéseket is megkívánt. Így az irgalmasnővérek új polgári iskolát építettek a Virág Benedek utcában, és átadták a kőtantermes Szent Imre katolikus elemi iskolát a Gräner udvarban.

Leventék zászlóavató- és sportünnepélye

A Veszprémi Levente Egyesület július hó 6-án, vasárnap rendezte zászlóavató- és sportünnepélyét s már kora reggeli órákban zenés ébresztővel járta be a várost a helybeli levente-zenekar. Az ünnepségen nemcsak a veszprémi, hanem a környékbeli leventecsapatokból is többen vettek részt. A szép fehér selyemből készült Szent Imre-leventezászlónak, amelyre arannyal „Isten, haza, király” szavak vannak hímézve, ünnepies felszentelése de. 9 órakor tábori misével kezdődött a Szent Imre-téren, amelyre *Csiba Mórné* zászlóánya felvirágozott fogaton érkezett meg a zeneszóval felvonult leventék sorfala között. A tábori misét *Serák József* kanonok plébános mondta, aki aztán megszentelte és megáldotta az elébe hajtott leventezászlót. Ezután a rendőrségi palota feldíszített erkélyéről *Zsigmond János* ny. kegyesrendi tanár, a VTC sportegyesület elnöke mondott hazafias érzéssel telített, szárnyaló ünnepi beszédet, amelyben hangoztatta a leventeintézmény magasztos célját és lelkesen buzdított annak szeretetére és támogatására. A nagyhatású beszéd végeztével *Csiba Mórné* zászlóánya szép szavakkal áldást mondott az új zászlóra és felszalagozta azt, majd átadta a zászlót *Csiba Mór* pénzügyigazgatónak, a Veszprémi Levente Egyesület elnökének, aki érzésekben és gondolatokban gazdag, lendületesen szép beszéd kíséretében vette azt az egyesület birtokába. Történeti visszapillantással bizonyította, hogy mindig akkor érte csapás a magyar nemzetet, amikor a zászlóra írt „Isten, haza, király” jelszótól eltértünk, majd hangsúlyozta, hogy a leventeintézménynek nem a nemzetközi békétlenség előidézése, nem izgatás a célja, hanem mélyen fekvő etikai célja van: az ifjúságot elvonni a rossz és könnyelmű lélettől és az erkölcsös vallásos, hazafias életre nevelni. De – folytatta emelkedett hangon, – ha a magyar nemzet békés törekvései a külföldön meg nem értéssel találkozónának s különösen a környező államok igazságunk békés eszközökkel való keresésében és felszabadításunkra irányuló törekvésünkben terrorisztikus eszközökkel próbálnának megakadályozni, akkor igenis a levente intézményt is a nemzet védelem szol-

gálatába fogjuk állítani s a magyar fiúk, mint egy ember fognak a haza zászlója alá sorakozni. A viharos tetszéssel kísért beszéd végén jelezte, hogy a rekkenő hőségre való tekintettel a zászlószegek beverését más időpontra halasztották, azután a leventék zeneszó mellett díszmenetben elvonultak.

Délután a Move-sportpályán igen jól sikerült levente-sportverseny folyt le, aminek részletes eredménye a következő: Atlétika. 100 m-es síkfutás: 1. *Schultbeisz János* 13 mp. 2. *Bakos Mibály* 13,2 mp. 3. *Valentin Pál* 13,4 mp. 60 m-es síkfutás: 1. *Csillag Pál* 8 mp. 2. *Felber Lőrinc* 8,3 mp. 3. *Jánosik Imre* 8,5 mp. 800 m-es síkfutás: 1. *Kindl Ede* 2 p 28 mp. 2. *Nikodém Mihály* 2 p 31 mp. 3. *Farkas Sándor* 2 p 34 mp. 400 m-es síkfutás: 1. *Csillag Pál* 1 p 25,5 mp. 2. *Tóth Sándor* 1 p 26,1 mp. 3. *Felber Lőrinc* 1 p 29,8 mp. Magasugrás (junior): 1. *Vajda János* 125 cm. 2. *Keller Pál* 123 cm. Magasugrás (senior): 1. *Radács László* 140 cm. 2. *Bakos Mibály* 137,5 cm. 3. *Schultbeisz János* 135 cm. Céllövészet: 1. *Kiss Gyula* 225, 2. *Klausz Márton* 215, 3. *Jády Ferenc* 210, 4. *Farpék József* 180, 5. *Gulyás István* 175, 6. *Láng Imre* 175 összegységgel. Boksizolás: 1. *Nikodém Mihály*, 2. *Farkas Sándor*. A nyertesek érmeket kaptak, amelyeket *Kolossváry László* várm. testnevelési felügyelő osztott ki.

Veszprémvármegye, 1930. július 13. 3-4. p.

Cserkésztaborozás

A veszprémi felső kereskedelmi iskola 204. sz. Szent László cserkészcsapatának 14 tagja, parancsnokuk vezetésével, június 28-tól július 6-ig az egeri Bükkben s a Mátrában tartották meg idei nagy nyári mozgó táborukat. Úgy menet, mint jövet egy-egy napot Budapest megtekintésének szenteltek, hol elsősorban a Hárshegyí úton fekvő Cserkészparkot, azután a Cserkészházat s a Vízitelepet keresték fel. A budai s pesti oldal egy másfél napos programba beilleszthető minden fontosabb látnivalóját megtekintették; tüzetesebben a Királyi várat, a Mátyás-templomot, az Áru- és Értéktőzsdét, a Mezőgazdasági Múzeumot, a Szent István bazilikát s a *Feszty Árpád* újonnan átfestett körképét.

Egerben a városi „Diákszálló”-ban szálltak meg, melynek élmezését a Városi Mentő és Tűzoltó Egylet látja el. Eger város műemlékei közül a főszékesegyházat, a *Mikes Kelemen* leveleinek eredeti példányát őrző Érse-

ki Lyceumot, *Dobó István*nak a minoriták temploma előtt álló szobrát, a török időkre emlékeztető minaretet s az egrí várat tekintettük meg, hol a Bebek-bástyán *Gárdonyi Géza* nyugszik – de mint a sírfelirat mondja – csak a teste. Estefelé jólegett a híres versenyszodában felüdülnünk. Másnap Nagyeged s a Várhegy került sorra. Az Eger-Parád gyalogutat Sirokon egy éjjelre megszakítva falusi tábortüzet gyújtottak, majd a parádi vadaskertben állótáborszerűen rendeztek be. Innét látogatták meg a híres parádi Szt. István kutat, az Ilona-völgy vízesését s a Kékest és a Saskót.

Hálás köszönetet kell mondanom iskolánk ama nemes szívű barátainak, kiknek adományai lehetővé tették, hogy mozgótáborunkban szegényebb sorsú cserkészaink is részt vehettek. *Dr. Óvári Ferenc* felsőházi tag a Veszprémi Takarékpénztár nevében 20 P-t, *Popper Sándor* ügyv. igazgató a Veszprémmegyei Takarékpénztár nevében 10 P-t s a Farkas és Korein bankcég 5 P-t adományoztak e célra. A mozgó-tábor összes költsége 335 P-t tett ki.

F. B.⁷

Veszprémmármegye, 1930. július 13. 3. p.

A veszprémi piarista gimnázium hangversenye

Megérdemelt nagy érdeklődés előzi meg a veszprémi kegyesrendi gimnázium ének- és zenekarának hangversenyét, ami a kecskeméti és tatai gimnáziumok zenekarainak közreműködésével május 16-án, ma szombaton délután lesz a Petőfi színházban. Megérdemelt a nagy és meleg érdeklődés, mert a gimnáziumi ifjúság ének- és zenekara, amely kitűnő vezetés alatt áll, már többszörösen bebizonyította, hogy zenei tudásuk és összetanultságuk a gyermekzenekarok átlagán magasan fölül áll s a legkényesebb igényeket is kielégítő művelzetet képes nyújtani. Most pedig, hogy a másik két testvérintézet zenekaraival együtt országos körútra indultak, számoltak előadói helyeik közönségének zenei ízlésével és hozzáértésével, amit az alább közölt műsor magas színvonala is bizonyít. A veszprémi gimnazisták május 14-én, Áldozócsütörtökön mutatták be kiváló ének- és zenekarukat Tatán, a kecskeméti és tatai ének- és zenekarok pedig 15-én, pénteken du. 5.39-kor érkeznek meg tanáraik vezetésével a veszprémi állomásra, ahonnan zene hangjü mellett vonulnak föl a

⁷ F. B. = Füleký Béla tanár, felsőkereskedelmi iskola

gimnáziumba. A veszprémi hangverseny a színházban 16-án pontban du. 5 órakor kezdődik és meggyőződésünk, hogy minden szépért lelkesedni tudó veszprémi közönség tömeges megjelenésével fogja támogatni a törekvő fiúk nemes igyekezetét.

A hangverseny műsora a következő: 1. *Erkek*: „Himnusz”, 2. *Füvök*: „Éljen a császár” diadalinduló. Előadják az egyesített zenekarok. 3. Népdalok. Éneklő a veszprémi gimnázium vegyeskara. 4. *Verdi-Borsagy*: Részletek a „Trubadúr” c. operából. Előadja a kecskeméti gimnázium fúvós zenekara. 5. *Adamec*: Két dal. Előadja a tatai gimnázium fúvós zenekara. A szárnykürtszóló *Jelinek Imre* VI. o. t. játssza. (5 perc szünet) 6. *Adamec*: „Ha én király volnék”. Előadja a veszprémi gimnázium szalon zenekara. 7. *Paszeller*: „Herkulesfürdői emlék”. Előadja a kecskeméti gimnázium fúvós zenekara. 8. *Brabms*: Magyar táncok (5. és 6. sz.) Előadja a tatai gimnázium fúvós zenekara. 9. *Ellenberg*: „Malom az erdőben”. Előadja a veszprémi gimnázium vonós zenekara. 10. *Adamec*: Egyveleg. Előadják az egyesített zenekarok.

Veszprémvármegye, 1931. május 17. 5. p.

A veszprémi cserkész-nagytábor

Július 5-én, vasárnap nyitották meg ünnepélyes keretek között a veszprémi Cseri erdőben összesereglett cserkész-nagytábort a nyilvánosság számára. Az ünnepély tábori misével kezdődött, amit *dr. Simon György* prelátus-kanonok végzett nagy papi segédlettel. Felemelő volt, amidőn szentmise alatt majd félezer cserkészfiú ajkáról egyszerre hangzott fel Isten dicséretére az egyházi ének. Istentisztelet alatt a győri tanítóképző intézet cserkészcsapatának tagjai szóló énekszámokat adtak elő. Mise után az ünnepségen megjelent *Mátrai Rudolf* székesfehérvári tankerületi főigazgató intézett magas szárnyalású, lelkesítő beszédet a fiúkhoz, majd az egybegyűlt előkelőségek, köztük *Havranek Antal* Fejér megyei alispán, *Simon Sándor* székesfehérvári polgármester, megtekintették a tábort és a látottakról a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak. Gyönyörű látványban volt részük azoknak a veszprémieknek, akik az esti órákig a táborban maradtak, mert ekkor gyulladtak ki a tábortüzek, amelyeknek hatalmas lángoszlopai bevilágították az egész csererdőt. A tábortüzes kivilágítás sikerének oroszánrész a székesfehérvári cserkészfiúkat illeti meg, akik semmi fáradságot nem kímélve rendezték meg ezt a felejthetetlen szép estét. Hétfőn Veszprém város előkelőségei, köztük *dr. Berky Miklós* polgármester látogatták meg a nagytábort.

A cserkésztábor vezetősége, felbuzdulva az eddigi szép sikeren, 12-én, vasárnap is ünnepélyt rendez a Csererdőben, este pedig tábortűzet. A veszprémi postahivatal ez alkalomra külön autóbusz-járatokat állít be, amelyek a Veszprémi Takarékpénztár elől indulnak reggel 8, délután 2, 4 és 6 órakor. Viteldíj 50 f. A vasárnapi ünnepély fényét nagyban emelni fogja az is, hogy jelen lesz azon *Sbrvy Lajos* szefehérvári megyéspüspök, hogy személyes megjelenésével buzdítást adjon a kitartó munkára cserkészfiainknak. Itt említjük meg, hogy 13-án, hétfőn a táborozó cserkészek bejönnek a városba és csoportokra oszolva, turistavezetőink kalauzolás mellett megtekintik Veszprém nevezetességeit. Este pedig fél 9 órakor a MOVE-pályán tábortűzes estet rendeznek, amelynek rendkívül szép programja iránt máris igen nagy érdeklődés nyilvánul meg. Ez alkalomra a MOVE-pályára a belépődíjak a következők lesznek: tribünülés 1 P, állóhely 50 fillér.

Maga a tábor a legideálisabb helyen, a csererdei nagy tisztáson fekszik. Középen, egy kis dombon nyert elhelyezést a táborparancsnokság, amelyet *Titl Regő* kerületi ügyvezető elnök, táborparancsnok vezet. A táborparancsnokságtól északra félkörben húzódva van felállítva a három megye cserkészeinek mintegy száz sátra s ezek a domboldali magaslatról nézve impozáns látványt nyújtanak. A tábor belső élete a legkitűnőbbben van berendezve, katonai mintára, hiányzik azonban belőle a katonai élet nyersessége, amit inkább a megérett testvéri szeretet vált fel. Szinte megható az a nemes verseny, ami az egyes csapatok tagjait fűti egymással szemben, csakhogy a „legszebb tábor” dicsőséges címe az övékét illesse, úgy, hogy az egyes csapatok tagjai a díszítést művészi tökéletességre fejlesztették és rendkívül szép dekorációkat létesítettek.

De folytatódik ez a nemes verseny a táborozás praktikus megoldásánál is, mert a tábornak körülbelül 15 szakácsa élet-halál kérdésnek tekinti, hogy az ő csapatának konyhája legyen a legszebb és legtisztább és az ő főztje legyen a legjobb. Ezt a nemes versenyt persze legnagyobb érdeklődéssel kísérik a többi cserkészfiúk is, hiszen az ő gyomrocskájukra megy a nemes harc. Sőt egyik szakács még attól sem riadt vissza, hogy takaros szakácsnői ruhába bújva főzze meg nagy igyekezettel a gulyást, hogy minél jobban megszállja az ihlet.

Igen praktikusán oldotta meg a táborparancsnokság a posta kérdését is. Az egyik fehérvári csapat arra a legbüszkébb, hogy nekik van egyedül a főőrrel tábori telefon összeköttetésük. Hát ami azt illeti, lehetnek is büszkéek, mert Graham-Bell nem is olyan régen találta föl a telefont és nekik már van. Nagyon sokat lehetne még írni a kedves ifjúk dzsemborijáról, de mi csak egyet mondunk nektek cserkészek: Végtelenül örülünk,

hogy eljöttetek ide a Bakony aljába, az ősi Veszprém városába és csak azt kérjük kis cserkészfiainktól, ha majd egyszer eljön az idő, ne a Csererdő lankás dombjára, hanem a Hargita bércére tűzzétek ki a piros-fehér-zöld zászlót és egy szívvel, egy lélekkel kiáltátok akkor: „Éljen Nagy-Magyarország!” H. J.

Veszprémvármegye, 1931. július 12. 4. p.

A Davidikum színelőadása

A Davidikum Fiúnevelő Intézet növendékei április 24-én, vasárnap este 8 órakor a Kat. Legényegylet nagytermében igen szép sikerű színelőadást rendeztek, amelyen nagy számban vett részt az ifjúságot megbecsülő közönség. Színre került *Nagy Miklós*: Pécsi diákok c. négy felvonásos regényes drámája. A darabról már elmondottuk véleményünket s bátran meg is ítéltük, hogy keresve sem találhatott volna a rendezőség alkalmasabb darabot ifjúsági előadásra, mint a Pécsi diákokat. Dicséretére legyen mondva a lelkes szereplőgárdának a darab minden szépségét kiaknázták, minden gondolatát s cselekményét hűen interpretálták. Nem is tudjuk, kit vagy kiket dicsérjünk meg különösen. Mindenki ezt érdemli akár főszereplő volt, akár csak egy rövid jelenete volt, mert valamennyi szereplő egész lelkét, tudását s lelkesedését vitte s adta bele szerepébe. *Kulesár László* VIII. o. Pekry magyar nemes, *Heltoy Pál* IV. o. ennek fia, *Velledits László* VIII. o. a bujdosó diák, *Andalits Gyula* VII. o. Mehmed bég, *Ferber Mihály* VII. o. Mulej, *Wetzel János* VI. o. József hajdú, *Fournier Nándor* VIII. o. Pöcörnye kerülő szerepében játszották a darab főszerepeit tökéletesen hű alakítással. Nagyobb szerepekben kitűntek még a következők: *Molnár József*, *Bucsy József*, *Andalits Gy.* VII. o. (diákok), *Novák Károly* V. o. (Ibrahim), *Cholnoky Kornél* III. o. (Ali), *Gerő Kázmér* II. o. (Jancsi), *Kratschmer Sándor*, *Petrikovszky Lajos* VI. o., *Tóth Ferenc* IV. o. (bujdosó köznemesek). A darabban előforduló énekszámok *Kecskés Lajos* karnagy szerzeményei voltak, melyeket nagy sikerrel, igen szépen énekelték *Heltoy Pál*, *Velledits László* és *Andalits Gyula*. Többeket meg is kellett ismételni. Az énekszámokat *Lendvay Lajos* és cigányzenekara kísérte. Nem volna teljes a referadánk, ha meg nem emlékeznénk *Körmendy Béla* prefektusról, ki a darabot rendezte és betanította s hogy az előadás ily szép sikerrel járt, abban neki oroszlánrésze volt.

Veszprémi Hírlap, 1932. május 1. 5-6. p.

Cserkészáborozás

A veszprémi piarista gimnázium 126. sz. cserkészcsapata június hó 22-én meglektintette a Csingervölgyben az Édelmann-féle mészéggetőt, ahol a mészkő fejtését, annak kiégetését *Sipos Gyula* művezető ismertette. Ugyanezen napon nézték meg a köszénbányát, ahol *Király István* bányamester kalauzolta a cserkészeket. Megmagyarázta a köszénfejtést, a bányaszerencsétlenségek alkalmával adandó segélynyújtás módozatait stb. Igen tetszett a fiúknak az állandóan égő salakhányó, az Ármin akna, a víztartót, a légaknák, majd Cservár pusztán át táborhelyükre tértek haza. 23-án a bazaltbányát, *Savanyú Jóska* bűvöhelyét, a barlangokat, 24-én a Kabhegyet, 28-án az Úrkúti mangánbányát nézték meg, ahol *Kiss Béla* mérnök szolgált felvilágosításokkal. *Kiss Béla* megmutatta a fiatalságnak a mangánosztályozót, a nagy áldozatok árán megépített völgyzáró gátat, amely cca 70.000 m³ víz felfogására szolgál, a bányát és azon műveket, melyek a mangánércet mosására, osztályozására szolgálnak. 26-án nagy ünnepeggel zajlott le a táborhelyen, mert ekkor kb. 30 szülő látogatta meg a kis cserkészeket. Ott láttuk nemcsak Veszprém városának, de Ajka és Devecser községek számos előkelőségét is. *Dr. Csaba Jenő* parancsnok misét pontifikált. A szentmise után a cserkészek tudásuk legjavát mutatták be. Szavalatok, játékok, pantomim stb-vel mulattatták a közönséget, mely tapsokkal jutalmazta a szereplőket. A késő esti órákban távozott el a közönség azzal az érzéssel, hogy a fiúknak a két heti táborozás testi és lelki fejlődésére feltétlenül előnyös volt. – Június 30-án tértek haza Veszprémbe a cserkészek, miközben érzékeny búcsút vettek mindazoktól, akikhez táborozásuk alatt szerető kapcsolatok fűzték. Itt jegyezzük meg, hogy június 26-án cserkészavatás is volt a táborhelyen. Felavatták a fogadalom letétele után: *Kaszás Jánost, Antal Lászlót, Kovács Sándort* és *Szokolcsky Tibort*.

Veszprémi Hírlap, 1932. július 10. 4. p.

Zápor a Bakony alatt

Itt ezer virág nevet a napra
És csorgó patakot csókol a fény,
Zsibong a nyár s bimbó fakad
A gally hegyén.

De halld, mély morajjal zúg az erdő!
Harsog a vihar, mint harci tábor;
Szaladó szélben zuhog a
Zápor.

Aranykalászon csordul a gyöngye,
Mint töltött serlegből drága ital...
Köszöntlek mennybolt, dússzavú
Égi zsvíj.

Döng a Bakonynak távoli bércé.
Fent tűzkarikákat rajzol az ég.
Szilaj dalát zengi a föld
Feléd.

S csitul a hangja, ritkul a cseppje,
Pacsirta dalt visz gitáros szárnyán...
S az égtől a szívedig ér
A – szivárvány.

Bánfi István

Veszprémi Hírlap, 1933. július 13. 4. p.

Iparos-cserkészek zászlószentelése

Szép ünnepség keretében ment végbe vasárnap a veszprémi Asszisi Szent Ferenc cserkészcsapat új zászlójának felszentelése. A zászlószentelő ünnepség, amelyen a zászlóanya tisztét vállalt *Anna* kir. hercegnőt, ennek fölkérésére, *dr. Kenessey Pongrácné* helyettesítette, a várbeli Szentháromság téren ünnepies szentmisével kezdődött s azon az ünnepség fővédnökei közül megjelentek *dr. Kenessey Pongrác* főispán, *dr. Wéber Pál* oldalkanonok, az egyházm. legényegyletek elnöke a megyéspüspök és a legényegyletek, *Krántz Kálmán* felsz. püspök nagyrépost a székeskáptalan, *dr. Berky Miklós* polgármester a város közönsége képviselőiben *vitéz Kolossváry László* várm. testn. felügyelő, a Veszprémi Ipartestület, a Cserkész Szövetség, cserkészkerület és várm. cserkész-főtítkárság képviselői, a társadalmi egyesületek közül többen zászlóik alatt és nagyszámú közönség. A szentmisét *dr. Simon György* preláthuskanonok celebrálta, majd szárnyaló szentbeszédben méltatta az iparos fiúkból alakult cserkészcsapat nemes, hazafias törekvéseit. Végül megáldotta a gyönyörű fehér selyemből készült zászlót, amelynek sárgára hímezett lilioma alatt a „Légy résen” cserkészjelszó olvasható. Ezután a zászlószegek beverése következett, aminek sorát a zászlóanyát képviselő főispánné nyitotta meg. Sok értékes arany és ezüst zászlószeget vertek be a fővédnökök és mások. Zászlószentelés után az ünneplő cserkészcsapat és a közönség a leventezenekar hangjai mellett a Petőfi színházhoz vonult, ahol a díszközgyűlés következett. A cserkészcsapat elénekelte a cserkészindulót, majd *Serák József* kanonok-plébános mondott emelkedett szellemű megnyitóbeszédet, amelyben kiemelte azoknak, elsősorban *Bujdosó István* parancsnoknak az érdemeit, akik a kis lelkes csapatot összetoborozták s hazafias, valláserkölcsi alapon céljai felé vezérlik. *Végh Benedek* csapattitkár, cserkész s. tiszt, a titkári jelentést olvasta föl, amelyből megtudtuk, hogy a gimnáziumi cserkészcsapatból a helybeli kat. Legényegylet égisze alatt alakult iparos cserkészcsapatot először *Kolping Adolf*től, a legényegyletek megalapítójáról nevezték el és csak később vette föl az Asszisi Szent Ferenc nevet. Parancsnokai *Gosztolya János* róm. kat. hittanár, *P. Tóth Mór*ic ferencrendi szerzetes, *Hirseb Sándor* róm. kat. tanító voltak, ma pedig *Bujdosó István* városi főtiszt, akinek önzetlen, odaadó munkásságáért a jelentés, az egybegyűltek lelkes éljenzése közben, a kis csapat hálás köszönetét tolmácsolta. Végül *dr. Wéber Pál* kanonok üdvözölte az ünneplő cserkészcsapatot és szépséges gondolatfűzéssel a „Jó munkát!” és „Légy résen!” cserkész jelmondatokba kapcsolódva buzdította őket az Isten és haza, valamint az embertársaik iránt való szeretetre. *Serák József*

zárószavai után a Himnusz eléneklésével végződött a díszközgyűlés, ami után még több rész zászlószeget vertek be. Délután a Betekintsben cserkészmutatványokkal szórakoztatták a közönséget, este pedig zsúfolásig megtelt színházban igen jól sikerült műsoros estet rendeztek, amelynek fénypontja *Cselényi József*nek, a Nemzeti Színház és a rádió hírneves művészenek szépséges énekszámai voltak. De a cserkészfiúk is kitétek magukért s különösen *Szalay Alajos* melodráma-szavalata, valamint *Szűcs Lajos* és *Galambár Imre* számai érdemelnek külön említést. Az est valamennyi szereplőjét melegen ünnepelte a közönség.

Veszprémvármegye, 1933. június 18. 2–3. p.

Veszprém

Polgári és felsőkereskedelmi iskola

A veszprémi m. kir. állami fiú felsőkereskedelmi iskola tornaünnepélye

Vasárnap délután kisütött a nap is, hogy tanúja legyen a kereskedelmi iskola tanulói által 3 óra hosszat tartó változatos szép tornaünnepélynek. Az évről-évre fegyelmezettebben és jobban dolgozó fiúk ezúttal kirettek magukért. A katonás rendben felvonuló csapat, a hibátlanul jól sikerült díszmenet a megtelt tribün előtt, igazán nagyon jó hatást váltott ki. A Nemzeti Hísekegyet a Levente Zenekar játszotta el, majd a rendgyakorlatok puskával, zenés szabadgyakorlatok és a mozgás-gimnasztika bemuta-

tása aratott nagy sikert. Az ugrószámokban 13-as csapat mutatja betudását. Különösen *Barta*, *Kukonya*, *Angeli* és *Molnár* szaltói, levegő bukfencei pompásak. 100 m-es síkfutásban: 1. *Winkler* 12,4 mp. 2. *Serényi* 12,6 mp-cel. (*Winkler* minden tréning nélkül futott.) 800 m-es futásban 1. *Serényi* 2,30 perces idővel. 2. *Tamáty*. Magasugrás: 1. *Barta* 160 cm-rel. 7 fiú kitűnő képzettséggel nyújtón dolgozik. Mindegyik mást mutat. *Barta* óriáskereke, *Kukonya-Jánoska* pár kettős mérlege, *Molnár* függeszkezdése, *Angeli* fordulásai, *Lobonyai* egykezes mérlege és *Vér* formás munkája kapnak sok tapsot. Korlátan 10 fiú produkálja hibátlanul nehéz és fárasztó gyakorlataikat. *Barta*, *Kukonya*, *Angeli* és *Zurmuibl* szabályos kézenállása, lengése, fordulása és *Molnár* könnyed mozgása azt igazolják, hogy tudnak a fiúk. Derűs nevetést vált ki a tréfas torna és sok tapsot kapnak érte a talajtornászok. A mérleg, toronyugrás, földbillenés és a szaltó végrehajtása egyszerű, de a görgő, pároshenger és a kalapács tréfas számai sem utolsók. *Kukonya*, *Barta*, *Zurmuibl* itt is kiveszik részüket. Pompásan sikerültek a gúlak bemutatásai. Különösen a toronygúla volt tökéletes, míg a csillaggúla nagyszerű alakításával ért el jó hatást. Végül a II. osztály az I., III., IV. osztály kombinált csapata ellen rövid futball játékot játszott. A II. osztály csapata játszott jobban és támadott veszélyesebben. A mindvégig szép tornaünnepélyt a Hiszekegy fejezte be, melyet a Levente Zenekar adott elő.

Mindvégig élvezetes és változatos tornaünnepély megrendezése, valamint a bemutatott gyakorlatok betanítása *Nyakas János* tornatanár fő érdeme, aki fáradtságot, időt nem sajnálva dolgozott a fiúkkal, hogy a tornaünnepély sikerüljön. Munkájában *Bernát József* tanár és *Szántó Ferenc* leventeoktató segédkeztek eredményesen. Külön meg kell emlékezni *Barta* kiváló tornászról, aki tökéletes gyakorlataival, könnyed mozgásával minden szeren biztosan dolgozott. *Kukonya*, *Angeli*, *Molnár* is sokat és jól dolgoztak.

Veszprémi Hírlap, 1935. június 9. 9. p.

Sportélet a városban

Kegyeleti staféta

Mindenszentek napján délelőtt 11 órakor tartották meg Veszprémben a kegyeleti stafétát, amely a nagymezői keresztől indulva a városon végig az Erzsébet liget végén levő temetőkapuig vonult. A staféta eredménye a következő: Levente csoportban I. az 1912-es évfolyam 6.01 perc, II. a cserkészek. – A középiskolások csoportjában: I. felsőkereskedelmi iskola 5.17.2 perc, II. a jutasi altisztképző intézet. – A szenior csoportban: I. a VMOVE SE 5.22.3 perc, II. a veszprémi pénzügyőrség. A staféta lebonyolítása után a beérkezők megkoszorúzták a hősök emlékkeresztjét, majd meleg ünnepséget rendeztek, amelyen részt vett a Levente zenekar is. *Dr. Karsay Sándor*, a MOVE elnöke adta át a győzteseknek az emlékérmeket.

Veszprémi Hírlap, 1931. november 8. 5. p.

1932. évi kegyeleti staféta MOVE csapata

Labdarúgás

Vasárnap itthon aratott győzelmet a VMOVE a Fűzfői AC csapata felett erős iramú, de szép játék után 4:2 (2:1) arányban. Az első perctől fogva nagy MOVE fölény mutatkozott, amely végigvonult az egész mérkőzés folyama alatt, az eredmény két 11-essel változott volna, ha csak kis szerencse szegődik a veszprémiek mellé, az egyiket nem adta meg a bíró a fűzfőiek ellen, a másikat azonban megadott, amely a MOVE ellen volt és a hálóba repült. A gólokat *Kólinger* (2) és *Próder* (2), illetve *Jozsef* s 11-esből *Serfőző*. A játék vége felé az erősen iramodó fűzfőiek közül *Hartmann* és *Szajkovits*ot a bíró kiállította. A mérkőzést *Flöthmann* bíró vezette. *Kólinger* második gólja a veszprémi szezon legszebb gólja volt. Ezt a mérkőzést a székesfehérvári Sóstói ifj. és VMOVE ifj. mérkőzése előzte meg, a fehérváriak 2:1 (0:1) győzelmével. Az első félidő 25. percéig a MOVE 9 emberrel állt ki és játszott. A gólokat *Jambries* és *Wencz*, illetve *Sütő II.* 11-esből lőtték, a MOVE-nak egy 11-es lövése a kapus kezébe repült. A VTC Székesfehérváron játszott bajnoki mérkőzést a DVE csapatával és 2:1 (1:1) arányú vereséget szenvedett. A heves iramú mérkőzésen előnye volt a fehérvári csapatnak az is, hogy saját pályáján játszott, egy kis szerencsével elhozhatta volna a VTC legalább az egyik pontot. Az első gólt a VTC szerezte meg *Lang* révén a 18. percben, amelyet *Both* gólja egyenlített ki. A szünet után kölcsönös támadások sorozata indult meg s csak erős küzdelem után a játék vége felé szerezte meg a fehérvári csapat *Both* útján a győzelmes gólt. A mérkőzés bírója *Sirovecz* volt.

Veszprémi Hírlap, 1931. szeptember 27. 4. p.

Vívóverseny

Folyó év március hó 5-én rendezte a „Veszprémi Vívó Club” városközi vívóversenyét a „Győri Vívó Club” kitűnő csapatával. A verseny elejétől-végig az izgalmas, gyönyörű küzdelmek sorozata volt. Hét óraker este kezdődött a törverseny, melyben a győriek közül *Hatschek*, *Meixner*, *Matuschek* és *Szabó*, a veszprémiek közül pedig *Bucskó*, *Simonyi*, *Kotányi* és *Lakács* vettek részt. A verseny mindvégig nyílt volt, mert mindkét csapat egymás mellett haladt úgy, hogy 8:8-as eredmény mellett a veszprémi csapat csak 57:62 jobb túsarányal győzött. A vívók egytől-egyig kitűnően dolgoztak s látszott, hogy a legjobb tudásukat viszik bele a küzdelem-

be, de mégis külön ki kell emelnünk veszprémi vívóink munkáját, akik a nyugati kerület legerősebb tőr csapatára felett arattak győzelmet. A küzdelemben *Bucskó* 3, *Lukács* és *Kotányi* 2-2, *Simonyi* 1 győzelmet aratott. A tőr csapatverseny befejezte után az ötös kardcsapatverseny következett. A csapatok összeállítása ugyanaz volt, mint a tőr csapatoké, csak a győriek ötödiknek *dr. Kocsis*, a veszprémiek pedig *Molnár*t indították. Erre a versenyre is csak a legjobbat mondhatjuk és legnagyobb dicsérettel illethetjük helybeli vívó gárdánkat. Rendkívül izgalmas volt az utolsó, *Meixner-Simonyi* asszó, mert ettől a küzdelemtől függött, hogy melyik csapat lesz a győztes! Végül is egy tuson, – mely valahogy *Simonyi* testét érte, – múltott a győri csapat győzelme. Az eredmény 13:12 a győriek javára. Tehát egy győzelem különbséggel győzött az idei bajnokokat magában foglaló győri csapat. Ez sem történt volna azonban meg, ha *Bucskó* jobb karját szabadon használhatta volna. Azonban már régi sérülés folytán a kardcsapatban indulni sem akart, mivel azonban vívóink közül többen influenzába estek, kénytelen volt beugrani. Így is 3 győzelme volt, mint *Simonyi*nak, míg *Lukács*, *Kotányi* és *Molnár* 2-2 győzelmet arattak. Amint értesültünk, vívóinknak ismét el kell hagyni jelenlegi klubhelyiségüket s most ismétlen ott vannak, hogy nincs otthonuk. Felhívjuk a vezetőségek figyelmét arra, hogy egy ilyen szépen és hazafiasan működő egyesületet más városokban a legmesszemenőleg támogassanak a hatóságok. Reméljük, hogy vívóinknak is hamarosan rendelkezésére fog állani egy új, de most már végleges otthon.

Veszprémi Hírlap, 1932. március 13. 7. p.

A Veszprémi Vívó Club 1929. január 13-án alakult meg a Városház tanácstermében. Elsőnek dr. Komjáthy László polgármestert választották.

Veszprémi MOVE SE csapata első osztályú csapat

Nyolc évi küzdelem gyümölcse. Fáradságos mérkőzések, kitartás, megértés és igazi összetartó sportszeretethez eredménye. Minden football-csapatnak (játékosnak) leghőbb vágya, álma, az első osztály. Megérdemelték. Veszprém város sportközönsége nevében ezúton üdvözljük a Move VSE I. osztályú amatőr csapatát. A Move VSE 1931/1932. bajnoki évben játszott 12 bajnoki mérkőzést. Ebből nyert 9-et, döntetlen 2, veszített 1-et. Adott gólt 28-at, kapott 14-et. Pontszám 20. Ezen a bajnoki

mérkőzéseken részt vett 19 játékos és pedig *Sárdy László* 12, *Zwicker Ferenc* 12, *Horváth Sándor* 12, *Amrein Dezső* 12, *Pócze Béla* 12, *Kölingér János* 12, *Tolnay Lajos* 11, *Pintér László* 8, *Próder János* 7, *ifj. Horváth Lajos* 6, *Tóth Lajos* 6, *Sulák József* 6, *Sztolarcsik Károly* 5, *Sütő János* 4, *Winkler István* 2, *Sütő Kálmán* 2, *Paár Nándor* 1, *F. Tóth Ferenc* 1, *Kindl Jenő* 1. Játszott még 12 barátságos mérkőzést, melyből 8 nyert, 4 veszített mérkőzése van, 39:25 gólaránnyal. 8 év alatt lejátszott bajnoki mérkőzéseken legtöbbet szerepelt *Sárdy László*, 97 mérkőzésen. Az egyesület megalapítása óta, a mai napig is ott van az élen, *dr. Karsay Sándor* egyesületi elnök, *dr. Tóth Béla* szakosztályelnök és *Bertalan László* alelnök, az egyesület kedves Laci bácsija. Ennek a fáradságot nem ismerő 3 embernek oroszlánrésze van abban, hogy ma az egyesület csapata az első osztályba került. Akadályt nem ismertek, ha az egyesületnek érdekeit képviselték, mindent elkövettek, hogy egyesületüknek mindazt, ami jó és megszerezhető, megszerezzék. Ők a legcsendesebbek. Ők nem ünnepeltek, de legtöbbet mégis ők dolgoznak ma is. Mi levesszük a kalapot és meghajolunk munkájuk előtt. Az eredmény oly nagy, hogy azt feltétlen el kell ismerni. Kívánjuk, hogy az első osztályba is éppen oly becsülettel állják meg helyüket, ne veszítsék el kedvüket, ha nem sikerül egyszerre minden. Kitartás és bizalom, az eredmény ott sem fog elmaradni. Előre Move VSE első osztályú csapata!

Veszprémi Hírlap, 1932. július 31. 6. p.

A magyar Turista Egyesület Bakonyi Osztálya

folyó évi február hó 28-án tartotta meg 7. évi rendes közgyűlését. A közgyűlésen *Rbé Gyula* elnökölt, az évi beszámolót *Roth Jenő* ügyv. alelnök tartotta meg, részletesen ismertetve a Bakonyi Osztály 1931. évi működését, amelynek kapcsán *Laczkó Dezső* főigazgatónak, aki az egyesületnek megalakulása óta elnöke volt, örökös dístagijának, a turistaság körül szerzett elévülhetetlen érdemeit méltatta. A közgyűlés kiemelkedő eseményét képezte az Ajka-csingervölgyi Turista Osztálynak beolvadása. Ezen tényt örvendetesen regisztrálhatjuk azon szempontból is, hogy az említett egyesület somlóhegyi menedékházát és az ugyanott emelt kiáltótornyot egyesületünk átvette. A tisztikarban és a választmányban megüresedett állásokat választás útján a következőkkel töltötték be: Választmányi tagok *dr. Horváth Lajos*, *vitéz Érdy Kálmán*, *Balogh Géza*, *dr. Szűcs Imre*, *Zsigmond János*, *Vinkler Béla*, *Regényi József*, *Sebők György*, *Bugsch László*. Pénztáros *Steinecker István*, ellenőr *Steidl Antal*, számv. bizottsági

rendestagok *Szigetby Ferenc, Scheele Frigyes és Szente Sándor*. Póttagok: *Hajagos Imre és Szeiberling Béla*. A tagok lelkesedése biztosítékot nyújt az egyesület szép céljainak elérésére és ezzel remélhetőleg Veszprém városa sem marad semmivel sem a fejlett turista étellel bíró más városok mögött.

Veszprémi Hírlap, 1932. március 13. 6. p.

*M. k. Károlyi Pál honvédsapát állásbővíítő iskola
Főépület, gard. ház, konyha utcai része*

A jutasi altisztképző sportünnepélye

Annak a sportünnepélynek a színpompás képéhez és fényéhez méltó ünnepséget, amit az intézet felavatásakor a kormányzó jelenlétében látott annak idején a veszprémi közönség, láttunk a f. évi május 30-án a jutasi altisztképző intézet lovagló és sport terén megrendezett évzáró sportünnepély keretében is. A külső szép kép, a mozgások harmóniája, a bemutatott gyakorlatok pontossága, változatossága és tökéletessége tekintetében az ünnepély és a növendékek teljesítménye katonai akadémikusok teljesítményeihez volt hasonló színvonalú. Az a fegyelem, előzékenység és szolgálatkészség, ami a belépőt már a kis rácsos kaputól kezdve fogadja és továbbkíséri, a nevelőintézet szellemét, s az a csinos és eleven díszítés, ami a barakktelepnek a sportpályához kigyúzó útjait teszi olyan megkapóvá, a katonai rendezés ízlését dicséri. Az öreg cserfák hűsen hajlon-

gó ágai alatt elhelyezett tribünökről a lengő lobogókkal élénk erdei tisztás, mint a természet kezéből átvett és kőralakban kiszélesített szabad nagy sportpálya képe magában ünnepies hangulatot kelt. Körülötte a régi szépségében hűselő zöld erdő, innen tűnnek elő és vonulnak fel rendkívül kellemes hatással a csoportonként különböző dresszekbe öltöztetett növendékek, akikből mint katonai újdonság ugrik félkörbe az intézeti nagy énekkar, hogy a nemzeti Híszkegyet ő is ajkára vegye a májusi természet egy pillanatra elnémuló ünnepi miliójében. A világoskék égkárpit felemelő szemléletében különösen esztétikusan hatnak a vezényszó nélkül, csupán csattogó jelre végrehajtott szabadgyakorlatok. A kerékpárosok karusszel-formációi, az egy időben eleven ütemben végbemenő atlétikai versenyek (itt futók ugranak ki a karabélylövésre, amott kalapács repül a levegőben és diszkosz csattan a földre); pompásan ülő fiatal lovasok díjlovaglása, az ötletes és mulattató ló és asztal-torna változatosan töltik ki a szünet előtti első felét az ünnepélynek. A szünet alatt helyükön maradó nézők mint havasóriásokban gyönyörködnek a természet díszletárából kölcsönadott és a tribünnel szemben a kék égre tornyosodott tejfehér felhőgomolyagokban, mialatt szomjazók és üdülni vágyók a sátoros büféket keresik fel. Számok közt és szünet alatt egyre szól a kellemes katonazene, sorrendet és eredményeket megafon hirdeti a fák törzséről. Szünet után igen szép ún. görgő (gördítő?) és szertornában van részünk, amit a tűzérfogatok harcszerű felvonulása, mint hajtógyakorlat követ, utána mulatságos talajtorna, majd lovasjáték következik. A sportünnepély utolsó száma a szép díjugratás. A meghívott tribün-közönségtől jobbra lelkes csapat osztja a tapsokat a kortársaknak; középiskolások azon csoportja ez, amely az ünnepségről tudomást szerezhetett. Amikor az intézet parancsnokságának, tisztikarnak köszönetet s a növendékeknek legteljesebb elismerést nyilvánítunk, nem hallgathatjuk el azon hő óhajunkat, hogy a jutasi intézet ezen gyönyörködtető és tanulságos ünnepsége a jövőben – nemzetnevelő érdekből is – már a nagy közönség részére is hozzáférhető lesz.

(s. k.)

Veszprémi Hírlap, 1931. június 7. 7. p.

Vármegyei birkózó bajnokság

Május 14-én, múlt vasárnap rendezték meg a vármegyei levente birkózó bajnokságot a volt Kötőgyár helyiségében. A versenyen megjelent *dr. Csiba Mór* pénzügyigazgató, levente egyesületi elnök és *vitész Szakonyi Lajos* vm. testnevelési felügyelő. A veszprémiek igen szép eredményeket értek el, ami *Miskegy Árpád* tréner buzgó munkájának eredménye. A részletes eredmény a következő: Légsúly: *Lenner József* Veszprém, *Simon Lajos* Veszprém, *Berényi István* Veszprém. Pehelysúly: *Schmidt Antal* Veszprém, *Fekete Kálmán* Veszprém, *Horváth István* Fűzfő, *Fürstner Lőrinc* Veszprém. Könnyű súly: *Bencsik Mátyás* Veszprém, *Kiss Ferenc* Veszprém, *Szedlák Ferenc* Veszprém, *Falmann Richárd* Veszprém. Kisközép: *Víg Lajos* Veszprém, *Szép Zoltán* Ajka, *Hauer Miklós* Fűzfő. Nagyközép: *Lőbnert István* Veszprém, *Neumayer Károly* Veszprém, (visszalépett) *Dombi Lajos* Ajka.

Veszprémi Hírlap, 1933. május 21. 8. p.

Uszodaavatás Veszprémben

Ünnepélyes keretek között avatták fel vasárnap a *Csomay Kálmán* építőmester tulajdonát képező új uszodát. Az ünnepélyen a Magyar Úszó Szövetséget *dr. Bély Alajos* társelnök és *dr. Bárány István* úszókapitány, a MOVE országos elnökségét *Szedes János* alelnök, Veszprém vármegyét *dr. Horváth Lajos* alispán és a várost *dr. Berky Miklós* polgármester képviselték. A levente zenekar által eljátszott Himnusz után a rendező egyesület nevében *dr. Karsay Sándor*, a MOVE VSE elnöke, a város nevében *Berky Miklós* polgármester üdvözölték a vendégeket s a szép számban megjelent közönséget. *Bély Alajos*, a MUSz társelnöke a sportnak, különösen az úszósportnak nemzetnevelési szempontból való fontosságáról tartott előadást. Majd a veszprémi uszoda megépítése s a helyi úszósport megteremtése érdekében kifejtett fáradhatatlan és eredményes működésükért *dr. Szűcs Imre* kegyesrendi tanárnak, *Karsay Sándor* MOVE-elnöknek, valamint *idősb. Csomay Kálmán* és *vitész ifj. Csomay Kálmán* építészeknek a MUSz emlékplakettjét adta át.

Ezután a helyi és vármegyei kezdő úszók részére rendezett staféta és egyéni úszószámokat bonyolították le. Meglepetést keltett a 13 éves

Tamásty nagyszerű úszása. Utána a MOVE országos bajnoki számai, a 100 méteres mell-, a 100 m gyors- és a 100 m hátúszás következtek. A mellúszást *Gyökér* (Move VSE), a gyorsúszást *Csik* (BEAC), a hátúszást *Bitskey* (Eger) nyerte országos viszonylatban is jó időeredménnyel. Vízipóló bemutató mérkőzést játszott a Bpesti Egyetemi AC kombinált csapata az egri MESE kombinált csapatával 3:2 (3:1) arányban. Bíró: *dr. Bárány István* volt. A székvárosunkban még teljesen ismeretlen vízipóló játék, amelyben a magyarok az egész világon verhetetlenek, a közönség tetszését nagymértékben megnyerte. Befejező számként *Bárány István* olimpiai és európai bajnokunk a helyes és helytelen úszási módokról tartott szemléltető előadást a vízben, megfelelő magyarázatokkal. A szép ünnepség a díjak kiosztásával ért véget.

(t. l.)

Veszprémvármegye, 1933. július 16. 5-6. p.

A teraszos elrendezésű Csomay strand úszómedencéje

Atlétikai verseny a gimnázium és a kereskedelmi iskola között

Pompás idő kedvezett a múlt vasárnap megtartott Gimnázium – Kereskedelmi iskola közötti atlétikai versenynek. Sajnos, habár a verseny közönséget is megérdemelt volna, a két intézet tanári karán és a tanulókon kívül alig láttunk valakit. Küzdelmekben és izgalmakban nem volt hiány annak dacára, hogy végeredményben a gimnázium győzött elég fölényesen 53–35 pontarányban. Az eredmények közül kimagaslik *Serényi* (ker.) nyolcszázasa, *Szabó* (gimn.) kétszázasa és *Hegedűs* (gimn.) súlydobása. Részletes eredmények a következők: 100 m.: 1. *Szabó P.* gimn. 12, 2. *Vinkler* ker. 12,1; 3. *László* ker. 12,2. – 200 m.: 1. *Szabó P.* gimn. 25,6; 2. *Vinkler* ker. 25,8; 3. *Mezei* gimn. 25,9 – 800 m.: 1. *Serényi* ker. 2,25; 2. *Stern* gimn. 2,28,8; 3. *Totth* ker. 2,30. Súly: 1. *Hegedűs* gimn. 10 m 13 cm; 2. *Totth* ker. 9 m 53; 3. *Korompay* gimn. 9 m 21. – Diszkosz: 1. *Pávian* gimn. 27 m 88; 2. *Barka* ker. 27 m 42; 3. *Totth* ker. 25 m 96. – Magas: 1. *Mezei* gimn. 157 cm; 2. *Barta* ker. 157 cm; 3. *Molnár* gimn. 147. – Gerely: 1. *Hegedűs J.* gimn. 39 m 76; 2. *Török* gimn. 38 m 89; 3. *Barka* ker. 37 m 10. – Távol: 1. *Szabó P.* gimn. 5 m 56; 2. *Török* gimn. 5 m 55; 3. *Totth* ker. 5 m 10. Reméljük, hogy ez az eredmény nem teszi sem a gimnáziumot elbizakodottá, a kereskedelminek pedig nem veszi el a kedvét a további küzdelmektől.

Veszprémi Hírlap, 1933. október 22. 9. p.

A Veszprémi Korcsolyázó Egyesület közgyűlése

Mint már korábban jeleztük a városban mozgalom indult meg, hogy a Veszprémi Korcsolyázó Egyesület, mely több mint egy évtizede megszüntette működését, újból aktív részt vegyen Veszprém korcsolyázó sportjának irányításában. A terv már a megvalósulás stádiumába jutott. November 7-én du. 3 órakor az egyesület a püspöki kormányzóság épületében tisztújító gyűlést tartott, amelyen megválasztották az egyesület vezetőségét is. A tisztújító közgyűlési *Jánosi József* törv. tanácselnök elnökölt, aki a gyűlés megkezdésekor ismertette azokat az előzményeket, amelyek a közgyűlést megelőzték. *Dr. Karsay Sándor* szólt hozzá az elnöki jelentéshez. Kifogásolta, hogy a választmány még a közgyűlés előtt új tagokat vett fel az egyesületbe. A közgyűlés nem tette magáévá a felszöla-

ló felfogását, mert a tagok felvétele a mindenkori választmány hatáskörébe tartozik. Utána megválasztották az egyesület tisztikarát: elnök lett *Rádi Andor*, alelnök *Jánosi József*, titkár *Kocsuba Elemér*, pénztáros *Hakk Ferenc*, ügyész *Schiberna Ferenc*, jegmesterek *Csomay Miklós* és *Csiszár Gyula*. A tisztikar megválasztása után megbízta a közgyűlés *Schöneigner-Krieger* és *Korein* egyesületi tagokat számvizsgáló bizottsági teendőkkal. Elvben kimondotta továbbá a közgyűlés, hogy a korcsolyapályát saját kezelésébe veszi, addig is, amíg véglegesen dönt arról, hogy a jövőben a korcsolyapályát bérbeadja-e vagy saját kezelésében tartja meg. A közgyűlés után igazgató-választmányi ülés volt.

Veszprémi Hírlap, 1934. november 11. 6. p.

Veszprém város asztalitenisz bajnokságai

Nagy érdeklődés mellett vasárnap du. fél 3 órai kezdettel rendezte meg a Veszprémi Evangélikus Keresztyén Ifjúsági Egyesület a Korona szálló nagytermében Veszprém város 1934. évi asztalitenisz bajnokságait. A verseny eredményei a következők: Csapatbajnokság: Bajnok a Veszprémi Királykuti Úszóegyesület csapata. 2. Veszprémi Evangélikus Keresztyén Ifjúsági Egyesület A) csapata. 3. A Veszprémi Evangélikus Keresztyén Ifjúsági Egyesület B) csapata. Férfipáros bajnokságban. Bajnok: *Keresztes György-Veszprémy Zoltán* pár (KIE), 2. *Csiszár Gyula-Stoll Ferenc* pár (VKUE). 3. *Bajnóczi László-Mesterházy Zoltán* pár (Move). Egyéni bajnokságban: Bajnok *Bakonyi Viktor* (VKUE). 2. *Stoll Miklós* (VKUE). 3. *Veszprémy Zoltán* (KIE). 4. *Szűcs Lajos* (KIE).

Veszprémi Hírlap, 1934. december 23. 5. p.

Új sakk-kör Veszprémben

Megalakult a VOGÉ veszprémi csoportjának a sakkosztálya. A sakk-kultúra mindinkább terjed Magyarországon. Egyik sakkegyesülés a másik után keletkezik Budapesten és a vidéken is. Városunkban egy új, nagy reményekre jogosító sakkegyesülés jött létre a helybeli VOGÉ keretében folyó hó 15-én, ahol Veszprém reprezentatív sakkozó gárdájának a túlnyomó többsége megjelent. *Schöneigner Krieger Imre* mérnök, VOGÉ elnök üdvözölte a megjelenteket s azután megválasztották az alosztály tisztika-

rát és választmányát, amely a következő: Elnök *Nyakas János* ker. isk. tanár. Alelnök *Molnár Károly* főtiszt. Főtítkárs *Hencsey László* intéző. Titkárs *Bácskai Árpád*. Tornavezető *Molnár Ödön*. Főjegyző *Bauer József* ker. isk. tanár. Jegyző *Bajnóczi László*. Főpénztáros *Bella Péter*. Pénztáros *Kulcsár Károly*. Főszertáros *Fekete József*. Szertáros *Fekete István*. Ellenőrök *Tisztartó László* és *Mancha Ferenc*. Választmányi tagok: dr. *Bognár János* orvos, *Hevesi Zoltán* főtiszt, *Steiner Jenő* likörgyáros, *Tisztartó Sándor*, *Keresztes György*, *Szabó Béla*, *Rideg József*. Az új sakkalakulat máris tartalmas programmal óhajt a közeli jövőben szerepelni.

Veszprémi Hírlap, 1935. január 13. 7. p.

Veszprém 1935. évi sakkbajnoki versenyének befejezése

1935. évi bajnok *Jeney László*, a múlt évi bajnok lett

A sakkbajnokság küzdelmei véget értek. Ez a verseny nem a felületesen játszó kávéházi, vagy „kártyás sakkjátékosok”, hanem elméletileg is képzett komoly sakkozók küzdelme volt, akik célul tűzték ki maguk elé a tudományos és művészi sakk kultuszát. A verseny szép küzdelmeket hozott, s az ifjúság örvendős előretörésének jegyében zajlott le.

Az első helyezett és így az 1935. évi bajnoki cím és oklevél tulajdonosa a fiatal és nagytehetségű *Jeney László* lett (7 pont), aki hatalmas, főként elméleti képzettsége, méltán juttatott a szép eredményhez. Veretlenül jutott az első helyre, két döntetlen kívül az összes játszmáit megnyerte. Teljesítménye 80%-on felüli. Kiváló képességének tanúbizonyságát adná a nemzeti mesterképző versenyen, ha ebben egészségi állapota nem akadályozná. Neki köszönheti városunk azt, hogy sakkéletünkről a fővárosi lapok is tudomást szereznek. Nemcsak gyakorlati és elméleti játékos, hanem kiváló feladvány-fejtő. Ezt bizonyítja az „Újság” nagy feladvány és végjáték megfejtési versenyén elért első helyezésre. A pozíciós szépségű játszmák alkotására irányuló törekvése megérdemelten juttatta őt az I. kitűzött szépségdíjhoz is.

A második és harmadik helyre holtversenyben *Bácskai Árpád* és *Nyakas János* kerültek. A versenyen küzdők figyelmét és szeretetét különösen felkeltette a fiatal *Bácskai*, kinek az első komolyabb versenyen elért dicséretes eredménye, nagy ígéret városunk sakkéletében. *Nyakas János* neve

nem ismeretlen a sakkbarátok előtt, teljesítménye kiforrott tudásának szép jutalma. Egyik kombinációs játszmájával a II. szépségdíjat nyerte, míg *Bácskai Árpád* játszmája a III. szépségdíjas volt.

A negyedik helyezett *Molnár Ödön*, ki példaképe a sakkozói szeretetnek és pontosságnak, ezért előkelőbb helyre vártuk őt. A régi klasszikus iskola híve, párosulva finom ötletességgel.

Az ötödik, hatodik, hetedik helyezettek holtversenyben *Hungler Kálmán*, *Nagy Kálmán*, *Tiszttartó József*. *Hungler* a törekvő gárda egyik erőssége, elméletileg is képzett gyakorlati játékos, *Nagy Kálmán* ambiciózus játékos, a szerencse azonban most elpártolt tőle. *Tiszttartó József*, bár inkább gyakorlati stílusban játszik, de a szívós védekezésben elsőrangú.

A nyolcadik és kilencedik helyezett *Bajnóczi* és *Maucha*, elméletre törekvő játékosok, kik még szerepelnek a jövőben, jobb helyezéssel is.

A részletes eredmény a következő: 1. *Jeney László*, 7. 2–3. *Bácskai Árpád* és *Nyakas János*, 6 ½ 4. *Molnár Ödön*, 5 ½ 5–6–7. *Hungler Kálmán*, *Nagy Kálmán* és *Tiszttartó József*, 2 ½ 8. *Bajnóczi László*. 2 9. *Maucha Ferenc*. 1 pontegységekkel.

Veszprémi Hírlap, 1935. május 26. 8. p.

A folyamatosan mélyülő gyermekmedence, közepén a népszerű gombával.

Ünnepi hétköznapok – jubiláló egyesületek

A különböző egyesületek, ahogy ma mondanánk, civil szerveződések létrejöttét az 1867-es kiegyezés tette lehetővé. A 19. század végén Veszprémben is gombamód szaporodó egyesületek az 1930-as években az első világháború miatti kényszerű szünetelés után új erőre kaptak. Ezekben az években a gazdasági világváltás ellenére sorra ünneplik alapításukra emlékezve jeles évfordulóikat. Ugyanakkor újra alakulnak, illetve újjáalakulnak egyes szervezetek. Székházavatók tessék ünneppé az adott körök, egyesületek hétköznapjait, amelyeken a város népszerű vagy fontos személyiségei is ott vannak, hogy a díszközgyűlésen „díszbeszédekkel” emeljék az alkalom fontosságát.

Felavatták a Keresztény Építőmunkások új veszprémi otthonát

A veszprémi építőmunkások egy évtizede megszűnt egyesülete keresztény nemzeti alapokon szervezkedett újra és felvette a Veszprémi Keresztény Építő Munkások Egyesülete nevet. Az átszervezés kitartást kívánó, de eredményes munkáját – *Strausz Antal* prépostkanonok meleg támogatása mellett – *Homoray Béla*, a Szent Vince Társulatnak hazafias, humánus, szociális érzésű, derék világi elnöke végezte, aki már az itteni földmunkásokat is áttértette a keresztény és nemzeti alapra. A Keresztény Építő Munkások Egyesületének Csátár utca 4. szám alatt lévő új helyiségét szép ünnepség keretében avatták föl, amelyen a városi hatóság és képviselőtestület, az ipartestület, az építőmesterek stb. képviselete is megjelent, akiket *Homoray Béla* elnök üdvözölt. *Strausz Antal*, az egyesület díszelnöke magasztos szellemű, bibliaidézetből kiindult beszéddel adta át az új otthonot rendeltetésének, majd *Rosos Károly* h. polgármester, *Wolfram János* ipartestületi elnök és *Huber János* r. k. tanító intéztek lendületes, isten- és hazaszeretetre, a munka és egymás megbecsülésére buzdító szavakat az építőmunkásokhoz. Este a fiatalság táncrea perdült a felavatott új körhelyiségben.

Veszprémvármegye, 1930. február 9. 4–5. p.

Újra megkezdzi működését a Veszprémi Önkéntes Tűzoltó Egyesület

A Veszprémi Önk. Tűzoltó Egyesület felélesztése ügyében június 17-én, szerdán este 7 órakor a városháza tanácstermében értekezlet volt, amelyen *Óvári Ferenc* felsőházi tag, az ÖTE díszelnökének felkérésre s távollétében *Berky Miklós* polgármester elnökölt. Megnyitójában közölte, hogy a VÖTE vezetőségének mandátuma ugyan lejárt, az egyesület azonban, amely belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályokkal még 1875-ben megalakult, nem szűnt meg, csupán a világháború és forradalmak miatt, tagok hiányában volt kénytelen működését szüneteltetni. 1920-ban újra megkezdte működését, de az 1924-től, megfelelő vezetés hiánya miatt, a mai napig ismét szünetelt. *Molnár László*, a városi hivatásos tűzoltóságának agilis parancsnoka azonban a Veszprémi Levente Egyesület tagjaiból mintegy 20 főből álló, munkára kész és szorgalmas ifjúságot szervezett, akiknek kiképzése és a vasárnapi vármegyei tűzoltóversenyen való bemutatkozása remélhetőleg éppoly szép sikerrel fog megtörténni, ahogyan a leventék a veszprémi kétféle Szent Imre ünnepségek alkalmával is dicséretesen megállták a helyüket a rendezés és segélynyújtás terén. Ezután *Molnár László* tűzoltóparancsnok ismertette az önkéntes tűzoltóság célját, s rámutatott, hogy a hivatásos tűzoltóság nem elégséges a polgárok vagyon- és életbiztonsága stb. védelmében kifejtett tűzoltómunkához s ezért szükséges, hogy minél több taggal rendelkező, felebaráti szereteten alapuló ÖTE legyen. *Csiba Mór* pénzügyigazgató, a Levente Egyesület elnöke örömmel üdvözölte az újra éledő önkéntes tűzoltóságot s indítványára egyhangúlag köszönetet szavaztak *Molnár László* tűzoltóparancsnoknak a kiképzés körüli fáradozásáért. Lelkes éljenzés és buzdító felkiáltások mellett az alább közölt új tisztikar, választmány stb. megválasztása következett ezután, majd *Steiner Viktor* indítványát, hogy évi 2 P tagsági díj mellett tagokat gyűjtsenek az ÖTE számára, elfogadták a polgármester ama pótindítványával együtt, hogy a működő és pártoló tagok gyűjtésével bízzák meg az elnökséget.

Az ÖTE új tisztikara a következő. Védnökök: *dr. Rott Nándor*, *dr. Körmeny-Ékes Lajos*, *dr. Horváth Lajos*, *dr. Nagy Péter*. Díszelnök: *dr. Óvári Ferenc*. Elnök: *dr. Berky Miklós*. Társelnökök: *dr. Csiba Mór* és *Wolfram János*. Ügyvezető alelnök: *dr. Tekeres Lajos*. Alelnökök: *Gubicza Lajos* és *Bokrossy Ferenc*. Titkár: *Bujdosó István*. Pénztáros: *Sáry Endre*. Parancsnokság: Főparancsnok: *Molnár László* hiv. tűzoltóparancsnok. Parancsnok: *Véniss Sándor* várm. tüzr. felügyelő. Alparancsnok: *Hajdú Antal*. Szertáros: *ifj. Molnár István*. Választmány: *Angeli József*, *vitéz Bakonyi Andor*, *Bognár*

Kálmán, Szauder Kálmán, Bokrossy Jenő, Buchinger Lajos, Fertig Mihály, Fodor Ferenc, Hajda Gyula, Herczegb József, Klausz Márton, Merbala Sándor, Neugebauer Lajos, Müller Oszkár, dr. Nagy László, dr. Porubszky Elemér, Próder Károly, Rózsa Imre, Simon József, ifj. Segesdi Imre, Szigethy Ferenc, dr. Szammer Imre, dr. Takács Lajos, Veniss Jenő. Ügyészek: dr. Horváth Béla, dr. Sándorfi Kázmér és dr. Schreiner Károly. Orvosok: dr. Rósenberg Jenő, dr. Grünner László és dr. Szakál Lajos. Számvizsgáló bizottság: Lecouve Endre, Steiner Viktor, Széll Lajos Miklós, Zsoldos Gyula.

Veszprémsármegye, 1930. június 22. 5–6. p.

Megalakult a 31-es honvéd gyalogezred Bajtársi Szövetsége

Veszprém városban október 5-én, vasárnap délelőtt tartotta a volt veszprémi M. Kir. 31. Honvéd Gyalogezred Bajtársi Szövetsége alakuló közgyűlését a Petőfi színházban, amelynek széksorait teljesen megtöltötték az ezred kötelekébe tartozott bajtársak. Az alakuló gyűlésen, mint korelnök, a 85 éves *Vághy Ignác* ny. tiszthelyettes elnökölt, akinek élettörténetét és kiváló katonai szolgálatát *vitész Kutassy Ignác* ny. tábornok ecsetelte szeretetteljes, szép szavakkal. Az egybegyűltek lelkesen ünnepelték az öreg katonát, aki a régi honvédségnek felállítása óta tagja volt egészen a háború után bekövetkezett összeomlásig. Ezután *Kutassy* tábornok a 31. honvédgyalogezred megalakulásának történetéről beszélt és izzó hazafiságtól átfűtötten hangoztatta, hogy nem a dicső emlékü 31-esek voltak az okai, hogy az ezred olyan rövid életű volt, hanem Lenin bolsevista tanai, amelyek a hosszú háború alatt elfáradt katonákat, akik közé azokat becsempészték, demoralizálták. A viharos tetszéssel fogadott beszéd után kimondták a Bajtársi Szövetség megalakulását s annak elnökévé egyhangú, nagy lelkesedéssel *Pallaghy Dezső* ny. tábornokot, a ranglegidősb volt ezredparancsnokot választották meg, akit s az egész közgyűlés nevében *Nagy László* v. főjegyző üdvözölt érzétteljesen. Az elnök megköszönte a közgyűlés nevében a Veszprém város polgármestere által céljaik támogatására adományozott 2000 P-t, majd az alapszabályok megállapítása következett. Több hozzászólás után úgy határoztak, hogy a Bajtársi Szövetség tagja lehet mindenki, aki a 31. gyalogezredben harcolt, vagy annak állományába tartozott és magát ma is 31-esnek vallja. A tagdíjat altiszteknek 3, legénységnek 1 P-ben állapították meg egy évre. Ezután – szintén

lelkes egyhangúsággal – megválasztották a szövetség tisztikarát, alosztályelnökeket és választmányát. A Bajtársi Szövetség székhelye ugyanis Veszprém lesz, de a volt 31-es ezred kiegészítő kerületében Bpsten, Komáromban, Győrött és Tatán is állítanak fel egy-egy alosztályt, amelyek külön fognak megalakulni. Végül *Pallaghy Dezső* tábornok kérte az egybegyűlteket, hogy ne csak a bajtársias együttérzés és a hősök emlékének ápolását vegyék fel működésük körébe, hanem a 31-esekkel küzdött hadirokkantak és hadiárvaik segítségét is vegyék fel programjukba s az általános nyomor enyhítésére is törekedjenek. A nagy lelkesedést kiváltott szavak után az elnök bezárta a közgyűlést, ami után többen a Korona éttermében barátságos összejövetelt rendeztek. A Bajtársi Szövetség tisztikara a következő: ügyvezető elnök: *vitész Kutassy Ignác* ny. tábornok; alelnökök: Bpsten *Nagy László* ny. alezredes, Győrött *Dragonits Ferenc* tart. fhgy., Tatán *Pesthy Károly* ny. ezrd., Komáromban *Szűlacsik Lajos* szkv. szds., Veszprémben *vitész Molnár János* t. fhgy; főtitkár: *Pap Géza* szds; titkár: *vitész Beleznay István*, pénztáros: *Kiszely János* ny. áll. alezr.; pénztári ellenőr: *Harmath Jenő* t. hdgy.; ügyész: *dr. Steiner Elemér* t. fhgy. Számvizsgáló bizottság: *Beöthy Pál*, *Febér Andor* t. hgy-ok és *vitész Mészáros István* t. szkv. Választmány: *Beöthy Dezső* alezr., *Büky János* ny. tiszth., *dr. Jánosi József* t. szds., *dr. Kiss Ernő* t. szds., *Merbala Sándor*, *dr. Sándorfy Kázmér* t. hdgy., *Schlemmer Ödön* őrnagy, *vitész Sismándy Ferenc* szds., *vitész Somfai János* számv. főm., *Stoll Ferenc* ny. szds., *Weidner Diesel Ernő* ny. ezr.; póttagok: *vitész Györkös Imre* ny. számv. főm., *Kapray Antal* szds., *vitész Kovács Zsigmond* t. tiszth., *Major István* szds., *Maznak Péter* tiszth., *dr. Nagy István* t. hgy., *vitész Révbélyi Mihály* számv. főm., *Zalay János* t. hgy. Tekintettel arra, hogy a 31. honvéd gyalogezred Veszprém városának háziezrede volt, az itteni előkelőségek közül tiszteletbeli tagokul felkérték *dr. Rott Nándor* megyéspüspököt, *dr. Körmendy-Ékes Lajos* főispánt, *dr. Horváth Lajos* alispánt, *dr. Óvári Ferenc* felsőházi tagot, *dr. Berky Miklós* polgármestert, *dr. Simon György* prelátus-, *dr. Radványi Viktor* apát- és *Serák József* plébános-kanonokokat, *Csajághy Károly* kúriai bíró, törvsz. elnököt, *Szeiberling Rezső* várm. árvaszéki elnököt és *dr. Csiba Mór* min. tan., pénzügyigazgatót.

Veszprémmegye, 1930. október 12. 4–5. p.

Új otthont kapott a 31-es honvédek ezüst kürtje

Veszprém város közönsége szeretett házi ezredének: a világháborúban annyi dicsőséget szerzett 31-es honvédeknek még a világháború alatt egy ezüst díszkürtöt adományozott, emlékéül annak a halálmegvető bátorságnak és hősiességnek, amellyel az ezred különösen a X. isonzói csatában küzdött és szerzett a Veszprém névnek is dicsőséget. A szerencsétlen trianoni béke megszüntette a régi magyar ezredek nagy részét, köztük a 31. honvédgyalozezredet is és ekkor az ezred a kürtöt megőrzésre a városnak adta vissza és a város azt a múzeumban helyezte el. Most a m. kir. Szent László 4. honvédgyalozezrednek Veszprémben állomásozó zászlóalja, mint a volt 31. honvédgyalozezred hagyományápoló utóda, Veszprémben ezredmúzeumot állít fel, összegyűjtve és megőrizve minden emléket, adatot, ami a 31-esek dicsőségére, harcaira, történetére vonatkozik. A zászlóalj parancsnoka ezért arra kérte a várost, hogy az ezüstkürtöt, mint a 31-esek legértékesebb emléktárgyát, a múzeum részére bocsássa rendelkezésre. *Dr. Berkó Miklós* polgármester készséggel tett eleget a parancsnokság kérésének, az átadás feltételéül csupán azt kötvén ki, hogy az ezüstkürt Veszprémben marad és semmiféle intézetnek, hatóságnak azt a parancsnokság a város beleegyezése nélkül még csak ideiglenesen sem adhatja át. A zászlóalj parancsnoka részéről, méltányolva a város kérésének indokait, ahhoz teljes egészében hozzájárult. Ezekután a múlt héten, 16-án délelőtt fél 12 órakor történt meg az átadás a múzeumban. Az átadásnál a m. kir. 4. honvédgyalozezred III. zászlóalja részéről háromtagú tiszti küldöttség, a város részéről *Rosos Károly* tanácsnok, helyettes polgármester és *dr. Tekerés Lajos* I. aljegyző, a vármegyei múzeum részéről pedig *Laczkó Dezső* tan. ker. főigazgató, múzeumi igazgató és *Rhé Gyula* múzeumi igazgató-őr volt jelen. A város képviselőjében *Rosos Károly* tanácsnok köszönetet mondva a vármegyei múzeumnak az eddigi gondos őrzésért, az ezüstkürt első átadásának dicsőség, reménységelteli idejére megható szavakkal emlékezve adta át a kürtöt a tiszti küldöttségnek, amelynek nevében a küldöttség vezetője fogadta azt el lelkes, katonás szavakkal ígérve annak, a 31-es hagyományokhoz hű megőrzését. A múzeum részéről *Laczkó Dezső* múzeumi igazgató búcsúzott el a kürttől, azt kérve a tiszti küldöttségtől, hogy ugyanoly szeretettel és gondnal őrizze azt a szebb, dicsőbb időkre, amily kegyelettel vette azt a múzeum gondjaiba. *Laczkó Dezső* főigazgató kérésére búcsúzóul megszólalt még az ezüstkürt a zászlóalj kürtös ajkáról a múzeum előcsarnokában. Méltóság-teljesen, emlékeket, reményt keltve szállt az „ima-jel” a hideg falak kö-

zött, a jelenlevők elfogódva hallgatták annak fenséges dallamát. Vajon mi rezdült meg a szívekben, sóhaj a múlt, a sok fájdalom, szenvedés miatt, vagy a remény, a bizalom lobbant fel legalább egy pár percre, hogy lesz még egyszer ünnep e hazában. Azután vége lett a szép ünnepségnek, az ezüstkürt elvonult új otthonába, pihenni, várni, várni... A jelenlevők pedig szótlánul, gondolatokba, egy megható szép aktus emlékébe merülve tértek vissza a szigorú február hideg levegőjére.

Veszprémi Hírlap, 1932. február 21. 5. p.

Megalakult a Veszprémmegyei Történelmi Társulat

A Veszprémmegyei Történelmi, Régészeti és Néprajzi Társulat, amely még 1929-ben tartotta alapító közgyűlését, szeptember 27-én, vasárnap délelőtt a vármegyeház kistermében tisztválasztó közgyűlést tartott, amit az előkészítő bizottság ülése előzött meg a múzeum olvasótermében. Az élénk érdeklődéstől kísért közgyűlést *dr. Lukács József* egyetemi tanár, apátkanonok, az előkészítő bizottság elnöke nyitotta meg s hangoztatta, habár a mai gazdasági helyzet nem alkalmas nagy célok megvalósítására, mégis reméli, hogy Isten segítségével és a társulat tagjainak odaadó támogatásával megvalósíthatják törekvéseiket. Majd a tisztújítás megejtésére korelnökül általános ováció közben fölkérte *Kránitz Kálmán* felsz. püspök-nagyprépostot. *Dr. Lukács Pál* budapesti főgimn. igazgató, a társulat megvalósításának kezdeményezője és lelkes munkása ismertette az előkészítő bizottság tevékenységét, majd örömmel közölte, hogy *Rott Nándor* megyéspüspök, a társulat védnöke, a veszprémi egyházmegye hazai okmánytárának kiadásával a társulatot bízta meg s az elkészülő műből 250 példányt rendelt, amivel anyagilag lehetővé tette az új társulat elindulását. A nagy éljenzéssel tudomásul vett bejelentés után következett a tisztikar megválasztása titkos szavazás útján s az egybegyűltek melegen ünnepelték az elnökké választott *Lukács József* apát-kanonokot, aki úgy a maga, mint tisztviselőtársai nevében megköszönte a bizalmat s ígéretet tett, hogy legjobb tudása szerint igyekezni fog tisztét betölteni. A közgyűlés *Vesér Emil* várm. levéltáros indítványára kimondta, hogy a tagdíjak félévi, esetleg kisebb részletekben is fizethetők, *dr. Pongrácz József* pápai ref. főisk. igazgató indítványára pedig köszönetet szavazott az előkészítő bizottság odaadó, eredményes munkájáért. A társulat tisztikara a következő: díszelnök: *dr. Rott Nándor* megyéspüspök; tiszteletbeli tagok az ala-

pítás körül szerzett érdemeik elismeréséül: *dr. Antal Géza* ref. püspök, *dr. Horváth Lajos* alispán, *dr. Óvári Ferenc* felsőházi tag és *Laczkó Dezső* c. tan-ker. főigazgató, a várm. múzeum igazgatója; elnök: *dr. Lukács József*, alelnökök: *dr. Pongrácz József*, *Rbé Gyula* és *dr. Gutheil Jenő*; főtitkár: *dr. Lukács Pál*; titkárok: *Ránzai H. Péter*, *dr. Szűcs Imre* és *ifj. Matkovich László*; jegyző: *dr. Papp Sándor*; pénztáros: *Mihály János*; számvizsgáló bizottság: *dr. Sári János*, *Hajek László* és *Raák Gyula*. Választmány: *dr. Berky Miklós*, *dr. Cserenyés József*, *Demjén Márton*, *Gombos János*, *Gubicza Lajos*, *dr. Horváth Béla*, *dr. Jánosi József*, *Kauzli Dezső*, *dr. Kiss György*, *Kiszely János*, *Kránitz Kálmán*, *dr. Kún Lajos*, *dr. Pfejfer János*, *dr. Pornbszky Elemér*, *dr. Rosenthal Sándor*, *Róna Sándor*, *dr. Simon György*, *Strausz Antal*, *Szakáll Gyula*, *Szokolosky Rezső*, *Vevér Emil*, *dr. Wallner Ernő*, *Zsigmond János*; Páparól: *Balogh Albin*, *vitéz Draskóczy István*, *Faragó János*, *Karlovitz Adolf*, *dr. Körös Endre*, *Mihály Sándor*, *Süttő Gyula*, *dr. Tenzlinger József*, *Tóth Endre*, vidékről: *Belák Endre*, *Faller Jenő*, *Fehrenbeil László*, *Fridreich Endre*, *dr. Horváth Konstantin*, *Malachowszky Béla*, *Petbő János*, *dr. Ribó Zoltán*, *Scherer János*, *Schill Ferenc*, *Szemerey Zsigmond*, *Szokoló János*, *dr. Werner Adolf*.

Veszprémvármegye, 1931. október 4. 3-4. p.

A veszprémi MOVE 10 éves jubileuma

10 évvel ezelőtt bontotta ki *dr. Karsay Sándor* veszprémi járásbírósi elnök, akkor törvényszéki bíró a MOVE zászlaját és nagy lelkesedéssel toborozta össze annak tagjait és vont be nagy szeretettel a sportoló ifjúságot. 1921-ben a Füredi úti telepen Veszprém város támogatásával megszerezte a megalakult Sport Rt. részére a sportpálya helyét és fáradtságos nagy munkával a sziklából építette meg *dr. Karsay Sándor* az ország egyik legszebb és legérdekesebb sportpályáját. Az elmúlt 10 esztendő derék munkával telt el s nem egyszer országos viszonylatban is szép sikereket arattak a veszprémi MOVE sportoló ifjai.

A 10 éves állomásnál csendben ünnepelt a VMOVE s ünneplésével is a magyar sportéletet állította előtérbe, amikor is két napon át e hó 10-én és 11-én atlétikai, labdarúgó, lövő- és birkózó versenyeket rendezett, amelynek eredményeit alább közöljük.

Október 11-én délelőtt 10 órakor zárt sorokban vonult fel a MOVE veszprémi sportegyesület, elnökének *dr. Karsay Sándornak* és az országos MOVE elnökség kiküldöttének *Petróczy István* ezredes, ügyvezető alelnöknek vezetésével a székesegyházba, hogy a szentmisén adjon hálát a

magyarok Istenének segítségéért. A mise alatt *Keckés Lajos* székesegyházi kántor vezetésével az ifjúság régi szép magyar egyházi énekeket énekelt s felhangzott az imádságszerű ének „...ne feledkezzél meg szegény magyarokról”.

Délelőtt 11 órakor a veszprémi Nemzeti Kaszinó nagytermében folyt le a jubileumi díszközgyűlés, melyet *dr. Karsay Sándor*, a jubiláló egyesület alapító és jubiláló elnöke nyitott meg meleg szavakkal és ismertette az alakulás és az egyesület történetét rövid szavakkal, majd az ifjúságnak osztotta ki a részükre megítélt érmeiket. Az országos MOVE elnökség üdvözlését és jókívánságait *Petróczy István* ezredes tolmácsolta. Üdvözölte *dr. Karsay* elnököt, hogy a legnehezebb időkben állott az egyesület élére s ezzel a magyarság gondolatának nagy szolgálatot tett. Az egyesület és tagjai nevében *Bertalan László* tolmácsolta ragaszkodását és fejezte ki jó kívánságait a jubiláló elnöknek. A Magyar Ifjúsági Labdarúgó Liga, a nyugat-magyarországi labdarúgó bírói testület, valamint az ARAK szeretetteljes üdvözlését *Flóthmann Jenő* tolmácsolta és átadta *dr. Karsay Sándor*-nak, valamint *Zwickler Ferenc* főtítkárnak az ifjúsági liga díszjelvényét. *Dr. Karsay Sándor* mondott köszönetet az üdvözlésekért. Melegen üdvözölte a nagyszámban megjelent előkelőségeket és támogatásukat kérte. A díszközgyűlésen megjelentek sorában láttuk: *dr. Kenessey Pongrác* főispánt, *dr. Horváth Lajos* alispánt, *vitész Kutassy Ignác* tábornokot, *vitész Érdy Kálmán* ezredest, *Serák József* kanonok-plébánost, *dr. Berky Miklós* polgármestert stb. A díszközgyűlés a VMOVE tiszteletbeli tagjai sorába iktatta nemes lelkű támogatóit: *vitész jákfai Gömbös Gyula* m. kir. honvédelmi minisztert, *Petróczy István* ezredest, az orsz. MOVE ügyvezető alelnökét és főtítkárát *Szeder Jánost*, *dr. Drehr Imre* és *Schandl Károly* ny. államtitkár, orsz. képviselőket, valamint az egyesület érdekeiért sokat fáradozó alelnököt, *dr. Tóth Béla* várm. tisztí főügyészt. Az elnöki zárszó után a közgyűlés a magyar Himnusz eléneklésével ért véget.

Este az egyesület tagjai és jó barátai vettek részt a Koronában megtartott vacsorán, amelyen az elnök üdvözölte a magyar ifjúságot.

A jubileum alkalmából megtartott atlétikai, lövő- és birkózó versenyek eredményei a következők, míg a labdarúgó mérkőzésekről lapunk más helyén emlékezünk meg:

Eredmények: 100 m síkfutás: Bajnok: *Horváth Gyula* 11.9 mp. II. *Pár Nándor* 12 mp. III. *Gyökér Tibor* 12,2 mp. – Súlydobás: Bajnok: *Szabó László* 11,73 m. II. *Horváth Gyula* 11,38 m. III. *Agárdy Jenő* 10,57 m. – 1500 m síkfutás. Bajnok: *Poschner János* 4,44 p. II. *Tömördy Ferenc* 4,50 p. III. *Amfort Ferenc* 4,55 p. – Magasugrás. Bajnok: *Szabó László* 169 cm. II. *Skapér József* 158 cm. III. *Timár Lajos* 152 cm. – 400 m síkfutás. Bajnok:

Pár Nándor 54,2 mp. II. *Horváth Gyula* 57,8 mp. III. *Kolonics Jenő* 60,1 mp. – Hármassugrás. Bajnok: *Szabó László* 11,83 m. II. *Timár Lajos* 11,69 m. III. *Agárdy Jenő* 11,34 m. – 200 m síkfutás. Bajnok: *Pár Nándor* 25 mp. II. *Gyökér Tibor* 25,4 mp. III. *Stern József* 27 mp. – Távolugrás. Bajnok: *Horváth Gyula* 5,90 m. II. *Kajcsos Ferenc* 5,77 m. III. *Agárdy Jenő* 5,42 m. – 5000 m síkfutás. Bajnok: *Tömördy József* 17.58.4 p. II. *Tömördy Ferenc* 18.04 p. III. *Amfort Ferenc* 18.15.5 p. – Diszkoszvetés. Bajnok: *Horváth Gyula* 34,60 m. II. *Szabó László* 32,56 m. III. *Agárdy Jenő* 30,24 m. – 200 m gátfutás. Bajnok: *Kajcsos Ferenc* 30.04 mp. II. *Gyökér Tibor* 31.04 mp – 800 m síkfutás. Bajnok: *Pár Nándor* 2.14.7 p. II. *Poschner János* 2.15 p. III. *dr. Katona István* 2.21.2 p. – Gerelyvetés. Bajnok: *Szabó László* 43 m. II. *Kajcsos Ferenc* 35,70 m. III. *Iker János* 31.10 m. – 4x100 m staféta. I. *Katonaság* 49.7 mp. II. Gimnázium 50.03 mp. III. MOVE VSE 50.05 mp.

A jubiláris házi céllövő bajnokságának eredményei:

50 m miniatűr verseny mesterlövészek részére (csak MOVE tagok). I. *Róland István* 167 pont. II. *Leconve Endre* 164 pont. III. *Takács József* 160 pont. – 50 m miniatűr verseny kezdők részére (csak MOVE tag). I. *Tóth Übul* 147 pont. II. *Király Ferenc* 146 pont. III. *Mustos Ferenc* 130 pont. IV. *Bujtás József* 130 pont. – 50 m miniatűr verseny vendégek részére. I. *Róland István* (MOVE VSE) 171 pont. II. *Nagy István* (MOVE VSE) 166 pont. III. *Darvas József* (Polg. Löv. Egy.) 165 pont.

Október 11-én du. 2 órai kezdettel klubközi birkózóverseny folyt le a székesfehérvári ARAK és a VMOVE birkózó gárdája között a róm. kat. Legényegylet nagytermében a következő eredménnyel: Légsúly: I. *Moldoványi* (VMOVE), II. *Fekete* (VMOVE), III. *Poór* (ARAK). Pehelysúly: I. *Schmidt* (VMOVE), II. *Pék* (ARAK), III. *Stracka* (VMOVE). Könnyűsúly: I. *Halász* (VMOVE), II. *Tóth* (ARAK), III. *Tóth J.* (ARAK). Kis-középsúly: I. *Nagy* (ARAK), II. *Vachla* (ARAK), III. *Robács* (VMOVE). Nagy-középsúly: I. *Tóth I.* (ARAK), II. *Löhnen* (VMOVE), III. *Zimmermann* (ARAK).

Pontarány 15:15. A mérkőzést *Tóth János* VMOVE szakosztályvezető és *vitéz Fábán József* vezették le.

Veszprémi Hírlap, 1931. október 18. 3. p.

Egyesületi jubileum

A veszprémi izr. hitközség kebelében működő „Chevra Kadisa”, az izr. temetkezési és jótékony szentegylet december 27-én ünnepelte fennállásának 150 éves jubileumát. Az ünnepély délelőtt 11 órakor vette kezdetét, amikor is az egylet elnöksége, az előljáróság tagjaival felkeresték a helybeli mindkét izr. temetőt *dr. Kún Lajos* főrabbival az élükön s kegyeletes imájukkal rótták le hálájukat az egyesület elhunyt tagjai sírjainál. Délután 4 órakor az izr. nagytemplomban kegyeleti istentisztelet volt *Ritter Lőrinc* székesegyházi karnagy művészies orgonakíséretével s *dr. Kún Lajos* főrabbi magas szárnyalású hazafias szónoklatával, melyben megemlékezett a jubiláris egyesület legrégebb alapító és előljáró tagjairól. – Délután 5 órakor az izr. hitközség dísztermében díszközgyűlés volt, amelyet megelőzött *Ritter Lőrinc* székesegyházi karnagy művészies harmónium kíséretével az énekkar által előadott „Hiszek egy Istenben” című nemzeti ima, mely után – minthogy az egyesület elnöke betegsége folytán akadályozva volt – *Tauszig Miksa*, az egyesület helyettes elnöke nyitotta meg tartalmas, szép beszéddel a díszközgyűlést, válaszva röviden az ünnepély magasztosságát s a Chevra Kadisa Szent Egylet altruisztikus működése céljait; majd átadva a szót *dr. Kún Lajos* főrabbinak, ki felolvasta az általa oly kiváló pontossággal s gondossággal megszerkesztett s megírt – az egyesület alapításától a legújabb mostani korig szóló – történetét, megemlítve, hogy az egyesület már a legrégebb időktől fogva altruisztikus és kulturális missziót teljesített s a világháború tartama alatt különösen gyakorolta áldásos működését. Felemlítette továbbá azt is, hogy úgy Veszprém nemes város érdemes mindenkori vezetősége, valamint a magyar hivatalos hatóságok mily megértő jóindulattal viseltettek mindenkoron az egyesület vezetősége iránt. A nagy tetszéssel fogadott felolvasás után *Hirschfeld Béla*, mint helyettes elnök, az izr. hitközség nevében üdvözölte tartalmas beszéddel a jubiláris egyesületet s annak érdemes vezetőségét. *Dr. Steiner Andor* az izr. ifjúság nevében köszöntötte az egyesület vezetőségét szép szavakban, kérve a mai nehéz sorsban sínylődő izr. ifjúság iránti további hathatós pártfogását. Végül *Varga Samu* egyesületi titkár olvasta fel az egyes testvéregyesületektől érkezett üdvözléseket. Még *dr. Kún Lajos* főrabbi tartott rövid tartalmas beszédet, mely után az elnök bezárta a díszközgyűlést és a Himnusz eléneklésével ért véget az ünnepély.

A. Ö.

Veszprémi Hírlap, 1932. január 2. 7. p.

A Giriceses dombon

A Cserhát zsibong, perleked,
A völgyben folydogál az élet.
Méhesből szól a kugliszó,
Gyereksírás halkulva széled.

Dombháton hallgat a fenyő.
A vonat már messze füstölög...
Aranyfényben a Nagymező
S még labdát fejel két kis kölök.

S eltűn a nap Márkó megett...
Kivál a vár a sziklaháton,
Magasba nyúl a két torony
S Lászlónak is keresztjét látom.

Kereszt s az est, oly nyugtató.
Csatára száll át tekintetem,
Domboldalon már esthomály
S én áhítattal behinthezem.

A zaj elül. Kis Séd csobog,
Bujkálva kertek, sziklák alatt;
Az élet ép csak csergedez
S az idő, – sok nyár – hogy elhaladt!

Keresek én is valamit.
Egy pillanatra csak fellelem!
Boldog várost és diákokot
S én egész vígságos szellemem.

De árnyban a napos utcák,
Letűnt világ már meg nem jelen;
Elsiklott, Séd, sok meséddel,
Mint papírhajó futó vízen.

Schreiner Károly dr.

Veszprémi Hírlap, 1932. augusztus 14. 1. p.

Arcképleleplezés a Cserháti Társaskörben

Megkapó ünnepség játszódott le vasárnap a Cserháti Társaskörben. Egyszerre négy képet leplezett le az egyesület, így akarván méltó módon az egyesület fennállásának huszonegy éves évfordulóját megünnepelni. A négy illusztris férfiú, akiknek a képe a Cserháti Társaskör falát díszíti: *dr. Óvári Ferenc*, *Abelesz Jenő*, néhai *Hajagos Imre* volt elnökök és *Hajda Gyula* jelenlegi elnök. Az ünnepi közgyűlést *Tamási József* alelnök nyitja meg. Az alelnök megnyitóbeszédében rámutatott az ünnep fontosságára. Utána *dr. Langmár Lipót* püspöki titkár ünnepi beszédében méltatta a kör érdemeit. Bevezetőjében a világ gazdasági helyzetének tragikus egyenlőtlenségéről beszélt. A földnek egyik szélén az éhségtől üvölt az ember – mondotta – a másik szélén pedig a földnek termését elpusztítják azért, hogy az élet vámpírhoz hasonlítsák saját gazdaságuk tudatát és fölényét. Nem a termelés válsága az oka a mai általános elnyomorodásnak, hanem az, hogy a termelésnek nem az ember a célja. A kommunizmus is, a kapitalizmus is az emberbecsülésnek a szempontjából teljesen egy. A kapitalizmus hajtóereje a nyereségvágy, célja a gazdagodás. A kommunizmus tulajdonképpen állami kapitalizmus, aminek gazdasági berendezkedésében az ember csak eszköz maradt. A kapitalizmus sofőrje tétova és célját nem ismerő, a kommunizmus autójának sofőrje vasmarokkal viszi előre a rábízottakat tervszerűen megvalósítandó céljai felé. A polgári társadalomra vár a feladat, hogy a mai nehéz időkben is megállja a helyét. A megalakult társadalmi köröknek a rendeltetését épp abban látom, hogy a hiányzó polgári rendet szervezettségükkel pótolják. A bizalmat, amit egyesek defetista módon kiölni igyekeznek, ezt kell a Cserháti Körnek tagjaiban élesztetni, hogy megbízható vezetőink és vezéreink után bizakodó lélekkel menjünk. A meggyőződéses, bizalommal teljes és szeretni tudó lélek kell ma is az egyesületi életben, mert csak ilyen lélekkel lehet megharcolni azt a harcot, ami esetleg a polgári rendre vár. A Cserháti Társaskör ennek a barátságának mindig ápolója volt. Mikor az egyesület leleplezi volt elnökeinek és jelenlegi elnökének, valamint *d. Óvári Ferencnek* képét, akkor ennek az összetartó szeretetnek állít emléket. A nagyhatású ünnepi beszéd után *Rbé Gyula* méltatja lelkes szavakban az ünnepelték érdemeit s a képeket leleplezi. *Hajda Gyula* elnök meghatva mond köszönetet azért a szeretetért, amellyel őt és ünnepelt társait a kör tagjai elhalmozták és ígéri, hogy egész erejével arra fog törekedni, hogy az összetartást a kör továbbra is melegen ápolja. *Abelesz Jenő* első elnök szintén köszöni a tagok szeretetét s hálás szavakban emlékezik azokról, akik a kört vele együtt

ezelőtt huszonegy évvel életre hívták. *Wolfram János* az iparosság üdvözlét tolmácsolja. *Reininger Károly* zárószavai után a Himnusz eléneklésével ért véget a szép ünnepség. Este társasvacsora volt az ünnepeltek tiszteletére.

Veszprémi Hírlap, 1932. január 2. 7. p.

A Veszprémi Nemzeti Kaszinó 90 éves jubileumi közgyűlése

A legnagyobb magyarnak, *gróf Széchenyi István*nak az idők szavát megértő nemes alkotása volt a kaszinók alapítása, amelyek között is első között volt a veszprémi úri társadalom felébredése, amikor 1842. évben megalakították a veszprémi úri kaszinót, amely az idők folyamán a Nemzeti Kaszinó nevet vette fel. Nehéz idők következtek csakhamar a nagy magyar életre a megalapítás után. 1848, majd az azt követő abszolútizmus kora, amelyből csak a '67-es kiegyezés után pirkadt a magyar láthatár. Tevékeny társadalmi munkában teltek el az évek a kaszinó életében a boldog békeidőkben, sőt a háború alatt is. A forradalmak bontották csak meg a munkálkodást, de utána ismét otthonába térhetett vissza a Kaszinó, amelyből rövid időre a proletár gyűlölet kiüldözte. Sok országos tekintély s a vármegye és Veszprém város sok derék úri polgára foglalt helyet tagjai sorában s foglal helyet ma is. Február 14-én tartotta meg tagjainak meleg részvételével és érdeklődése mellett 90-ik évi közgyűlését elnöke, *dr. Cseresnyés József* egészségügyi főtanácsos vezetése mellett, aki megnyitójában röviden vázolta a jelentőségteljes évfordulót, majd a szokásos számadások és költségvetések letárgyalása után a megüresedett választmányi tagsági helyeket töltötte be a közgyűlés *Czermak Lípót, Incze Antal, dr. Kenessey Pongrác, dr. Májerszky Jenő, Szokolszky Rezső* és *dr. Wallner Emil* személyével. Este ünnepi vacsorát rendezett a Kaszinó saját nagytermében, amelyen nagy számban jelentek meg annak tagjai. *Dr. Cseresnyés József* elnök meleg szavú pohárköszöntőt mondott a kormányzóra, melyet a jelenlevők állva hallgattak végig. *Csajághy Károly* kir. kúriai bíró, a veszprémi kir. törvényszék elnöke mondotta el ezután a 90 éves jubileum alkalmából beszerzett kupa avatóbeszédjét, amely egyúttal a jubileum kiemelkedő ünnepi szózata is volt. Az értékes beszéd utat talált arról a kiváló szónoki képességgel megáldott férfú ajakáról a magyar szívekhez s könnyet csalt a hallgatóság szemébe. Élénk ovációval ünnepelte a részt-

vevők nagy serege a szónokot. A kaszinó résztvevő tagjai kellemes szórakozással a késő esti órákig maradtak együtt, amivel az ünnepség, ennek a ritka nagy évfordulónak jubileuma, méltóságteljes, csendes egyszerűségben véget ért.

Veszprémi Hírlap, 1932. február 21. 5-6. p.

A Veszprémi Torna Club 20 éves jubileumi ünnepsége

Az 1912-ben alakult Veszprémi Torna Club csütörtökön ünnepelte fennállásának 20-ik évfordulóját. Az ünnepség katonai zenésbresztóval vette kezdetét. De. 10 órakor hálaadó istentisztelet volt. Utána elnöki megnyitó és ünnepi beszéd keretében ismertette *Zsigmond János* kegyesrendi tanár, elnök, szép számú közönség előtt a Veszprémi Torna Club 20 éves életét. Köszöntet mondott mindazoknak, akik az egyesülettel szemben mindenkor, a legmesszebb menő áldozatot hozták. Isten áldását kérve a további munkára, hogy még több és nagyobb számú éveket is ünnepelhessen a V. T. C.

Ezután *Radács Tivadar* olvasta fel az egyesület 20 éves történetét. Rövid, de minden eseményre kitérő felolvasását megéltjezik. *Dr. Nagy László* ügyvezető társelnök osztja ki a jubiláns egyesület díszokleveleit és plakettjeit régi játékosainak és azon tagjainak, akik munkájukkal elősegítették a V. T. C.-t 20 éves fennállásának elérésben.

Dr. Berky Miklós Veszprém megyei város polgármestere üdvözlö a jubiláló egyesületet és átadja a város által alapított városi kupát és az azzal járó érmekeket. Kettős cél vezette a várost arra, mikor elhatározta a városi kupának kiírását. Először, hogy ezzel is megmutassa mennyire együtt érez a sportegyesületekkel, mert ezen keresztül nemcsak Veszprém városának, hanem az eljövendő Nagymagyarországnak nevelnek erős és bátor ifjúságot. Másodszor, hogy nemes versenyek keretében dőljen el, melyik egyesület csapata érdemli meg, a legjobb városi csapat címét.

Dr. Karsay Sándor járásbírósi elnök, mint a NyLASz hivatalos képviselője üdvözlö az ünnepelt egyesületet. Nagyon jól tudja, hogy 20 év mennyi idő egy ilyen egyesület életében, hisz ő maga is kivette részét nemcsak itt, de másutt is. *Dr. Gludovics József* egyesületi alelnök emelkedik szólásra. Keresetlen szavakkal köszöni meg a Veszprémi Torna Clubnak többi kitüntetett társai nevében a szép kitüntetést és ígéretet

tesz, hogy a jövőben is ott lesznek a VTC-nél mindenben és mindenkor támogatják.

Wolfram János társelnök üdvözli a megjelent szép számú közönséget és a hivatalos küldötteket, majd a díszközgyűlés a Himnusz eléneklésével véget ér.

Délután folytatódott az ünnepség. Most már azonban a sportpályán. A játékosok ünnepelték az egyesületet. Különösen fokozta a hangulatot, hogy mindkét VTC csapat győzött.

Veszprémi Hírlap, 1932. szeptember 11. 4-5. p.

*A Tűztorony lábához
kapcsolódó épület tűzfa-
lán olvasható felirat:
Ipartestület*

Az iparosok székházának felavatása

Vasárnap de. 11 órakor ünnepélyes díszközgyűlés keretében adta át Veszprém megyei város közönsége nevében dr. Berky Miklós polgármester a város által az Ipartestület részére ajándékozott ipartestületi székházat.

A díszközgyűlés előtt istentisztelet volt minden vallás templomában. A róm. kat. iparosok részére a székesegyházban Serák József kanonokplébános mondott szentmisét, dr. Weber Pál kanonok pedig alkalmi szentbeszédet. 11 órára az Ipartestület minden helyisége zsúfolásig megtelt. Minden hatóság, testület és alakulat képviseltette magát. Többek közt megjelentek: dr. Kenessey Pongrác főispán, a megyéspüspök képviselőjében dr. Weber Pál kanonok, dr. Csiszárík János címzetes püspök, dr. Zsigmond Gyula, Csajághy Károly kúriai bíró, törvényszéki elnök dr. Porubszky Elemér vm. főjegyző, dr. Berky Miklós polgármester, Rosos Károly h. polgármester, dr. Nagy László v. főjegyző, dr. Csiba Mór pénzügyigazgató, Homoky Béla rendőrtanácsos, Nagy István postafőfelügyelő, hivatalvezető, a m. kir. 4. honvéd gyalogezred Veszprémben állomásozó zlj. parancsnoka és még sokan mások. Vidékről: Pápa város, Zirc, Várpalota, Enyig, Hajmáskér községek iparosai képviseltették magukat. Az Iposz képviselőjében: dr. Dobsa László igazgató és Papp József orsz. elnök jelentek meg.

Az Iparos Dalárda jeligéjének eléneklése után Próder Károly ipartestületi elnök üdvözli a megjelent vendégeket és iparostársait és a díszközgyűlést megnyitja. Dr. Berky Miklós polgármester szép beszéd keretében adja át Veszprém város által adományozott székházat az Ipartestületnek.

Wolfram János volt elnök ismerteti a veszprémi iparosság történetét és mond köszönetet Veszprém város polgármesterének, iparostársainak azért a munkálkodásukért, amelynek alapján az Ipartestület újból székházhoz juthatott.

Morvay István orsz. központi kiküldött mond az egész ország lakossága nevében köszönetet Veszprém városnak.

Dr. Rhédey Antal az ipartestület ügyésze rövid, de hatásos ünnepi beszédében kiemeli az iparosság mindenkor áldozatkész és szorgalmas munkásságát. Beszédét így fejezi be: „Legyen ez a ház az iparosság igazi otthona, hol a gazdag megértse a szegényt, az erős a gyengét, s egymásnak kezet nyújtva legyenek egymás testvérei. Legyen itt e házban új alkotó erő, mert ha csonka hazánk egyetlen igaz valutája a testben és lélekben erős férfiak erős hittel összefognak, úgy megáldja a magyarok Istene a tisztességes ipart, mint Jókai regényében az elveszettnek hitt város lakóit, s

akkor eljő az idő: hogy az ezredéves magyar tölgy kihajt még újra, egy fényesebb, dicsőbb, nagy fordulóra.”

Ezután az Iparos Dalárda elénekelt az erre az alkalomra dr. Schreiner Károly ügyvéd által írt nagyszerű verset, amelyet Gaal Sándor királydíjas karnagy zenésített meg és vezényelt. Géczy János ismerteti az Ipartestület vagyonát és azokat, akik a székház átalakításához pénzbeli vagy anyagi munkájukkal hozzájárultak. Üdvözlő táviratot küldtek Fabinyi Tihamér keresk. miniszternek, Órfy Imre orszgy. képviselőnek és még többeknek, akik távolmaradásukat bejelentették.

Végül a vidéki és helybeli egyesületek üdvözlők székfoglaló ünnepükön az ipartestületet, majd a Himnusz eléneklése után az ünnepség befejeződött.

A délelőtti házatvási ünnepség után szászterítékes ünnepi ebéd volt az Iparoskör helyiségében. Az ünnepi ebéden jelent voltak többek között: dr. Csizsárik János c. püspök, dr. Wéber Pál püspöki irodaigazgató, Serák József kanonok-plébános, dr. Zsigmond Gyula országgyűlési képviselő, dr. Csiba Mór pénzügyigazgató, dr. Kenessey Zoltán vármegyei II-od főjegyző, dr. Berky Miklós polgármester a város vezetőségével, Papp József az Ipartestületek országos elnöke és még sokan mások...

Veszprémi Hírlap, 1933. december 3. 4. p.

Az épületet a városi közgyűlés 43 igen, 16 nem szavazat ellenében 1929 februárjában ajándékozta oda az ipartestületnek Wolfram János ipartestületi elnök kérésére.

A Veszprémi Iparoskör 60 éves jubileuma

A Veszprémi Iparoskör múlt vasárnap, jún. 3-án ünnepelte fennállásának 60 éves évfordulóját bensőséges, meleg ünnepség keretében. Az ünnepség de. 10 órakor a székesegyházban szentmisével kezdődött, amelyre az egyesületi lobogó alatt vonultak fel a kör tagjai a többi társadalmi egyesületekkel együtt. A szentmisét *Serák József* kanonok-plébános mondta, amely alatt a Veszprémi Iparos Dalárda énekelt. Offertóriumra *Hajagos Imre* Beethoven: Isten dicsősége c. éneket adta elő zengzetes tenorján *Kecskés Lajos* főkantor orgonakíséretével. Az ünnepi szentbeszédet *Wéber Pál dr.* kanonok, irodaigazgató mondta. Szentmise után a jubiláns kör tagjai s a többi társadalmi egyesületek a Zuschmann vendéglő kerthelyiségébe vonultak, ahol díszközgyűlés volt. Az Iparos Dalárda által elénekelt *Hiszkegy* után *Wolfram János* egyesületi elnök üd-

vözölte a megjelent előkelőségeket, testületeket és társadalmi egyesületeket, majd *Szűgyethy Ferenc* városi főszámvevő, a jubiláns kör titkára olvasta fel a kör 60 éves történetét. Alapos és nagy gonddal összeállított jelentésben rámutatott arra a szép munkára, amelyet az Iparoskör kezdeményezése folytán a veszprémi iparostársadalom kifejtett a hazafiasság, valóságosság és az iparosérdekek körül. Ez a munka értékeket termelt ki ebben az ősrégi iparosvárosban, akik országos iparos kérdésekben nemcsak hangadók, hanem kezdeményezők is voltak. A régi iparos erkölcsök újulnak fel a veszprémi iparosok jelen munkájában is s ezért tiszteli és becsüli a város minden polgára a veszprémi iparostársadalmat. A titkári jelentés után üdvözlések következtek, amelynek sorát *Rott Nándor* megyéspüspök képviselőtében *Wéber Pál* kanonok kezdte meg. Utána *Kenessey Pongrácz dr.* főispán és *Berky Miklós dr.* polgármester intézett szép beszédet a kör tagjaihoz. *Bertalan Károly* malomtulajdonos a hajmáskéri iparosok, *Radványi Viktor dr.* prelátus-kanonok a veszprémi társadalmi egyesületek, *Kulcsár Károly* a veszprémi kereskedők társulata, *Próder Károly* az Ipartestület, *Serák József* kanonok-plébános a Kat. Legényegylet és az újonnan alakult Kisipari Szövetkezet, *Anty Illés* az Iparos Dalárda nevében mondott üdvözlő szavakat, amelyekre *Wolfram János* elnök köszönt meg. Végezetül az Iparos Dalárda Hímnuszt énekelt el s ezzel a díszközgyűlés véget ért. Délután 1 órakor a Hungária étterem emeleti termében lévő Iparos körben társas ebéd volt, amelyen igen sokan vettek részt a város intelligenciájából is. Itt az első felköszöntőt *Wolfram* elnök mondotta az ország kormányzójára. Felköszöntőt mondottak még *Wéber Pál dr.*, *Szegesdy Imre*, *Steidl József*, *Németh Károly*, *Rbédey Antal dr.* *Nagy László dr.* stb., akik szívből jövő szavakkal kívántak szebb és boldogabb jövődőt a veszprémi iparostársadalomnak.

Veszprémi Hírlap, 1934. június 10. 6. p.

A Rákóczi Kör székházának felavatása

Impozáns keretek között folyt le az elmúlt vasárnap a veszprémi tisztviselőtelepen a Rákóczi Kör székházavató díszközgyűlése. *Tisztartó Sándor* kör elnöknek az ünnepélyhez méltóan tartalmas megnyitó beszéde után *dr. Nagy Béla* ügyvéd, a kör ügyésze ismertette a Rákóczi Kör megalakulását, valamint eddigi működését és jövőbeni céljait. Szerencsés gondolatnak találta, hogy dicsőséges emlékü fejedelmünket, II. Rákóczi Ferencet választották eszményképül. Utána a város nevében *Ratos Károly*

h. polgármester, az Ipartestület nevében *Próder Károly*, Iparoskör nevében *Wolfram János*, a Róm. Kat. nevében *Hübner Béla*, a Szent Imre Kör nevében *Vesztróczy-Rimpek Jenő*, a Ref. Ifjúsági Egyesület nevében *dr. Nagy Béla*, az Evang. Ifjúsági Egyesület és Leányegyesület nevében *Horváth József*, végül a Háztulajdonosok Szövetsége nevében *dr. Nagy László* városi főjegyző üdvözölte a Rákóczi Kört. *Dr. Nagy László* egyben 10 kötet könyvet is felajánlott a kör könyvtára számára. A kör vezetősége az új székház díszüel megfestette II. Rákóczi Ferenc arcképét, *Mányoki Ádám* egykorú portréja után. A kép alkotója *K. Bojár Adél* festőművésznő, a kecskeméti művésztelep volt növendéke, akinek pompásan sikerült művéért és fáradozásáért *Tiszttartó Sándor* elnök meleg szavakkal mondott köszönetet. A díszközgyűlést a kör elnök zárószavaival fejezték be. Az ünnepség este táncmulatsággal folytatódott, amely virágos hangulatban hajnalig tartott.

Veszprémi Hírlap, 1934. június 17. 8. p.

A Magyar Keresztény Vasutasok (Voge) veszprémi helyi csoportjának székházavatása

Kisboldogasszony napján (szept. 8-án) ünnepélyes külsőségek keretében szentelte fel a veszprémi vasutasok székházát *dr. Rott Nándor* megyéspüspök. A főpásztor szentmisét mondott a székház udvarán, majd a szentmise végeztével, rövid, de szép beszéddel üdvözölte az összetartás szeretetéből épült otthont. Legyen ez a ház békesség ház, – mondotta – legyen ez a ház szeretet ház, legyen az igazi pihenője, szórakoztatója a szolgálatából betérő vasutasoknak. Legyen ez a ház a vasutas kisaszonyok háza, legyen a vasutasok nagy asszonyainak háza. Nyújtson ez a ház a fáradtság után felüdülést minden vasutasnak. A beszéd után megállította és felszentelte az otthont. A szentmise alatt a királydíjas Veszprémi Dalegyesület s az Iparos Dalárda énekeltek és a fehérvári vasutas zenekar játszott egyházi műveket.

A szentelés után kezdetét vette a díszközgyűlés, amelyen *Schönaigner Imre* elnök üdvözli a megjelenteket és köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik megjelentek és megjelenésükkkel az ünnepség fényét emelték. *Róbert Emil* kincstári főtanácsos hirtelen fellépett rosszulléte miatt nem tudta az ünnepi beszédet megtartani, helyette *Török Antal* országos főtitkár mondott magas szárnyalású beszédet. Beszédében rámutatott a magyar vas-

utasok nehéz helyzetére. Hogy a küzdelmes fárasztó szolgálat után, nem csüggedt el, hanem mindenkor igaz megértő keresztény szeretetben, összetartó marad a magyar vasutas. Ez a ház egyik alapja – mondotta – egy téglája a magyar vasutas élni akarásának. Keresztény szellemben dolgozunk mindenkor és akkor, mikor e házat megépítettük, újra Nagymagyarország visszaállítását követeljük, mert a magyar vasutas hű marad a régi esküjéhez. *Birner Lajos* ny. felügyelő üdvözlő szavaival a következőket mondotta: Nem véletlen ez a mai házszentelési nap. Szűz Mária születésnapja van ma. A mai napon 52 Voge csoport nevében borulok le az égi anya elé és kérem, hogy segítse meg a magyar vasutasokat.

Több üdvözlés után *Kelemen Albert* szombathelyi felügyelő az üzletigazgató képviselőként fejezte ki hódolatát *dr. Rott Nándor* megyéspüspöknek, bensőséges köszönetét tolmácsolta *dr. Kenessey Pongrác* főispánnak, *dr. Berky Miklós* polgármesternek és az összes jelenlévőknek. *Schőnaigner Imre* elnök zárószavai után a Himnusz eléneklésével ért véget a díszközgyűlés. Utána a mintegy 600 főnyi jelenlevő zárt sorokban a Kosuth L. u. és a Ligeten keresztül a hősi sírokhöz vonult ki, ahol *Vasváry Pál* országos titkár kegyeletes szép szavai után elhelyezték a veszprémi vasutasok gyönyörű koszorúját.

A hősi síroktól való elvonulás után a székház előtti térségen felállított nagy sátor alatt folyt le a társas ebéd. Az ebéd ideje alatt, valamint délután a tekeversenyen a fehérvári vasutasok zenekara szórakoztatta a közönséget. Több felköszöntő hangzott el az ebéd ideje alatt. *Schőnaigner Imre* elnök a kormányzóra ürítette poharát. *Radocza Vince* ny. főfelügyelő, díszelnök az egyesület múltját ismertette. *Róbert Emil* kincstári főtanácsos, országos elnök, *Schőnaigner Imre* helyi elnök fáradhatatlan buzgó munkálkodását méltatta, kifejezte a Voge köszönetét s példának állította a magyar vasutasok elé. *Polgár Tibor* ny. felügyelő az összes Voge csoportok nevében beszélt. *Serák József* kanonok-plébános magas színvonalú beszédében a keresztény szeretet összetartásán alapuló erőkről emlékezett meg. Sárváron katolikus káplánja van a Vogenak, én pedig a veszprémi Vogenak szeretnék plébánosa lenni, – mondotta. E kijelentést nagy örömmel fogadták és azonnal fel is kérték annak elfogadására. Még számos felköszöntő hangzott el a kitűnő hangulatban levő ebéden. Különösen *Horváth Gergely* országos alelnök XI. Pius pápáról és Szt. István király alkotásáról tartott beszéde váltott ki nagy hatást.

Délután tekeverseny volt 3 értékes díjjal. Este 8 órakor kezdődött a reggel 5 óráig tartó táncmultság, amelyen *Lendvai Lajos* és zenekara muzsikált.

Az ünnepségen jelen voltak: *dr. Rott Nándor* megyéspüspök, *dr. Kenessey Pongrác* főispán, *dr. Horváth Lajos* alispán, *dr. Berky Miklós* polgármester, *Homokéy Béla* rendőrtanácsos, valamint az összes hatóságok és egyesületek képviseltették magukat. Vasutasok jöttek: Szombathely, Győr, Szolnok, Miskolc, Szeged, Székesfehérvár, Zalaegerszeg, Sárvár, Tapolca, Dombóvár, Rákos, Debrecen, Püspökladány, Nyíregyháza, Hegyeshalom, Kiszepes és Pápa városokból. Veszprém város és a Voge országos elnökségének tisztikara egy gyönyörű emeletes házzal lett gazdagabb. A házat veszprémi ember (*vitéz Csomay Kálmán* építészmérnök) tervezte, veszprémi emberek építették fel (*Szűcs Sándor* kőművesmester).

Veszprémi Hírlap, 1934. szeptember 16. 4. p.

Negyven éves a Petőfi Kör

Vasárnap, nov. 4-én ünnepli a Petőfi Kör negyven éves jubileumát. Úgy gondoljuk, ez az esemény messze kimagaslik a hétköznapi események közül, aminthogy a Petőfi Kör működése is kulturális és szociális szempontból igazán dicséretre méltó.

A Petőfi kört ezelőtt 40 évvel alapította 35 kisiparos és altiszt, hogy az a hazafias szellemnek és a barátság ápolásának az egyesülete legyen. Az alapítók nemes szándéka megértésre talált Veszprém város közönsége körében, aminek élő bizonyítéka, hogy a Petőfi Kör a legtöbb tagot számláló társadalmi egyesület Veszprémben s tagjai között a társadalom minden rétegéből találunk tagokat.

Az elmúlt negyven esztendő története azt mutatja, hogy a kör kivette a részét minden vallásos, hazafias és kulturális mozgalomból. Ennek köszönhető, hogy amíg az elmúlt idő alatt egyesületek keletkeztek és szűntek meg, addig a Petőfi Kör ma is virágzik és nagy elterjedésnek örvend. Nem célunk itt minden eseményt a kör életéből felsorolni. Csak egyet-kettőt említünk.

Több újság és folyóirat áll a tagok rendelkezésére. Az elmúlt évben is sok előadást s felolvasást tartottak s az összes hazafias ünnepségeken megjelentek. Kiemelkedő eseménye minden évben a Körnek, amikor karácsony táján a kör jelenlegi nemes szívű elnökének, *Bognár Kálmán*nak a rendezésével és anyagi támogatásával egész sereg szegény gyermeknek ruhát ajándékozik.

Negyven év hosszú idő. Az alapítók közül már legtöbben elköltöztek ebből az árnyékvilágból. Ez idő alatt négy elnöke volt: *Kész Antal*, id. *Kész Ferenc*, *Pougrács Andor* és *Bognár Kálmán*. A vasárnapi ünnepségnek egyik kedves epizódja lesz az, amikor a Petőfi Kör vendégül látja azt a 9 jubiláló kör tagot, akik az alapításnál is jelen voltak. Ezek a következők: *Schnarcz György*, *Winkler Károly*, *Balázs Gyula*, *Szelle Zsigmond*, *Bankó Gábor* és *Heizler Gábor* iparosok, *Imre Károly*, *Vizfi István* és *Beiczler Antal* nyug. altisztek.

Mikor ezt a kedves epizódot megemlítjük, egyúttal azt kívánjuk nekik, hogy az Isten úgy a Petőfi Kört, mint őket igen sokáig éltesse.

(Gl.)

Veszprémi Hírlap, 1934. november 4. 4. p.

A Veszprémi Kat. Legényegylet jubileumi ünnepsége

A Veszprémi Katolikus Legényegylet 40 éves jubileuma alkalmából eredményekben gazdag életének értékes határkövéhez jutott. Ezt a határkövet feledhetetlenül szép ünnepség rögzítette le, amelyben az ünneplő egylettel együtt ünnepeltek a veszprémi társadalmi egyesületek, a vidéki Legényegyletek csak úgy, mint Veszprém város közönsége, amely szívébe zárta ezt a kebelében működő és sok szép eredményt értett egyletet.

Amikor visszapillantást vetünk a Legényegylet négy évtizedes munkásságára, lelki szemcink előtt régi nagy emberek nagy alakjai jelennek meg nemes cselekedeteikkel, élükön *Perényi Antal* akkori davidikumi igazgató, később veszprémi kanonok, *Febérváry József*, *Ádám Iván*, *Strausz Antal* kanonokok, *Tölkésy Ferenc* a lelkes piarista-tanár s a veszprémi iparoság krémje a világi elnökségben, ifjú papok, az ifjúság mentorai és tanítói és sokan a veszprémi polgári társadalomból, akik mindannyian tettekkel voltak hirdetői *Kolping Adolf* missziós munkájának.

A veszprémi Legényegylet élt, dolgozott, szolgálta nemcsak az iparoság, hanem az egyház, a társadalom érdekeit, harcosa volt igen sokszor nehéz időkben is a keresztény Magyarországnak és védőbástyája a katolicizmusnak.

Nemes munkásságát áldás kísérte s ennek nyomán fakadt tisztelet és szeretet a tisztas ipar iránt, de fakadt jólét is a szakismeretek bővítése nyomán, amelyet, mint egyleti munkaprogramot sikerrel valósított meg.

Pünkösöd szombatján kezdődött a jubileumi ünnepségek sorozata a hála gyönyörű kifejezésével, amikor is a Legényegylet ifjú dalárdája a helyi társadalmi egyesületekkel karöltve vonult fel az öreg veszprémi Várba, hogy szerenáddal köszöntse fővédnökét, a megyéspüspököt. Meglepő készséggel és képességgel énekelt az ifjú dalárda karmesterének, egyházi II. elnökének *Bugledits János*nak vezetésével szebbnél-szebb szerenáddalokat, majd a II. elnök köszöntő szavai hangzottak el. A szeretet és ragaszkodás csendült ki az elhangzott üdvözlő szavakból. *Dr. Rott Nándor* megyéspüspök szeretetteljes hangon válaszolt az elhangzott szerénádra és a nagy számban összegyűlt közönség előtt fejezte ki elismerését az iparos ifjúság érdekében fáradhatatlanul dolgozó II. elnök munkássága felett és hangsúlyozta az iparos ifjúság szakmabeli továbbképzésének, megkezdett munkája folytatásának szükségességét. A lampionos szerénád elvonult s a Legényegylet tagjai pihenőre tértek, hogy másnap újult erővel induljanak nagy ünnepük elé.

Már a kora reggeli órákban virágcsokros iparos-lánykákat szállítottak kocsikon a Legényegylet egyensapkás ifjai a szép kerthelyiségbe, ahova összegyűltek a helyi társadalmi egyesületek, a vidéki Legényegyletek közül a keszthelyi, sümegi, sárvári, zirci, devecseri elnökeik vezetése alatt.

Tíz órakor indult meg az impozáns felvonulás a veszprémi Levente Zenekarral az élén a Szentháromság térre. Elöl száz fehérruhás kislányka, majd az egyesületek zászlóik alatt s a zászlóanya helyettese *Hoffmann Géza*né, a Legényegylet világi elnökének felesége. A 40 éves jubileum alkalmával az ünnepi szentmisét a székesegyházban *dr. Rott Nándor* megyéspüspök pontifikálta. Szentmise alatt az Árpádházi B. Margit Vegyeskar *Kagerer*: Szent Pál miséjét, *Pikélthy*: Magyarok imáját és *Erkel*: Himnuszát adta elő a tőle megszokott precizitással *Kecskés Lajos* vezetése s *Ritter Lőrinc* kiváló orgonakísérete mellett. Szentmise végeztével a főpásztor megáldotta az egyesület régi zászlaját. A Szentháromság szobornál *Bugledits János* II. elnök mondott szentmisét, amely alatt a Levente Zenekar és kis elemi iskolás fiúk egyházi énekeket adtak elő.

A visszavonulás után 12 órakor kezdődött meg az ünnepi díszközgyűlés, amelyet *Serák József* kanonok-plébános, egyházi elnök nyitott meg meleg szavakkal. *Dr. Wéber Pál*, a Legényegyletek egyházmegyei felügyelője mondott ünnepi beszédet, amelynek során leleplezte *Kolping Adolf* szobrát, melyet *Márvány Pál* fényképész, az egylet tagja készített el gipszbe öntve, beszédjének gondolata *Csepreghy*-nek az asztalos legényből lett koszorús költőnek *Kolping*hoz írt verse következő soraiból indult ki: „Az ifjút emberré nevelni, az embert magyarrá tenni dicső hivatásod”. *Hoffmann Géza* világi elnök üdvözölte a díszközgyűlésen megjelenteket,

akiknek sorában ott volt *dr. Rott Nándor* megyéspüspök, *dr. Kenessey Pongrácz* főispán, a város képviselőjében *dr. Nagy László* főjegyző, *dr. Csiba Mór* pénzügyigazgató, a káptalan részéről *dr. Simon György*, *dr. Lukács József*, *dr. Radványi Viktor* prelátus-kanonokok, *Próder Károly* ipartestületi elnök stb. Üdvözölte továbbá az Országos Központi Legényegylet kiküldötteit élükön *Mádl János* budapesti szabó iparost, valamint a helyi társadalmi egyesületek megjelent képviselőit. Ezután *Gyarmathy Kálmán* tanító, a Legényegylet titkára olvasta fel az egylet 40 éves történetét. Mesteri tollal, nagy szeretettel, poétikus hangon írta meg a nagy beszámolót, amelyet a közönség nagy figyelemmel hallgatott végig és ünnepelte a titkárt. A koszorúslánykák ezután szép jelmondatok kíséretében megkoszorúzták az egyesületek zászlóit, majd *Mádl János* az Országos Központi Legényegylet, *Próder Károly* az Ipartestület, *dr. Radványi Viktor* prelátus-kanonok a káptalan nevében üdvözölték a jubiléus egyletet. *Dr. Rott Nándor* megyéspüspök mondott ezután beszédet, buzdította további munkára a sok sikert elért legényegyletet, áldását adta munkájukra.

Az ünnepséget megnyitó magyar Hiszekegyet és a záró Himnuszt a Legényegylet dalárdája énekelte el.

Déli 1 órakor díszebéd volt a kerthelyiségben, amelyen több felköszöntő hangzott el, az elsőt *Serák József* kanonok-plébános, egyházi elnök mondotta *XI. Pius pápa* Őszentségére és a Kormányzó Őföméltóságára.

Délután és este kerti multság volt tánccal egybekötve, amely a késő hajnali órákig tartott kitűnő jókedvben.

Lélekemelő kedves hangulatban folyt le az egész jubileumi ünnepség, hogy utána áttérjen a Legényegylet az ő hétköznapijára, amely nemes munkájával ünneppé magasztosítja azokat is.

Azok, akik részt vettek a szép jubileumi ünnepségeken, vagy figyelték annak lefolyását, jóleső érzéssel állapíthatták meg, hogy a Veszprémi Róm. Kat. Legényegylet, amely 40 éven át sok-sok kedves szórakoztatást nyújtott a közönségnek, nemcsak a kultúra terjesztésében, hanem az iparos ifjúság nevelésében is olyan mértékben vette ki részét, amely megérdemli, hogy azzal a régi és változatlan szeretettel támogassák további munkájában, amelynek sikere és eredménye benne volt abban a kiállításban, amelyet a jubileum alkalmából rendeztek.

A további nemes munkához adjon a Mindenható segítséget a vezetőknél, jó kedvet az iparos ifjúságnak és segítő, támogató jószándékot a közönségnek. Isten áldja a tisztas ipart!

S.

Veszprémi Hírlap, 1935. június 16. 4. p.

A veszprémi tűztorony

1-4.

A veszprémi vár délkeleti sarokbástyájának éléhez támaszkodva emelkedik a magasba a vigyázó torony, jellegzetes karsú alakjával évszázadok óta uralva a város képét. Vigyázó toronynak nevezem, mert ez a várkaput és a várfeljárót védő rendeltetésének megfelelő régebbi elnevezése. A németes tűztorony elnevezés csak a múlt század hetvenes éveit óta vált divatossá, mert az akkoriban alakult tűzoltóság őrsége helyezkedett el benne s van benne maig is.

Mai alakjában ez a torony különböző korszakok alkotása. Felső részét a kerek erkéllyel együtt az 1817. évben a város közönsége emeltette. Treuer József, a hírneves városbíró kezdeményezésére a torony alatti régi városházzal együtt késői barokk ízlésben. Az erkélyig terjedő kerek toronytest azonban már több évszázados múltra tekinthet vissza. A város régi látképei mutatják, hogy a toronynak eredetileg kerek, felfelé keskenyedő tölcser alakú sisakja volt, melyet négy kis oszlopvasból alkotott laterna koronázott. A toronysisaknak ezt a laternás kiképzését az 1817-i átépítés alkalmával is díszesebb alakban megtartották.

A ráépítéssel megtoldott torony karsú alakjával, nyílt erkélyével török minaretre emlékeztet. Ezen hasonlatosság hatása alatt alakult ki időnk múltán az a téves közhit, mely a torony régibb részét a török uralom maradványának tekinti. Ezt a felületes nézetet az újabb irodalom már nem osztja ugyan, azonban a torony keletkezési idejének közelebbi vizsgálatával eddig nem foglalkozott. Ez indít bennünket arra, hogy ezzel a kérdéssel röviden foglalkozzunk.

A veszprémi vár vigyázó tornyának keletkezéséről írásbeli feljegyzés nem maradt. Mindössze két középkori okiratot ismerünk, amelyek megemlékeznek a vár őrtornyairól, de a vigyázó tornyot külön fel nem említik. De ha nem is maradt fenn írott emlék, mégis a torony kerek alakja, elhelyezése és környezete megmondják azt, hogy ez a torony a középkorban, mégpedig a 13. század végén, a román építési stílus uralmának idejében épülhetett csak.

Hazánkban IV. Béla király idejében a tatárjárás keserves tapasztalatai után a 13. század második felében kezdtek falakkal és egyéb védművekkel megerősített várakat építeni. Budavár megépítése után lassanként több más vár, köztük Veszprém is erődített várrá alakul át. A

vigyázó torony szomszédságában levő és ma is eredeti állapotában levő délnyugati sarokbástya felső részén körülfutó és közönként román stílusú rozettákkal díszített domború perem világosan mutatja, hogy a vár déli része és vele együtt a vigyázó torony is a románstílus idejében épültek, a 13. század vége felé, amikor még a várépítészetben a román stílus uralkodott.

Ennek a korszaknak várépítészetében még jellegzetes sajátosságok a bástyához kívülről támaszkodó és még inkább a kerek alakú vártornyok, amely kerek formát a román stílus még a rómaiaktól vette át. Németország középkori váraiban gyakran előfordulnak a mienkéhez hasonló alakú és elhelyezésű őrtornyok. A középkort követő században az ágyuk horderejének növekedésével ilyen külső tornyokat már nem építettek.

A torony belsejében az annak északi oldalán levő ajtón át juthatunk. Feltűnő, hogy ez az ajtó nem a földszinten, hanem emeletmagasságban nyílik és hozzá két, jórésztben igen régi fal közé épített nyílt lépcsőzet vezet egyenes irányban. A most említett ezen két fal a torony testéhez támaszkodik és szemmel láthatólag valami régi építménynek maradványa s ez a két régi fal a város egyes pontjairól tekintve még most is kimagaslík a vár épületei felett. A régi látképek is azt mutatják, hogy a vigyázó torony nem állt oly szabadon, mint manapság, hanem egy, a vár felett kiemelkedő magas épület simult hozzá, mely a toronynak csak felső emeletét hagyta szabadon. Egy, a múlt század elején készülhetett nagyobb alakú veszprémi látkép ezt az építményt nagyjában még meglévőnek mutatja, s rajta lórés gyanánt is használható keskeny ablakokat mutat, amilyenek a régiebb várakban voltak szokásosak. Egy ilyen ablak befalazott állapotban még észlelhető a toronyajtó közelében.

Ebben az épületben volt a torony feljárata. Ott, ahol a mostani feljárt két fala közül a keleti fal a toronyhoz ér, a belső falfelület ív alakban elhajlik, ami az egykori lépcsőfeljáró hajlását jelzi. Az épület eredeti terjedelmét a feltöltött talaj és a környező újabb épületek miatt most már meghatározni nem lehetséges.

Hogy mi rejlik a toronynak a bejárata alatti részében, ma már nem ismeretes. Tudjuk azonban, hogy a régi várépítészet hagyományai szerint a vártornyok fenekén rendszerint tömlőc volt. Valószínűleg ennek az őrtornynak alsó része is börtön, vagy ilyenekkel összeköttetésben álló helyiség volt. A toronybástya déli oldalán levő s a Rákóczi térről is meglátható négyszögű ablakforma, befalazott nyílás kétségtelenné teszi, hogy ez a toronybástya egy földalatti helyiséget (kazamatát) rejt magában. Ebben a földalatti helyiségben lehettek azok a várbörtönök, melyeknek létezéséről hiteles adatok maradtak fenn. Utóbb 1752-ben megépül a régi vármegy-

ház, melynek pincéjében számos börtönzárka nyert elhelyezést és talán ez a magyarázata annak, hogy a bástyában levő kazamatát, mint feleslegessé váltat, hozzáférhetetlenné tették.

A 17. század elején emlékezetes eseménnyel kerül kapcsolatba a vigyázó torony. 1629-ben elkészül a várban a veszprémi református egyházközségnek a nyugati várfalhoz támaszkodó temploma. Ennek a templomnak, (melynek egykori helye a mostani törvény törvénykezési épület udvarában és nem a szomszédos kanonoki ház udvarában keresendő) tornya nem volt és a harangot a közeli vigyázó toronyban helyezték el. Nyolcvanegy évig teljesítette háborítás nélkül ez a kis harang áhítatos rendeltetését, amidőn az 1710. évben a hírhedt *Heister Szigbert* generális beültotta a veszprémi református gyülekezet szabad vallásgyakorlatát s elvette templomukat, iskolájukat. Hogy tehát legalább a harangot megmentsék, levették azt és csak két évi rejtegetés után került vissza a harang régi helyére a visszanyert vallásgyakorlat hatása alatt. Még három évig maradt a harang a toronyban, ekkor azután végleg lekerült onnét és a kőszlak udvarában levő falon helyeztetett el.⁸

Az 1726. évben felsőbb rendelet megszünteti a vári erődítményi jellegét. A győri várparancsnok felügyelete alatt kivonul a várból a katonaság és csakhamar megkezdődik a vár fontosabb védműveinek lerombolása is. Lerombolják a nagykaput, a kőrbástyákat és ilyen sors éri a keleti őrtornyot is, melynek maradványai a Vár 6. számú földszintes ház udvari szárnyába vannak beépítve. Épségben maradt azonban a sok vihart kiállott vigyázó torony és a hősi idők ezen tisztes emléke a város tulajdonába kerül, mely azt azóta és máig is kegyelettel gondozza.

A lezáródott hősi korszak viszontagságai, de különösen a 16. század megismétlődő erős ostromai bizonyára nem vonultak el nyomtalanul a torony felett, ámbar erre vonatkozólag közvetlen adatok nem maradtak fenn, egyedül a régi városház homlokzatába befalazott számos régi ágyúgolyó tanúsítja azt, hogy micsoda heves ágyútűzeknek volt egykor a várkapu a vele szomszédos torony kitéve.

Az 1704. évi óriási tűzvész, – amidőn *Heister* katonái gyújtogatva és kegyetlenkedve sanyargatták a *Rákóczi* párti város védtelen lakosságát – a tornyot megkímélte; legalább erre mutatnak későbbi intézkedések.

1726 után hosszabb ideig nevezetesebb esemény nem történt a hamvaiból újra éledő és fejlődésnek induló város központján emelkedő toronnyal egész 1817-ig, amidőn a város áldozatkészsége az akkor kicsinyes viszonyok mellett nagyszabásúnak mondható városháza és toronyépítke-

⁸ Thury Etele: A veszprémi református egyház története

zést megvalósította. A megújulásnak emlékére a torony nyugati oldalán igen magasan elhelyezett kőtábla felirata ez: „Deus est fortitudo renovata 1817.” („Isten, az erősség megújítva 1817.”)

Ugyanekkor helyezték el a tornyon az órát és a két harangot. A nagyobbik harang volt a lélekharang s egyúttal a tűzjelző harang is. A lélekharang használatát 1871. körül szüntették be, mert a félreértett harangszó gyakran alaptalan tűzriadalmat okozott a vízszegénysége miatt ijedős városban. Ma már ez a harang nincs már meg, elvitte a nagy háború.

A múlt század hatvanas éveiben még szokásban volt, hogy pont délben a toronyőr kilépett az erkélyre és harsonáján elfújta a csendes város felett az imára felhívó katonai kürtjelzés dallamát.

Az 1893. évben történt, hogy a torony sisakja erős szélben ingadozni kezdett s egy-egy szélroham korhadt fadarabokat sodort le róla. A vizsgálat kiderítette, hogy a tetőgerendák nem voltak kellőleg megvédve az időjárás hatásai ellen és elkorhadtak. Elhatározták a tetőzet lebontását és annak az eddigivel teljesen azonos alakban megújítását.

A lebontás alkalmával levették a torony csúcsát díszítő magyar címert és rézgömböt s azokat a városházára vitték. Itt azután a toronygomb belsejében, annak oldalához erősítve egy légmentesen elzárt vörösréz hengert találtak, mely *Kováts Imre* polgármester jelenlétében felnyitattott. Így került napfényre egy okirat, mely az építkezés évének (1817) szokásos adatait, többek között a városi tisztikar, a belső és külső tanács tagjainak névsorát tartalmazza. Ugyanígyen tartalmú okirat készült az 1893. évről is és mindkettőt a hengerbe helyezve, ez utóbbit régi helyére ismét megerősítették.

Elkészülvén a tetőszerkezet, a magyar címer és toronygombnak visszahelyezése ünnepélyes keretek közt történt meg. Ezernyi sokaság hallgatta szédítő magasságban elhangzó felköszöntőt. Szónoklatok, majd pedig ősi veszprémi szokás szerint percedobálás fejezték be az emlékezetes ünnepséget.

*

Hazánk viszontagságos történetére, a török hódoltság korszakára emlékeztet ez a régi torony. Akkor is úgy, mint most a feldarabolt, elszegényedett ország küzdött fennmaradásáért. Nem szabad csüggednünk, hanem a múlt tanulságaiból merített hittel kell egy boldogabb jövőöért küzdenünk.

Dr. R. S.⁹

*Veszprémvármegye, 1929. december 29. 4. p.; 1930. január 5. 4. p.;
1930. január 12. 3. p.; 1930. január 19. 4. p.*

A Veszprémi vár nagykapuja

Írta: dr. Rosenthal Sándor

Nagykapu-nak, vagy másként öregkapu-nak nevezték a várnak a piac-tér közelében levő déli kapuját, megkülönböztetésül a belső kaputól és a székesegyház mögött fekvő kiskaputól.

A veszprémi közönség nagy része nem ismeri ennek a nagykapunak egykori helyét. Mikor a várba felmenet elhalad a régi városháza után következő, régi, vakolatukat veszített falak mellet, valami régi bástyának véli azokat és nem is sejtik, hogy az egykori nagy várkapu egyik oldalfala mellett haladnak el. Mikor a XVIII. században a várkaput lerombolták, ezt az oldalfalat emlékül meghagyták. Vele szemben, ott, ahol most a rácskerítés van, ugyanilyen fal állott és a két fal között volt a kapubejárat, amelyet erős ajtószárnyakkal lehetett elzárni, amikor arra szükség volt.

A kapuépület környékének régente egészen más képe volt. Képzeltünkben távolítsuk el a régi városház épületét és annak feltöltés útján létesült emeleti udvarát, és akkor feltárul előttünk a fallal koronázott sziklás hegyoldal, mely itt a tűztorony és a várkapu között visszahúzódik és három oldalról körülzár egy beszögellő térséget, amelynek felső szélét a

---

⁹ Dr. R. S. = Rosenthal Sándor

várkapu határolja. A beszögellő várfalak ma is megláthatók a régi városház udvarában.

A most leírt térséget árok vette körül, mely a várkapu előtt folytatódva, a várfeljárót keresztben elzárta, úgy, hogy a várba csak a leeresztett felvonóhídon át lehetett bejutni.

A felvonóhíd helyére ma már csak egy emlék figyelmeztet s ez, az idők viszontagságai által erősen megviselt faragott kötőmb, amely a régi városház felső végén a földszinti falból kiáll. Figyelmesebb vizsgálódás kideríti, hogy a régi városháznak ez a felső vége csak látszólag és szimmetria kedvéért lett az épülethez hozzávéve, valójában pedig tömör bástyafal, s a belőle kiálló kötőmb ma is az eredeti helyén van. A várkapu szemközti oldalán is kinyúló fal volt, egy, a falból kiálló kötőmbbel. Ezen a két kötőmbön nyugodott a leeresztett felvonóhíd eleje, míg a hídnak többi része már a várárok fölé hajolt.

A várfeljáró mostani talajszintje több, mint egy méterrel mélyebben fekszik, mint a régebbi időkben. A várkapunak a XVIII. században történt lerombolása után a várfeljárót több ízben leásták, hogy annak erős lejtését enyhítsék. Így került elő a leásott talajból az a sziklatalapzat, amelyen a várkapuépületnek a megmaradt falazata nyugszik, amely ilyképp az utcaszint fölé került. A fal alatti sziklatalapzat egy részét néhány év előtt vakolatburkolattal látták el.

A most említett falmaradvány, amely egykor a várkapu épületnek oldalfala volt, három kiálló pillér és közöttük két fülkeszerű mélyedésre tagozódik. A lebontott átellenes oldalfal ugyanígy volt tagolva s a két falat boltívek kapcsolták egybe. Érdekes az, hogy a veszprémi várnak a bécsi hadi levéltárban pár évvel ezelőtt felfedezett XVI. századbeli tervrajza a várkapu belsejének ugyanezt a három pilléres tagozását mutatja. Ezután most már senki sem kételkedhetik abban, hogy a várkapuból még fennmaradt tisztes falmaradvány változatlanul az eredetinek, bár az idők viszontagságaitól megviselt maradványa.

Az a fal, amelyen a vár történetét ismertető feliratos tábla van elhelyezve, már későbbi eredetű s a lerombolt várkapuépület anyagából és faragott köveiből épült. Ebben a falba is van beillesztve egy kisebb alakú, oválisan faragott kő, *Végbelyi Dezső*, vármegyénk egykori népszerű alispánja, a tudós történetíró szóbeli közlése szerint ezen a kövön a várkapu egyik forgója nyugodott.

A vár nagykapujának külső alakját a csekély maradványok nyomán megállapítani nem lehet. E tekintetben a veszprémi régi vár látképei sem nyújtanak kellő segítséget, mert egyik sem mutatja a vár déli oldalát részletesen. Egy látkép van csak, amely a kapu környékén valami toronyfélét

mutat. Mégis a széles pillérekből az épület román stílusára merünk következtetni.

*

A kövek beszélnek! Beszélnek régi dicsőségről és az eljövendő boldogabb nemzedéknek beszélni fognak egy sorsüldözött nemzet gyászáról.

Veszprémvármegye, 1933. április 23. 1. p.

A veszprémi iparosok új székháza

Írta: dr. Gutheil Jenő

A várfeljáró nyugati során, a régi várkapu romfalainak tövében új arculatot kapott a veszprémi vár egyik jellegzetes, öreg építménye. A város nagylelkűségéből ipartestületi székház lett az úgynevezett régi városháza. A nemes stílusú empire-épület a homlokzatát sebző ágyúgolyókkal talányként meredt még a régi Veszprém-lakók szemébe is. A feledés homokja lassankint homályt borított a testes épület korára, eredeti rendeltetésére. Földszintjének műhelyekké alakított helyiségeiben mesteremberek szorgoskodtak, míg az emelet a mindenkori hontalan intézmények kvartélyházává lett. Iparostanonciskola, polgári iskola, a háború után a menekültek otthona és konyhája, majd legutóbb a Stefánia Szövetség csecsemővédő otthona volt a Vár 1. számot viselő viharvert épület. Az oromfalán egykoron állott felírás, melyet még a háború előtti időben bemeszeltek, tűzoltószertárnak jelezte az épületet, viszont ugyancsak az oromfalra festett lovas katona: Veszprém város címerének közép része és az épület közhasználatú elnevezése: „régí városháza” azt a hitet keltették, hogy valamikor városháza volt.

Mindjárt előljáróban leszögezhetjük, hogy sohasem volt városháza. Tűzoltószertárnak épült, de mivel az egykorú iratok „Új Városháza” néven emlegetik s Vég hely Dezső is „az úgynevezett új városháza” néven említi Emléklapok című könyvében, így lett belőle idők múltán „régí városháza”, holott egyszerűen csak a város háza volt.

Építését 1810. március 17-én határozza el a város. Az e napon tartott városi tanácsülés jegyzőkönyvében ezeket olvassuk: *„A tűzi veszedelem esetére a város által készített két fecskendőnek semmi alkalmas helye nem lévén, ezen érdelembe a város úgy gondolkodott, hogy ezeknek itt a városházában az Arany Oroszlán patikabáz és Nepomuk Szt. János képe között egy alkalmas kamarát csináltasson. Ezeránt T. Kisfaludi Boldizsár úr, a Mlgoz Püspökség Praefectusa is*

megkérletetvén, azt elfogadta, helybe bagyta és meg ajánlotta. Úgy szintén azt, hogy mivel az ott fenn álló Vigyázó Torony a régiség és az ezen esztendőbe gyakorta volt földindulások által megrepedezvén az alatta lakókat életveszedelemmel fenyegetné, azt a város ezen okból szíjjel bontathatja s annak követ az építendő kamarához fordíthatja. Mely ajánlatok el is fogadtatván, hogy ezen a közzjóra célzó intézet mentül előbb végre hajtasson, mind ez, mind az is meghatározatott, hogy a teendő költségek egybarmadának elfogadására a helybéli Nemesség megkérlettesen." A helyszíni szemle megejtésére és a költségvetések elkészítésére Szaur Pál és Klug János tanácsstagokat küldik ki.

A határozat megértéséhez tudnunk kell, hogy az Arany Oroszlán gyógyszertár, a mai Czermák patika elődje, 1805-ben a Takarékpénztárral szomszédos Suly-féle ház helyén nyitott meg, az 1785-ben készült Nepomuki Szent János szobor pedig szintén nem a mai helyén, hanem jóval feljebb, a Pápay-féle ház táján állott. Megrökönyödéssel olvashatjuk a határozatban azt is, hogy Veszprém egyik legkedvesebb és legjellegzetesebb építménye, az ekkor még sokkal helyesebb vigyázó toronynak nevezett tűztorony T. Kisfaludi Boldizsár táblabíró és püspöki tisztartó úr jóvoltából halálra volt ítélve. Hogy a pusztulást kikerülte, – úgy látszik – a helybeli nemeseknek köszönhetjük, akik először megtagadták a túl költségesnek ítélt fecskendő-ház építéséhez az 1/3 hozzájárulást, majd mikor ezt mégis csak megajánlották, kifogást tehettek a tűztorony lebontása ellen. A nemesség határozatát ismertető 1810. aug. 11-i tanácsülési jegyzőkönyv ugyanis válaszul a határozatra ezt írja: „Nem sokat gondolván többire a város azzal, ha a Vigyázó Torony el nem bontatik is.” A nemesek kiküldöttei az építkezés ügyében Cseresyés István és Tummler Henrik voltak.

Az épület terve és költségelőirányzata az 1810. április 7-i tanácsülésen került bemutatásra s a tanács megbízza Sily Antal városbíró, hogy egy tanácsbelit véve maga mellé, kérje az előirányzat szerint 1679 forintba kerülő „Boltos Kamara” építéséhez a püspök és káptalan támogatását. A szeptember 29-én tartott tanácsülés az eredeti terv helyett Tummler Henrik célszerűbb, díszesebb, de egyben drágább tervét fogadja el. A tervező Tummler Henrik vízépítész és kútmester külföldet járt, képzett ember volt. Ő építette atyjával, Tummler György molnármesterrel hazánk első vízvezetékét, mely a Buhimvölgyi Úrkút vizét ügyes gépezettel, a Séd hajtó erejével a várba vitte fel. Ezért s később Budán végzett hasonló sikeres vízépítési munkálataiért Tummler Henriknek és leszármazóinak II. Lipót 1791-ben nemességet adományozott.

Az új terv szerint 2000 ft-ra rúgó építési költség előteremtésére a város, gyűjtést rendelt. Az első, 50 forintos adomány Zsolnay Dávid nagypóstoposté volt. Az egy éven át tartó nekifohászkodások, tárgyalások és

tervezgetések után a következő 1811. év tavaszán megkezdődik az építkezés. A május 11-i tanácsülési jegyzőkönyv tanúsága szerint a földmunkálatot a vármegyétől átengedett rabok végzik. Az épület udvarában ma is látható várfal tövében, a sok véres tusát és ostromot látott öreg kapu előtti területen csákányaik nyomán előgurulnak a törmelékben megbújt háborús emlékek, az ágyúgolyók, melyeket az új épület homlokzat-falába építenek a kőművesek. Bár a július 20-i tanácsjegyzőkönyv szerint a „fecskeendő kamara” építése teljes munkában van s *Treuer József* tanácsstag ellenőrzése mellett szorgoskodnak *Szapkónics Sebestyén* kőművesmester emberei, az építkezés lassan halad. Az épület – mint látni fogjuk – csak 1814 őszén jut tető alá. Úgy látszik bajok vannak a fizetségek körül: hatalmas gazdasági válság van, akárcsak napjainkban. A napóleoni háborúk idejében vagyunk; 1809 júniusában még Veszprémben is ugyancsak puszkaporos volt a levegő. A *János főberég* seregét üldöző francia had megszállva Pápa városát Túskevár környékén csatázik. Félő volt, hogy Veszprémre is nehéz napok következnek. A tanács minden eshetőségre készen állandóan ülésezik, készenlétbe helyezi a polgárőrséget, gyűjti az élelmet s nap mint nap hozza háborús rendelkezéseit. Az 1809. június 12-i jegyzőkönyv szerint a pápai francia commendáns az ott ápolt insurgents sebesültek részére fehérnemű és ágyneműk (200 rőf golyos, vánkások, matracok, szalmazsákok, paplanok stb.) küldését parancsolja meg a veszprémi magistratusnak, míg a július 17-i jegyzőkönyv a francia katonák ittlétekor okozott károk megtérítéséről szól. Portyázó, harácsoló csapatok lehettek, melyek megtisztelték városunkat, hogy a török, tatár és német mellé *Napoleon*ból is kapjon ízelítőt ez a sokat dúlt szegény város.

De ha a háborús veszedelmet nagyobb baj nélkül meg is úszta Veszprém, ezeknek a nehéz éveknél pénzügyi nyomorúsága ide is elhatott. A francia veszély elmúlt, de itt maradt az inflációs csapás: a mindjobban elértektelenedő papírpénz, az 1811-es devalváció, mely a papírpénz értékét a névérték egyötödében állapítja meg, majd jön a fehér pénz családfejához tartozó váltócédula. Komoly értéke csak az arany- és ezüstpénznek van, de ebből ugyancsak kevés csörgedezik a város tátongó kasszájába.

Az ócska bankókért nem érdemes nagyon igyekezni, az „Új városháza” falai nehezen magasodnak. Az 1812. április 18-i tanácsülés sürgeti a munkát, intézkedik a köfejtésről és siettetni *Szapkónics* mestert. Az építkezést most már teljes hatáskörrel az 1811. nov. 1-i tisztújításkor megválasztott új bíró, *Treuer József* intézi, aki fáradhatatlan tevékenységével, alkotásaival kitörölhetetlenül belerotta nevét Veszprém fejlődésének történetébe. Épületünk tető alá hozásán kívül a tűztorony mai alakja, a várbeli vízvezetéknek a piactérre való levezetése és a ma már elenyészett szép

piaci márványkút, a város-közép újrakövezése örökítik meg az érdemes városbíró emlékét.

1812. decemberére „*a feckendő kamara-ház annyira felrakatván, hogy a jövő esztendőben tető alá vétetűdhetik*”, a tanács megbizza *Fogt József* ácsmestert a tetőszerkezet tervének elkészítésével, a bírót és a városi főjegyzőt pedig azzal, hogy az épületfa beszerzését Szentgálon kíséreljék meg. A nehéz gazdasági helyzet miatt az új épület 1813-ban nem került ugyan tető alá, ellenben a fent tisztelt *Kisfaludi Boldizsár, Kurbél György* püspök tisztartója melegen kezd érdeklődni: mit akar tulajdonképp a város ezzel a váratlanul túl nagyra sikerült feckendő „kamarával”? Mint a földesúri hatóság teljhatalmú letéteményese közli a tanáccsal, hogy „*a machina-ház alatt való boltok nyitását, mint a készülétekből arányozza, ott az utcának szűk volta és más tekintetekből meg nem engedné, egyszerűs mind kívánja, hogy az elüljáróság azon épület eránt feltett czélját irásba mentül előbb nyilatkoztassa ki.*” A tanács válaszként értesíti a prefektust, hogy mint két esztendővel ezelőtt is közölte, „azon a várooldalba való különben haszontalan pusztá fundus” épület alá vételével egyedüli célja a tűzoltó feckendők alkalmas elhelyezése. Igaz, hogy az épület az eredeti tervnél terjedelmesebb, de a földszinten így nyert két kisebb helyiség arra lesz jó, hogy azokat mesterembereknek műhely céljára bérbe adva, legalább költségeinek kamatát láthassa a város. Ugyanez a tanács célja az épületnek emeltre vételével is: hogy bérlakást építsen. Ezenkívül a „tűzi inspector” lakásáról is gondoskodni kívántak e legalkalmasabb helyen, minthogy az épület tövében áll a „Vigyázó Torony”. (1813. jún. 14.)

1813. júniusában különben még mindig az épületfa beszerzése van napirenden. A szentgáli vásár – úgy látszik – nem sikerült; június 19-én Révkomáromba küldi két emberét a tanács a faanyag megvásárlására. Mivel az adóhátralékok miatt üres a város pénztára, belső kölcsönre szorul a város, hogy a fát megvehesse. Elhatározzák, hogy 1000 Ft-ot kamatra kölcsön vesznek. *Gvardián János és Molnár János* csapatmesterek segítik ki a várost pénzzavarából, 500–500 forintokat ajánlva föl 6%-os kamatra. Július 10-én jelenti *Szaur Pál* tanács úr, hogy megbízatásához híven az épületfát Révkomáromban megvette, míg a szükséges „sindely, lécek és stukkatúr szegeknek” a bécsi vásáron való beszerzésével az épp Bécsbe készülő *Treuer* városbíróat bízzák meg. Az 1813. szept. 18-i tanácsülés jegyzőkönyve arról értesít, hogy a munkában levő új épület költségeire a „Lázár-ház” pénztárából vesz fel 6%-ra 404 Ft 35 krajcárt a város.

Végre 1814-ben elkészül a ház. A szeptember 10-i jegyzőkönyvből olvassuk, hogy már bérlő is jelentkezett *Posgai Zsigmond* kapitány, simontornyai lakos személyében, aki Szent Mihálytól óhajta egy évi idő-

tartamra 450 Ft bérérét kivenni az „Új városházát” s mindjárt küld is 50 Ft foglalót. *Csirke János* városi főjegyző pedig az 1814. okt. 1-i tanácsulésen bemutatja a felírást, melyet a főjegyző szerkesztett az új ház számára:

MVTVIS STVDIO VIRIPBVS
SECVRITATI ORNATVI PVBLCO EXVRGIT

„Ezen felírás tehát – határozza a tanács – mind azt, hogy a Nemes-séggel egyesített szándékkal és erővel, mind azt, hogy a’ közbátorságra, a’ Tűzi Fecskendők gondviselésére, mind hogy a Város szépségére is a’ Közönségnek épült, magába foglalván, mind e folyó 1814-ik Esztendőt és ki adván, hogy az Ujj Épületen e végre készített Homlokfalra, és ugyan ez Esztendő számot jelentő Betűk Veressel festve, fel irattasson Közakarttal elvégeztetett.”

Az eredeti latin felírás helyére idővel magyar szöveg került, de mivel avatatlan kezek ezt is bemeszelték, csak a régi veszprémiek emlékezetében maradt fenn. Az épület eredeti rendeltetését és korát feltüntető distichon, mely most újra odakerül az ipartestületi székház oromzatára, így hangzik:

VÁROSI POLGÁROK PÉNZÉN ÉPÜLE FÖL E HÁZ
ITT TŰZI PUSZTÍTÁS VÉDELEM ESZKÖZE ÁLL

Az „új városháza” ünnepélyes felavatása 1814. október 27-én történt, amikor országra szóló ünnepség keretében teszik fel az 1814-ik év folyamán újjáépített vigyázó toronyra a gombot és címert. A tűztorony gombjában elhelyezett emlékirat megőrökíti mindazok nevét, kik a „Vigyázó Torony, mint szintén a mellette álló Ujj Háznak építése” körül érdemeket szereztek, köztük a leírásunkban szereplő iparosoknak neveit is.

Pogány kapitány után 1816-ban új bérlők költöznek a városnak új házába, mely 120 éves sok viszontagsága után azoknak tulajdonába került, kiknek elődei ezt a szép épületet „közhasonra és a városnak dízére” megépítették. A nagy múltú iparos székház felavatásának éve: 1933. jubiláris éve egész Veszprém városának. Az idén üljük 250-ik évfordulóját annak, hogy 1683. szeptemberében véget ért városunkban a pogány török-uralom utolsó korszaka. A véres tusák kora után a békés alkotás korának hajnala virradt Veszprémre. Legyen az egykor országos hírvű veszprémi kézműipar mai munkásainak házavatása a mai nehéz idők után a magyar munka jobb jövőjének pirkadása. Legyen új házunk védelem esz-

köze minden testi-lelki pusztításnak, menedéke és nevelő melegágya istenfélő, a hazát és a munkát szerető, mesterségét értő iparos generációknak.

Veszprémi Hírlap, 1933. május 21. 1–2–3. p.

Laczkó Dezső forrás 1935.

Ez a pár szó és évszám van abba a kis szürke márványtáblába belevéve, melyet egy hatalmas dolomtkövekből összerótt falba csendben beleillesztettek a Séd kanyargó völgyében, a malom fölött. Az íromba kőfal közepén levő kútkavából hűs forrásvíz ömlik ki s ahogy odaülök melléje a hatalmas kőpadra a déli nap rekkenő melegét is mintha kissé enyhítené a kristálytiszta csordogáló forrás közelsége.

Jól esik itt üldögélni egyedül, abban a napszakban, amikor a kirándulók csapatai még nem özönlik el ezt a rövid idő alatt ismertté és kedvessé vált kiránduló- és pihenőhelyet. Arra gondolok, hogy ezt a kis pihenőt oly csendben alkották meg, mint amily csendben dolgozott egy életen át az a férfiú, akiről ezt az idővel mindig szebbé váló pihenőhelyet elnevezték. Méltóbban nem nevezhették volna el ezt a forrást, mint a természet rajongójáról, a nagy tudós geológusról, akinek maradandó műve a szeretetteljes munkával összehordott múzeum, s aki munkás életének javarésztét ennek a városnak s ennek a vidéknek szentelte példát adó szerzetesi önzetlenséggel.

De volt *Laczkó Dezső*nek még egy nagy teljesítménye, amely ugyan nem öltött maradandó formát, de ezzel is sok-sok száz magyart kötelezett örök hálára: egy életen át a Haza földjének és a természet csodáinak szeretetét és gondozását ültette szívébe a keze alól az életbe kikerülő diákseregnek, mint a jó kertész úgy nyesegette, oltogatta nemesre az emberpalántákat. Meg kell vallanom az igazság kedvéért, ez a nyesegetés nem egyszer tévedt a tettegesség terére, de a tettegesen megfenyített tanítvány is ott állott őszülő fejével az örök nyugalomra megtérő tanárának megadva a végtisztességet...

Ott ülök a hűs kőpadon nekidülve a kőfalnak s átadva magamat a csendes merengésnek. Senki sem zavar, a nagy melegben, a kis levél sem lebben meg, csak szemhéjaim lesznek egyre nehezebbek... Valahogy a lábaim meg a hátam nem találtnak jó helyet a maguk számára. Nem csoda,

Ilyen hosszúlábú kamasz a szűk padok között nehezen fér el a negyedik osztályban. Ijedten rémülök fel, fogalmam sincs róla milyen óra következik s mi van feladva. Nincs sok időm a töprengésre és kérdezősködéésre, nyílik az ajtó, amikor a jól ismert tanárunk jön be kissé meghajta magas termetét. Már tudom, nagy a baj, mert növénytan lesz most s az nem tréfa, mert itt *Laczkó Dezső* tanár úr nem ismer tréfát. Mintha a szürös fekete szemek hipnotizálnának, fel kell nézнем, s e pillanatban már hallok is nevemet. Gépiesen állok fel, s állok ott szólanul. Ő meg ott fenn a katedrán hallgat egy kis darabig, majd felteszi szemüvegét és úgy néz engem, a kánpadra vontat, kitől jó feleletet várt... Aztán megszólal beszédét szokott kurta nevetésével meg-megszakítva: „nem tanultál, te akasztófárapaló pernahajder, te tapsifülvő, te”...

Nem tudom azután már, hogyan folyt le tovább az a természetrajzóra, mert ott találtam magamat, felébredve a kőpadon ülve a hűs forrás tövében, a Laczkó forrás kőpadján. Nem kell azt hiszem külön magyaráznom, hogy ez egyszer örültem annak, hogy már nem ülök a megfaragott padok közt. Most már az elmúlás gondolata sem fáj, mert ott láttam az idő távolán át megnemesedve s az emlékezés ércébe öntve *Laczkó Dezsőt*, az embert. Magam előtt láttam a papot, a tanárt és a tudóst, végül az embert s eszembe jutott, hogyan vigasztalt meg egyszer pár szívből jövő szóval – röviddel halála előtt – amikor látta rajtam, hogy valami nagy csapás ért. Azután elment volt tanítványának állást kérni, anélkül, hogy erre valaki egy szóval is kérte volna...

Hazafelé indulok most, de előbb megállok még egyszer, s a forrásra visszanézek. Hálásan gondolok azokra, akik ezt a helyet széppé varázsolták, s nekem eszembe juttattak egy régi adóságot, melyet igen nehezen tudok vele szemben leróni, akinek nevét a kis márvány hirdeti.

Szeretem hinni, hogy ez a forrás a majdan beerdősödő fenyővel beültetett dombos háttérével a megtérő vándorok, kirándulók hívogató hűs nyugvóhelye lesz. Hogy azzá váljék a nagyközönség részére, a város kiránduló közönsége kell, hogy védelmébe vegye a mindent pusztító, romboló vandál kezek ellen. Annak a kéznek a tulajdonosa, amely a márványtáblát először próbálja kezdetűivel elégteleníteni, vagy a kőpadot, gondoljon arra, hogy nemes és szép munkát tesz tönkre, amelynek megalkotóit elismerés és köszönet illeti meg szeretettel végzett művük legszebb jutalma fejében.

—r—r.

Veszprémi Hírlap, 1935. június 16. 1–2. p.

A Komakút és vidéke

Írta Horváth Cyrill¹⁰

Bizony, bizony kerek ötven esztendeje annak, hogy a veszprémi utcákat nap-nap után rovogattam. Régen volt. Ma, ha már elvetődöm arrafelé, alig akad ismerős abból az időből. Legföljebb a sírokkal beszélgetek kinn a temetőben. Vagy az utcákkal. Régi kis és nagy házakkal, öreg fákkal, kövekkel.

– Emlékszel-e...?

– Hát igen. Emlékszem. Te voltál valamikor a Komakút tér. Ma bizonyosan másképpen hívnak. Valami előkelő nevet kaptál. Kinyalakodtál. De azért jól rád lehet ismerni. Ha amott, a Püspökkert sarkán nem pompázna az a tornyos, cifra, vörös ház, azt kellene mondanom, hogy most is ugyanazok az épületek fognak körül, amelyekre ötven esztendővel ezelőtt büszke voltál. A cifra, vörös ház helyén bizony nagyon egyszerű alkalmatlanság állott. Se nem vörös, se nem tornyos. Tornya csak a kert sarkának volt: régi hengerforma kerti torony, magas, hegyes, faszindelyes kupakkal és hatalmas, tüskés buzogánnyal, amilyen odébb, a Sóházzal szemben a másik sarkon is ékeskedett. Abból csinos kis trafikot csináltak; ezt belekombinálták a vörös házba a te nagyobb ékességedre.

¹⁰ Horváth Cyrill irodalomtörténész, tanár. Veszprémben született 1865-ben, Balatonalmádiban halt meg 1941-ben. Előbb ciszterci szerzetes, majd 1896-tól kilépve a rendből a sárospataki kollégium tanára. 1925-től az MTA rendes tagja. 1934-ben vonul nyugalmába.

Hát igaz, egyébként is szépítgettek a környezeteden. Volt dolga a megszélőnek. Mindegy. Az ábrázatok a régiek maradtak. Ez a sarokház itt, a Püspökkert átellenében az ősi Papp-féle kúria, amaz oda feljebb a Dávid zsidó palotája, szomszédja a híres-neves „Bajcos” kocsma. Az a másik saroképület, amely most a honvédlaktanya díszes nevét viseli, a régi *Kopácsy* ház, túl rajta a sarokban: az ősi kovácsműhely, errébb a Nap vendéglő, mellette a *Szebenyi* doktor rezidenciája. Csak jómagad vetted le az eredeti bőrödöt. Aki nem tudná, hogy valamikor te voltál a dicső Komakút tér, bezzeg rád se ismerne. A te becsületes hátadon bizony soha se virult semmiféle liget, annál kevésbé kövekkel szépen körülrakott „fenyőliget”. Fa se termett rajtad egyéb egy öreg kútágasnál, az ágas alatt heverő nedves, mohos vályúnál, meg a terjedelmes kútkávánál, amely tisztes névadódat, a Komakutat ölelte körül és, amint jól emlékszel, egy proletár kaszinó berendezését pótolta. Te szerencsétlen, azóta nemcsak az értékes ágasfát, vályút és kávét vesztegetted el, hanem még magát a kútat is eltüntetted a föld színéről... Bizony, a jövődő nemzedék azt se fogja tudni, hogy volt valamikor egy Komakút tér, s még kevésbé, hogy milyen dicsőséges és fontos szerepe volt annak a veszprémi életben...

Hát igaz, ami igaz, a Komakút nem volt valami nagyszerűen felszerelt alkalmasosság. Csak amolyan nagy „mezei” gémeskút volt, amilyen az alsóerdei. Mélynek se lehetett mondani. De győzte vízzel bőszesen. Nemcsak látogatóinak edényeit, hanem a *Kopácsy* ház pincéit is színiig megtöltötte. Persze az emberek önzők, finnyások, hálátlanok és a kákán is csomót keresnek. A tisztes kúttal se volt mindenki megelégedve. A kényeskedőknek nem tetszett, hogy édeses italú; az asszonyép azt ócsárolta benne, hogy vízében nem puhul meg a „borsó” és nekik a csuszpájz kedvéért a Fejlesztőgybe kell fáradniok. Akadt olyan rosszmájú is, aki azt kifogásolta, hogy boldog-boldogtalan belemeregeti piszkos „pitli”-jét, vödörét, vagy kannáját. De szerencsére az emberek még egyáltalán nem gyötrődtek a bacilusokkal. A bacilusról csak a piarista atyák és a többi tisztelendő urak tudtak, ők is csak mint olyan szerszámcskák nevérol, amelyekkel a deák urak bizonyos részei nem szeretik az érintkezést. Ezért bacilus-ellenes párt legfőljebb a nemes tanulóifjúság körében alakulhatott. A doktorok se avatkoztak a dologba; a közönség nagy része tehát igen jónak találta Komakút nektárját. A Sóháztól és a Cigánydombtól a Pázmándy utcáig, s a külső püspökmajortól a püspökiskoláig mindenki érte lelkesedett. Reggelenként és alkonyatkor a házakból a kútkáva körül gyülekeztek a fiatal és vén „dézsatündérek”, a „sajtáros kisasszonyok” sajtárjaikkal, kannáikkal és bádogyödreikkel. Szívesen mentek. Tudták, hogy ott mindent meg lehet hallani, ami az éjjel, vagy napközben történt:

nagy dolgokat és pikáns kis híreket. Urakról, asszonyságokról, kisaszszonykákról és úrfiakról, civilekről és tisztelendő atyákról. Itt alakul ki a „közvélemény”, csak illendőképpen haza, vagy házhoz kell szállítani...

Persze a kaszinólátogatók száma a kultúra fejlődésével egyre szaporodik. Egyszer csak kiderül, hogy a nagy faveder és a kis bádoggvödrök nem elégségesek már a fokozott igények kielégítésére. A városi tanács összegaduja a fejét. A kút mellé sürgősen magas emelvényt állíttatnak; láncos vízemelő kereket szereltetnek rá, amely egy hosszú vascsövön bőven ontja az isteni nedvet, de egyúttal remek csörömpölést is ad hozzá, hogy a muzsikában messze vidékek gyönyörködhetnek. Való, a kút körül immár a saját hangját se hallja az emberfia, de ezen igazán nem nehéz segíteni. Nem kell hozzá egyéb, csak az hogy a „szavát” ki ki kellőképpen megeressze. Hát ordít, kiabál mindenki. Kár, hogy *Szent Gellért* püspök rég meghalt, különben ugyancsak összecsapná a szent kezeit, hogy milyen furcsa, hangos is a veszprémi magyarok „szimfóniája”. Kiváltképpen az alkonyati órákban. Ilyenkor az is kiderül, hogy a nagy vörös ház elődében nemesak püspökségi urak lakoznak, mint az idegen gondolná. A széles kapualjon át méltóságos ostordurrogás és épületes bőgések között ünnepélyesen vonul a püspöki tehéncsorda a maga bikájával. Idilli és drámai jelenetek. Csöndes és szortyogó vedelés a nagy vályúból; illetetlen viselkedés a bika részéről, a női közönség harsogó örömeire; illendő káromkodások a béresek ajkairól; egy-egy sikoltás, ha valami gyerekfélét a bika meg talál kergetni...

Pénteken még jobban fokozódik az „élet”. A tér tele van kocsiival. Itatni kell a lovakat. Ha a ló iszik, a gazdája se maradhat szomjas, kivált, ha vámosi. Vámosi ember dehogy követhetné el azt az illetlenséget, hogy kihajtson a városból és a vásárból anélkül, hogy a „Bajcos”-t meg ne tisztelné látogatásával. Az ösztövé, apró „macskák”, a kis tatárlovak búsan lógták fejüket kinn a rúd mellett; nemes uramék benn hangversenyeznek a korcsmában.

„Ha eghalok, eghalok,

Elvisznek a bialok--- a bialok--- a bialok---”

Furcsa nóta. Mindeki más hangon fújja és sehol sincs benne pauza. Szerencsére jön *Rózser* bácsi, a rókaábrázatú kis jebuzeus, aki télenyáron egy vedlett róka-muffot hord a hasán, zöld madzagra akasztva, és mindenkinek bátran megszokta mondani, hogy: „Ösmerlek ki vagy, becsületes ember vagy, keveset veszel, sokat lopsz”. *Rózser* bátya bekiált a koesma ajtaján:

– Hej, vámosiak, mind itt vagytok?

Míntha késsel vágnák el a „bialok”-at.

– Mind itt vagyunk!

– Na, hátha mind itt vagytok, akkor semmi se vész el – odakünn.

Hanem már fogja is a kilincset és viszi a rókabőrt tovább egy házzal. El a „Nap”-ba. Ott már lehet üzletet csinálni. Úri kocsmá. A „Nap”-ban egész cigánybanda muzsikál, akár csak a „Koroná”-ban. Egyszer az öreg *Kis Jancsi*, máskor *Darázs Miska*. A *Jancsi* többet tud, a *Miskát* „malacbandá”-nak csúfolják, de azért ő is legény a talpán. Hanem hát nem ez a fontos. A fő az, hogy a „Nap”-nak nagy szállója van, bálokra, nagy ebédekre, vacsorákra alkalmas és itt tartják a színházi előadásokat. Veszprém városára a „Nap”-ból áradnak a Thália világító és melegítő sugarai. A „Nap” a veszprémi kultúra egyik gócpontja.

Persze, a derék piarista professzorok bölcs emberek, a diágyereket nem szabadítják rá a komédiára. Csak akkor, ha valami nekivaló becsületes darabot játszanak. Ezért a műsorról nagyon bajos volna beszámolni. Egy bizonyos: a gyerekek itt látják először a „Vén bakancsos és fia, a huszár”-t, a Violát, Falu rosszát, Lear királyt, a Corneillei harangokat, a Peleskei nótáriust, a Molnár és gyermekét. Néhanapján műkedvelők lépnek a színpadra. Szegény *Polgár Gyula* a tűzoltóság zsenge napjaiban egy „Tűzoltók” című darabban kedveskedik a n. é. közönségnek. Nagyon ügyesen játszották és görögtűz is volt benne. Más alkalommal egy operett, a „Pajkos diákok” kerül színre. A „Pajkos diákok” a veszprémi polgári dalárda derék tagjai, az orkeszter a *Kis Jancsi* bandája. A fősvény: *Matuschek-Mátrai László* úr, székesegyházi zenész és a dalárda karmestere. Minden pompásan ment; a n. é. publikum hasát fogta nevetésben. A hórihorgas Matuschek frenetikus hatást gerjesztett a drasztikusan megjárt kutyás jelenettel. Az újságok orrukát fintorgatták; de a nemes gimnáziumi ifjúság még hónapok múlva is nagyban „derült” a tükörré formált és egy képen megszánkázott pincsi esetén, ahogy azt M. úr „megcselekedte”.

Aztán voltak egyéb előadások is. Nem a „Nap”-ban, hanem inkább a „Nap” fölött, jobban mondva a „Nap” tetején és a Komakút tér egész területén, mint a régi misztérium-drámákban. Azokra nem kellett beléptidíjat fizetni, megjelent rajtuk az egész város; nem is színészek játszották őket, hanem az újdonsült tűzoltók, *Pongrácz Dániel* fiskális és főparancsnok tekintetes úr vezetésével. Valahonnan a Sóház felől megszólt a kürt: erre vágatva jöttek a tűzoltók vörös vízipuskáikkal, sárga létráikkal, egész felszerelésükkel. Azt mondták: ég a Nap. Kötelekkel kordont vontak maguk körül, a szivattyúk csövét bedobták a kútba; a „mászó”, a „mentők” odatolták létráikat a Naphoz; fölkapaszkodtak a magasba, beugráltak az ablakokon, fölmentek a tetőre. A kis vörös masinák

szuszogva ontották a vízsugarakat, a csővezetők alaposan megöntözték az egész épületet s eloltották a tüzet. Kürtszó, sípjelzések. A mászók leereszkedtek a tetőről, a mentők kibújtak az ablakokból, lecihelődtek a létrákon; a szivattyúsok összepakolták a holmijukat, a csapat glédába állt és katonásan, délcegen, harsogó trombitaszó mellett elvonult „haza”, a tűztorony alá, onnét valamelyik kocsmába.

Hát mindezt igazán szép volt végigélvezni és hazaszéledni azzal a büszke öntudattal, hogy ilyen pompás tűzoltóink vannak. De nem volt szép aztán is ott maradni és álldogálni, ténferegni a bokáig vagy még azon is felül érő porban, törekben, tisztátalanságban, amely ha esik az eső, alul olyan, mint a kása, felül folyékony, mint a borseprő és mint valami polip, kitolja a nyúlványait az angolkisasszonyok utcáján át a *Sampék*-házig, a Püspökkert mellett a Koronáig, néha azon is túl, a piac közepéig, onnét a Hosszú utca végéig. Ha pedig száraz az idő és fölkerekedik a szél, piszkos, fojtogató porba borítja az egész környéket.

...Bizony ilyenkor, kedves Komakút terem, nagyon is híven emlékeztetted a szegény halandókat holmi komisz számumra és a Szaharára. Sőt, ha jól meggondolom a dolgot, az is kisül, hogy máskor se voltál éppen a gyönyörúségek paradicsoma. Mi több, elég ronda fészek voltál és csupán a környezeted tett tűrhetővé: a Kálvária domb, a „klánter”, meg a Püspökkert. A „klánter”, amely lombos fáktól szegélyezve, rozoga, vörös fakotlátjával elnyújtózott a „Koroná”-ig, s a piszkos, poros utat a Püspökkertől elválasztotta. Szép tavaszi, nyári és őszi estéken itt volt a „korzó”. A nagy kert ideküldte minden illatát és üdítő lehetét. Fönt a püspökkert sarkában, a hatalmas fák árnyékában kis, emeletes kerti ház vonta meg magát. Most üres, nyitott csarnok, fölül egyetlen szoba, egyetlen, nagy, keletre nyíló ablakkal: esténként a polgári dalárda tanuló- és gyakorlóhelyisége.

Veszprémben minden gyerek ismerte a dalárdát. Régi szerzet volt. Valamikor becsületes kálomista rektorok alapították és vezetteték. Akkoriban ott is volt a tanyája a református iskolában. Utóbb *Matuschek (Mátrai) László* lett a karmestere. Nagy langaléta ember, valahonnan a csehek földjéről. Muzsikus volt az apja; a bátyja is jeles hegedűművész Baja városában. Vérében volt a zene, kitűnően értette a mesterségét. Eleven, temperamentumos, bohém természetével meg tudta nyerni az embereket. De jó énekes anyagban se volt fogyatkozása. Az érdeemes polgárok közül nem volt nehéz kiválogatni a kellő számú jó torkú legényt. Voltak elegen. *Libis Antal*, a gavallér fiatal suszter a legmagasabb hangokat is úgy kiénekelte, mint valami fülemüle. *Balogh Károly*, az elegáns szabó, született tenorszekund volt. *Pintér János*, a csizmadia úgy tudott morogni, hogy *Ney*

Dávid kismiska hozzá képest. De *Brann Gyula*, a derék üveges és a többiek se hagyták magukat. A veszprémi dalárda nemcsak nagyon szépen, de művészien énekelt. A közönség tódult a hallgatására. Szép, csöndes üstökösillagos estéken egész tömeg lepte el a kis kerti ház környékét. Ki sétált, ki a Püspökkert kerítésének falára ült, ki az angolok grádicsaira kuporodott. Olvadoztak a gyönyörűségtől; közben szidták a püspök teheneit, ha belebödültek az énekbe s haragos megjegyzéseket tettek azokra, akik hangosan beszéltek.

– Menjenek a Gulyadombra ordítózni!

Egy suszterné eltűnődött:

– Szép, nagyon szép! Csak azt nem értem, ki a fene lehet az a büszke Herr Náni, akiről danolnak. Mert, ha egyszer Herr, akkor hogy lehet Náni? Ha pedig Náni, akkor hogyan lehet Herr? Hát nem így van, Schwarz úr?

– Nincs abban semmi különös, asszonyág. A Herr Náni, az egy hermafrodita.

– Hermafrodita? Ugyan miféle állat az?

– Hát kérem, az én öregapám, az öreg *Schwarz Kóbi* látott egy hermafroditát. Az egy olyan ember, aki elül férfi, hátul asszony.

– Juj, ne mondja. Elég szemtelenség attul a Matucsektul, hogy olyan utálatos emberről danolattja embereinket, aki elül férfi, hátul meg asszony. Pfu!

A Kálváriadombon nappal, kivált délutánonkint, diáknépség kiütözött és métázott. A nagybőjtű estéken az egészet a város jámbor asszonyai vették birodalmukba. Stációt jártak, imádkoztak, énekeltek. A vezérük *Fáni néni* volt, akit a rossz nyelvek szent Fáninak csúfoltak; a védnöki tisztelet *Tólinger Miska* bátya töltötte volna be, a „halálmadár” sírásó és kőműves egy személyben. Ugyanis az ő hivatása lett volna, hogy felképelje a csizmadia- és suszterinasokat, akik a sötétben tudvalevőleg szurkosfonállal összevarrják a jámbor néniket, a nagy keresztről ellopják a *Fáni néni* szíverősítőjét, vagy, amikor azt mondja a többieknek: „Ő ájtatos keresztény hívek”, hátulról hirtelen gombostűt böknek az oldalába, úgyhogy rögtön ekképp folytatja: „Jaj ti huncut akasztófáralvók!” és általában mindenféle gaszágokat találhatnak ki az istenfélő lelkek bosszúságára. Szerencsére, soha se volt rá szükség. A jámbor nénikék alkalomadtán maguk is oly istenesen képére másztak egy-egy gézengűznek, hogy mire *Mibály* bátya ráérkezett, már rég túljárt ungon-berken. Az áhitatos munka zavartalanul folyt tovább. És a hegyről szállt, szállt a fájdalmas ének:

„Szent testének sebeit, vérrel buzgó kékjeit

Aki látja és nem sír, élő hittel az nem bír.”

Ósi szokás szerint kicifrázták triolákkal, suszterkontrával. De kétségtelenül, így is nagyon szép volt a maga nemében. Ahogy nagyon szép mindig, ha ájtatos szívek tömeges énekekben összedobognak.

*Veszprémvármegye, 1933. augusztus 27. 1. p.; szeptember 3. 2. p.;
szeptember 10. 1. p.; szeptember 17. 1. p.*

(Balogh Gyula képeslapgyűjteményéből)

Rab Mária...

Ki ne tudna róla Veszprémben, hogy a fenti cím meghatározása, a jutasi erdőnek az „Altisztképző Intézet” közelében levő szép, regényes helye, amelyet gyakran keresnek fel a kirándulók, hiszen már valóságos kegyeleti helylé magasztosult.

Városunk szívéből kényelmes sétával $\frac{3}{4}$ óra alatt megtehető az odavezető út s az erdőszélen egy fára függesztve, fekete táblán, fehér betűkkel olvasható: Rab Mária s látható az útirányt jelző nyíl. Az irányt követve, egy domb tövében hamarosan feltűnik az a néhány fa is, amelyek fel vannak díszítve szentképekkel, szobrocskákkal és feszületekkel. Néhány kis elhelyezett márványtáblán aranybetűs felírások: „Hálából”, „Mária

megsegített”, „Segítségédért hálaból”. A feldíszített fák egyikének a törzsén deciméteres nagyságba vésett, de már begyógyult sebhelyű D. J. betűk vannak, míg alattuk egy elég bővízű forrás bugyog fel, amely kis csermelyként folyik Jutas felé tovább s bizonyára a Séd vizét gyarapítja. A forrás mellett földbeszúrt nyelű fekete táblán szintén fehér betűkkel a felírás: „Ez a hely szent és kegyeletes” stb. A forrás feletti kis hidon, hitvalló szívek által létesített térdeplő és padok egészítik ki azt a lelki szárnyalásra kényszerítő környezetet, amelyet ha egyszer látott valaki, lehetetlen, hogy többször is fel ne keresne.

Aki itt a szabad természet fel nem szentelt templomában csak egyszer is ájtatos imába merült, úgy távozásakor biztosan érezni fogja a vigaszt, vagy reménykeltés lelki megnyugvásait. A lélekemelő buzgó imákat itt a madárkák kísérik énekszóval s a sűrű lombzat közt beszűrődő napsugár, a forrás vizéből aranykarikákat tükröz föl a lehajtott főben mélyülő szemekbe. Egyébként mindent elül a csend, amit csak néha szakít meg a külső és belső pályaudvart összekötő vasúti sínpáron a vonat zakatolása.

A dombtető fennsíkszerű részén pedig még ott sárgulnak a káptalani uradalom búzakeresztjei s a júliusi napfényben tündökölve fehérlik a legszebb kilátással Gyulafrátót két temploma s a távolban is sötéten kéklenek a bakonyi hegyek.

A „Rab Mária” létesülése, a világháború utáni idők „mondái”-nak ködébe vezet. Érdeklődésünkre sok „azt mondják” sorozatot hallunk hiteles alapok nélkül. Maga a készséggel informáló legilletékesebb egyén, a már közel 2 évtizede Veszprémben lakó fogházfelügyelő sem tud mást mondani, mint azt, hogy az egykori közeli rabkertészetből e forráshoz jártak a rabok állandóan ivóvízért.

Az egyik közismert történet szerint –, amelyet az altisztképző egy régi oktatótisztje mondott el, – *N. Mária* nevű rabnő ártatlanul kiszabott büntetését töltötte a veszprémi kir. törvényszék fogházában. Jó magaviseleteű, szorgalmas, munkájában elmerülő s a megpróbáltatás keserveit krisztusi példa szerint viselő rab volt. A fogház már régóta a rabokkal dolgoztatva állíttatja elő konyhakerti szükségleteit, amely sokszor mint felesleg a veszprémi piacra is kerül. A fogházór így gyakran kísérte már *N. Mária*t is a kir. törvényszék s a jutasi kertészet közötti útvonalon s az mindig szemlesütve haladt a kényszerült cél felé.

*

Egy szép májusi nap festőien zöldellő pompájában diszlett a jutasi erdő s a levelek harmatcseppjei mindmegannyi gyémánt-szemecske csillogott a kora reggeli napfényben, amikor *N. Mária* a rabok vízszükségletéért kannákkal a kezében a forráshoz indult. Egy közeli bokor sűrűjében

madárfészek ringott féltett helyén s a párjának gyönyörű trillákkal vallotta szerelmét a hím. *N. Mária* megszakítva útját, egy fa mögé állt s onnét nézett elmerengve a nászos madárcák felé. Egyszer csak a madárszívek dalos mámorát hirtelen a madársikoltás váltotta fel, rezzenet az ág, s a ragadozó emlős elkapta a fészekén ülő anyát, miközben a mesteri fészket is a földre rántotta. Ijedt dőbbenés riasztotta fel a rabnőt is elmerült gondolataiból s emlékezett, hisz éppen az évforduló napja volt. Lelki szemei előtt elvonultak annak a napnak rémségei, amikor hárman, a barátnő, a közösen szeretett daliás legény és ő, egy kirándulásuk idején a bakonyi hegyek Cuha kísérte szakadékait járták. Igen, akkor a barátnőnek suttogott szép szavakat mindig a legény, aki csak a barátnő barna szemében tükröztette szép arcát s boldog mosolyra is csak benne derült. A szerelmében mellőzött leány azért semmit sem árult el nagy lelki fájdalomából, miközben a Cuha fölötti sziklás hegyoldal magasságában csokorba szedték a sokszínű bakonyi virágokat.

Lent a völgyben haragosan csobogott az áradó Cuha s indulata a sziklákön fehér habokat tört magának. Egy kiugró sziklán állta mind a hárman s a barátnő boldogságában gyönyörködve nézte a mélységben kergetődző hullámok habjait. Egyszer csak megindult a lába alatt egy szikladarab, amelyen állt s a leány hiába kapott hirtelen utána, a barátnő velőtrázó sikoltással a mélységbe bukott alá, ahol halálra zúzta magát. A legény észrevette a leány mentő mozdulatát, ámde azt a féltékenységből eredő letaszítás merényletének minősítette. A borzalom hatása alatt aztán e váddal illetve, ökölbe szorított kézzel rohant a leány felé, aki ártatlanságát hangoztatva ájultan roskadt össze, mielőtt még lesújthatott volna reá a legény.

A bíróság előtt aztán úgy vádolt, hogy a leányt ártatlansága dacára el kellett ítélniök.

Most újból átélte gondolatban ezt a szörnyű napot, miközben a forráshoz ért. Az egyik fa törzsére egy kis imakönyvbe illő nagyságú Mária kép volt erősítve, amit mint édesanyjától kapott emléket ő már régebben elhelyezett oda. A sűrű lombok közt beszüremelő napsugár igazi glóriával övezte körül a Szűz Anya kis képecskéjét. A rabnő térdre omolva imádkozott a kép előtt, átölelte a fát s kék szeméből pataként omlott a könny s összefüggő gondolatai szaggatott szavakba formálódtak. „Szűz Anyám, Te tudod, hogy ártatlan vagyok. Ne hagyj már tovább szenvedni. Én biztosan hiszek segítségemben”.

*

Az évforduló napján a legény végigjárta azt az utat, ahol a végzetes baleset történt. Amint közeledik a kiugró szikla felé, látja ám, hogy az a

rész, ahol ő állt egy évvel ezelőtt, már repedezve, leomlóban hajlik a mélység felé. Az önvád maró érzésével gondolt ekkor arra, hogy tán mégis ártatlan lehet a leány. Ez a tudat a lelki fájdalmak özönével töltötte el mindaddig, míg aztán a jóvátétel egy módja meg nem érlelődött benne.

Az altisztképző intézet egy magas rangú tisztje reggeli sétáját tette az erdőben s a zokogástól el-elcsukló, feltörő hangok felé indult. Egy bokor mögé állt, amelynek lombjai eltakarták a rabnő elől, de ő azért láthatta az imádságban megnyugvó szép arcát, könnyes szemeit, a szabályosan plasztikus test karjait, amint megmeríti a kannákat, s aztán elindul a munkahely felé. A tiszt követte távolról s a rabok őrzőjétől érdeklődött a rabnő felől.

Hogyan, hogyansem, a rabnő mielőtt kiszabott büntetését a fogházban kitöltötte volna, karácsonyra már szabadlábra lett helyezve. Azt mondják, hogy legelső emlékjeleket a forrás körül hálából a rabnő helyezte el s a szent ünnepek után következő farsangon pedig, abban a kies fekvésű bakonyi községben víg lakodalmat ült a volt rabnő azzal a szép, daliás legénnyel. A Boldogságos Szűz Mária hathatós közbenjárásával pedig, a forrás körül elhelyezett emlékjelek szerint, már azóta is sok hozzáfordulón segített.

F. A.

Veszprémi Hírlap, 1935. augusztus 4. 3-4. p.

Veszprém. Püspöki papnevelő intézet kápolnája.

Muzsikáló polgárok

A harmincas évek időszaka sem szűkülkedött nivós zenei eseményekben, és tovább bővült a zenei együttesek száma. A Boldog Moryit Egyházi Vegyeskar 1931 tavaszi megalakulásával a döntően férfi dalárdák mellett egy újabb és nivós kórus kezdte meg működését szakképzett zenészek vezetésével. Egy esztendő múlva a kórus székesegyházi belső hangversenyét már közvetíti a magyar rádió. Ez volt Veszprémből az első élő rádióközvetítés. A széles repertoárral rendelkező, akkori modern szerzőket is bemutató együttes a következő évben is szerepelt a rádió műsorán. A hangszeres zenében a Veszprémi Szimfonikus Zenekar 1933-ban történt megalakulása jelentett újabb színfoltot.

A királydíjas Veszprémi Dalegyesület sikere a kormányzó tiszteletére rendezett díszhangversenyen

December 6-án, múlt szombaton, a kormányzó névünnepe díszhangversenyt rendeztek a budapesti Vigadóban s abba bekapcsolódott az európai körútján éppen hozzánk érkezett „Hasio” hírneves lengyel dalegyesület. A díszhangversenyen szerepeltek a magyarországi királydíjas dalegyesületek is s azok között a Veszprémi Dalegyesület ismételt igen jelentős sikerrel gyarapította eddigi babérjainak számát. Az egész országban megérdemelt, nagy tiszteletnek és elismerésnek örvendő királydíjas dalárdánk meghozta azt a nemes áldozatot, hogy fáradtságot és költséget nem kímélve, Bpestre a hangversenyre felutazott, de méltó is volt érte a jutalma a közönség nagy és meleg elismerésében. *Farkas Nándor* „Magyar hangulat” c. zenekölteményét adták elő dalosaink, *Gaal Sándor* karnagy nagyon gondos vezetése alatt, igen precíz és finom kidolgozásban s a díszhangverseny hallgatósága mind feszültebb figyelemmel kísérte a szépséges énekszámot, míg annak végeztével, viharos tapsorkánnal tüntetett a Veszprémi Dalegyesület mellett. Büszkén jegyezzük ezt fel kiváló dalárdánkról, amelynek a művészi színvonalra emelkedett fejlettsége egyaránt érdeme *Csajághy Károly* kúriai bíró, a dalegyesület tiszteletreméltó elnöke tekintélyével biztosított összetartásnak és népszerűségnek, a jeles karnagy áldozatos buzgólkodásának és a működő tagok lelkes szorgalmának.

Veszprémvármegye, 1930. december 14. 7. p.

Egy hegedűművész kitüntetése

A kormányzó, a kultuszminiszter előterjesztésére, *Rónai (Róth) Kálmán* hegedűművésznek, a londoni zeneművészeti főiskola tanárának, a zenei élet terén szerzett érdemei elismerésül, a III. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta. – A kitüntetett művész, aki a nemrégiben elhunyt, nagynevű *Auer Ljót* hegedűművésznek unokaöccse, veszprémi születésű és szülővárosának sok büszkeséget szerzett úgy a külföldön elért nagy sikereivel, mint itthon rendezett hangversenyével. Az Angol Királyi Operaháznak néhai Viktória királyné előtt bemutatott virtuóz játéka után lett tagjává s mostani megérdemelt kitüntetése őszinte örömet kelt rokonságának (*dr. Spitzer Mór* és *József* ügyvédek), barátainak és nagszámú tisztelőjének körében.

Veszprémvármegye, 1931. január 18. 4. p.

Királydíjas dalárdánk a Stúdióban

Május 30-án este odabújtunk a kis rádiókészülékünkhöz és vártuk szívszorongva a 8 óra 10 percet. Jött is. És attól a pillanattól kezdve majd másfél órán át kis városunk magas színvonalon álló dalkultúrája gyönyörködtette a fél világ rádióhallgatóit.

Először *Gutheil Jenő dr.* szemináriumi tanár ismertette rövid dióhéjban Veszprém város történetét. Az ismerős, kellemes, muzsikáló bariton hang kedvesen hatott és városunk történelmének szép, kiváló stílusban történt előadása lekötötte a hallgatókat. Annak befejezése után felcsendült a királydíjas dalárdánk éneke.

Az est műsora kiváló gonddal lett összeállítva, melyen *Jandl, Hegar, Farkas* nehéz műdalai, *Kacsóh, gróf Festetics, Gaal Sándor, Gaál István, Szabó Sándor* kedves, hangulatos nótái s több ismert magyar dal szerepelt *Sztojanovits* és *Gaal S.* átiratában.

A szép és értékes műsor minden száma kitűnően érvényesült, ami az első rádióban való szereplés alkalmával, nagy dicséretet érdemel. A kar felállítása a mikrofon előtt, hogy minden szólam érvényesüljön, a szükséges hangerősség kellőképpen való fokozása, nehogy recsegéssé váljon, letompítása, hogy eléggé hallható és élvezhető legyen, nagy feladat elé állította a karnagyot úgy, mint minden egyes dalost. S e nehéz feladatnak gyönyörűen meg is feleltek. S ebben láttuk a rádióban való szereplésük legnagyobb produkcióját, mert egész más éneklést kíván a mikrofon,

mint a hangversenyerem s ez az ügyes alkalmazkodás hozta meg a Veszprémi Dalegyesület hatalmas sikerét, melyre méltán büszkék is lehetnek, mert hasonló énekkari szereplést a Stúdióból csak keveset hallotunk.

Gyönyörködve s büszkén hallgattuk, mert a mi városunk kultúrája dalolt. A városunk vérei daloltak ott, a városunk karnagyának *Gaal Sándor*-nak a vezetésével.

Ilyenkor az ember leveszi a kalapját ennek a városnak a polgársága nevében és azt mondja: Köszönjük véreink, köszönjük dalosok, köszönjük *Gaal Sándor* karnagy úr. Azzal köszönjük, hogy tovább ezen az úton, még följebb, még tovább. A kultúrmunka az élet legszebb munkája.

Veszprémi Hírlap, 1931. június 14. 3. p.

A Veszprémi Iparos Dalárda a II. országos iparos dalosversenyen

Nemcsak a magyar iparosságnak, hanem a magyar dalkultúrának és dalos ügynek magasztosan szép ünnepe volt a Szent István héti országos ünnepségek megnyitójaként az augusztus 15. és 16-án Budapesten megtartott II. országos iparos dalosverseny, melyet az Országos Magyar Dalosszövetség támogatásával a Fővárosi Iparos Dalárda Egyesület rendezett 10 éves jubileuma alkalmából.

Hosszú és szorgalmas előkészüléssel indult a II. országos iparos dalosversenyen való részvételre augusztus 15-én reggel a Veszprémi Iparos Dalárda. A kora 6 órai időben egyensapkás iparos dalosok siettek az iparostanonc iskolához, s ott gyülekeztek az induláshoz, amely a 7 óra 5 perces vonattal történt Székesfehérvár–Adonyszabolcson keresztül. Indulás előtt fél 7 órakor a városháza előtt állott fel a dalárda és Istenbe vetett hittel énekelte el csodaszép jeligéjét s ezzel vett búcsút városától, a siker szép reményével.

A hosszú út fáradalmait a dalosok kedves szórakozásokkal enyhítették, előkerült a zsebköből a kártya, egy-két csendes nóta is felhangzott s nótázva-mókázva majdnem a dél következett el, mikor a Keleti pályaudvar érkezési várócsarnokában első céljához ért a dalos társaság. Itt az Országos Magyar Dalosszövetség nevében üdvözölték a veszprémi és a velük együtt érkező várpalotai Iparos Dalárdákat, amelyek jeligéjük el-éneklésével válaszoltak a meleg fogadtatásra.

A dalosok útja a részükre Budán az Attila utcai iskolában kijelölt (elég messze eső) szálláshelyre vezetett, ahol szorgos nekikészülődés történt az ebédhez, amelyet már megérdemeltek a hosszú útban kifáradt veszprémi dalosok. Érkezési helyükön, amely egy közel fekvő igen jó nevű budai kisvendéglő volt, ott tartózkodásuk alatt kiváló ellátásban részesültek.

Délután összkari próbák folytak a Központi Városháza udvarán, ahonnan impozáns felvonulásban indultak az országzászlóhoz, ahol kegyeletes és lélekemelő szép ünnepség folyt le. Ennek az ünnepségnek keretében koszorúzták meg a felkért koszorús lányok a dalárdák zászlóit. A Veszprémi Iparos Dalárda koszorús lánykaja *Veicher Kató* volt. A szokásos zászlókoszorúzási aktus után a Himnusz hangzott fel s a dalárdák szálláshelyükre távoztak, hogy kipihelve az utazás fáradalmait, friss erővel álljanak másnap a pódiumra a Zeneművészeti Főiskola nagy hangversenytermében megtartandó dalosversenyre.

Vasárnap kora reggel ébren volt már a dalostársaság s a reggeli elköltése után templomba vonult testületileg a Veszprémi Iparos Dalárda, hogy fáradtságos munkájuk gyümölcseért, a sikerért imádkozzék. A Zeneművészeti Főiskolában pedig reggel fél 9 órakor már megkezdődtek a dalosversenyek és pedig a sorsolás szerint elsőnek az I: nehéz műdal csoportba jelentkezett dalárdák. Második versenyzőcsoport a III. vagy népdal csoport volt, úgy, hogy a II. könnyebb műdal csoport, amelybe a Veszprémi és Várpalotai Iparos Dalárdák is jelentkeztek, csak fél 12 óra felé került sorra. A sorsolás szerint az első volt a csoportban a Várpalotai Iparos Dalkör, amelyet *Benkő Béla* karnagy vezetett. A Veszprémi Iparos Dalárda a 9. helyre került az ezen csoportba jelentkezett 11 dalárda közül. Amikor a II. csoport versenye megkezdődött, megjelent a jobboldali páholyban *dr. Dreér Imre* ny. államtitkár, a veszprémi kerület országgyűlési képviselője, hogy meleg érdeklődéssel figyelje a kerületébe tartozó két dalárda szereplését. Már 1 óra felé járt az idő, amikor sor került a veszprémiekre. Zúgó taps fogadta a zászlója alatt megjelent dalárdát. *Balogh István* karnagy adta meg a hangot, amelyen a kötött versenykar *König Péter*: „Trianoni dal” című könnyebb műdala kezdődött. Szép előadásuk, teljes biztonsággal előadott karénekekük és különösen a hangnál történt megmaradásuk elismerést keltett a közönség körében s megérdemelt tapsokban nyert kifejezést. Utána *Balogh István* karnagy „Fel iparra” című pályázatra kiírt iparos kórusát énekelte el a dalárda, amellyel szintén nagy tetszést keltettek. Erre az iparos kórusra külön pályázatot hirdettek s két pályamű érkezett be és pedig *Farkas Lajos*nak a FIDE főtítkárnak „Magyar iparos induló” című szerzeménye, melyet férfikarra *Hackl N. Lajos* orsz. karnagy írt át és *Balogh István* előbb említett szerzeménye.

A verseny után felkereste a dalárdát *dr. Drébr Imre* képviselő és elismerésének adott kifejezést a szép teljesítmény felett. A veszprémi iparosok melegen ünnepelték képviselőjüket, akinek megjelenése jóleső érzést váltott ki belőlük. Délben a jól végzett munka becsületes nyugalomával költötte el ebédjét a dalos társaság s izgatottan várta a zsűri döntésének eredményét, melyet az esős idő miatt elmaradt Margit szigeti ünnepségek helyett a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében tartottak meg délután 5 órakor.

Már fél 6 felé járt az idő, amikor *Becsey Antal* m. kir. kormányfőtanácsos a FIDE elnöke és a II. Orsz. Iparos Dalosverseny rendező nagybizottságának vezérelnöke megnyitotta gyönyörű beszéd kíséretében a díszközgyűlést, amelynek során a zsűri döntésének eredményét kihirdették. A zsűri *Pogatschnigg Guidó* zeneszerzőből, *König Péter* zeneszerző, a Szegedi Dalárda karigazgatójából és *dr. Kondela Géza* zeneszerző, az egyetemi templom karnagyából állott. *Dr. Kondela Géza* lélekemlő szép beszéddel vezette be a zsűri ítéletének kihirdetését. A II. könnyebb műdal csoportban első helyen volt a jó öreg Miskolci Iparos és Polgári Dalosegylet, második helyen a Veszprémi Iparos Dalárda az első 42, a második 38 pont számmal. A pályázatra kiírt iparos kórus első díját a Veszprémi Iparos Dalárda nyerte el *Balogh István* szerzeményével a második díjat *Farkas-Hackl* szerzeményével a Kiskunlacházi Iparos Dalegysület.

A könnyebb műdal csoport versenydíja az I/a díj a MÁVAG által adományozott bronz szobor, az iparos kórus első versenydíja pedig egy szép ezüst váza, melyek az Egyházmegyei Könyvkereskedés üzletének kirakatában közszemlén vannak.

Leírhatatlan lelkesedéssel fogadták a dalosok *Anty Illés* elnök által szép beszéd kíséretében átvett versenydíjakat s meleg ünneplésben részesítették karnagyukat *Balogh Istvánt*, akinek fáradtságos munkája eredményezte főként a sikert. De lelkesedéssel ünnepelték elnöküket *Anty Illést*, valamint a vezetőség tagjai közül azokat, akik fáradtságos munkával dolgoztak a technikai kivitel, az elszállásolás és budapesti utazás sikeres kivitelén. *Herzegh József* titkár, *Palkovits György* voltak azok, akik az előkészítés munkáját ilyen sikerrel ellátták, de melegen ünnepelték *Georgi László* helyettes karnagyot is, aki szintén nemcsak szép hangjával, de egyéb munkájával is buzgólkodott a siker megteremtésén.

Este már a dalos társaság nagy része fáradtan és korán pihenőre tért, másik része azonban ünnepelte az elért szép eredményt. A déli 1 óra 34 perckor induló vonattal utaztak haza a veszprémi dalosok.

Hétfőn délután kis késéssel 6 óra felé a Levente Zenekar ütemes játéka közben futott be a vonat a veszprémi pályaudvarra, ahonnan egymásután ugráltak le az egyensapkás, sugárzó arcú dalosok. A kiadós nyári eső mit sem zavarta a lelkes hangulatot, mely az összesereglett nagy tömeg ajkán hatalmas éljenzésben tört ki a dalosok érkezésekor.

A dalárda a jeligét éneкли el, majd *dr. Wéber Pál* kanonok, az Iparos Dalárda díszelnöke köszönti szép beszéddel és „Isten hozott”-tal a városnak újabb dicsőséget hozó dalos testvéreket. *Dr. Berky Miklós* polgármester a város nevében üdvözli keresetlen, szívből jövő szavakkal a dalosokat, *Wolfram János* az iparosság és végül *Bertalan László* a királydíjas Dalegyesület nevében üdvözli a dalos testvéreket. Az üdvözlő szavak elhangzása után *Anty Illés* a Dalárda elnöke meleg szavakkal köszöni meg az imponáns fogadtatást, majd sorakoznak a dalosok és a lelkes tömeg kísérete mellett, élükön a leventék jókedvű zenéjére megindulnak a város felé.

Egy újabb sikert könyvelhet el a II. országos iparos dalosverseny eredményeként a Veszprémi Iparos Dalárda, amellyel nemcsak maguknak, de városunknak is dicsőséget szereztek.

Bertalan László

Veszprémi Hírlap, 1931. augusztus 23. 2. p.

A versenyről hazatérző Iparos Dalárda

A Veszprémi Boldog Margit–Egyházi vegyeskar megalakulása

Valahányan csak ott voltak ezen a megalakuláson, mindannyinak ünneplőbe öltözött a lelke. Templomjárás gondolatával jöttek. Imádságos könyv helyett nemes elhatározást hoztak s ennek áhítata nyiladozott az arcukon, sugárzott a szemükben.

Ez a katolikus új intézmény városunkban a most alakult egyházi vegyeskar. Elgondolása nem mai. Tervezése, kivitele azóta jutott a megalósulás újra, amióta *Serák József* kanonok-plébános a hitélet erősítésére, a kat. erők összefogására nagy buzgalommal keresett módokat közül az első közé sorozta az összhangzatos énekkultusz fejlesztését. Mert a hitközség életében állandó munkakeresés, szakadatlan tüzrakás az ő tevékenysége. Amazzal a vallásos élet erős várát építi tovább a hitközségi keretek erősítésével, emezzel a katolikus öntudatot tüzeli, éleszti bátor, hitvalló meggyőződéssé s eközben keres, fog, szívéhez kapcsol egyéneket, csoportokat közös tervezésre – munkatársakul.

Igy lett munkatársa, a zenei szaktudásban vezértársa *Keckés Lajos*, székesegyházi kántor. S bizonyára a közös szemlélődés közben, a hitépítés eszményi eszközei között találtak rá arra az igazságra, hogy egy jól vezetett egyházi vegyeskar a templomon kívül a hitközség drágasága, ékessége, a templomon belül pedig emberi ajkon csengő anyagi muzsika, mely az énekesek s a hallgatók lelkéből a meghódolás fenséges alázatát röpti az Imádotthoz...

Hétfőn este meghívott hölgyek és férfiak gyűltek össze a Kat. Körben alakuló gyűlésre. A meghívottak már az előző felkérés után jelentkeztek működő tagoknak. A közgyűlést *Serák József* kanonok-plébános nyitotta meg. A megnyitóbeszédet lelkes taps üdvözölte, mert mindenkit megihletett az a nyilvánvaló öröm, amitől az elnöklő arca sugárzott. Az alakulást a gyűlés kimondotta, s az új egyesületnek ezt a nevet adta:

„Veszprémi Boldog Margit–Egyházi vegyeskar”.

Dr. Nagy László felolvasta az alapszabály-tervezetet. A közgyűlés alap elfogadta. Átdolgozását egy bizottság végzi.

A tisztújítás során ünneplő lelkesedéssel választották meg a vegyeskar egyházi elnökéül *Serák József* kanonok-plébánost, aki ígérte, hogy papi lelkületének teljes erejével iparkodik a szép bizalmi állást cselekvően betölteni.

A világi elnök tisztségre az egyházi elnök tett javaslatot. Olyan férfiút ajánl, – mondotta ő –, elnöktársául, akit száz százalékos hithűsége s az éneknak, a dalnak lelkes szeretete erre a tisztségre legjobban képesít: *Bol-*

ár Béla vm. h. árvaszéki elnököt. Az ajánlást egyhangú éljenzés fogadta. Az új világi elnök négyes célkitűzésben látja az új egyesület sikerét: a kat. öntudatban, fegyelmezettségben, összetartásban s egymás megbecsülésében.

Alelnökök: *Gubicza Lajos, dr. vitéz Molnár János*. Karnagy: *Kecskés Lajos*. Helyettes karnagy: *Huber János*. Titkár: *dr. Nagy László*. Ügyész: *dr. Rbédey Antal*. Pénztáros: *Imre Gyula*. Ellenőr: *Szigethy Ferenc*. Jegyzők: *Hajagos Margit s Bálint Péter*. Számvizsgálók: *dr. Rbédey Antalné, dr. Grünner Lászlóné, Gyarmathy Kálmán*.

A tisztikar hiányzó tagjait s a tíztagú választmányt a legközelebbi rendes közgyűlés választja meg.

A gyűlés az elnökök életésével zárult.

Ha a lelkesültség, az ígérkező komoly szándék csak részben is állandósul az intézmény működésében, akkor a megalakult egyházi vegyeskar éneke sok templomi alkalommal szépíti meg a magasztosság, a bensőség érzésével az imádságba merülő áhitatot és sok gyönyörűséget szerez városunk énekművészetet kedvelő közönségének.

—a

Veszprémi Hírlap, 1931. március 8. 2–3. p.

Egyházi hangverseny a székesegyházban

Folyó évi április hó 6-án a Veszprémi Árpád-házi B. Margit Vegyeskar este pont 6 órai kezdettel egyházi hangversenyt rendez a székesegyházban. A hangverseny gazdag s igen magas nívón álló műsorán, mint alább teljes egészében olvasható, a hazai s külföldi zeneirők legjobbainak a művei szerepelnek. Minthogy egyházi zeneművekből összeállított hangverseny még igen kevés hangzott el e város falai között, szükségesnek tartjuk pár rövid szóval az egyházi zenéről egyet-mást elmondani.

Az egyház vallásgyakorlatának ősidőktől fogva lényeges kelléke az ember belső természetében is gyökerező közös liturgikus imádság, melynek szavatosan meghatározott, vagyis művészi alakításhoz kötött keretei vannak. A liturgikus imádságot két összetevő alkotja: 1. az imádkozott szöveg, 2. a zene, melyben azt nyilvánosan imádkozzák.

Az egyház e liturgikus zenéjét világosan meg kell különböztetni a templomba a liturgián kívül előadott és az általában a liturgiától és a templomtól is távolabb eső zenétől. (*Musica liturgica, ecclesiastica, religiosa.*)

Az egyház hivatalos zenéje tulajdonképpen csak az első, melyet előír, a többi pedig csupán elfogadja. Persze a háromféle zenetípus között sok átmeneti árnyalat is van. [...]

Az egyházi zene fajtái: 1. a gregorián ének, az egyházi zene legmagasabb szintje, 2. a klasszikus polifónia, amely közel áll a gregoriánhoz s végül, 3. a modern zene.

Az egyházi hangverseny műsorán bőven talál a hallgató úgy a szólószámokban, mint a vegyeskar számaiban egyházi műveket az egyházi zene mindhárom fajtájából.

A hazai és külföldi leghíresebb s legismertebb zeneszerzők, mint Bach, Verdi, Gounod, Saint Saens, Liszt, Lemens, Gluck, Goldmark, M. Reger, Szabados, Buchner, Harmath, Bárdos és Deák-Bárdos művei szólnak meg e templomi hangversenyen, hogy a hallgatóság gyönyörűségét lelje bennük s megismerje azok szépségét s értékét.

Az Árpád-házi B. Margit Vegyeskar e hangversenyyel módot kíván nyújtani a város és környéke közönségének, hogy az egyházi zeneirodalom kimeríthetetlenül gazdag kincstárából női és férfihangokon, kar-számokban, hegedűn s orgonán, a hangszerek királynéján bemutasson 19 egyházi zenei remekművet. [...]

(*kt.*)

A hangverseny teljes műsora a következők:

1. Megnyitó. Mondja dr. Rott Nándor megyéspüspök.
  2. *Bach*: Praeludium és Fuga. (G-dúr) Orgonán előadja *Webner Géza* orgonaművész, a Zeneművészeti Főiskola tanára.
  3. a) *Kyrie* a IX. korális miséből. – b) *Gloria* és *Benedictus* *Deák-Bárdos Gy.*: Szent Imre miséjéből. Előadja vegyeskar.
  4. a) *Gluck*: Ária. – b) *M. Reger*: Mária bölcsődala. Éneklí *Gere Lola*, a m. kir. Operaház művésznője.
  5. a) *Bach*: Adagio. – b) *Goldmark*: Air. Hegedűn előadja *Országó Tivadar* hegedűművész, a Zeneművészeti Főiskola tanára.
  6. a) *Buchner A.*: Ima a hazáért. – b) *Szabados B.*: Fohász. Éneklí *Laurisán Lajos*, a m. kir. Operaház művésze.
  7. a) *Deák-Bárdos Gy.*: Consummatum est. – b) *Bárdos Lajos*: Örvendetes napunk támadt. Előadja a vegyeskar.
  8. a) *Saint Saens*: Elevation on communion. – b) *Lemens*: San Fahre. Orgonán előadja *Webner Géza*.
  9. a) *Verdi*: Ingemisco a Requiemből. – b) *Gounod*: Ave Maria. Éneklí *Laurisán Lajos*.
  10. a) *Deák-Bárdos Gy.*: Boldogságos Szűz Mária. – b) *Harmath A.*: 150 Zsoltár. Előadja a vegyeskar.
  11. *Liszt*: Szent Ferenc legendája. Orgonán előadja *Webner Géza*.
- A vegyeskارت vezényli *Kecskés Lajos* az Árpádházi B. Margit Vegyeskar karnagya, a hegedű- és szólóének-számokat orgonán kíséri *Teller Frigyes* kollégiumi prefektus, az énekkari számokat *Ritter Lőrinc* székesegyházi karnagy és *Kocsuba Elemér*.

Veszprémi Hírlap, 1932. április 3. 3–4. p.

Gregoriánmise bemutató a székesegyházban

Ritka zenei műélvezetben lesz része okt. 30-án, Krisztus Király ünnepén az egyházi zenét kedvelő hívőközönségnek. Az Árpádházi Boldog Margit Vegyeskar s a rk. elemi fiúiskolák 160 tagú gregorián-gyermekkara e napon a székesegyházban előadja a „Missa De Angelis VIII.” gyönyörű gregoriánmisét. A fenségesen szép dallamos közel 220 énekes ajkáról a legtökéletesebb s legprecízebb előadásban fognak érvényesülni, mert mindkét énekkar nagy lelkesedéssel s szorgalommal készül, gyakorol s próbál, hogy a legjobbat és a legszebbet nyújtsa. Gradualéra és Offertóriumra az Árpádházi Boldog Margit Vegyeskar a korálmise han-

gulatához simuló stílusban komponált Krisztus Királyról szóló régi egyházi műveket énekel *G. Martini*-től és *Josquin des Prés*-től. Mindkét szerző az egyházi zene kimagasló művelője volt s előadandó műveik rendkívül értékes gyöngyszemei az egyházi zeneirodalomnak. *Martini*-től „*Jesu Rex admirabilis*”, *Josquin de Prés*-től „*Tu solus, qui facis mirabilia*” kezdetű művek kerülnek bemutatásra.

Veszprémi Hírlap, 1932. október 2. 6. p.

A Veszprémi Polgári Dalegyesület közgyűlése és serlegavató dalosestélye

A Veszprémi Polgári Dalegyesület f. hó 6-án, vasárnap de. 11 órakor tartotta évi rendes közgyűlését, a városháza tanácstermében *dr. Sándorfi Kázmér* elnökle mellett, amelyen a dalosok, pártoló tagok s érdeklődők nagy számban jelentek meg. Az elnöki megnyitó után *Sinkay Pál* titkár felolvasta az utóbbi évek sikerekben gazdag eseményeit feltüntető s nagy gonddal összeállított titkári jelentését, melynek teljes szövegének a jegyzőkönyvbe való felvételét elhatározták. Ugyancsak elhatározták, hogy jegyzőkönyvben örökítik meg *Kecskés Lajos* és *Balogh István* volt karnagyainak az egyesület felvirágoztatása terén szerzett érdemeit, valamint *Rhosóczy Rezső* és *Kocsuba Elemér* jelenlegi karnagyok érdemes tevékenységét. Majd a pénztárnok jelentését tárgyalták, *Müller Oszkár* pénztárosnak a számv. bizottság javaslatára a szokásos felmentvényt megadták s lelkes s odaadó munkájáért köszönetet mondtak. A tisztikar lemondása után *Müller Oszkár* korelnök ismertette a kandidáló bizottság javaslatát, melyet a közgyűlés teljes egészében elfogadott, s így az új gyűlés teljes egészében elfogadott s így az új tisztikar a következő lett: Tb. elnökök: *Szabó Sándor* és *dr. Berký Miklós* tb. tagok, elnök: *dr. Sándorfi Kázmér*, ügyv. alelnök: *dr. Nagy László*, karigazgató: *Rhosóczy Rezső*, művészeti igazgató és társkarnagy: *Kocsuba Elemér*, ellenőr: *Reininger Imre*, számvizsgálók: *Korvin József*, *Förster Károly* és *Braun Ferenc*, titkár: *Sinkay Pál*, háznagy-pénztáros: *Müller Oszkár*, ügyész: *dr. Nagy Béla*, kottatárosok: *Polhammer József* és *Schwarz Károly*, zászlótartó: *Bujdosó József*. A választmány tagjai lettek: *dr. Takács László*, *Kecskés Lajos*, *dr. Grünner László*, *iff. Mathkovich László*, *Kálmán István*, *Kulcsár Károly*, *Hirschfeld József*, *Arany István*, *Darvas József*, *Kollár Adolf*, *Pásztori Ferenc*, *Ehrenwald Péter*, *Krizmanits Gyula* és *Schätzler István*. Póttagok: *Polónyi Viktor* és *Ehrenfeld Artur*. Több egyesületi ügy letárgyalása után a

közgyűlés az elnök zárószavaival ért véget. Este 9 órakor serlegavató ünnepélyt rendezett a dalárda a Korona étteremben. Az ünnepélyen az egyesület működő és pártoló tagjain s azok hozzátartozóink kívül igen sokan vettek részt a notabilitások közül. A serlegavató beszédet *dr. Sándorfi Kázmér* elnök mondta, hangsúlyozva az együvé tartozás, az egymás megbecsülése és szeretése eszményeket, miket az egyesület alapítása óta 1921. évtől immár 11 éven át a dalosélet keretén belül szolgált és szolgálni akar a jövőben is. A megjelentek nevében *dr. Kenessey Pongrác*, a város közönsége nevében pedig *dr. Berky Miklós* polgármester üdvözölte az énekkart, mint a város egyik értékes kulturintézményét. Az estélyen a kar *Rbosóczy Rezső* karigazgató vezetésével szebbnél-szebb dalokat énekelt s bennünk, akik hallottuk az előadottakat, azt a biztos reményt kel tették, ha a tagok továbbra is ilyen lelkes munkával állnak az egyesület hófehér lobogója alatt, újabb sikerekkel gazdagíthatják az elmúlt 11 évben szerzett sikereik sorozatát.

Veszprémi Hírlap, 1932. november 13. 6. p.

==== Minden =====
csütörtök este 9—1 óráig
szombat **TÁNC**
vasárnap
A KORONA SZÁLLODA ÉTTERMÉBEN!
 Szíves partifogást kér
Tosch Nándor és Tsa.

A veszprémi helyőrség tisztikarának jótékony célú hangversenye

Szombaton febr. 18-án tartotta, mint előzőleg már jeleztük, a veszprémi helyőrség tisztikara nagyszabású jótékony célú hangversenyét. A hangverseny mindenben megfelelt a várakozásnak s teljes erkölcsi és anyagi sikerrel járt. A Petőfi színházat zsúfolásig megtöltötték az érdeklődők, akik között ott voltak a város egyházi és világi vezetői. A székesfehérvári honvédzenekar *Schwartzkopff* karmester vezetése alatt igazán meghódította a közönséget. A műsor bármelyik számára gondolunk is, akár *Erkel* Hunyadi László nyitányára, akár *Liszt* II. Magyar rapszodiájára, akár *Schwartzkopff* karmester saját szerzeményére: Magyar szvit, mind-egyikre csak azt mondhatjuk, hogy művészi s elragadó előadásban került előadásra. Külön élmény volt *Országb Tivadar* hegedűművész játéka. A közönséget annyira magával ragadta, hogy műsoron kívül még *Hubay* Csárdajelenetét kellett neki eljátszania. A műsor egyik kedves száma volt *Major István* százados: „Erdélyi babák” c. zenés játéka. Kár, hogy a szerző betegsége miatt nem szerepelhetett a darabban. Helyette *Régi Károly* játszott. Kedvesen szimpatikusan alakította a huszár szerepét. A darab igazi hőse azonban *Major Istvánné Békeffy Panna* úrasszony volt, aki mély érzéssel domborította ki a darab hazafias jellegét és hidalta át mindazokat a nehézségeket, amelyek abból a körülményből adódtak, hogy a darab szerzője s egyúttal szereplője is betegsége miatt nem játszhatott a darabjában. A sok tapsot kapott előadás után a Rákóczi induló dallama mellett fejeződött be a műsor. Az előadás után a Nemzeti Kaszinó táncmulatságot rendezett. A hangversenyen résztvevők közül nagyon sokan ide vultak az előadás után, ahol reggelig tartott a táncmulatság.

Veszprémi Hírlap, 1933. február 26. 6. p.

Egyházi hangverseny a Székesegyházban

A múlt pénteken este 6 órakor mintha fél 12-es ünnepi mise kezdődött volna. Gyalogosan és autókkal láttuk városunk, sőt a környék változott publikumát felseregleni az ódonpatinájú Várba, a püspöki Székesegyházba. A közönség fegyelméletten, áhítatos csendben foglalta el helyét a hűvös boltozatok alatt. Feszült várakozással hallgatták, míg megkondukt az öregharang méltóságos bűgással, jelezve a hangverseny és a

rádióközvetítés kezdetét. A kóruson minden rendben, a hangok készen arra, hogy a levegőbe és az éterbe száguldjanak. Hamarosan fel is bűg az orgona, kezdődik a vallásos hangverseny...

*

Nem nagy számú (hiszen kat. megmozdulásról volt szó!), de annál válogatottabb közönség jelenlétében zajlott le június 16-án az Árpádházi B. Margit Vegyeskar egyházi hangversenye a Székesegyházban. Mindenesetre dicséretére válik a szereplőknek, hogy 95%-ban helybeliek álltak a mikrofon elé s úzték városunk érdekében a legnemesebb értelemben vett propagandát. Művészi számokkal, művészi eszközökkel: a hangszerek királynéjával, az orgonával s a muzsika királyával: az emberi hanggal. *Ritter Lőrinc* székesegyházi karnagy és orgonaművész nyitotta meg és zárta le a hangversenyt *Gruber*: Pasztorál-preludiumával, illetve *Kern*: Posztludiumával. Játéka a gyakorlott muzsikus briliáns tisztaságú művésze volt. A csaknem 50 éve fáradozó karnagy már régen egybeforrott legjobb barátjával: az orgonával. Ezt kiérettük játékából is. A 2., 4., 5., 7. szám a szárnyaló hangú vegyeskaré volt. *Kagerer* ünnepi miséjéből adták elő a főbb részleteket lelkesedéssel; az énekkar nagy reményekre jogosító fejlődésről tett bizonyosságot e szereplésével is. *Palestrina*: Bonus est Dominus és *Martini*: Rex admirabilis c. misebetétei imádságos hangulatba ringatták a jelenlevőket csakúgy, mint a rádiókészülékek mellett hallgató sok-sok százezrek lelkét. *Josquin des Pres*: Tu solus facis és *Pikéthy*: Magyarok imája volt záróműsorszámuk. Laikus fülnek nem volt csemege ez a darab sem, de a komoly egyházi zenével foglalkozó kar annál jobban kifejezésre juttathatta művészi készségét és tudását. Ha *Kecskés Lajos* karnagy ezen az úton vezetni őket tovább, a szép hangyaggal rendelkező kar ezután még több sikerrel fogja nevének beírni az egyházi zene aranykönyvébe. *Székesyházy Ferenc dr.*, az Operaház örökös tagja a 3. és 6. műsorszámot énekelte: egy motettát és *Szabados*: Fohászát. A vallásos lelkületű művész megragyogtatta tisztán csengő tenorját, anélkül, hogy a templomi hangulat vagy vallásos érzés rovására történt volna. *Kocsuba Elemér* a már tőle megszokott virtuozitással látta el az egyes énekszámokat diszkrét orgonakíséretével. A szereplők mind Isten dicsőségét keresték és szolgálták. Innen a szép siker. – A rádióközvetítés elsőrangúan sikerült. Megmondhatják azok is, akiknek a Székesegyházban lett volna a helyük, de mégis otthon hallgatták...

(-s-n.)

Veszprémi Hírlap, 1933. június 25. 6. p.

A június 16-i hangverseny műsora a következő:

1. Gruber J.: Pastorál Praeludium. Orgonán játssza *Ritter Lőrinc* székesegyházi karnagy és orgonista. 2. Kagerer C. L.: a) Kyrrie, b) Glória a szent Pál miséből. Op. 54. Éneklí a *Vegyeskar*. 3. Rossini: Missa solemnis. No. 4. Domine Deus. Éneklí *dr. Székelybidi Ferenc*, a m. kir. Operaház örökös tagja. 4. a) Palestrina: Bonus est Dominus, b) G. Martini: Jesu rex admirabilis. Éneklí a *Vegyeskar*. 5. Kagerer C. L.: a) O Benedictus, b) Agnus Dei a szent Pál miséből. Éneklí a *Vegyeskar*. 6. Szabados B.: Fohász. Éneklí *dr. Székelybidi Ferenc*. 7. a) Josquin des Pres: Tu solus, qui facis mirabilia, b) Pikéthý T.: Magyarok imája. Éneklí a *Vegyeskar*. 8. Kern Fr. A.: Postludium. Orgonán előadja *Ritter Lőrinc*. A vegyeskart vezényli *Kecskés Lajos* karnagy, orgonán kísér *Kocsuba Elemér*. A hangversenyt a rádió is közvetíti, miért is a rendezőség kéri a közönséget, hogy helyeiket $\frac{3}{4}$ 6 óráig elfoglalni szíveskedjenek, mert pontosan 6 órakor az ajtókat lezárják!

Veszprémi Hírlap, 1933. június 4. 7-8. p.

A Polgári Dalegyesület sőrestéje

A Veszprémi Polgári Dalegyesület múlt szombaton sőrestén ünnepelte meg a budapesti országos dalosversenyen elért kiváló sikerét és ugyanez alkalommal fogyasztották el a sördal-versenyen nyert négy hordó sört. A Korona éttermében igen szép számmal gyűltek össze a dalosok, valamint az egyesület pártfogói és a helybeli dalárdák vezetőségei, élükön *dr. Berky Miklós* polgármesterrel, illetőleg *Csajághy Károly* kúriai bíróval, a királydíjas Veszprémi Dalegyesület elnökével. A kedves és hangulatos estét a Polgári Dalegyesület által igen szépen előadott két szép énekszám vezette be, ami után *dr. Sándorfi Kázmér*, az egyesület elnöke mondott derűs felköszöntőt *Müller Oszkár*ra, a Polg. Dalegyesület fáradhatatlan buzgóságú háznagy-pénztárosára, akinek oroszlántrésze volt abban, hogy az egyesület a mai súlyos viszonyok között is megjelenhetett a budapesti dalosversenyen és aratott diadalával újabb dicsőséget szerezhetett Veszprém város nevének. Hasonló szeretettel emlékezett meg *Kocsuba Elemér*ről, az egyesület művészi igazgatójáról, akinek önzetlen munkássága eredményezte, hogy az egyesület ezt a sörözést megrendezhette. A dalgyesület tagjai nevében *Müller Oszkár* háznagy köszönte meg röviden az

üdvözlést, majd a dalosok, *Rhosázy Rezső* karnagy vezetésével, a budapesti versenyen nyertes sördalt énekelték el viharos tapstól jutalmazva. Az egybegyűltek a késő órákig maradtak együtt igen jó hangulatban.

Veszprémi vármegye, 1933. július 23. 4. p.

Megalakult a Veszprémi Szimfonikus Zeneegyesület

Az alakuló közgyűlésen az alapszabályok elfogadása után a tisztikar és választmányt alakították meg. Elnökké választották *Szabó Sándor* kir. rvszéki tanácselnököt, alelnökök: *Csányi Károlyné* és *dr. Ráczné Havas Annus*, ügyvezető igazgató: *Korcsák Ede* kegyesrendi tanár, karnagy *Farkas Ernő*, titkár *dr. vitéz Palotay József*, pénztáros *Brann Ferenc*, ellenőrök: *Kiss Lajos* és *iff. Ritter Lőrinc*, választmányi tagok: *dr. Nagy László* múzeumőr, *Orsolya Mária*, *Plank Ferenc*, *Próderné Preya Margit*, *Tasi Pál* és *Varga Károly*. A közgyűlés *id. Ritter Lőrinc* és *Gaal Sándor* tiszteletbeli tagokká választása után véget ért. Az egyesület – mint értesülünk – már működik és rövid időn belül nyilvánosság elé fog lépni.

Veszprémi Hírlap, 1933. december 17. 7. p.

A Veszprémi Szimfonikus Zenekar hangversenye

Június 2-án, szombaton este rendezte a Veszprémi Szimfonikus Zenekar első hangversenyét a Petőfi színházban, amelyet díszes és előkelő közönség hallgatott végig. A zenekar első bemutatkozása meglepett mindenkit. Általános volt az a vélemény, hogy azt a sikert, amit első hangversenyükkel elértek, régiebb zenekarok is örömmel könyvelhetnék el. A zenekar vezetőségének, tagjainak komoly munkája, akarása meghozta az első sikert, amit követ majd utána a többi is, ha a tagok akaratereje, szorgalma és lelkesedése állandó s kitartó lesz. A szépen indult kezdet, az első siker legyen jövőendő munkájuknak biztatója. Elismerés illeti a szép estéért *Szabó Sándor* elnököt, *iff. Farkas Ernő* karnagyot s az összes tagokat. A zenekar a következő műveket adta elő: *Kéler*: Rákóczi nyitány, *Bellini*: Norma, *Mozart*: Figaro lakodalma, *Kéler*: Ungarische Lustspiel, *Suppe*:

Leichte Cavallerie. A zenekari számokat *Rhosóczy Ella* és *Hajagos Imre* szólóénekes-számai s duettjei, valamint *Orsolya Mária* hegedűszólója tarkították. *Rhosóczy Ella Strauss*: Cigánybárójából a Szaffi áriáját, *Hajagos Imre Erkel*: Bánk-bánjából Hazám c. áriákat énekelte. Mindkét szólóénekes tomboló sikert aratott. Úgy a szoprán, mint a tenoráriák tökéletes tisztaságban, finom hangszínezéssel csendültek fel interpretálói ajkain. A siker második számukban még csak fokozódott, amikor *Jakobi*: Leányvásár és *Strauss*: Cigánybáró operettekből énekeltek két duettet. A hangverseny harmadik szolistája *Orsolya Mária* a hegedűszólót játszotta kiforrt technikával s nagy hatással. A közönség hatalmas tapsviharral üdvözölte. Általános óhajra ráadást is kellett játszania. Az énekszámokat és a hegedűszólót a zenekar kísérte finom alkalmazkodással. Hangverseny után táncmulatság következett a Nemzeti Kaszinó termeiben, amely a legjobb hangulatban a reggeli órákig tartott.

Veszprémi Hírlap, 1934. június 10. 7. p.

Pápai kitüntetés

Ritter Lőrinc székesegyházi karnagy és orgonista f. évi november 1-én, Mindenszentek ünnepén ritka jubileumot ünnepelt. E napon múlt 50 esztendeje, hogy elfoglalta a székesegyházban állását. A nevezetes jubileum alkalmából *dr. Rott Nándor* megyéspüspök előterjesztésére *XI. Piusz* pápa Őszentsége a „Pro Ecclesia et Pontifice” érdemkereszttel tüntette ki. A magas pápai kitüntetést a főpásztor nov. 1-én de. 12 órakor nyújtotta át az ünnepeltnek a püspöki palotában, mely alkalommal az ünnepelten és családján kívül jelen voltak a székeskáptalan tagjai, a székesegyházi ének- és zenekar teljes számban s igen sok tisztelője. A megyéspüspök a kitüntetést átadó beszédében visszapillantást vetett *Ritter Lőrinc* ötven esztendő orgonistái és karnagyi tevékenységére, amelyet mindenkor a szakszerűség, pontosság, szorgalom és lelkiismeretesség jellemzett. Örömmel köszöni meg ezt a maga és székeskáptalanja nevében az érdemes karnagnak s további munkájához erőt kívánt s első sorban Isten áldását. Majd mellére tűzte a kitüntetést, amelyet valóban az Egyházért és a Pápiáért végzett tevékenységével érdemelt ki. Majd a többi jelenlevők fejezték ki jókívánataikat a jubiláns karnagnak s gratuláltak neki a jól megérdemelt kitüntetéshez.

Veszprémi Hírlap, 1934. november 4. 6. p.

Dalestély az elaggott iparosok javára

Mint már a múltban jeleztük, az Iparos Dalárda a Veszprémi Ipartestülettel karöltve f. hó 11-én este 8 órai kezdettel dalestet rendez a Petőfi színházban. A tiszta jövődelem teljes egészében az elaggott iparosok és azok hozzátartozóinak karácsonyi segélyezésére szolgál. Az Ipartestület a nemes célra való tekintettel kér mindenkit, hogy az olcsó árú jegyekből vegyen és az előadáson minél nagyobb számban jelenjen meg. Jegyek kaphatók az ipartestületi előjárósági tagoknál, valamint az ipartestületi irodában bárikor és az előadás napján este 6 órától a színház pénztárában. A dalest műsora: 1. I. *Kecskés-Makay*: Jelige. II. *Rényfő*: Barcarola. Éneklí az Iparos Dalárda. 2. Ünnepi beszéd. Tartja: *dr. Rbádey Antal* ipt. ügyész. 3. *Saragata*: Ziegeinerweise. Hegedűn játssza: *Orsohya Mária* hegedűművész, zongorán kíséri: *Raák Endre*. 4. *Arany*: Népdalok. Éneklí az Iparos Dalárda. 5. *Liszt Ferenc*. II. Rapszódia. Zongorán előadják: *Hetyey Baba* és *Raák Endre*. 6. *Pogatschnigg*: Dal a Dalról. Éneklí az Iparos Dalárda. 7. Dalok: I. *Matinate*. (*Leoncavalló*). II. Dal a „Dalol a mámor” c. hangosfilmből. Éneklí *Hajagos Imre*, zongorán kíséri *Rhosóczy Rezső* ikn. titkár. 8. *Huber*: Dal-Bor-Lány. Éneklí az Iparos Dalárda. A műsoron előforduló énekszámokat *Gaal Sándor* királydíjas karigazgató, az Iparos Dalárda karagya vezényli.

Veszprémi Hírlap, 1934. november 11. 4. p.

A Veszprémi Polgári Dalegyesület

Március hó 2-án, szombaton a Petőfi színházban és a Korona szálloda összes termeiben *Bordy Bella* a m. kir. Operaház primabalerinája, *dr. Szegő Miklós* operaénekes, *Brodzský Ferenc* gordonkaművész, az Újpesti Konzervatórium és a Veszprém Városi Zeneiskola igazgatója közreműködésével, szigorúan zártkörű hangversenyt rendez. Kezdeté este pontosan 3/4 9 órakor. A t. közönséget a pontos megjelenésre kérjük. Műsora a következő: I. rész. 1. *Gróf Zichy*: Rákóczi kar a Nemo operából. Éneklí a Veszprémi Polgári Dalegyesület. 2. a) *Massenet*: Meditation a Thais c. operából. b) *Goets*: Scherzo. Gordonkán játssza: *Brodzský Ferenc*. 3. a) *Rossini*: Cavatina a Sevillai borbély c. operából. b) *Puccini*: Tosca levélária. c) *Ascher Leó*: Koldus gróf. Jimmy dala. Éneklí: *dr. Szegő Miklós*. 4. *Gounod*: Faust-balet. Táncolja: *Bordy Bella*. 5. a) *Thegze Gerber Miklós*: Trianon. B) *dr. Kacsóh Pongrác*: Rákóczi megtérése. Éneklí a Veszprémi Polgári Dal-

egyesület. II. rész. Magyar dalok, magyar táncok. 6. *Popper*: Magyar rapszódia. Játssza: *Brodzsky Ferenc*. 7. Magyar dalok. Éneklő: *dr. Szegő Miklós* cigányzene kísérettel. 8. *Poldini*: Farsangi lakodalom: csárdás. Táncolja: *Bordy Bella*. 9. *Müller Károly*: Arrafelé az alvégen. Éneklő a Veszprémi Polgári Dalegyesület. Kísér *Kocsuba Elemér* műv. igazgató és *Dobó Andor* a Veszprémi Városi Zeneiskola zongoratanára. Karnagy: *Rbosóczy Rezső*. Cigányvajdák: *Braun Ferenc* és *Kocsuba Elemér*.

Veszprémi Hírlap, 1935. február 17. 7. p.

A M. Kir. Operaház Veszprémben

Sokáig emlékezetes nagy élményünk marad, városunk kultúrtörténetének pedig kitörölhetetlen dátuma lett 1935. június 2. és 3. napja, a budapesti M. Kir. Operaház nagy tudású főtítkárától, *Morlin Amadétól* tudjuk: az Opera 50 éves múltjában ez a második eset, Szeged után Veszprémnek jutott ez a szerencse, hogy falai közt élvezhette hazánk első művészi intézményének vendégjátékát. Aki végigélte ezt a nem mindennapi gyönyörűséget és aki a két nap művészi eseményei mellett még amúgy „civilben” is élvezhette ennek az országos nevű együttesnek lelket üdítő, szellemet sugárzó közelségét: csak az érti meg, hogy szinte szuperlatívuszokba ragadja a krónikást tolla, amikor beszámolót akar írni Veszprém ketős ünnepéről.

Ennek a történelmi múltú s valaha országos viszonylatba is legelső helyen állott városnak, a királynék városának monumentális keretei, amelyekben szinte lötyögünk mi, a szürke ma kicsiny emberkéi, mint a gyerekmber a nagyok gúnyjában: az ilyen nagy napokban újra tartalommal telítődnek. Veszprém újkori királynapjai ezek, akár mint 1908. IX. 15–18., amikor *I. Ferenc József*ét látta falai között. Vagy 1821 májusa, amikor *I. Sándor*, a minden oroszok cárja a Szent Szövetség laibachi kongresszusáról hazatérőben hazánkban utazik át és a veszprémi püspöki rezidenciában hajtja álomra egy éjszaka koronás fejét.

Poldini bájos vígoperáját, a Farsangi lakodalmat tűzte ki az Opera igazgatósága a veszprémi est műsorára. Pesten lázas készülődés. Nem könnyű feladat: a művészi együttest, a zenekart kis színházunk méreteihez úgy redukálni, hogy a darab ne szenvedjen. A veszprémi színpadhoz szabott teljesen új díszleteket kellett festetni. Három próbán kell átészniök a kiválogatottaknak, mígnem június 2-án, vasárnap hajnali félhétkor megindulhatott a lakodalmas menet. Indulás az Operaház elől: a 86 tagú tár-

sulat három hatalmas autóbuszra száll, míg egy teherautó a szerelvényeket szállítja. Csak a darab félelmetes nyelvű nemzetes asszonyát, *Sebeők Sőt* küldik előre már szombaton vonattal, egyrészt szálláscsinálónak, – ki is nézte a kis hamis a legjobb szállást magának, – na meg hogy ne gyötörje szigorával az autóbuszok pajzánabb fiatalságát. A 10 óra tájt Veszprémbe begördülő autóbuszokon érkeztek a szereplő művészekkel együtt *Radnai Miklós*, az Operaház igazgatója feleségével, *Morlin Amadé* főtűtkár, *Márkus László* főrendező, *Roubal Vilmos* karigazgató, *Berg Ottó* karnagy, *Tolnai Árpád* műszaki igazgató és *Szentgyörgyi László* hegedűművész.

Tizenegy óra körül bekíváncsiskodunk a színházba. Mint megannyi vakációra szabadult kisdiaák: ott sűrög-forog, zsibong az egész úti ruhás művészmaajális. Csupa derű, jókedv, barátkozás a testhezálló kis színházzal. *Radnai* igazgató ernyővel a kezében osztja az utasításokat, díszletpróba, hangpróba: *Réthy Eszter* olyan skálát lehel ki, hogy belelágynak a kemény betonpáholyok.

Délután, a hajnali népfelkelés kiheverése után városnézés, *Radnai Miklós*ékkal az élén a várat nézegeti egy kisebb művész társaság. Az ugyancsak nem szófukar cicerone lelkesen magyaráz, még azt sem hagyva ki, hogy Veszprémnek pompás a levegője és az ivóvize.

– Hát még a bora! – harsogja a kórus az intermezzót *Roubal Vilmos* szakavatott vezetésével. S közben egy résztvevő megemlékezés következett szegény pestiekről, kikre épp ezen a napon a fővárosi választásokkal egybekötött szigorú szesztilalom virradt.

Hat óra után némi nyugtalanság a szemlélődő művésztalálkozó közt. Kedvesen lepi meg az embert: a forró budapesti operai esték hősei izgulni kezdenek, a nyolckor kezdődő díszelőadás gondot okoz nekik. Hja kérem – mondja *Berg Ottó* – ismeretlen terep, új színpad, frakkot kell öltetni: mennünk kell!

Csak *Laurisn Lajoska* nem izgul, nyugodtan sétál még hétkor is: ő már itthon van a várban is, a veszprémi kis színházban is.

A több mint száz előadást megért Farsangi lakodalom veszprémi előadása örök emléke marad színházi annaleseinknek. Nyolc órakor már mindenki a helyén van a zsúfolt színházban. A bejáratnál autótábor, benn a városbeliek mellett a vármegye színe-java. Az ünneplőbe öltözött színházban az estélyi ruhák pompáját főpapi lila s a minden nemest és szépet pártoló zirciek uniformisai tarkázzák. S mikor a karmesteri pálca jeladására felhangzik a nyitány, csendbe mered a hatalmas közönség, még a kaskasuló közvitézsei is szinte vigyázállásban élik át a nagy élményt, a varázslatosan szép előadást.

Először az volt az érzésünk, hogy a mi kis színpadunkkal együtt a mi magunk befogadóképessége is kicsiny a hatalmas művészi behatás számára. Körülbelül az az érzés, – és a másnapi felejthetetlen matinéről is ugyanez áll – mint mikor az ember a római Szent Péter téren a villamosról leszállva hirtelen maga előtt látja a fölséges kupolás San Pietrot. Szép lassan hozzá kell idomulni: – az érzékeinknek, a pupillánknak hozzá kell tágnulni, hogy be tudjuk fogadni az ilyen grandiózus élményeket. Utána mint maradandó megittasultság megüli egész valónkat és szépségét, ízét, gyönyörét akkor élvezzük, amikor az időben elmúltakat visszakerérodzük.

Így lett egykönnyen el nem mosódó szép emlékünkké a Farsangi lakodalom szépséges muzsikája, *Maleczky Oszkár* nemzetes ura, *Sebeők Sári* nemzetes asszonya, *Réthy Eszter* Zsuzsikája, *Laurisín Lajos* Kálmán diákja, *Tutsek Piroška* grófnője, *Farkas Sándor* gárdatisztje. Azután *Halász Gitta* sokrétű Stanci nénije, *Bársony Dóra* komámasszonya és nem utolsó helyen *Berg Ottó* grációzan finom vezénylése.

Kár, hogy a hétfőn délelőtt az iskolák részére tartott matinén közönségünk nem vehetett részt nagyobb számban. Mint a műsák terített asztaláról ránkzúduló ajándékozönt, úgy ontották a mi kedves és Veszprémet igazán megbecsülő művészeink a szebbnél-szebb műsorszámokat. A Hunyadi-nyitány, *Tutsek Piroška* Carmen áriája, *Ladányi Ilona* Sevillai borbély áriája, *Laurisín Lajos* Farsangi lakodalom énekszama, *Roubal Vilmos* gyönyörű magyar egyvelege az Operaház énekarának előadásában Veszprémben bizony nem mindennapi művészi gyönyörűséget.

De hát kinek is köszönhetjük ezeket a felejthetetlenül szép napokat?

Elsősorban Veszprémvármegye Népművelési Bizottságának, amely nagy merészen programjába merte venni a M. Kir. Operaház veszprémi szerepeltetését s ezt a szép tervet a legnagyobb sikerrel meg is valósította. Csak a minap jelentette ki kultuszminiszterünk az országházban, hogy az Operaházat a nemzetnevelés egyik legfőbb szervének tartja. S hogy ennek a magas kultúrintézménynek lelkeket gazdagító művészi gyönyörűségeiben Veszprémben részesedhettünk, hála és elismerés illeti *Krehyai Béla* kir. tanfelügyelőt, a Népművelési Bizottság vezetőjét, *Rbasóczy Rezsőt*, a Bizottság titkárait, nemkülönb *Kocsuba Elemért*, aki *Rbasóczyval* együtt az előkészítés nehéz munkáját végezte.

A legnagyobb hálával adózunk az Operaház nemes lelkű igazgatójának, *Radnai Miklós* öméltsőségének, valamint az egész, Veszprémben lerándult társulatnak. A bevételből a művészi személyzetnek mindössze 1200 P jutott, egyénenkint 14 P tiszteletdíjért adták nekünk istenáldotta tehetőségük legjavát.

Végtelenül jólesően állapítjuk meg, hogy az anyagiakban egyáltalán nem jelentős vendégszereplés után nehezen és azzal búcsúztak művészeink: Szívesen máskor is!

A nagy kultúrájú *Radnai Miklósné* vasárnapi megjegyzése: – kedves dolog, hogy a veszprémiek szeretik városukat, – hétfő délben, a város és a múzeum megtekintése után odamódosul:

– Mondhatom kincses kis város a maguk Veszprémje. Én leszek az első, aki Almádiba készülő rokonaimat kapacitálni fogom, hogy föltétlenül megnézzék Veszprémet.

Radnai igazgató pedig azzal búcsúzik Veszprém legaranyosabb házigazdájától, Simon preláustól:

– Nagyon régen nem volt ilyen kedves két napom, mint ezek a Veszprémben töltött szép napok!

Mi pedig, kik hűséggel rójuk városunk krónikáját, még ha kikapunk is érte, akkor sem mulaszthatjuk el, hogy meg ne köszönjük a széplelkű Simon prelátus úrnak azt az áldozatos idegenforgalmi propagandát, mellyel annyi, de annyi lelkes és neves barátot hódított Veszprém számára.

Hétfő délután négyre jár az idő, mikor meleg búcsúztatás után kigördülnek Veszprémből a jókedvű farsangi lakodalmások gumirádlis szekeirei. A nagylelkűen nyújtott felejthetetlen szép órákért hálásan küldjük utánuk hő óhajtásunkat: a viszontlátásra!

Dr. Gatheil Jenő

Veszprémi Hírlap, 1935. június 9. 3–4. p.

Iaj, de ravasz dolog ez a lavasz!
Katóka
Vége a dalnak
A mosoly országa
Mesék az írógépről
Ófelsége a szerelem
Feketeszáru cseresznye
Mese a benzinkuttról
Amerikai lányok
Fehér orchideák
Lámpaláz

Művelői megbízhatók,
hittű, hontemerei beszerezhők.

EGYHÁZMEGYEI **KÖNYVKERESKEDESMEN.**

Kiss Jancsi halálára

Távoli világból, – mintha egy pillanatra ajtót nyítanának s azon szűrődne ki, – vígan mulató báli sereg zsibongó társaságából pattogva száll a hópolyhes veszprémi éjszakába a *Kiss Jancsi* hegedűje...

Forr a báli hangulat, mosolygós és önérzetes gazdáikon vakítanak a plasztronok, fehér asztaloknál itt is, ott is pezsgő habzik, csupa derű minden ember s füttyörészve száll szájról-szájra az emelkedő csárdás hangja:

„Maradt volna az erdőben, –
sárgarigó, rozsmaringom, galambom!”

A vármegyeház előtt türelmetlenül topognak az éjszakai szokatlan órákban hintókba fogott szürkék és feketék; nagyokat prüszkölve fújnak az acetilénvilágú téli csendességbe, mialatt a kocsisok félálmosan figyelnek fel egy szerelmes szívű gavallér rikkantására, ami mintha annyit jelentene, hogy ennek ugyan egyhamar aligha lesz vége...

S amikor közben enged a tánc heve s asztalokhoz telepedik a rózsaszínkedvű társaság, a terem zsongásából kiválik az elegáns és fénylő szemű szép primás hallgató muzsikája: *Kiss Jancsi* játssza a „Csak egy kis-lányt” a forrószívű fiataloknak.

...Mintha egy pillanatra ajtót nyitottak volna s onnan áradna ez a meleg báli hangulat, mialatt alszik az öreg város és hulló hópolyhek közt végzi sétáját a torony körül a hét városi tűzőrök egyike...

Tánciskolák emléke a finom *Gundard* kisasszony alakjával, mozdulataival, érettségi juniálisok boldog órái, a városi kávéház akácai alatt elszálló szép magyar nóták elevenednek a gyászos alkalomból, hogy fekete keretbe került a veszprémiek híres primásának és kedves Jancsi barátjának a neve is és hogy az ő földljei hosszú menetben tartanak a temető felé, hogy a balatoni tavaszt már meg nem várhatott hazatérőt utolsó szállásra ravatalozták a sárga kis kápolnában...

Körülötte zsibong a nép, kisgyermekes családanyák sárba süppedve kitartóan, falfehér arcok valami különös várakozással, ami nem csupán a kíváncsiság; sírhalmok, utak, kocsiút mind tele, mert bár csak percekig tarthat szertartás és gyászmuzsika: senki sem maradhat el a *Kiss János* temetéséről.

Hogy mi a varázs, ami a kegyelettel vegyesen erre a temetésre húz: a híres hegedűs halála bizonyára éppúgy, mint érdekes életsorsa; a szép

cigányprímás emléke csakúgy, mint a milió, amibe élete második felében jutott. Nem külön-külön a kettő, hanem a kettő együtt kialakulva: maga a sors a kezdettől (s ebben benne értjük a tehetséget is) a szerencséig.

Nem kell félni kiejteni a szót, hogy ő is a híres cigányprímások közül való volt, hiszen a magyar nóta az ő hegedűiken vált világhíressé s közülük való volt az a *Banda Marci* is, akinek mellé *Ferenc József* királyunk tűzte a koronás arany érdemkeresztet... Ő maga is aranyéremmel jött el a cigányzenészek országos versenyéről, mit még a magyar nábob *Szemere* rendezett meg az ország fővárosában.

Én úgy láttam ott a kápolna körül, hogy ma is a legközelebbi gyászolók között vannak azok, akik sietve, izgulva hangolták hegedűiket az utolsó szerenádra.

Ránk nézve is ehhez hasonlót jelentett ez a temetés és ez a gyász: *Kiss Jánossal* együtt múltunknak, ifjúságunknak, a régi szép világnak is a sírba kísérését.

(s. k.)¹¹

Veszprémi Hírlap, 1932. március 20. 3-4. p.

A cigányprímás vöröskő síremléke az alsócsácsi temetőben.

¹¹ s. k. = dr. Schreiner Károly ügyv.

Ányos Pál emlékezete

A Veszprémi Piarista Diákszövetség a gimnázium Ányos önképzőkörével karöltve kegyeletes ünnepség keretében hódolt a 150 éve városunkban elhunyt magyar elégiaköltő *Ányos Pál* emlékének. Az ünnepség délelőtt fél 11-kor szentmisével kezdődött, melyet a volt piarista diák, *dr. Simon György* prelátus-kanonok mondott. Majd megkoszorúzták a gimn. hősök emlékművét *vitéz dr. Molnár János* lelkes szavai kíséretében. Utána a gimnázium dísztermében tartotta meg a Diákszövetség évi közgyűlését *dr. Óvári Ferenc* felsőházi tag elnöklésével, ki megnyitójában az összetartozás magasztos érzésének hangsúlyozása mellett további sikeres munkára buzdította a szövetséget. A közgyűlés középpontja *dr. Bán Aladár* író és költőnek előadása volt „*Ányos Pál és költészete*” címen. Élvezetesen és mindvégig lebilincselő előadásban jelenítette meg a tudós író ennek az élete virágában kettőtört bánatos magyar költőnek változatos életét és költői művészetét. A közgyűlés szépszájú közönsége nevében, melynek sorai közt ott láttuk *Kránitz Kálmán* nagyprépostot, *dr. Kenessey Pongrátz* főispánt, *dr. Iklódy Szabó János* kinst. főtanácsost s más társadalmi kiválóságokat, *dr. Széklay János* köszönte meg a nagyszerű előadást, rámutatva az előadásból merített hazafias tanulságokra is, ha összehasonlítjuk a *II. József* korát, Ányos működésének idejét a mai eseményekkel. Egyúttal a diákszövetség nevében üdvözölte az illusztris előadót. Az ünnepség második része a ferencrendiek templomának falában elhelyezett *Ányos* emléktábla előtt folyt le, melyet a gimnázium önképzőköre ez alkalomra megújított. A műsor a következő volt: 1. Hiszekegy. Énekelte a gimn. énekkar *Tasi Pál* piarista tanár vezetésével. 2. *Bán Aladár*. Ányos Pálhoz című ódáját szavalta *Nagy József* VIII. o. t. 3. *Buda János* az Önképzőkör vezetőtanára tolmácsolta az ifjúság hódolatát és tette le a kegyelet koszorúját *Ányos Pál* emléke előtt. A város nevében *Roros Károly* helyettes polgármester koszorúzta meg az emlékművet. Míg a ferences rendház nevében *P. Ferenc* házfőnök vette át szép szavak kíséretében megőrzésre az emléktáblát. 4. *Ányos Pál*. Könyörgés a magyar hazáért. Szavalta: *Katona Gábor* VII. o. t. 5. *Ányos Pál*. Egy boldogtalan panaszai... c. elégiáját énekelte a gimn. énekkara erre az alkalomra készült dallamra, *Tasi Pál* piarista tanár vezetésével. Elismerés illeti meg a rendőrséget a jól sikerült ünnepélyért, melyről a napilapok is megemlékeztek, hiszen egyik legeredetibb tehetség s úttörő költő jubileumát ünnepeltük itt. Kár, hogy a veszprémiek részéről nem nyilvánult meg nagyobb érdeklődés a nem mindennapi esemény iránt.

Veszprémi Hírlap, 1934. október 28. 6. p.

Meghalt az utolsó veszprémi csutorás

Kedden temették el *Illikman Gyuri* bácsit. Vele sírba szállt a több mint két évszázadon át virágzó veszprémi céhbeli csutorásmesterség.

Maga az iparág túlélte az 1734-ben alakult és 1872-ben megszűnt céhet, hiszen a 82 éves korában most elhunyt *Illikman* mester csak akkor 20 éves siheder kezdte el munkás élete javát: tömeges szállításait a pesti kommandónak és a híres pápai, palotai, fejevári és természetesen veszprémi vásárokra. Abban az időben még a csutora és agyagkorsó volt a falusi ember legkecsesebb italtartó edénye. De szívesen használta az úrféle is vadászatokon, meg utazásain. A fából való csutora nem törött és jó hűvösen tartotta az italt. Azóta bizony nagyot fordult a világ.

Gyuri bácsinak is meg kellett érnie. A szegény falusi embernek nem igen telik már borra, – a csutorát meg ki szégyenitené meg hitvány vízzel, – jól megfér az a „kükorsóban” is vagy ha kükorsó sincs egyszerű üveges flakóban. Árnyékos helyen letakarva kabát alatt a flakó is megteszi. Az úriember viszont – akinek még akad néha egy-két garasa alumínium kulacsot fityegtet a hátizsákján, – vagy ha finnyásabb és meleg kávéval vagy teával kényeztetni gyomrát „termoszt” dug az elemózsiák közé.

Valamit azonban nem lehet sem az alumínium kulaccsal, sem a termossal megeselekedni. Arra csak a jó veszprémi csutora alkalmas, hogy szép karcsú kupakos födelét és domború fenekét szép bakonyi tölgygel, makkal vagy balatoni szőlő-levelével kicifrázva, betegyük a „szalony” üveges almáriumába.

Illikman Gyuri bácsi ennek az elvitathatatlan igazságnak a tudatában merített erőt ahhoz, hogy hosszú és érdemes élete alkonyán ismét kezébe vegye a régi szerszámokat és megtanítsa unokáját a mesterség, minden fontos tudnivalójára. Ha már az a fene modern „teknika” nem irtalmaz már a csutorának, mint vásári portékának, legalább mentsük meg az unokák számára, mint üveges almáriumba való szép veszprémi emléket.

Illikman Gyuri bácsinak sikerült elérnie, hogy közel 100 darab ilyen emléket vittek el az ünnepi hetek alatt nálunk járt magyar és külföldi idegenek. Igazán megérdemelte, hogy utolsó napjait megaranyozza a népszerűség és az elismerő csodálat fénye. Mert hát bizony nem minden csutorás dicsekedhetett azzal, hogy maga a földművelésügyi miniszter személyesen is felkereste egyszerű műhelyében és hogy *Kánya Kálmán* külügyminiszter úr „egyenesen Genfből sietett hozzá a „Bakonyi Házba” tisztelgő látogatása”.

–y–ő.

Veszprémi Hírlap, 1935. november 24. 3–4. p.

Hősök kapuja

Már 1916-ban döntött a város vezetése világháborús emlékmű felállításáról. Az akkori, monumentálisnak tervezett alkotást (gipsz makettjét bemutatták a város polgárainak) a Búzapiac térre szándékozták elhelyezni. A megindult közadakozás ellenére sem valósult meg évszázadokig semmi sem, aminek oka elsősorban a gazdasági helyzet, illetve az emlékmű helyének a nehezséges kiválasztása lehetett. 1930 év közepén Csizsár Gyula szobrászművész és Linzmayer építész elkészítik a 15 méter magas hősi emlékmű modelljét, amelyet a város továbbra a Szent Imre (Búzapiac) térre kíván felállítani. A kivitelezendő alkotás kicsinyített modelljét ismét közszemlére teszik ki. Néhány hónap múlva, októberben változik a koncepció és ekkor kisebb méretű emlékmű tervezését rendelik meg, amelyet a Vörösmarty térre szólnak. Lebetséges helyszínként szerepelt a Komakút tér is Felmerült helyszínként a Rákóczi tér is, amit az ott lakók elleneztek. 1932-ben azonban – tekintettel a gazdasági helyzetre – a szoboralapra közadakozásból összegyűlt 35.000 P-ből 15 ezer pengőt áttesznek az inségalapba. Ezzel a tervezett monumentális hősi emlékmű vagy akkor már inkább emlékszobor gondolata ismét módosult. Az elkészült gipszmodell alapján már nem tartják megfelelőnek a létesítendő emlékművet, és a városi közgyűlésben, valamint a Veszprémi Hírlap hasábjain heteken keresztül folyó polémia végeredményeként végül Hősök kapuja című alkotás felépítését batározzák el. A kürt pályázat eredményeként a várfeljárónál, a régi nagy városkapu helyén megkezdődik az építkezés, ami 1936-ban be is fejeződött, a Hősi Kapu avatására azonban csak 1939-ben került sor.

A hősi emlékmű elhelyezése

Lapunk múlt évi nov. 27-iki száma beszámolt arról, hogy a hősi emlékmű a Rákóczi térre kerül a hősi emlékmű bizottság döntése folytán. A bizottság országos pályázatot is hirdetett, amelynek határideje márc. 1-én jár le.

E határozattal kapcsolatban felvetődött egy egész új eredeti terv is, aminek dec. 4-én lapunkban helyet is adtunk. Építsük meg Veszprémben a hősök szobra helyett a hősök kapuját. A kaput leghelyesebben a vár feljárójánál, a Czermák patika és a szemben lévő ház között lehetne felállítani. Mindezideig nem látjuk, hogy ez a terv komolyan foglalkoztatná az illetékeseket. Pedig igazán érdemes lenne vele foglalkozni! Adott helyzetben leghelyesebb lenne, ha nem hősök szobrát állítanánk a Rákóczi térre, hanem hősök kapuját építenénk a várfeljáróhoz.

Szebb és megfelelőbb módon el sem képzelhető a hősök emlékének a megörökítése. Ha vasárnap imádkozni megyünk a templomba, ha idegenek tekintik meg városunkat, szükségszerűleg mindig keresztül megyünk a várfeljárón s következőleg az ott felállítandó hősök kapuján is. A tanulóifjúság egy része naponta, a másik része pedig hetenkint legalább egyszer keresztülmenne rajta s önkéntelenül is éreznie kellene, hogy a hazafiság nem ábránd, hanem valóság. Megtanulná a hősök névsorából, hogy az élő hősokeket, akik épségüket, egészségüket veszítették el a harctereken a hazáért, szintén tisztelni és becsülni kell.

A Vár és a hősi emlékmű már csak azért is összetartozik, mert a hősök éppen úgy Nagymagyarországért haltak meg, mint ahogyan Veszprém ősi várát is ezért rombolták le több ízben is ezer év folyamán. És a hősök kapuja hirdetné a világháború hősi halottjainak dicsőségén kívül, azoknak a névtelen hősokeknak a dicsőségét is, akik a veszprémi Vár védelmében adták életüket Nagymagyarországért.

Vegyük hozzá még azt is, hogy olyasvalami is dicsőítené a hősök kapujával Veszprémet, amivel nem minden város dicsekedhetne el. Roveretót sem a hősök szobra, hanem a hősök tornya s a benne elhelyezett harangról ismerik világszerte.

A feljáró előtti tér a legideálisabb hely hazafias ünnepségek rendezésére. Gondoljunk csak a tér nagyságára s a mellette emelkedő tűztoronyra, ami Veszprémet éppen úgy jellemzi, mint Pisát a ferdetorony. Akár praktikus, akár történeti szemüvegen nézzük a hősök kapujának elhelyezését, egyaránt megállja a helyét. Hogy művészi szempontból is megállja a terv a helyét, decemberi cikkünkben már kimutattuk.

Ha mindezek után szemlét tartunk a Rákóczi téren, a piacon, az első pillanatra meggyőződhetünk róla, hogy a tér kicsi egy Veszprém városához méltó hősi szobor talapzatán árulni, előbb-utóbb ki kellene a piacot a Rákóczi térről lakoltatni. Ez pedig igazán kár lenne! Nem akarjuk itt ismételni azokat a gazdasági, higiénikus és egyéb okokat, amelyek a Rákóczi tér kihelezésének még a gondolatát is kizárják. Több ízben foglalkozott ezzel már a közvélemény! Csak egyszerűen kérjük az illetékeseket, foglalkozzanak a hősök kapujának gondolatával! A közvélemény, a város érdeke s a művészi szempont egyaránt ajánlják ezt a megoldást!

Úgy értesültünk, hogy a jövő héten ebben az ügyben a Rákóczi téri és utcai kereskedők, háztulajdonosok gyűlést tartanak a városházán. Az ügy fontossága, a város érdeke megkívánja, hogy hallgassuk meg az ő kívánságukat s a hősök szobrának felállítása helyett, építsük meg a hősök kapuját a várfeljárónál.

Veszprémi Hírlap, 1933. január 22. 5-6. p.

Beérkeztek a Hősi-kapu tervek

A Veszprém város által meghirdetett Hősi-kapu tervpályázat 13 pályamunkát eredményezett, amelyek a közgyűlési teremben vannak közszemlére kitéve. Érdekessége a beérkezett pályamunkáknak, hogy habár csak a kiviteli költség tekintetében voltak a pályázók megkötve, mégis kivétel nélkül egy gondolatot variálnak. Minden terv egyetlen kapubolttal íveli át az úttestet teljes szélességében s jobbról helyezi el a toronyszerű építményt. Ez az egyöntetű állásfoglalás is azt mutatja, hogy csak ez az egyetlen helyes megoldás lehetséges. Egyébként a pályamunkák majdnem kivétel nélkül értékesek, kivitelre alkalmasak s a rendelkezésre álló összegből megvalósíthatók. Aki egy pillantást vet ezekre a pályamunkákra, ha eddig is híve volt a Hősi-kapunak, igazolva látja eddigi álláspontját, ha pedig ellene volt, kénytelen megállapítani, hogy a rendelkezésre álló összegből olyan monumentális, a történelmi és természet adta keretbe beillő, minden tekintetben értékes és érdekes alkotáshoz juthat a város közönsége, amely feltétlenül méltóbb a világháború Hőseinek emlékéhez, mint egy kisméretű, vagy nem nemes anyagból készült, esetleg még rosszul is sikerült szobor, amilyen tucatjával található az ország területén. A pályamunkákat a fennálló rendelkezések értelmében a város felküldi a Képzőművészeti Tanácshoz, amely hivatva van a kivitelre alkalmas ter-

vet, vagy terveket kiválasztani. Ha a tanács döntése nem sokáig késik, úgy az ősre újabb 25.000 P-ös munkaalkalom kínálkozik a helybeli iparosok részére.

Veszprémi Hírlap, 1933. július 16. 6. p.

Döntött a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács a Hősi-kapu ügyben

A Képzőművészeti Tanács „Hősök Emlékműveinek Bíráló Bizottsága” először is örömeinek adott kifejezést a pályázat gondolata s annak eredménye és sikere felett. A beérkezett 13 pályamunkát felülbírálván, azokból négyet talált kivitelre alkalmasnak és pedig első helyen a „17563”, második helyen a „Veszprémi Hősök”, a harmadik helyen a „Bástya I.”, negyedik helyen a „Bástya III.” jelégjűt s javasolja mind-egyiknek díjazását. A jelégés levelek akkor lesznek felbontva, ha a polgármester szabadságáról visszaérkezik. Reméljük, hogy ezek után már senkinek sem lesz kifogása a Hősi-kapu ellen s az mielőbb megvalósulva, hirdetni fogja a város közönségének a világháború hősei iránt érzett mélyesleges kegyeletét, csodálatát és háláját.

Veszprémi Hírlap, 1933. augusztus 20. 6. p.

Épül a Hősök Kapuja Veszprémben

Ismeretes, hogy az Ünnepi Hetek rendező bizottsága a Veszprémi Ünnepi Hét látványosságainak az emelésére úgy döntött, hogy a Hősök Kapujának megépítését az ünnepi hétre szorgalmazza. Már egy hónap óta folya a munkák és a falak már félig készen állanak. Most bontakozik csak ki igazán, hogy milyen szép és imponáló lesz az emlékmű, ha elkészül. Az eplényi kőből készült rózsaszínben játszó falak különösképpen kiemelik a román stílusban készülő építmény szépségét. Van is nézője az építkezésnek állandóan. Ha elkészül, Veszprém városa egy szép műemlékkel lesz gazdagabb.

Veszprémi Hírlap, 1935. július 21. 6. p.

Az új Hungária mozgószínház bemutatója

Az új városi mozi teljesen elkészült. Csütörtökön este 6 órakor mutatta be a városi vezetőség dr. Berky Miklós polgármesterrel élén a képviselő-testületi tagoknak, a sajtó képviselőinek és a meghívott érdeklődőknek. A bemutató kapcsán néhány angolnyelvű hangosfilm részletet és Békeffy tréfás magyar konferanszát élvezte a közönség. Az új mozi a legkényesebb igényeket is kielégíti. Kitűnő beosztásával, fényes berendezésével, ragyogó tisztaságával, előkelő kényelmével, kiváló akusztikájával, szabályos méreteivel, hangulatos lakályosságával, technikai felszerelésével díszére válik városunknak sőt felvehetné a versenyt bármely fővárosi mozival is. Általános benyomásunkat a következőkben foglalhatjuk össze: Mindazok akik ezen mozi megalkotásában részt vettek, derekas, elsőrendű munkát végeztek. A mű dicséri a mestert!

Veszprémi Hírlap, 1930. november 16. 7. p.

Veszprém

Óvári utca az új mozgószínház épületével

*A mozi épületével beépült az Óvári utca utolsó üres telke
(képfelirat Balogh Gyula gyűjteményéből)*

December 8-án, 9-én és 10-én
a Városi Hungária Mozgóban
(Telefon: 1.)

RÁKÓCZI INDULÓ HERCZEG FERENC

A dolovai nábob leánya c. színművéből
SZEREPLŐK:

Gróf Jób Ferenc	Csortos Gyula
Vilma, a leánya	Dayka Margit
Jób Árpád százados, a fia	Kiss Ferenc
Bárónó	Zala Karola
Tarján főhadnagy	Jávor Pál
Lóránt hadnagy	Halmay Tibor
Biliczky kadét	Apáthy Imre
Merlin báró	Beregi Oszkár
Tamássy Évi	Turay Ida
Kovács főállatorvos	Szenes Ernő
Miska huszár	Gózon Gyula
Örmester	Dezsóffy László
János	Körmendy János
Tábornok	Pázmán Ferenc

Továbbá: Rubinyi Tibor, Zátony Kálmán, Pártos Gusztáv,
Réti Anni, Fenyő Emil, Vándory Gusztáv.

Közreműködnek:

Angerer Margit, a wieni Staatsoper művésznője, Fekete Pál,
a m. kir. Operaház tagja. A budapesti honvéd gyalogezred zenekara,
Fricsay Richárd vezényletével. László Sándor Magyar Filmzenekara.
Magyar Imre cigányzenekara. A Budapesti Egyetemi Énekkar.

A „Gyöngyös bokréta” tolnamegyei csoportja,
Pauliny Béla vezetésével.

A cselekmény ma történik Budapesten,
a Jób kastélyban és a Tisza partján.

Huszárok gyalogosok, tüzérek, falusi és városi nép.

Veszprémi Hírlap, 1933. december 3. 6. p.

Harangszentelés

Június 22-én, vasárnap délután szentelte fel *Rott Nándor* megyéspüspök a veszprémi Szent László kápolna két új harangját, amelyek közül a nagyobbik, 300 kilogrammosat a temetőhegyiek és Amerikába vándorolt hívek áldozatkészsége folytán, a kisebbik 80 kilogrammosat pedig a VTC gyűjtéséből szerezték be. A főpásztor ünnepies szertartás keretében, fényes papi segédlet mellett megáldotta és felszentelte az új harangokat, majd ugyancsak felszentelte az új Lisieuxi Szent Ferenc, és Szent Imre-szobrokat is, amelyeket *Fertig Veronika* bpesti lakos és *Schmiedt Joel* kivándorolt amerikai állampolgár adományozott a templom részére. A harangszentelés alkalmával *Serák József* kanonok-plébános mondott szárnyaló beszédet s köszönetet mondott valamennyi áldozatos szívű adományozónak, akik a harangok beszerzését hitbuzgó lelkesedésükkel lehetővé tették. A harangszentelésen a megeredt záporosod ellenére is nagyszámú ünneplő közönség vett részt és a katolikus egyesületek stb. is kivonultak arra zászlóik alatt. Az új harangokra, azok felszentelése után, fehérruhás kislányok koszorút helyeztek.

Veszprémmegye, 1930. június 29. 4–5. p.

A Szent László templom a Kalvária dombról áttelepített kereszttel

Közgazdaság

A Vacuum Oil Company Rt. veszprémi új telepének megnyitása. A Vacuum Oil Company Rt., amelynek olajkészítményeit eddig is a Veszprémmegyei Áruforgalmi és Kereskedelmi Részvénytársaság hozta a Dunántúl forgalmába, a veszprémi villanytelep mellett, helybeli képviselőnek lelkes támogatásával, egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő, nagyszerű olajtelepet létesített s annak megnyitása, illetve a forgalomnak történt átadása július 7-én, hétfőn délelőtt ment végbe. A megnyitásra az Áruforgalmi Rt. Vezetősége meghívta az illetékes közigazgatási, rendőri, tűzrendészeti, mérnöki, pénzügyi stb. hatóságokat és a sajtót s a megnyitáson szépszámu közönség vett részt. Az egybegyűlteket, akiknek sorában természetesen képviselve volt a Veszprémmegyei Takarékpénztár igazgatósága is, *Erdelac Emil*, a Vacuum igazgatója és az Áruforgalmi vezetésénél *Suly László* elnök fogadták, majd *Kabu Ferenc*, a Vacuum főmérnöke adott szakszerű felvilágosítást az új telep berendezéséről. A telepnek közvetlenül a vasúti sínek mellett van, a földbe süllyesztve, a betonból készült felvevő tartánya, amely kitűnő szerkezettel négyszeres szűrő szitán át adja tovább a vasúti szállítmányt az udvaron épült, szintén föld alatt levő négy tartálynak. Ezek közül kettő adóköteles, kettő adómentes petróleumot és benzint tárol. Külön helyen van elzárva a gázolaj. Itt a Dunántúlon különösen nagy jelentőséggel bírnak mezőgazdasági szempontból az adómentes olajok s azt hisszük, ezekből igen nagy is lesz a forgalma a részvénytársaságnak. Egy-egy tartány 32.000 litert tartalmaz s bámulatosan precíz szerkezet szabályozza, hogy túlfolyás, vagy robbanás ne történhessék. A tartányokból földalatti csöveken át a téglából épült, tiszta és világos szivattyúházba ömlik az olaj, ahol kutyafejű szivattyúcsapokon át töltik a hordókba. A modern szerkezet a gyors munkát is lehetővé teszi, mert míg a nagy tartányok maguktól másfél óra alatt lefolynak, a szivattyúk percenkint 100-120 liter olajat öntenek ki magukból, úgy, hogy másfél perc alatt egy hordó teljesen megtelik. A főmérnök ezután megmutogatta az olajmérő szerkezetet s elmagyarázta, minő tűzbiztosítékok vannak. Pl. a villanyvezeték a falon kívül van vezetve s a villanykörte kívülről világít be az ablakon. Ezenkívül az irodából egy nyomásra az egész vezeték kikapcsolható. A falon van elhelyezve a „Perceo” tűzoltó készülék, ezenkívül vizes és földes vödörök stb. állanak rendelkezésre. A megnyitó közönsége a legnagyobb elragadtatással szemlélte az új telep szép és pompás berendezését s általános volt a vélemény, hogy a Vacuum veszprémi olajtelepe Dunántúl egyik legelsőrendű műszaki létesítménye, ami nagy fellendülést fog adni a közgazdasági életnek.

A cég a legelső ilyen telepét 1923-ban Hódmezővásárhelyt építette s a veszprémi telep e nemben a tizenötödik. Megnyitása után az Áruforgalmi vezetősége szendvicsekkel, sörrel s borral terített asztalnál magyaros áldomást rendezett. *Szfy László* elnök lendületes szavakkal emlékezett meg a múlt és jövő nagy technikai fejlődéséről, a jelen voltak pedig lelkesen megéljenztek a Vacuum s a Veszprémmegyei Takarékpénztár égiszec alatt működő Áruforgalmi vezetőségét, hogy ilyen korszerű telepbereendezéssel gazdagította Veszprémet és a vármegyét.

Veszprémvármegye, 1930. július 13. 6. p.

Veszprémi miniatűrök

Veszprém vízrajzi térképéhez

Késő őszi este. Zuhog az eső. A Kossuth Lajos utcán haladok fölfelé, amelynek a város szívében fekvő előkelő meredeksége leginkább karakterizálja az ős Veszprém hullámzó-ívű szertelenségét.

A járda flaszteréből már jó ideje ki van emelve egy szelet, szép szabályosan a közepéből. Öröm nézni ilyentájt, amikor az őszi esőlet patakocskává avanzsálja medrében, ami aztán olyan édesen csobog, csereg vígan le a lejtőn, olyan sok elbűvölő poézissal, mint, mint egy futurista költemény, ami természeténél fogva egy kissé ugyan érthetetlen, de azért nagyon kedves és főleg elgondolkodtató.

És szinte kifigyelhetni belőle ilyenkor kis csacsogó hangú lucs-pucs melódiákat.

Én például a múltkor is kifigyeltem kérem, de olyan édes volt, aranyos, ahogy csevegte a kis csöppség, – de ne tessék eimondani senkinek, mert akkor nem mesélem el. Azt csobogta, csevegte, hogy:

Esik csurog az eső, de miénk a diadal,
Légy hát üdvözölve Ó, Illetékes Hivatal...

Veszprémi Hírlap, 1930. november 9. 3-4. p.

Szent Imre ereklyéinek elhelyezése a veszprémi székesegyházban

Szépséges ünnepséggel fejeződött be Veszprémben a Szent Imre jubileumi év. *Schulte* kölni bíborosérsek ugyanis – ahogyan már közöltük – *Rott Nándor* megyéspüspök közbenjárását a Szent Imrének Aachenben őrzött földi maradványaiból ereklyét küldött a lilimos herceg fogadalmi városának és azt ünnepies keretek között helyezték el a veszprémi püspöki székesegyházban. A megyéspüspök reggel 9 órakor, a székeskáptalan tagjainak és az egyházmegyei papságnak közreműködésével, ünnepies körmenetben vitte át a díszes tartóba helyezett ereklyét a püspöki palotából a székesegyházba, ahol fényes segédlettel szentmisét pontifikált, majd szentbeszédet mondott. Szent mise alatt *Szabó Sándor* táblabíró hegedűszólót játszott. Ezután a püspök az ereklyét elhelyezte a Szent Imre oltáron a hívők nyilvános tiszteletére. A Szent Imre oltáránál délelőtt még két szentmisét mondtak, majd ereklyecsókolás következett, amit este 6 órakor ünnepi litániával fejeztek be. A délelőtti körmeneten részt vettek a különböző hatóságok képviselői, élükön *Körmeny-Ékes Lajos* főispánnal, a város képviselőtestülete *Berky Miklós* polgármester vezetésével, valamennyi katolikus egyesület zászlókkal, a katolikus tanintézetek növendékei és a hívők igen nagy számban.

Veszprémvármegye, 1931. január 4. 4. p.

A veszprémi új távbeszélő központ megnyitása

Annak a dicséretes törekvésnek, amivel *báró Szalay Gábor* vezérigazgató a magyar posta távirda- és telefontechnikáját minél magasabb színvonalra emelni iparkodik, a szó szoros értelmében is beszédes bizonyossága a veszprémi új távbeszélő központ, amelynek hivatalos átadása és megnyitása június 30-án, illetőleg július 1-én ment végbe. A megnyitáson a kereskedelmi minisztérium képviselőjében *dr. Végbely Dezső* posta műszaki főigazgató, kedves földink és *Lédéczy Sándor* műsz. igazgató jelentek meg, akiknek az új központ fölállításában nagy érdemeik vannak. Képviseltette magát a soproni főigazgató is *Kiss István* postatanácsossal és *Simonffy Miklós* műsz. tanácsossal, azonkívül az új központ berendezését szállító és annak felszerelését is végző Ericcson-cég képviselőjében *Bernauer Géza*

vezérgazgató, *Odbner Valentin* műsz. igazgató, *Makó Zoltán* főmérnök és *Grossmann Imre* mérnök voltak jelen.

A teljesen korszerűen átalakított postapalota főbejáratának balszárnyában van az új telefonközpont s azt *Palotay Ferenc* főfelügyelő, postafőnök, – akinek szintén oroszlánrésze van a veszprémi posta ilyen szép fejlődésében –, valamint a jelzett műszaki szakértők szíves kalauzolása mellett alkalmunk volt megtekinteni. Az új félautomata C B telefonközpont a legmodernebb igényeket is kielégíti, s mihelyt a kezelők megfelelő gyakorlattal fognak rendelkezni és az újításokhoz a közönség is hozzá szokik, messzire túl fogja szárnyalni a régi L B központ teljesítményeit. Az új rendszer ugyanis teljesen kiküszöböli a fülbe csengetés, zavaros áthallás, a kezelő közbeszólásának vagy az összekapcsolva hagyásnak eddigi kellemetlenségeit, mert a kigyúló lámpák, az önműködő csöngetés, a percek számláló óra stb. minden követelményt megold. A helyi beszélgetéseket automata gép számlálja és az sokkal tökéletesebb munkát végez a kézi számlálónál, a tévedést pedig kiküszöböli, mert csak akkor számlál, amikor a hívott fél már jelentkezett. Az új telefonközpont egyelőre 300 előfizetőre van berendezve, de ezt a számot bővíteni lehet 900-ig. Most 185 előfizető van bekapcsolva.

Az új távbeszélő központtal egy szobában van a koncentrációs távirda, amely *Lédeczy Sándor* műsz. igazgató kitűnő találmánya és a Standard-cég szállította. Az aránylag kis szekrény húsznál több vonalat egyesít, holott a régi berendezésnél minden vonalhoz külön asztalra és gépre volt szükség. Az új távirda papírszalag nélkül, fejhallgatással működik és átkapcsoló berendezése olyan kiváló műszaki újítás, ami a távíró forgalmát sokkal gyorsabbá és tökéletesebbé teszi. A leadáshoz pedig pompás Hugés-gép szolgál.

A további helyiségekben vannak az új központ akkumulátorai, amelyek a Tudor-cégtől valók, a töltő készülékek, a központ új telepei, amelyekhez a várostól veszik a villamosáramot, az új kábelvezetékek stb. a legelsőrendű a legmodernebb technikai kivitelben.

Az új telefonközpont és távirda működését a kiszállott bizottság június 30-án este és éjjel műszaki próba alá vette és miután az kifogástalan volt, július 1-én reggel átadta rendeltetésének. Most csak a közönség jóindulata és türelme szükséges még, hogy az új központ, a kezdet nehézségeit leküzdve, rövidesen minden igényt kielégíthessen.

Veszprémmegye, 1931. július 5. 6. p.

Üzemben a centrálé

E hó 9-én déli 12 órakor Veszprém város villamos áram-fejlesztő gépeit megállították és bekapcsolták a magasfeszültségű villamos áram vezetéket. A hivatalos kiküldöttek délelőtti folyamán megvizsgálták a berendezést és a távvezetékét s azokat teljesen rendben találták. Majd a villamos telep gépházában ideiglenesen elhelyezett transzformátorállomással, amelyet a Ganz Vill. Rt. szállított és rendezett be, *Binder Ferenc* a Ganz Vill. Rt. főszereelője bekapcsolta a 33.000 voltos magasfeszültségű vonalat. A kereskedelmi minisztérium részéről *Rostásy* főmérnök, a Pannónia Áramszolgáltató Rt. részéről *Stefániay* MÁK igazgató, *Deby Gyula* mérnök a PÁRT veszprémi helyettes vezetője, Veszprém város részéről *Bokrossy Jenő* műszaki tanácsnok, *Sándorfy Béla* üzemvezető, míg a Ganz Vill. Rt. képviselőjében *Berényi László* mérnök, építésvezető helyett *Binder Ferenc* főszereelő voltak jelen. Eszerint vasárnap óta a Centrálé áramával világít, dolgozik és rádiózik Veszprém lakossága. Az átmenetet egyes rádiósok készülékük zúgásában fedezték fel, míg a villanyerővel dolgozó géptulajdonosok az áram erejének kellemetlen ingadozásával.

Veszprémi Hírlap, 1931. szeptember 13. 6. p.

Roppanterejű Titán

nyargalt végig a városon tajtékzón és zenebonásban. Fákat tépett rettentő dühében, tetőket kapott fel, dobálódzott a cserepekkel, leszaggatta a cégtáblákat s nyírítva, üvöltve vágatott az utcákon, zabolátlanul, eszeveszette.

Dermedten állt az ember, törpe, picinyke parányiségében megreমেge a roppant hatalmú Úr előtt.

Megállunk pillanatra magunkba szállva, utánanézzünk a zúgó fergegének, a vastalpu vad Titánnak, aztán fölnezzünk egy kissé az eget felé, eszedekelve: Ne küld őt hozzánk többet ó Nagyúr, Te Legnagyobb!...

*

Folyó hó 3-án, szerdán délután egy negyed 6 órakor hirtelen éjszakai sötétség borult a városra. Pillanattal később zúgó fergegerek eredett s hatalmas zápor s jégverés verte az utcákat. Húsz percig tartott az egész, s amikor a vihar elvonult, kivilágosodott az ég, megdöbbenő látvány tárult az emberek elé. Mindenütt a pusztítás képe. A város szívében a Rákóczi

téren hatalmas gerendák s rengeteg cserép feküdt az úttesten, a Rosenberg-féle ház tetőzetét a jó távolságban lévő Gráner udvarban tette le a vihar. Az Erzsébet ligetben s sok más helyen gyökerestül tépte ki a fákat. De az első pillanatban még nem tártult elő a rombolás igazi méreteiben. Csak valamivel később vették észre az emberek, hogy a piaristák templomának tornya eltűnt, a torony romjai az udvarban feküsznek. A temetőhegyen több házat döntött rommá s jellemző az orkán irtozatos erejére, hogy a temetőhegyen lévő lóvásártéri jegyszedő házikó tetejét a tőle mintegy 400 méternyi távolságban lévő temetőbe sodorta. A Csomay-féle téglagyárban is hatalmas pusztítást végzett a vihar, de emberéletet is követelt, amit csak másnap vettek észre. A szegényházban a vihar kitörésekor 4 szegényházi lakó bemenekült a mosókonyhába. A vihar ledöntötte a mosókonyha kéményét, mely nagy robajjal esett a tetőzetre s azt beszakította. Hárman még idejekorán kirohantak, de *Novák Mátyas* 54 éves szegényházi ápoló bennszorult, s a rázuhanó tetőzet halálra sebezte. Nyomban meghalt. Egyébként a városban nincsen egyetlen ház, amelyben a vihar ne tett volna kárt. A restaurálási munkák mindenütt megkezdődtek. A kár felbecsülhetetlen.

Veszprémi Hírlap, 1932. augusztus 7. 5-6. p.

Gyümölcsfák

garantált lajták, lilylónvirágzó bokorrózsák legujabb és legszebb színekben. ←

Ciklon beszerezhető: gróf **Nadasdy Ferenc** nádorudványi kertészeti társaságunk terakosában.

Angeli György virágüzletében

Nagybánya utca 3. szám alatt, továbbá a lakóház kertjében utca 4. szám alatt és a kertjében.

Érdemes megtekintni: Nagyobb magányosító üzletünk csatlakozásánál.

A gyümölcsfák, virágok... 1932

Az Írók Gazdasági Egyesülete (IGE) első országos kongresszusát 1932. szeptember 4–11 között rendezte Balatoni Íróbét elnevezéssel. A megnyitót Veszprémben tartották. A rendezvényre irodalmi filléres vonatokat indított a MÁV, Veszprém városa pedig az igénylők részére 2,50 pengőért ellátást, illetve 1,50 pengőért szállást biztosított magánbázkánál.

Az íróvendégek az ügyvezetett irodalmi gyorsvonattal érkeztek szeptember 4-én a veszprémi belső állomásra, ahol dr. Horváth Lajos alispán és dr. Berký Miklós veszprémi polgármester köszöntötte az érkezőket. A kongresszus megnyitóján Karafiáth Jenő kulturálisztjer köszöntötte az írókat. Pakots János az IGE elnöke mellett az illusztris vendégek közt olyan személyiségek voltak, mint Koszólányi, Tersánszky, Supka Géza, Kogutowicz Károly, Entz Géza, Baktay Ervin, Mécs László, Ligeti Ernő, Fodor József stb. A kongresszussal egyidőben megalakult az IGE veszprémi csoportja is.

Pillanatképek a magyar írók parlamentjéből

(részletek)

Megérkeznek...

Mintha olimpiai bajnokok érkeztek volna, olyan lelkes várakozású tömeg szállta meg a veszprémi pályaudvart. Az írók vonata – stílusosan az írókhoz – késéssel érkezett. Mintegy ötvenen jöttek.

Leventezene. Kölcsönös üdvözlések. *Horváth Lajos* alispán és *Berký Miklós* polgármester ragyogó beszéddel köszöntik az írókat. Az alispán poétaszavú, a polgármester az őszinte barátság férfias szavaival invitálja városába őket.

A fellegjárók Veszprém köveit tapossák

És a leventezenekar érces ütemére elindulnak Veszprém utcáin a szellem és a szív felkent katonái.

Elöl a vezér: *Pakots József*, akit az alispán és a polgármester fog közre. Utánuk a sereg menetel.

Ha most e pillanatban e szép látványosság külsőségén át a lényegre tekintünk, meg kell állani valaminél, ami elcsodálkozgat.

Csoda ez valóban, hogy ezek az örökké egyedül bolyongók, most, íme egy seregbe toborozódtak valamennyien. Csoda, hogy a harsogó szavú forradalmár író megfér s békésen halad együtt a mindenbe belenyugvó csendes szavú tollforgatóval. Nagyobb csoda ez, mint az volna, ha a parlament baloldalának honatyái egy szép napon átülnének a jobb oldal padjába s ott boldog összeborulásban új életet kezdenének. (Nekik se ártana, nekünk se használna. Épp úgy, mint eddig.)

De túl a csoda ámulatánál, nézzük közelebbről a fellegjárókat, amint az éter... vagy dehogy! A leventezenekar muzsikájára taktusra tapossák Veszprémi ősi, hősi köveit.

Mécs László szoborszép poéta feje tűnik fel a csoportból. Jobbra-balra néz és mindenkire rámosolyog. Csupa önérzet s csupa derű. Az ember önkéntelenül a póza után kutat, ami az ily kiugró nagyságoknál természetes jelenség, – ám nála a póz is természetes s így felfedezhetetlen.

Itt lépkek a sorban, döngő, nagy lépésekkel a másik poéta-fejedelem: a finomszavú *Kosztolányi Dezső*. Érdekes kontraszt ez az arc, vonalaiban markánsan férfias, két erős ránc kerete fogja át a száját, mely lemondóan kesernyés hangulatú, de szeméből egy gyermek fürkésző elevensége, bája, csínja, ártatlan naiv derűje sugározza át az arcát. Felnőtt gyermek. A szigora is mosolygó lehet.

*Tersánszky J. Jenő*ről egész tanulmányt lehetne írni. Sovány, szikár figurája, – hogy az ő naturalisztikus eszközeivel fejezzem ki magam – olyan, mint egy megelevenedett kályhaacső, mely azonban mindig tűzzel van tele. Csupa nyugtalanság s olyan szórakozott, hogy e téren a legvénebb professzornak is határozott előnyt adhatna. Egy alkalommal, boldog házasságának tizedik esztendejében bediktálta egy hivatalos iratba, hogy nőlen. Amikor az enyhe tévedésre figyelmeztették, felsóhajtott.

– És tényleg, úgy rémlik nős vagyok.

Keményen, frissen menetel a 70 éves *Székely János*. Örökifjú. Amikor előlött csodálkozásomat fejezem ki előtte, azt mondja:

– Ha rälépek Veszprém köveire, mindig újra fiatal vagyok. Ez az ezeréves város az én számomra örökké csak az ifjúságot sugározza ki magából.

Kissé hátrább egy sorban jönnek: a galambósz hajú, de fiatalos arcú *Baktay Ervin* a hírneves orientalista, *Pünkösti Andor* a kitünő esztéta, *Falu Tamás* költő, az országos revíziós verspályázat győztese, *Szegedi István* a kitünő poéta, aztán a fiatalok: *Fodor József* a mai költőgeneráció legnagyobb ígérete, *Kőrös Andor* a drámaíró, *Szűgyártó Sándor* a gyűjtőszavú regények költője, *Loránt László* a díjnyertes regényíró, *Berda József*, *Erdélyi József*, aztán a hölgyek, akik nagy érdeklődéssel nézik Veszprém utcáit.

És itt jön komoran, bizonytalan lépésekkel a világtalan *Szántó György*, a történelmi regények zseniális szerzője. Ifjú, szép felesége karol belé s vezeti és magyarázza Veszprémet. Az ő szemével látja az író a várost, de látszik az arcán, hogy fantáziája százszor szebbre fokozza fel a szépséget.

Csendes évődés a hangos film körül

Az íróseregnek láthatóan imponál, a hatalmas nagy érdeklődés, az utca két felén sűrű emberrajok, kendőlobogatók az ablakokból, van aki virágot szór le közéjük. Rengeteg fotográfus állítja a lensét rájuk, sőt filmre is rákerülnek az írók. (A veszprémi mozi a napokban fogja bemutatni a kétnapos kongresszusról készült filmet, melyet *Ligeti László* operatőrködött össze.)

Amikor *Kosztolányi* észreveszi a filmmérenyletet odaszól a mellette haladó *Tersánszky*nak.

– Jenőké, takard el gyorsan az arcod, ha azt akarod, hogy szép legyél a képen.

Mire *Tersánszky* ráfelel:

– Te pedig Dezsőkém, mivel hangos film készül, nehogy kinyissad a szádat, ha azt akarod, hogy okosnak gondoljanak.

Mécs László bátorsága

A megnyitó ülésen a megszállt területek kiküldöttei is felszólaltak. Az erdélyiek nevében *Ligeti Ernő* a kitűnő kolozsvári regényíró, a felvidékiek nevében *Mécs László* beszélt. Mindketten idegen állampolgárok, de mindketten a magyar géniusz mellett tettek bátor hitvallást.

Amikor beszédjüket befejezték odamentem *Ligeti Ernő*höz s megkérdeztem: ha ezt a tüzes magyar beszédet letudósítom a pesti lapoknak, vajon nem lesz-e kellemetlensége miatta az oláhok között?

– A világért se adja le! Erdélyben börtön jár ezért! – tiltakozott *Ligeti Ernő*.

Gondoltam *Mécs László*nak is baja lehet belőle, de azért megkérdeztem a kitűnő poétát.

– Az utolsó betűig leadhatod, igen, az utolsó betűig. Én nem félek a felvidéktől, senkitől!

Olyan bátorság csengett a hangjában, hogy szinte szégyelltem magam: ilyent kérdezni tőle...

Gutheilt felfedezi Kosztolányi

Az IGE helyi fiókja megalakítását előkészítő hétfői értekezlet a vármegeyház kistermében. Jelen vannak az összes helyi széplelkek. (És egy szép asszony, ugyancsak szép lélekkel!)

A fővárosi írók közül is besietnek a terembe néhányan. Itt van az IGE országos elnöke *Pakots József*, az IGE központi igazgatója *Kornitzky Sándor*, sok fiatal poéta és *Kosztolányi Dezső* ül a terem sarkában a kereveten, kissé fáradtan, unottan, látható érdektelenséggel.

A helybeliek egyhangú lelkesedéssel választják meg elnökké: *Gutheil Jenő* dr.-t, a kiváló historikust, aki ezután rövid beszédbe fog.

Gutheil beszél, *Kosztolányi* pedig lassan emelkedik ültéből, jön mindinkább közelebb, megáll *Gutheil* mellett, majd halkán odasúgja az egyik költőtársnak:

– Úgy látszik vidéken is vannak értelmes emberek.

A beszéd végén nagy érdeklődéssel lép *Gutheil*hez, elbeszélget vele, aztán sorra-rendre, most már feléledt érdeklődéssel mutatja be magát külön-külön a helybeli kollégáknak.

Új polgárokat kap a város

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy az írók mind valamennyien el voltak ragadtarva a város szépségeitől. Annyi itt a tollra és ecsetre kínálkozó szép, mondották, hogy egy könyvtárra való vers, regény és egy tucat tárlatra való festmény kerülhetne ki belőle.

Tersánszky ezt írja noteszembe: Én is azt mondhatom Veszprémről, amit *Petőfi* mondott az én szülővárosomról, Nagybányáról, – hogy ha valaha szebb helyet tudnék a szülővárosomnál, az csak Veszprém lehetne.

*Tersánszky*né, *Molnár Sári* a kiváló újságírónő ezt írja: Arra kér, hogy írjak Veszprémről. Nem tudok. Amióta a Várból lenéztem, azóta egy szónak sem vagyok ura a gyönyörűságtől.

Mindketten megígérték, hogy Veszprémbe fognak költözni. Azt nem ígérték, hogy jó adófizetők is lesznek.

Csak röviden

Nincs több időm kérem, ha megengedik rövid leszek.

Dr. Rott Nándor megyéspüspök vendégszeretete mély hatást gyakorolt az írókra.

Laczkó Dezső és *Rbé Gyula* múzeumigazgatók történelmi előadásainak sokat tapsoltak a fővárosi vendégek.

A királydíjas Veszprémi Dalegyesület hatalmas sikert aratott a megnyitó ülésen a Balatoni Himnusz eléneklésével. A jelen volt szerző boldogan ölelte át *Gaál Sándort*, a kitűnő karnagyot.

Székely Imre tárogatószóelője a tűztoronyból több ezer főnyi tömeget vonzott a Rákóczi térre.

Mész Lászlónak *Serák József* kanonok-plébános lett a legjobb veszprémi barátja.

Bakstaj Ervin ezt írta noteszembe: Ázsia minden „elmaradottsága” mellett, a Lélek, a Szellem hazája: mindig tudta és ma sem felejtí, hogy az ember szellem s ez egy az Istennel.

Dr. Wéber Pál oldalkanonok remekszép beszéde az írók bankettjén rendkívüli sikert aratott.

*Kosztolányi Dezső*nek szerzői estjét hirdették s a költő csak 3 versét olvasta fel. Sokan kifogásolták, úgy vélekedve, hogy ez nem szerzői, legfeljebb pénzszerzői est volt.

Pünkösztí Andor irodalmi bemutatója vasárnap délután nagy sikerrel, de kis közönséggel folyt le.

Dicséretkiosztás. A kétnapos írói kongresszust fáradhatatlan munkával – a polgármesteren kívül – *Tekeres Lajos dr.*, *Rosos Károly* h. polgármester és *Szigeti Miklós* aljegyző készítették elő a város részéről. *Berky Miklós* minden ülésen, értekezleten, előadáson jelen volt. Háromszoros éljént kapott az elutazó íróktól. *Szabó Sándor* törvényszéki tanácselnök és *Kecskés Lajos* szerkesztő készítették elő a helyi írók művészestjét.

Szíves elnézést kérek az esetleges kimaradottaktól s végül, hogy el ne felejtsem, ezért a nagy halom betűért elismerésemet fejezem ki az alulírottaknak.

Ungrári.

Veszprémi Hírlap, 1932. szeptember 11. 3–4. p.

A névmagyarosítás megkönnyítése

A belügyminiszter legújabbán megjelent rendelete lényeges könnyítéseket ad azok számára, akik idegen hangzású családi neveiket magyaros hangzású névvel óhajtják felcserélni. A névmagyarosítási eljárásnál a következő könnyítések léptek életbe. 1. Az eddigi 10 P-ös engedélydíj töröltetett s helyett csupán a kérvényre kell 2 P-ös bélyeg, míg a köztisztviselőknél ez csak 1 P. 2. Anyakönyvi kivonat nem szükséges, hanem csak bélyegmentes, ingyenes anyakönyvi értesítő. 3. A büntetlen előéletet sem kell igazolni. 4. A honpolgárság igazolása elmarad. 5. A kérvényező közvetlenül fordulhat a belügyminiszterhez. 6. A belügyminiszter elfogadja iskolák és testületek tömeges kérvényeit is, de minden kérvényezőnek saját kezűleg kell a kérvényt aláírni és csatolni kell az anyakönyvi értesítést.

Veszprémvármegye, 1933. július 30. 4. p.

*Az éjszakai felvételén is jól látható a helyére került elefántos cégér.
(Balogh Gyula képeslap gyűjteményéből)*

Helyén az elefánt! (Sikerült restauráció)

Háromnegyed éve múlt már, hogy a Csekő-féle elefánt, nem bírván nagy súlyával a levegőben, egy ködös novemberi éjjelen lezuhant a nyirkos járdára és azóta a város aprajának és nagyjának aggodalmától kísérve, élet és halál között lebegett.

Meleg szívről ismert János barátunk, aki tudvalevőleg véletlenül éppen az elefánt közelében tartózkodott, mikor az ősi helyét elhagyva a földre szállott, azóta minden elkövetett az elefánt talpra állítása érdekében s végtére is Paksy mester személyében talált olyan alkalmas és hozzáértő szakembert, aki a bús, öreg állatot sérüléseiből kigyógyítva, rajta valószínűsítő eljárást és kozmetikai műveleteket végzett, a legteljesebb sikerrel.

Az elefánt restaurációja aug. hó 26-án délután 5 óra előtt 5 perccel ment végbe, nagy és derűs közönség részvételével. A várostörténelmi pillanatnál jelen volt maga a sebészprofesszor, Paksy lakatosmester is és két segédje (az egyik szemüveggel) asszisztált az élénkpiros bársonytakarróval átnyergelt komoly állat magasba emelésénél, ami természetesen létrák segítségével ment végbe.

E percben az elefánt talpát srófolják a talpazathoz, s a segéd biztosítja a közönséget, hogy az elefántért jót áll, az többé le nem zuhan, ha csak be nem horpad vagy össze nem omlik valami nagyobb súly alatt. (Mert a történeti hűség szerint meg kell állapítani, hogy az elefánt annak idején lefordult még annak előtte, hogy a nyeregbeszállás megtörtént volna. Gyengék voltak már a lábai szegénynek.)

Denique áll már az elefánt a talpán és most megtudjuk róla a klinikai megállapításokat. Fából van (viszont az ember nem lehet fából), – pléh borítja és 2500 dekagramm összsúlyú, ami magyarul 25 kilónak felel meg. A pihenés és gyógykezelés annyira jót tett neki, hogy ma fényes (lakkos) színben van, szeméi élénken pisognak, bár az átélt izgalmak bizonyos szomorúságot vittek a tekintetébe.

Kár, hogy a szíriaiak nem látták hófehér agyarával és piros átalvetőjével, még figyelmet olvashattak volna ki belől egzotikumuk iránt.

Végeztette pedig ezt a restaurációt nagy gyengédséggel és áldozatot nem kímélve az a János barátunk, kinek a neve elválaszthatatlanul egybe van forrva a veszprémi elefánt történetével. Nobilisan és gavallériával járt el az önhibáján kívül (öregség) bajba jutott állattal és a veszprémiek hozzá fűződő kegyeletével szemben: 17 aranypengő költséggel helyére állította a régi jó világra emlékeztető öreg cégért, jeléül, hogy van még lovasgiasság az új nemzedékben is és hogy a magyar ember derűje nem vesz ki még megpróbáltatások idején sem...

A restaurált elefánttól pedig joggal várhatjuk a derék Csekő-üzlet egyre fokozódó üzleti forgalmát, elvégre most már bizonyos historikum fűződik ahhoz a helyhez és ahhoz a cégérhez.

Tartunk viszont attól, hogy a helyreállított elefánt kultusza is újra nagyobb lendületet nyer az éjszakai látogatók körében, (ez volna az úgynevezett „közveszélyes helyreállítás”, szemben a közveszélyű rongálással), – óva figyelmeztetjük azonban a netáni vállalkozókat az öreg ormányos hajlott korára, puhább derekára és szomorú tekintetére, amik arra intenek, hogy hagyjuk immár az öreget békében!

(eská)

Veszprémi Hírlap, 1933. szeptember 3. 3–4. p.

Az átalakított Korona szálloda

Sokszor elhangzott már lapunkban is az az óhaj, hogy a város tulajdonát képező Korona szállodát a mai igényeknek megfelelően át kell alakítani, hogy az annyira hangoztatott idegenforgalmunk fellendüljön.

A városi képviselőtestület el is határozta a szálloda modernizálását s egész nyáron át folytak az átalakítási munkálatok.

Érdeklődésünkre a városi mérnöki hivatal készséggel nyújtott felvilágosítást a Korona szállodán végzett munkálatokról, amelyek a következők voltak:

A kerti szárnyon és a Megyeház utcai fronton minden szoba parkettet, folyóvizet és központi fűtést kapott. Az ajtók, ablakok, szobák, folyosók, mellékhelyiségek átfestettek, a világítási és csengővezetékeket a falba süllyesztették. A fürdőszobákat és WC-eket felszerelték, a régiket rendbe hozták. Az összes rossz burkolatot megújították, a hallban, a teraszon, a Kaszinó teraszán és a kerti szárny folyosóin márvány-mozaiklap burkolatot létesítettek. A lapos tetőt újból szigetelték, a teraszt a püspökkertig kiszélesítették és összekötötték a színházi terasszal. Az Óvári utcai fő- és melléképületet tatarozták, az istállóépületet átépítették 4 garázs kiképzésével. Az utcai és udvari homlokzatot tatarozták. A nagytermet 10 m hosszúságban alapincéztek s ott 3 személyzeti szobát és folyosót építettek. Ez átalakítás folytán a személyzeti szobákba nem az utcáról, mint

eddig volt, hanem a Korona udvaráról lehet bemenni. Az Óvári utcai bádogtetős melléképület földszintje kocsmahelyiséggé lett kiképezve a falak kiváltásával s új ajtók és ablakok elhelyezésével. Kiképzést nyert az egész Óvári utcai homlokzat a Megyeház utcaival hasonló kivitelben. Itt az összes ablakokat kicserélték és magasabbra helyezték.

Folyamatban van az Óvári utcai szárny udvari tűzveszélyes oldalfolyosójának eltávolítása s helyette középfolyosó kiképzése. Ezáltal az udvari szárnyon 5 darab napos, teraszos szoba keletkezik. Az Óvári utcai szárnyon 12 szoba szintén folyóvizet kap. Az emeleten elbontott oldalfolyosó üvegfala az udvarban a régi kocsi fészerek tetőzete alatt lesz felállítva s ezáltal az udvaron is egy kb. 80 négyzetméter tavasztól őszig használható polgári sörözőhelyiség alakul ki.

Ezek volnának azok a munkálatok – amelyeknek nagy része már készen is van s csak kisebb része vár még a kivitelre – amelyekkel a Korona szállodát modernizálták.

(k.s.)

Veszprémi Hírlap, 1934. augusztus 26. 3. p.

Óriás őskagyló lelet

Szlotka József veszprémi tanító a múlt napokban a Papodhegy lábánál egy nagy, közel 7 kilós kagylókövületet talált, amelyet az egész kirándulás alatt – még a Papod-tetőre is – magával vitt és izzadságos, áldozatkész fáradozással haza hozott és a múzeumnak beszolgáltatót. A kihalt őskagylónak neve: *Dicero-cardium* és azoknak az őslényeknek egyike, amelyek nagy tömegű kagylóhéjával a Bakony hegyeit segítette felépíteni.

Veszprémi Hírlap, 1934. szeptember 16. 6. p.

Hajnikai Béla: **Szilveszteri dal**

Szent Szilveszter csodás napján
Egy szőke meg egy barna lány
Szép álmokat szövő,
Egy éve már
Csak arra vár,
Hogy mit hoz a jövő?

Tudjuk, ha új év beköszönt
Ilyenkor, aki ólmot önt
Megmondja ám e fém,
Hogy jövőre
Eszteendőre
Jó s ki a vőlegény?

A szőke meg a barna lány
Ólmot öntöttek szaporán,
Nem üres a remény,
S a szőke lány
Egy csizmát lát
Az edény fenekén.

A barna kezében kanál,
Ólma a vízben alá száll,
A lányka néz, kutat:
Hát sikerült
S hogy lemerült
Hosszú létrát mutat.

És szól a szőke kis leány:
„Holt biztos és ez nem talány,
Szívem mást nem szeret,”
Hiszi szegény,
A vőlegény
Csak huszártiszt lehet.

A barna büszkén mond ilyent:
„A létra soha mást jelent,
Férjem nagy úr lesz ám!”
Így képzeli,
Hogy felfelé
Halad a ranglétrán.

Ám jóslatuk üres remény.
Fél évre jött a vőlegény
Biz meg mind a kettő:
Uram fia
Cszimadía
S kormos kéményseprő.

Veszprémmármegye, 1929. december 29. 3. p.

Tartalomjegyzék

Előszó	3
<i>Dr. Schreiner Károly: Veszprém</i>	5
Munkanélküliség, inségakció	6
Veszprém a munkanélküliség ellen	7
Megnyílt a veszprémi népkönyha	8
Megindult az inségakció városunkban is	9
Valamiről, amire Veszprém is büszke lehet	10
A veszprémi inségakció	11
Pártoljuk a hazai ipart	12
Csak veszprémi kereskedőktől és iparosoktól vásároljunk	13
Iskolás gyermekek tejtízórája	13
Honvédségünk az inségakcióban	14
Legyen-e Veszprémben még egyszer kötőgyár?	15
Városmarketing 70 évvel ezelőtt	18
Veszprém város propaganda-levelezőlapjai	20
Veszprém idegenforgalmi propaganda postabélyegzője	20
Veszprém a magyar muzik vásznán	21
Megalakult az Országos Weekend Egyesület helyi csoportja	22
Megjelent Veszprém új idegenforgalmi propagandaplakátja	22
Idegenforgalmi előadások	23
Ünnepi hét Veszprémben	24
A Veszprémi Ünnepi Hét	26
Az Ünnepi Hét három utolsó napjának eseményei	32
A magyar Salzburgban	38
Diákélet-leventék-cserkészek	42
Leventék zászlóavató- és sportünnepélye	42
Cserkész-táborozás	43
A veszprémi piarista gimnázium hangversenye	44
A veszprémi cserkész-nagytábor	45
A Davidikum színelőadása	47
Cserkész-táborozás	48
<i>Bánfi István: Zápor a Bakony alatt</i>	49
Iparos-cserkészek zászlószentelése	50
A veszprémi fiú felsőkereskedelmi iskola tornaünnepélye	51
Sportélet a városban	53
Kegyeleti staféta	53
Labdarúgás	54
Vívóverseny	54
Veszprém MOVE SE csapata első osztályú csapat	55
A magyar Turista Egyesület Bakonyi Osztály	56

A jutasi altisztképző sportünnepély	57
Vármegyei birkózó bajnokság	59
Uszodaavatás Veszprémben	59
Atlétikai verseny a gimnázium és a kereskedelmi iskola között	61
A Veszprémi Korcsolyázó Egyesület közgyűlése	61
Veszprém város asztalitenisz bajnokságai	62
Új sakk-kör Veszprémben	62
Veszprém 1935. évi sakkbajnoki versenyének befejezése	63
Ünnepi hétköznapiak – jubiláló egyesületek	65
Felavatták a Keresztény Építőmunkások új veszprémi otthonát	65
Újra megkezdte működését a Veszprémi Önkéntes Tűzoltó Egyesület	66
Megalakult a 31-es honvéd gyalogezred Bajtársi Szövetsége	67
Új otthonot kapott a 31-es honvédek ezüst kürtje	69
Megalakult a Veszprémmegyei Történelmi Társulat	70
A veszprémi MOVE tíz éves jubileuma	71
Egyesületi jubileum	74
<i>Dr. Schreiner Károly: A Girices dombon</i>	75
Arcképleleplezés a Cserháti Társaskörben	76
A Veszprémi Nemzeti Kaszinó 90 éves jubileumi közgyűlése	77
A Veszprémi Torna Club 20 éves jubileumi ünnepe	78
Az iparosok székházának felavatása	80
A Veszprémi Iparoskör 60 éves jubileuma	81
Rákóczi Kör székházának felavatása	82
A Magyar Keresztény Vasutasok helyi csoportjának székházavatása	83
Negyven éves a Petőfi Kör	85
A Veszprémi Kat. Legényegylet jubileumi ünnepe	86
Nevezetes helyeink	89
<i>Rosenthal Sándor: A veszprémi tűztorony</i>	89
<i>Rosenthal Sándor: A veszprémi vár nagykapuja</i>	93
<i>Guthai Jenő: A veszprémi iparosok új székháza</i>	95
Laczkó Dezső forrás – 1935	100
<i>Horváth Cyrill: A Komakút és vidéke</i>	102
Rab Mária	108
Muzsikáló polgárok	112
A királydíjas Veszprémi Dalegyesület sikere...	112
Egy hegedűművész kitüntetése	113
Királydíjas dalárdánk a Stúdióban	113
A Veszprémi Iparos Dalárda a II. országos iparos dalosversenyen	114
A Veszprémi Boldog Margit–Egyházi vegyeskar megalakulása	118
Egyházi hangverseny a székesegyházban	120
Gregoriánmise bemutató	121
A Veszprémi Polgári Dalegyesület közgyűlése...	122
A veszprémi helyőrség tisztikarának jótékony célú hangversenye	124
Egyházi hangverseny a Székesegyházban (1933)	124

A Polgári Dalegyesület sőrestéje	126
Megalakult a Veszprémi Szimfonikus Zeneegyesület	127
Pápai kitüntetés	128
Dalestély az elaggott iparosok javára	129
A Veszprémi Polgári Dalegyesület	129
A M. Kir. Operaház Veszprémben	130
Nevezetes veszprémiek	134
Kiss Jancsi halálára	134
Ányos Pál emlékezete	136
Meghalt az utolsó veszprémi csutorás	137
Hősök kapuja	138
A hősi emlékmű elhelyezése	139
Beérkeztek a Hősi-kapu tervek	140
Döntött a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács...	141
Épül a Hősök Kapuja	141
Városi hírek innen-onnan	142
Az új Hungária mozgószínház bemutatója	142
Harangszentelés	144
Közgazdaság	145
Veszprémi miniatűrök	146
Szent Imre ereklyéinek elhelyezése...	147
A veszprémi új távbeszélő központ megnyitása	147
Üzemben a centrálé	149
Roppant erejű Titán	149
Pillanatképek a magyar írók parlamentjéből	151
A névmagyarosítás megkönnyítése	155
Helyén az elefánt!	156
Az átalakított Korona szálloda	158
Óriás óskagyló lelet	159
<i>Hajnikai Béla</i> : Szülvesszteri dal	160

A térképmelléklet megjelenési helye:

Budapest székesfőváros kirándulóvonatai 22.
 Veszprém, Herend. – szerk.: dr. Bodnár Gyula
 Budapest, 1938. – 16 o. + 3 térképmell.

(A térképre Somfai Balázs úr hívta fel figyelmemet, köszönet érte. Szerk.)

Múltidéző sorozat

*Veszprém város és a veszprémi polgárok
élete a helyi sajtó tükrében*

Múltidéző

*Szerkesztette dr. Csiszár Miklósné
Veszprém, 1999*

Régi jó idők

*Válogatta és szerkesztette dr. Csiszár Miklósné
Veszprém, 2000*

Pillanatképek a 19. századi Veszprémből

*Válogatta és szerkesztette Csiszár Miklósné
Veszprém, 2005*

Változó Veszprém a 20. század elején

*Válogatta és szerkesztette Csiszár Miklósné
Veszprém, 2006*

Veszprém a világháború évtizedében

*Válogatta és szerkesztette Csiszár Miklós
Veszprém, 2007*

A város élni akar.

Veszprém 1919–29

*Válogatta és szerkesztette Csiszár Miklós
Veszprém, 2008*

Veszprém a világválság éveiben

1929-1935

*Válogatta és szerkesztette Csiszár Miklós
Veszprém, 2009*